

TERCÜME

41 - 42

TERCÜMELER

Devlet İdaresi

Devlet

Seçme yazılar ve Rubailer

II. Richrd

İranlı Mektupları

Üç Mektup

Saul

Şiir müsabakamız:

Kuzgun

Yolculuk

HERODOTOS

TULLIUS CICERO

CAMI

SHAKESPEARE

MONTESQUIEU

NOVALIS

V. ALFIERI

E. ALLAN POE

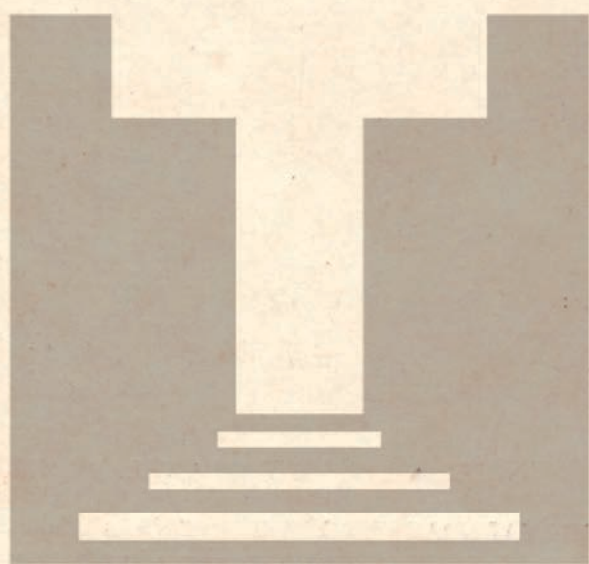
CH. BAUDELAIRE

İNCELEMELER VE TOPLAMALAR

MACAR EDEBİYATINDAN TERCÜMELER II (Sami ÖZERDİM) - TERCÜME MEŞELESİ (Fr. de MIOMANDRE) - RABELAIS'Yİ TÜRKÇEYE NASIL ÇEVİRMELİ? - ORMAN DİLE GELDİ (Sabri Esat SİYAVUŞGİL) - KLÂSİKLERE HÜCUM (Lütfi AY) - ŞARK - İSLÂM KLÂSİKLERİ - (M. Nuri GENCOSMAN) - Son altı ayın tercümeleri - Haberler ve Klâsikler listesi.

MCMXLVII

TÜSTAV

T E R C Ü M E

Sayı : 41 - 42

19 Mart 1947

Cilt : 7

DEVLET İDARESİ

Kambyses'in ölümünden sonra, Smerdis adında bir Mag, Kambyses'in kardeşi Smerdis'e benzemesinden ve onunla adaş olmasından istifade ederek, hükümdarlığı ele geçirir. Fakat birkaç ay içinde iş meydana çıkar ve sahte hükümdar öldürülür. Suikasti tertibeden yedi asil Pers toplanır, devletin yeni şekli üzerinde münakaşa ederler. Otanes demokrasiyi, Megabyzos oligarşiyi, Dara monarşiyi müdafaa ederler.

Devlet idare şekillerinin demokrasi, oligarşi, monarşi olarak üçe ayrılışı pek eskidir. Tarihinin tercümesini verdiğimiz kısmında, Herodotos ilk defa olarak bu üç idare şeklini ele almış, her birinin iyi ve kötü taraflarını belirtmiştir. Herodotos'tan sonra Eflâton'un, Aristote'nun, Polybios'un tetkiklerinde esas tuttıkları bu ayırma bugün hâlâ umumiyetle esas olarak kabul edilmektedir.

Gürültü yatıştıktan beş gün sonra, Mag'lara karşı ayaklananlar genel durumu görüştüler ve nutuklar verdiler; bazı Yunanlılar inanmıyorsa da, bu nutuklar gerçekten verilmiştir.

Otanes devlet işlerinin Pers milletine bırakılmasını istiyordu; sözü şuymdu: «Ben diyorum ki içimizden birimiz monark olmasın: bu ne hoş ne de iyi bir şeydir. Kambyses'in kibrinin nerelere vardığını gördünüz; Mag'ın kibirini de denediniz. Hesap vermeyen istediğini yapmakta serbest olduktan sonra, monarşinin iyi düzenlenmiş bir şey olduğuna nasıl imkân verebilirsiniz? monarşi dünyanın en mükemmel insanını bile, bu mevkie yükseldi mi, her zamanki düşünüş tarzının dışına çıkarır; çünkü insanın içinde bulunduğu refah o insanda kibir doğurur; haset ise insanlarda tâ yaratılıştan vardır. Bir insanda bu iki kusur oldu mu, her kötülük var demektir; her şeye döyan tiran birçok ve çılginca cinayetleri kibri yüzünden, birçoğunu da hasedi yüzünden işler. Gerçi, her nimete kavuştuğu için, tiranın hasetten kurtulmuş olması gerekir; fakat vatandaşlara karşı takındığı tavır bunun tam aksini gösteriyor: zira, hayatta oldukları müddetçe ilerigelenlere hasededer, halkın en aşağı tabakasından hoşlanır; iftiralara kulak vermekte birincidir; insanların en değişgenidir; biri ona olan hayranlığını itidalli bir şekilde gösterirse, kendisine fazla hürmet edilmediğine öfkelenir; fazla hürmet edene de dalkavuk diye kızar. Şimdi en kötü tarafına geçiyorum: dedelerimizden kalma âdetlerimizi altüst eder, kadınlarımıza saldırır, ölüme mahkemesiz gönderir. Aksine halk idaresi

her şeyden önce adların en güzelini, «hak eşitliği» [1] adını taşır. Bundan başka monarkın yaptıklarından birini yapmaz: zira iktidar mevkilerine kura ile geçer, idaresinin hesabını verir, bütün kararları halkın reyine bırakır. İşte, benim fikrim budur; hükümdar olmayı bırakalım, halkı iktidara yükseltelim: çünkü her şey kalabalığın elindedir.»

Otanes'in ortaya attığı fikir bu idi. Ama Megabyzos idarenin bir oligarşiye bırakılmasını tavsiye ediyor, şöyle diyordu:

«Otanes'in tiranlığa son verilmesine dair söylediği sözlere ben de tamamen iştirak ediyorum; ancak iktidarı halka verelim derken en doğru fikirden uzaklaşmış oluyor. Çünkü işe yaramaz bir kalabalıktan daha anlayışsız ve daha küstah bir şey yoktur. Bir tiranın küstahlığından kurtulduktan sonra azılı bir halkın küstahlığına düşmek doğrusu tahammül edilir şey değil! Tiran birşey yaptı mı, hiç olmazsa bilerek yapar, ama halk ne yaptığını dahi bilmez. Nereden bilsin? Terbiye mi almış, kendinde güzel bir şey mi görmüş? Akılsızca atılır, her işi kabaran bir nehir gibi altüst eder. Bırakalım da halk idaresinden Pers milletine düşman olanlar [2] faydalan-sınlar. Biz kendi hesabımıza en iyilerimiz arasından bir heyet seçelim, iktidarı ona teslim edelim; bu heyette biz de olacağız: en iyi kararların en iyi insanlardan çıkmasını beklemek yerinde olur.»

Megabyzos'un ortaya attığı fikir bu idi. Fakat üçüncü olarak söz alan Dara da fikrini açıkladı. Şöyle dedi:

«Evet, bence Megabyzos'un halk idaresine dair söyledikleri doğrudur, ama oligarşi hakkında sarfettiği sözler doğru değildir. Önümüzde üç idare şekli var; üçünün de mükemmel olduğunu farzedelim - halk idaresi mükemmel, oligarşi de monarşi de mükemmel -; bence gene monarşi hepsinden kat kat üstündür. Çok iyi insan olduktan sonra, bir kişinin idaresinden daha iyi birşey olamaz. Çünkü bu adam kendi aklına göre hareket ederek halkını kusursuzca koruyabilir; hem dümanlara karşı alınan kararların gizli tutulması en iyi bu şekilde temin edilir. Oligarşide ise birçok insanlar meziyetlerini umumun menfaati için ortaya dökerlerken, aralarında şiddetli şahsî düşmanlıkların doğduğu her zaman görülen bir şeydir; zira her biri baş olmak ve fikrini kabul ettirmek isterken, birbirilerine düşer, düşman olurlar; düşmanlıktan ihtilâf, ihtilâftan kan çıkar, kan da monarşi ile neticelenir: bu ise monarşinin ne kadar iyi bir idare şekli olduğunu gösterir. Aksine idare halkın elinde ise, kötülüğün yer etmesine imkân yoktur; kötülük te devlet işlerinde bir defa yer etti mi, kötülükler arasında düşmanlıklar değil, şiddetli dostluklar doğar; çünkü devleti

[1] ἰσονομία: bk. Eflâatun, Devlet VIII. 561 c.

[2] Yunanlılar

yıkanlar kendi aralarında anlaşarak hareket ederler. Biri halkın başına geçip bu adamların faaliyetine son verinceye kadar bu iş böyle devam eder gider. Neticede başa geçen adam halkın hayranlığını kazanır; kazanınca da monark ilân edilir; işte bu da monarşinin üstün bir idare şekli olduğunu gösterir. Uzun lâfın kıyası: hürriyet bize nereden geldi, kim verdi? halk mı, oligarşi mi, yoksa monarşi mi? İşte madem ki bizi hürriyete kavuşturan bir tek adamdır, [3] ben monarşiyi muhafaza etmek, bundan başka atalarımızdan kalma sağlam tesisleri yıkmamak taraftarıyım: bu hiç iyi olmaz.»

Ortaya atılan üç fikir bu idi; yedi kişiden dördü bu son fikirden yana çıktı. Persler arasında hak eşitliğini kurmak için uğraşan Otanes fikrinin kabul edilmediğini görünce, arkadaşlarına şunları söyledi:

«Ey ihtilâl arkadaşları, içimizden birinin kıral olacağı meydanda: ya kura çekeceğiz, ya seçme işini Pers milletine bırakacağız, yahut ta herhangi başka bir usul bulacağız; ancak ben bu rekabete katılmıyacağım. Ben ne idare etmek istiyorum, ne de idare edilmek. İktidardan bir şartla vaz geçiyorum: ne ben, ne de ahfadımdan bir kimse hiç birinizin emrine girmeyeceğiz.»

Ötekiler ileri sürdüğü şartı kabul edince, onlarla rekabete girişmeden ortadan çekildi. Şimdi hâlâ Perslerinde hür yaşayan ve, Pers kanunlarının dışına çıkmamak şartıyla, istediğini yapan biricik aile bu ailedir.

HERODOTOS

(*Tarib*, III, 80-83)

Tercüme eden: *Dr. Suat SINANOĞLU*

TÜSTAV

[3] Bu adam Kyros'tur.

DEVLET

Roma'da siyasî nizam - Yunan şehirlerinde görüldüğü gibi bir kanuncunun eseri değil - devamlı ve tedricî bir değişimin tabii neticesidir. Mizaçlarının esas vasfı hayata ve gerçeğe bağlılık olan Romalılar uzun zaman edebî faaliyetten uzak kalmışlar, sonraları da nazari konuları ele almaktan çekinmişlerdir. Roma devleti üzerine ilk yazı yazan Yunan Polybios'tur. Aynı devirde (İ. ö. II yüzyılın sonlarında) iki Roma'lı, C. Sempronius Tuditanus ile C. Iunius Gracchanus, biri aristokrasi öteki demokrasi lehine yazmışlarsa da, eserleri kaybolmuştur. Buna mukabil Lâtin edebiyatında gayet parlak bir yer tutan ve siyasî savaşların son derece şiddet kesbettiği bir devrin başlıca şahsiyetlerinden olan Cicero'nun *Devlet* ve *Kanunlar* adlı eserleri muhafaza edilmiştir.

Marcus Tullius Cicero (İ. ö. 106-43) kaynaşan siyasî cereyanlar arasında daima ölçülü davranmış, «merkez»i tutmuştur: oligarşiye karşı ilkin demokrat olarak meydana çıkmış, sonra, olayların tesiri ile, senato'ya yanaşmış, devleti anarşiye boğacak olan Catilina ve arkadaşlarının teşebbüsünü cesur bir hareketle boşa çıkarmıştır. Caesar'ın hürriyet için bir tehlike teşkil ettiğini sezdiği andan itibaren, «cumhuriyet»in koruyucusu rolüne giren Pompeius'un taraftarı olmuş (*Devlet* bu zamana raslar, 51 yılında tamamlanmıştır), aracılığı ile engel olamadığı iç savaş başlayınca onun saflarına geçmiştir. Hürriyet davasını, zafer kazanmış olan Caesar'a karşı savunmaktan vazgeçmediği gibi, *dictator*'un katlinden sonra, aynı emelleri besleyen Antonius'a karşı büyük bir heyecanla mücadeleye girişmekten kaçınmamış, sebatını kanı ile ödemiştir.

Cicero'nun *Devlet* adlı eserinden, üç idare nevi ve bunların bozuk şekilleri (I 42-34), hürriyet ve eşitlik (I 53-54), kiralık idaresi (I 59-60), demokrasinin tenkidi (I 65-68) ve en iyi idare şekli (I 69) hakkındaki parçaların tercümesini sunuyoruz. Konuşma İ. ö. 129 yılında geçmiş tasavvur olunur. Konuşanlar, üçüncü Pön harbi kahramanı, Kartaca'yı fetheden Scipio ile dostu Laelius'tur.

(I 42) Scipio: — .... Bütün iktidar bir kişinin elinde ise, kişiye kiral, devlet şekline de kiralık adını veririz; bu iktidar seçkin kimselerin elinde ise, yurt aristokratların idaresi altındadır deriz; halkçı diye adlandırılan devlet te her şeyin halkın elinde bulunduğu devlettir. Bu üç idare şeklinin hiç biri ne mükemmel ne de, fikrimce, en iyisi olmamakla beraber, her biri, insanları ilkin topluluk bağları ile birbirine bağlayan bağı muhafaza ettikçe, hoş görülebilecek ve biri ötekenden üstün sayılabilecek idare şekilleridir. Gerçekte gerek doğru ve akli başında bir kiral, gerek seçkin ileri gelen yurtdaşlar, hattâ - her ne kadar en az beğenileni ise de - halk dahi, araya haksızlık veya hırs girmedikçe, hayli kararlı bir durum sağlayabilirler.

(I 43) Fakat kiralık idaresinde ortaklaşa konulacak kanun ve verilecek kararlarda kimsenin yeter payı yoktur; aristokratların hüküm sürdüğü

yerde de kararlara ve iktidara katılma hakkından mahrum olan çokluğun hür olduğunu söylemek güçtür. Her şey halkın marifeti ile yapıldığı yerde ise, ne kadar hakkaniyetli ve ölçülü olunursa olunsun, hiçbir liyakat derecesi tanımayan eşitlik te doğru bir şey değildir. Yani Perslerin Kyros'u çok doğru ve akli başında bir kiral olarak tanınmışsa da, amme işinin (yani, demin anlattığım gibi, devletin) bir kişinin isteğine göre idaresi, öyle sanıyorum ki, en arzu edilecek şekil değildir. Korunuklarımız olan Marsilyalılar seçkin ve belli başlı kimseler tarafından büyük bir adaletle idare ediliyorlarsa da, halkın durumunda yine köleliği andıran bir şey vardır. Atinalılar da bir zamanlar, Areiospagos'u ortadan kaldırdıktan sonra, her şeyi yalnız halkın oyu ve kararı ile yapıyordu iseler de, yurtları kendine has olan düzeni muhafaza edemiyordu.

(I 44) Ben burada karışık, düzeni bozulmuş devlet şekillerinden değil, kendi vasfını muhafaza edenlerden söz ediyorum. Bu çeşit idarelerde, demin saydığım kusurlardan başka, daha tehlikeli kusurlar da vardır: bu idare şekilleri arasında biri yoktur ki kendine benzer bozuk bir idare şekline gayet dik meyilli ve kaygan bir yolu olmasın. Gerçekte - yine en beğendiğimi anayım - hoş görülebilen veya isterseniz sevilebilir dahi diyebileceğimiz şu kiral Kyros'un yanbaşı (insanlardaki mizaç değişikliği bunu mümkün kılar) Phalaris bütün gaddarlığı ile gözümüzün önüne geliyor. İşte bir kişinin mutlak hakimiyeti gayet kolaylıkla, iniş inercesine Phalaris'inkine benzer bir hale dökülür. Diğer taraftan birkaç ileri gelen Marsilyalı'nın idaresi de bir zamanlar Atina'da Otuzların birleşerek kurdukları zümre idaresini andırıyor. Atina halkının mutlak hâkimiyeti ise - başka misal aramıza ne hacet? çokluğun çılgınlığı ve taşkınlığı haline girmesi ile....

(I 53) Demokrasinin bu kadar üzerine düştüğü hak eşitliğine gelince, bunun muhafazası imkân dışındadır; çünkü halk dahi, ne kadar bağısız ve dizginsiz olursa olsun, birçok kişilere birçok imtiyazlar verir. Demokraside de birçok seçme insanlar ve şeref yerleri vardır: şu eşitlik dedikleri şey kadar da bir haksızlık olamaz. Gerçekte bütün bir milletin en yüksekte bulunanları ile en alçakta bulunanlarının aynı derecede itibar gördüğü yerde eşitlik ister istemez en büyük haksızlıktır...

(I 54) O zaman Laelius: — O halde, dedi, sen, Scipio, bu üç idare çeşitinden en çok hangisini beğeniyorsun?

Scipio: — En çok hangisini diye sormakta haklısın, çünkü ben ayrı ayrı, kendi başına hiç birini beğenmiyorum. Her birine, üçünün karmasından meydana gelen başka bir şekli tercih ediyorum. Fakat birini olduğu gibi seçmek icap ederse, kırallığı tercih edeceğim.... Sanki bir baba gibi

karşımıza çıkan kiral yurttaşları ile ilgilenir; onları korumak kaygısı..... en iyi ve en yüksek bir insanın gayreti yurdu ayakta tutar. Diğer taraftan aristokratlar «aynı şeyi biz daha iyi başarırız; daha çok kişinin aklı bir kişinin aklından üstün olmakla beraber, göstereceğimiz hakkaniyet ve vereceğimiz güvenlikte de bir fark yoktur» derler. İşte nihayet halk da «biz ne bir ne de birkaç kişiye boyun eğmeyiz!» diye olanca kuvveti ile haykırır, «canavarlar için dahi hürriyet kadar tatlı şey yoktur; ister kirala, ister aristokratlara kul olanlar bu nimetten mahrumdurlar» der. Şu halde kiral sevgisi ile, aristokratlar üstün akılları ile, halk ta hürriyeti ile bizi kendine çekiyor; öyle ki her birinin vereceği faydaları mukayese edecek olursak hangi idare şeklini en çok istiyeceğimizi kestirmek çok güçtür....

(I 59) Laelius: — Scipio, görüyorum ki şahitten yana zorluk çekmiyorsun. Fakat benim için - iyi bir hâkim için olduğu gibi - şahitten çok önemli olan, delillerdir.

Scipio. — Şu halde kendi duygularının delilinden faydalanabilirsin.

Laelius. — Ne duyguları?

Scipio. — Meselâ senin hiç öfkelenmediğin olmadı mı?

Laelius. — Ben mi? Hem de istediğimden çok.

Scipio. — Peki, öfkelenmediğin zaman, bırakır mısın öfken ruhuna hâkim olsun?

Laelius. — Dinim hakkı için, hayır, dedi. Tarentum'lu Arkhytas gibi yapıyorum. Arkhytas çiftliğine gittiği bir gün her şeyi emrettiğinden bambaşka bir düzende bulunca, kâhyasına: «A bedbaht! öfkeli olmasaydım, seni sopa ile öldürürüm» demiş.

Scipio. — Âlâ, dedi. Demek Arkhytas öfkeyi ustan ayrılan, ona sanki isyan eden bir tezahür sayıyor ve düşünmekle yatıştırılmasını istiyordu. Öfkeye para hırsını, iktidar hırsını, şan ve şeref arzusunu, şehveti kat; sonra bir bak, insan ruhunda kirala benzer hâkim bir kuvvet varsa, bu yalnız bir şeyin, yani usun hâkimiyeti midir, değil midir? Gerçekten us ruhumuzun en iyi tarafıdır. Us hâkim oldu mu, şehvet hislerinin, öfkenin, körü körüne hareketlerin yeri yoktur.

Laelius. — Evet, öyledir; dedi.

Scipio. — Şu halde böyle düzenlenmiş olan ruhu beğeniyorsun, değil mi?

Laelius. — Bundan çok beğendiğim bir şey yoktur.

Scipio. — Demek usun sürülmesini, onun yerine sayısız olan arzuların ve öfkelerin her şeye hâkim olmasını herhalde beğenmezsin.

Laelius. — Ben böyle bir ruhtan ve böyle bir ruha sahip olan insandan daha acınacak bir şey tasavvur edemem.

Scipio. — Demek ki ruhun bütün kısımlarının sanki bir kiral olan usun idaresi altında bulunmasını ve böyle idare edilmesini doğru buluyorsun.

Laelius. — Evet, bunu doğru buluyorum.

Scipio. — Şu halde devlet idaresi hakkında vereceğin hükümde niçin tereddüt ediyorsun? Devlet işleri birden çok kişiye devredilirse, başta bir iktidar kuvveti olmadığı besbellidir: bu kuvvet bir elde değilse, yok demektir.

(I 60) Bunun üzerine Laelius. — Adalet bir kişinin elinde olacağına birkaç kişinin elinde olursa, bundan ne çıkar, kuzum? dedi.

Scipio. — Laelius, gördüm ki benim gösterdiğim şahitler seni pek kandırmıyor; onun için dediğimi ispat etmek maksadı ile senin kendi şahitliğine başvurmadan vazgeçmiyeceğim.

Laelius. — Benim şahitliğim mi? Nasıl olur bu?

Scipio. — Hele bak. Geçenlerde, Formiae'de iken, şunun farkına vardım: sen, kölelerine ancak içlerinden birinin sözlerini dinlemelerini sıkı sıkı tenbih ediyordun.

Laelius. — Evet, kâhyanın emirlerini dinlemelerini...

Scipio. — Peki, ya evinde? İşlere senden başka bir bakan var mı?

Laelius. — Asla.

Scipio. — Şu halde, doğru olmak şartı ile, niçin devlette yalnız bir kişinin hâkimiyetinin en iyisi olduğunu kabul etmiyorsun?

Laelius. — Nerdeyse dediğine geliyor ve fikini kabul ediyorum.

(I 65) Scipio. — .... Kırallık idaresinin değişmesine ilk ve en büyük sebep, kiralın adaletsiz olmaya başlamasıdır; o anda bu idare ortadan kalkmış, tiranlık başlamıştır: en iyi idare şekli, kendine yakın olan en kötü idare şekline yer vermiştir. Tirani, çok kere görüldüğü gibi, aristokratlar ezerlerse, devletin idare şekli saydığım üç şekilden ikincisidir: kırallığa çok benzeyen bir şekil.. en ileri gelen yurttaşların, halkın faydasını gözeten babaca idaresi. Tiran halk tarafından öldürülmüş veya sürülmüş olabilir; bu takdirde halk görgüsünü ve aklını kaybetmedikçe hayli ölçüldür, başarısından bir haz duyar, kendi kurduğu idarenin muhafazasını ister. Fakat adaletli bir kiralı karşı zor kullanır veya onu kırallıktan kovarsa, yahut - bu da oldukça sık görülür - aristokrat kanının tadını tadar ve devleti tamamı ile kendi keyfine ramederse, o zaman sakın dizginsiz ve küstah çokluğun denizden ve alevden kolay yatıştırılabileceğini sanayım deme!

(I 66,67) O zaman Eflâton'un gayet canlı bir şekilde anlattığı meydana gelir. Ben onun dediklerini, elimden gelirse, lâtince ifade etmek isterim; doğrusu güç bir iş, ama yine deneyeceğim. «Halk, hürriyete yanıp susuyan doymak bilmez boğazına, onun kötü hâdimlerinin usulü veçhile su

katarak değil de hâlis bir şarap gibi sundukları hürriyeti kana kana içti mi, işte o zaman fazla yumuşak ve gevşek olmıyan, kendisine bol bol hürriyet vermıyen memurların ve ileri gelen yurttaşların peşini bırakmaz, onlara karşı iftira ve ithamlarda bulunur; onları zorba, tiran diye adlandırır.» Öyle sanıyorum ki hep bildiğin şeyler bunlar.

Laelius. — Evet, çok iyi bildiğim şeyler.

Scipio. — Eflâtun şöyle devam eder: «Bu halk, ileri gelenlerin sözünü dinliyenleri rahat bırakmaz, onlara gönüllü köle adını takar; memuriyetleri başında oldukları halde bayağı bir vatandaşa benzeyenleri, bayağı bir vatandaş olup kendi gibileri ile memuriyette bulunanlar arasındaki farkı ortadan kaldıracak tarzda davrananları göklere çıkarır, her şerefe yükseltir: böyle bir devlette her şey, ister istemez, hürriyete boğulmuştur; kişinin evinde bir baş yoktur. Bu kötü hal hayvanlara bile sirayet eder. Baba oğlundan korkar; oğlu babasını saymaz; utanma ortadan kalkmıştır; her kes tamamen hürdür; vatandaşla yabancı birdir; öğretmen korkar, öğrencileri ise, onu hor görürler; delikanlılar ihtiyarların ağır görevlerini üzerlerine alır, ihtiyarlar, kendilerine hoş görünmek, kendilerini incitmemek istedikleri delikanlıların oyunlarına katılırlar. Neticede köleler de daha serbestir; kadınların hakları erkeklerinki ile birdir; bu hürriyet bolluğunda köpeklerle atlar, sıpalar bile hürdür: üzerine öyle bir koşarlar ki, yol vermek gerektir. Bu sonsuz taşkınlığın neticesi olarak yurttaşlar o kadar huysuz ve zayıf olurlar ki, en ufak bir iktidar kuvvetine hiddetlenir, katlanamazlar: bundan sonra kanunlar gözden düşmeye başlar: artık, gerçekten, başlarında hükmedecek hiçbir şey kalmamıştır.»

(I 68) Laelius. — Eflâtun'un sözlerini pek âlâ ifade ettin.

Scipio. — Artık her zamanki konuşma tarzıma döneyim. Eflâtun der ki onların asıl hürriyet saydıkları bu aşırı taşkınlıktan tiran, bir kökten biter gibi, meydana çıkar. Çünkü aristokratların aşırı iktidarı nasıl kendilerinin yok olmalarına sebep olursa, aynı derecede hür olan halk da kendi kendini hürriyetten köleliğe sevkeder. Hava durumunda olsun, tarlada veya vücutta olsun, fazla gelişen, aşırı olan her şey hemen hemen daima aksine döner. O aşırı hürriyet de gerek halkın gerekse fertlerin aşırı bir köleliğe düşmelerine meydan verir. Böylece en geniş hürriyetten bir tiran ve en haksızca, en ağır bir kölelik doğar. Çünkü idare edilemiyen, daha doğrusu azmış halk, mevkiinden kovularak artık biçare vaziyete düşmüş olan ileri gelen yurttaşlara karşı çok kere cüretli, vicdansız, yurda hizmetleri dokunmuş kimselere edepsizce zulmeden, başkalarının veya kendi kesesinden halka bol bol bağışlarda bulunan birini önder seçer: hususî bir şahıs sıfatıyla korku içinde bulunduğundan, buna bir takım yetkiler verilir, bu yetki-

lerin süresi uzatılır; Atina'da Peisistratos'un yaptığı gibi, etrafı muhafızlarla bile sarılır; sonunda bu, kendisini yükseltenlerin başına dahi tiran kesilir. Yok eğer bu işi bazı cüretli kimseler yaparsa, o zaman iktidarı dar bir zümre eline alır, ki bu da tiranlığın başka bir çeşitidir. Bu çeşit tiranlık çok kere, ileri gelenlerin her hangi bir hata yüzünden doğru yoldan sapmaları üzerine, parlak aristokrat idaresinin yerine geçebilir. Böylece, devlet idaresinin, bir top gibi, elden ele geçtiğini görüyoruz. Tiranlar kırıallardan, tiranlardan ileri gelenler veya kalk; halktan oligarklar veya tiranlar iktidarı kaparlar: devlet idaresi aynı şekli uzun zaman muhafaza edemez.

(I 69) Bu durumda, saydığım üç idare şekli arasında kırallık bence ökekilerden hayli üstündür; fakat en iyi üç idare şeklinin muvazeneli karmasından meydana gelecek şekil kırallıktan da üstündür. Çünkü devlette hem yüksek ve kiralî bir kuvvetin bulunması, hem ileri gelenlerin nüfuzundan doğan başka bir kuvvetin yer alması, hem de bazı şeylerin çokluğun hüküm ve isteğine bırakılması iyi olur. Bu teşkilâta, her şeyden önce hür insanların uzun zaman yoksunluğuna katlanamayacakları bir muvazene vardır; sonra sağlamdır. Çünkü ilk saydığım üç idare şekli karşıt olan kötü şekillere kolayca düştüğü halde — kırallıktan tiranlık, aristokrasiden oligarşi, demokrasiden anarşi doğar, üstelik çok kere her idare şekli bir başkasına yer verir demiştim — böyle katışık, karma bir teşkilâtla meydana gelen devlette, eğer ileri gelenler büyük bir hata işlemelerse, bu gibi değişiklikler görülemez. Çünkü herkesin kendi derecesine göre sağlamca yerleştiği ve kimsenin yuvarlanıp düşmesine imkân olmadığı yerlerde bir devrim yapılmasına sebep yoktur.

TULLIUS CICERO

Tercüme eden: Dr. Samim SİNANOĞLU

TÜSTAV

SEÇME GAZELLER VE RUBAİLER

Büyük âlim ve mutasavvıf şair Nureddin Abdurrahman-i Camî 1416 yılında Horasan'ın Cam vilâyetine bağlı Hurdcert köyünde doğmuş, 1492 yılında Gürgânilerin başkenti Herat şehrinde dünyadan göçmüştür.

15 inci yüzyılda İslâm dünyasını şöhretiyle dolduran bu geniş irfanlı şair beşyüz yıldanberi de dünya ölçüsünde yüksek bir değer olarak yaşamaktadır. Baharistan ve Selaman-ü Absal adlı iki eserinin tercümesi Şar-İslâm klâsikleri serisinde yayımlandı. Elliye aşan Farsça ve Arapça telifleri arasında ayrıca dilimize çevrilmesi kararlaştırılan birkaçının da ileride tercümesine kavuşacağımızı umuyoruz.

Fars ve Arap edebiyatındaki yüksek yetkisiyle İslâm tasavvufundaki engin görüşleri, bütün dünyaca tanınmış olan Camî'nin hayat ve eserlerini inceliyen geniş bir monografisi de son zamanlarda hazırlanmış bulunuyor. Tamamıyla Garp metod ve tekniğine göre yazılmış olan bu eser, 15 inci yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu, Hindistan, İran, Azerbaycan ülkeleri arasındaki kültür münasebelerine ait önemli vesikalarla doludur.

Büyük şairin başlı başına bir telif syaulan çeşitli mesnevilerinden başka üç Divan dolduran şiirleri arasından seçtiğimiz birkaç örneği burada okurlarımıza sunuyoruz. Bu parçaların asıllarında Şark sanat ve zekâsının şiir kılığına girmiş samimî bir ifadesini buluyoruz. Ancak ne de olsa dil ve duygu ayrılığı asıldaki güzelliğin bize sadece solgun bir hayalini aksettirebiliyor.

GAZELLER

I

Cihanda ne varsa hepsi vehim ve hayaldır. Her şey aynadaki akisler ve ya gölgeler gibidir. Hidayet güneşi hayallerin gölgesinde parladı. Sapkınlık çölünde yolunu şaşırma.

Âdem kimdir? Ebedî Tanrı ışığının yankısı; Âlem nedir? Tükenmez denizin dalgası. Bu yankı ile dalgayı o ışık ile denizin kendisi farzet. Burada ikilik yer bulmaz. Aşk yolcularına bak. Birinin hali nasıl ötekine uymuyor.

Biri, varlığın bütün zerrelerinde parlak ve sönmez bir güneş görüyor. Öteki varlık aynasından alemin üstü kapalı güzelliklerini seyrediyor. Bir başkası her ikisini birden görabiliyor. Daha başkası bunları perdesiz ve engelsiz temaya koyulmuş. Bahtiyar o aşıktır ki, aşk sultaniyle birlikte vuslatın son menzillerine doğru yol almıştır. Sevgilisine: Ey gül yanaklı, Gel o şirin dudığınla bana tatlı tatlı anlat der ve onun fitnelerle dolu oynak zülüfleriyle cilveleşir; Siyah pırlanta benlerini koklamak için yalvarır.

Deniz kıyısından başka içindeki incileri dışarı atan bir dudak (sırları açıklayan bir ağız) bilmiyorum.

Yankı ışıktan nasıl ayrılabilir? Dalga denizden nasıl uzaklaşır? Cihan-daki karanlık, bana o zülfün gölgesi gibi geliyor. Sevgilinin yanağındaki (ben) de bana Tanrı zatının noktası gibi görünmekte.

Camî: Bu dedi kodular daha ne kadar sürecek? Sesini kes; boş sözden ne çıkar? İnsana hâl ehli olmak gerek. İçinde cevherin varsa sedef gibi ağ-zını kulağını tıka da hakikat denizinin derinliklerinde yerleş.

II

Henüz ne üzüm asmasından bir eser, ne de asma dikenlerden bir nişan yokken biz bu meyhanede tortu içmiyorduk.

Harâbatta oturanlardan ne nişan arıyorsun? Kendinden geçmiş zavallı-ların artık adı sanı kalır mı?

Ay çehreli güzellerin her birisinde başka bir özellik vardır. Fakat O canlarda yaşayan güzelin naz ve cilvedeki şöhreti bütün güzellerden daha üstündür.

Hele bizim gibi gönülsüz kalmışları okşamak için eteklerini beline vurarak diyar diyar dolaşan güzellere can feda.

Ey Gönül: Meyhane yolunda toprak olsak da ne mutlu. Ola ki o sarhoş, bir gün bu taraftan geçer de üzerimize bir kaç damla serper.

Ey Öğütçü: Aşk nüktelerini taklit yoluyla anlatma. Önce bu aşk şarabının tadına sen bak da sonra başkalarına tatdır.

(Camî). Şu Riya hırkasını at. Çünkü dost, elden ayaktan düşmüşlerle rind meşreplilerle düşer kalkar.

III

Dünya varlıklarıyla daha ne kadar boş yere üzülp duracaksın? Her şeyden yüz çevir de Tanrı'ya yönel ki rahat yaşayasın. Gece gündüz gözünün önünde başlangıcı olmayan engin bir deniz dalgalanıyor. Yaratıkların pisliklerine bulaşırsan kendine yazık edersin.

Uykuyu bırak ki diri gönüllüler derneğinde birşey görebilirsen bari açık gözle göresin. Sahta bakırla ne uğraşıyorsun? İksir ara; Onu hiyle ile altın suyuna batırsan bile ne çıkar ki?

Efendi Bu karanlık çukur da bahtiyarlık arama. Göz açıp yumuncaya kadar ayaklar altında kalacaksın.

Gökteki ay gibi varlığını küçültmeye çalış. Küçüldükçe şüphesiz kendini büyütmüş olursun.

Camî, Dünya varlıklarına sevinmek yokluğa tasalanmak huyları sende varken [Fakr 1] denilen yüce mertebeden bir koku duymayacaksın.

IV

Yeter ki dertli canımda uykusuz gözlerimde sen varsın. Uzaklarda beliren her hayal bana seni hatırlatıyor.

Canı ile oynamaktan bıkmayan bir aşık varsa benim., Kanımı döktüğü halde cefasından baş çevirmediğim bir güzel varsa sensin. Yolunda canım telef olmuş ne korkum var? Yeterki cânânım sensin. Gönüm yaslarla dolmuş ne çıkar. Onu okşayacak sen değilmisin? Gam yüzünden ne düşkünlüklere uğradım. Eakat ey sevgili: dert ortağım sen olduktan sonra ne gam çekeyim.

Sen karanlık gecelerime aydınlık saçan bir Ay olduğun için gündüz, sanki o loş gecelerimden ışık toplayan bir dilencidir. Tanrım: Şu gamlı gecelerde kiminle dertleşeyim? Benim sabrımın az, kederimin çok olduğunu bilen ancak sensin.

Vuslat pazarında beni beş paraya almıyorsun ama bendeki öğünmeye bak, halâ tek alıcım Sensin diyorum.

Camî, Ben senin yarın'ım demişsin; başka sevgili arama! Eğer yârim sen isen, kim bilir daha ne kadar yârsız kalacağım.

V

Gecem de gönüm gibi hummalar içinde. Âhımdan göklerde yıldızlar tutuşur. Gönül ateşinden vücudum öyle alevlenmiş ki üstümdeki elbisenin tutuşup yanmasından korkuyorum.

Ateşten yakutu andıran bir dudığın var ki, ne zaman öpmek hayaline kapılsam dudaklarımı yakacak sanırım.

Ayrılık günü için bu yanıp yakılmaları gönül چراغını bütün gece söndüremeyeceğim içindir.

Ey Rüzgâr: Küllerimi sevgilimin yollarından süpür. Olmaya ki kıvılcıklarım atının tırnaklarını tutuştursun.

Ham rakibin henüz pişkinlikten haberi yok. Ya Rabbi Onun katı kalbi feryatlarımızla yansın.

Bir kerre hasretinin ateşi (Camî) yi sardımı şüphe yok ki onun bütün varlık sermayesini küle çevirir.

[Fakr 1] Tasavvufta, Allahtan başka hiç bir şeye muhtaç olmamak anlamındadır. Mütercim.

VI

Gök kubbeyi tersine dönmüş bir kadeh farzet. Yüzü koyun dönmüş bir kadeh içinde neş'e şarabı aramak abdallıktır.

Cahil, dünya kazancına Devlet adını verir. Çocuğunu şişmiş görünce semizlenmiş sanır.

Dünya hiç kimsenin boyuna göre beka kumaşından elbise dikmedi. Ömür süslü bir elbisedir amma tek kusuru kısalığıdır.

Meyveli ağaçlar alçakların taşından kurtulamaz. Ne bahtiyardır o eli boşlar ki, yüce serviler gibi daima taşlanmaktan uzak kalırlar.

Yol çok dar, gece karanlık, hırsızlar pusuda. (Böyle şartlar içinde) klavuzsuz yola çıkmak yolsuzluk, ahmaklık alâmetidir.

Ey bahçıvan: Tehlikelerle dolu olan bu bağda hoş geçinmek ümidini besliyorsan fidanlar gibi budanmak ve sökülüp dikilmek acılarına katlanmaya bak.

Her kim bu yolda (Camî) gibi benlik, senlik davasından vaz geçmişse görünüşte henüz toy olsa bile hakikatte ergin sayılır.

VII

Ya Rabbi: şu iddiacı şeyhlere insaf ver de tortu içen zavallı Rindlere hor baksınlar.

Onlar sanıyorlar ki, şeriat gönül sahiplerini incitmektir. Bu maksatla da rast geleni azarlamak yolunu tutmuşlar.

Gönül, hakikat hazinesinin kildi. Şeriat ise onun anahtarıdır. Esrar incileri ancak o hazineden çıkarılabilir.

Şeriat anahtarını kendi isteğine göre çevirmek isteyenlere gönül kapısı değil, ancak musibet kapısı açılır.

Tarikat yolunda gidenleri inkâr edenlerin irfandan payları yoktur. Bu inkârın sebebi de onların yaratılışlarındaki cehaletten başka bir şey değildir.

Attar'ın sözlerinden âlemi aşk kokusu sardı. Hoca nezleli olduğu için Attar'ı inkâr eder.

Ey Camî: Vahdet sırrı (Mantıkuttayr) kitabında gizlidir. Ağzını kapa. Bu sözü bir tek (Süleyman) dan başka kimse anlayamaz.

VIII

Ayna ol da sevgilinin yanağını aynada seyret. Ondan haber sormakla yetinme. Çünkü eşitmek, görmek gibi değildir.

Yüzünü görebilir miyim diye sordum. Nazlanarak cevap verdi. Ayna gibi daima temiz kalpli olursan.

Cihandaki zerreler onun güzelliğinin aynasıdır. Yanağı her aynada başka bir Nakış gösterir.

Ey Sofi: Sen hırka geyiniyorsun. Bizim gibi Rindler de yudum yudum şarap çekiyoruz. Seninle bizim aramızda ancak ayrılık var.

Camî, İptidasi ve sonu olmayan bir denizin coşkunluğu içinde artık fanî varlıkların dalgasından kendini kurtarmıştır.

RUBAİLER

I

Akıldan habersizce yaşayan sofist; cihan gecici bir hayaldir der. Evet bütün âlem bir hayaldir, fakat o hayal içinde daima bir hakikat cilveleşmektedir.

II

Ey Ay yüzlü Putların Tanrısal güzelliği! Ah senin elinden, Ey gönlümüzü kendine doğru kaydıran fettan! İllallâh senden. Tanrım onların elinden gönlümüz kan ağlıyor. Onlardan mı feryad edelim, kendimizden mi, yoksa senden mi?

III

Ben bir hiçim. Hatta hiçten de çok eksik bir varlığım. Hiçten daha değersiz olan bir varlık ne işe yarar? Hakikat sırlarından size anlattığım şeyler, bana kuru bir sözcülükten başka bir fayda sağlamadı.

IV

Günlerim köhne dünyanın yaslarıyla geçti. Gecelerim artık eksik şeylerin kuruntularıyla tükendi.

Bir anı cihana bedel olan ömür hep böyle boş düşüncelerle mahvolup gitti.

V

Daha ne kadar Yaradan'la yaradılmıştan (önü, sonu olmıyan Tanrı ile fânî varlıklardan) söz açacaksın, ne zamana kadar nereden gelip nereye gittiğini yorumlamakla uğraşacaksın

Varlığın meydana gelişini, Tanrı bilgisinde ezelden gerçekleşmiş bir olay farzet, ağzını kapa da bu bahse son ver.

VI

Tanrım, beni iki cihandan el çekmiş kullar sırasına getir, başımı fakirlik mertebesinin taciyle süsle.

Seni ararken bana sır yoldaşı ol da kapına varmayacak yollara sapmaktan beni koru.

VII

Komşu, arkadaş, yoldaş hep o dur. Dilenci hırkasında, şahların sırmalı atlas kaftanında görünen hep o dur.

Tanrıya and içerim ki halvet derneğinde, gizli meclislerde dolaşan hep odur o.

VIII

Zamane levhasında doğru bir yazı varsa onu ancak söz sanatı yardımıyla okuyabilirsin. O sanata yüz tut.

Hiç kimse ile konuşmadan, kimseyi dinlemeden hakikatleri anlayabilmek ne hoştur. İşte bu konuşan dilsiz Kitap'tır, Kitap.

IX

Gözündeki perdeleri kaldır, kitap toplamaya bakma, kitap toplamakla gaflet perdeleri açılmaz. Aşk ve neşe kitaplar devretmekle elde edilemez. Hepsini bir tarafa at da Tanrı'ya yönel, günahlarına ağla.

X

Ey gönül! daha ne kadar Medrese'den ilim arayacaksın, felsefeden, hendeden bilgi edinmek hevesi ne kadar sürecek?

İlim sahibi olmak kalbe kuruntular getirir. Allah'tan utan. Bu vesvese ne zamana kadar?

XI

Cihan tarihi küçüklerle büyüklerin masallarıdır. Onda kahramanların, taçlı sultanların destanları da yer almıştır.

O kitabın her yaprağında hemen genel olarak, falan öldü, filân öldü diye yazılıdır.

CAMI

Tercüme eden : M. Nuri GENCOSMAN

RICHARD II

I

(ACT III, SCENE 2)

K. RICH. Too well, too well thou tell'st a tale so ill.
Where is the Earl of Wiltshire? where is Bagot?
What is become of Bushy? where is Green?
That they have let the dangerous enemy
Measure our confines with such peaceful steps?
If we prevail, their heads shall pay for it:
I warrant they have made peace with Bolingbroke.

SCROOP. Peace have they made with him indeed, my lord.

K. RICH. O villains, vipers, damn'd without redemption!
Dogs, easily won to fawn on any man!
Snakes, in my heart-blood warm'd, that sting my heart!
Three Judases, each one thrice worse than Judas!
Would they make Peace? terrible hell make war
Upon their spotted souls for this offence!

STROOP. Sweet love, I see, changing his property,
Turns to the sourest and most deadly hate:
Again uncurse their souls; their peace is made
With heads, and not with hands: those whom you curse
Have felt the worst of death's destroying wound
And lie full low, grav'd in the hollow ground.

AUM. Is Bushy, Green, and the Earl of Wiltshire dead?

SCROOP. Ay, all of them at Bristol lost their heads.

AUM. Where is the duke my father with his power?

K. RICH. No matter where; of comfort no man speak
Let's talk of graves, of worms and epitaphs;
Make dust our paper and rainy eyes
Write sorrow on the bosom of the earth.
Let's choose executors and talk of wills:
And yet not so, for what can we bequeath
Save our deposed bodies to the ground?
Our lands, our lives and all are Bolingbroke's,

II. RICHARD

II. Richard, Shakespeare'in İngiliz tarihini konu olarak aldığı oyunlardan biridir. Richard müstebit kesilerek kanunsuz hareketlerde bulunur: Amca - oğul Henry Bolingbroke'u sürgüne gönderir; ölen amcasının mal ve mülkünü müsadere eder. Bolingbroke sürgünden dönüp Kralın İrlanda'da bulunmasından faydalanarak İngiltere'yi istilâ eder. Partiyi kaybettiğini anlayan Richard, Bolingbroke'a teslim olur; tahttan feragat eder; Pomfret kalesine hapsedilip öldürülür.

Tercümesi verilen parçalar, Richard'ın Bolingbroke'un kuvvetleri karşısında bozuluşundan sonraki halini (I), tahttan feragatini (II) ve hapisteki ruh durumunu (III) göstermektedir.

I

(III. PERDE, 2. SAHNE)

KIRAL RICHARD — Bu kadar kötü bir hikâyeyi iyi, hem çok iyi anlatırsyun. Wiltshire beyi nerede? Bushy ne oldu? Green nerede? Nasıl oldu da tehlikeli düşmanı aramızda böyle rahat rahat dolaşmaya bıraktılar? Eğer biz yenerssek bunu başları ile ödiyecekler: Eminim ki, Bolingbroke ile uzlaşıp rahata ermişlerdir.

SCROOP — Gerçekten onunla uzlaşıp rahata erdiler efendimiz.

KIRAL RICHARD — Ah alçaklar, engerekler, kurtulmamacasına lânete uğrasınlar: Köpekler, kime olsa yaltaklanıverirler! Yılanlar, göğsümde beslenip kalbimi soktular! Üç Yahuda, her biri de Yahuda'dan üç misli kötü! Uzlaşmaya o kadar teşneyimşler ha? Bu suçları için korkunç cehennem onların lekeli ruhlarına harb açsın?

SCROOP — Görüyorum ki tatlı sevgi mahiyetini değiştirtince en acı, en korkunç sevgisizliğe dönüyor. Ruhlarına ettiğiniz lâneti geri alın: ellerini değil başlarını verip uzlaştılar; lânetledikleriniz ölümün harab edib darbesinin en ağırına uğradılar, iyice düştüler, çukur toprakta yatıyorlar.

AUMERLE — Bushy, Green, Wiltshire beyi hep öldüler mi?

SCROOP — Evet, hepsi de Bristol'da başlarını verdiler.

AUMERLE — Dük babamla kuvvetleri nerede?

KIRAL RICHARD — Nerede olursa olsun. Artık kimse ferahlıktan söz açmasın? mezarlardan, kurtlardan, bahsedelim. Tozu kendimize kâğıt edineyim de yağmur gibi yaş döken gözlerle toprağın göğsüne ıstırap yazalım; vasi seçip vasiyetnamelerden bahsedelim. Yok ama, olmaz: toprağa bırakılan

And nothing can we call our own but death
 And that small model of the barren earth
 Which serves as paste and cover to our bones.
 For God's sake, let us sit upon the ground
 And tell sad stories of the death of kings:
 How some have been deposed; some slain in war;
 Some haunted by the ghosts they have deposed;
 Some poison'd by their wives; some sleeping kill'd;
 All murder'd: for within the hollow crown
 That rounds the mortal temples of a king
 Keeps Death his court, and there the antic sits,
 Scoffing his state and grinning at his pomp,
 Allowing him a breath, a little scene,
 To monarchize, be fear'd and kill with looks,
 Infusing him with self and vain conceit,
 As if this flesh which walls about our life
 Were brass impregnable, and humour'd thus
 Comes at the last and with a little pin
 Bores through his castle wall, and farewell king!
 Cover your heads and mock not flesh and blood
 With solemn reverence: throw away respect,
 Tradition, form and ceremonious duty,
 For you have but mistook me all this while:
 I live with bread like you, feel want,
 Taste grief, need friends: subjected thus,
 How can you say to me, I am a king?

II

(ACT IV. SCENE I)

*(Re-Enter YORK, with RICHARD, and Officers bearing
 the regalia)*

K. RICH. Alack, why am I sent for to a king,
 Before I have shook off the regal thoughts
 Wherewith I reign'd? I hardly yet have learn'd
 To insinuate, flatter, bow, and bend my limbs:
 Give sorrow leave awhile to tutor me
 To this submission. Yet I will remember
 The favours of these men: were they not mine?
 Did they not sometime cry, 'all hail!' to me?

cesetlerimizden başka geriye ne miras bırakabiliriz ki? Arazimiz, canlarımız her şeyimiz Bolingbroke'un; ölümden, bir de kemiklerimize kalıp ve örtü olan o küçük çorak tümsekten başka bir şeye bizimdir, diyemeyiz.. Tanrının başyığın yere oturalım da kıralların ölümleri üstüne acıklı hikâyeler anlatalım: nasıl kimi tahtından indirilmiş, kimi cenkte düşmüş, kimi tahttan ettiğinin hortlağından kurtulamaz olmuş, kimi karısı tarafından zehirlenmiş, kimi uyurken öldürülmüş — hepsi öldürülmüş: çünkü bir kıralın ölümlü şakaklarını çevreleyen boş tacın ortasında ölüm divan kurar; bu acayip mahlûk orada oturur da kıralın devlet ve ikhalini hor görür, debdebesine sırttır; ona bir soluk mikdarı, bir küçük sahne boyunca hüküm sürmek, korku salmak, bakışlarıyla cana kıymak iznini verir; ona bencilik sevdası aşilar, ömrümüzü hisar gibi saran bu beden sanki pirinçtenmiş, yıkılmazmış hissine düşürür; onu böyle oyaladıktan sonra nihayet gelir, bir iğne ucuyla hisarını deliverir. Artık kırala elveda! Başlarınıza serpuşlarınızı giyin, böyle derin saygı göstererek etten kemikten yaratılma bir insanla alay etmeyin. İtibarı, geleneği, merasim ve saygı ifadelerini bir tarafa atın. Beni bu zamana kadar yanlış bilmişsiniz: Ben de sizin gibi ekmekle yaşarım, acıkırım, ihtiyaç duyarım, acı duyarım, dost ararım; böylece kulluk ederken bana siz kıral olduğumu nasıl söylersiniz?

II

(IV. PERDE, I. SAHNE)

(York girer, yanında Richard ve kırallık âlametleri taşıyan subaylar vardır)

KIRAL RICHARD — Ah, hükümdarlık ettiğim günlerden kalma hükümdarca düşüncelerden henüz sıyrılmamışken neden bir kıral tarafından çağırıldım? Henüz dil dökmeyi, eteklemeyi, baş eğmeyi, diz çökmeyi öğrenmedim. İstiraba biraz vakit verin de beni bu boyun eğişe alıştırsın. Ama bu adamların yüzlerini iyice hatırlıyorum: Benim değil miydi? Bir zamanlar bana "Yaşa!", diye bağırılmazlar mıydı? Yahuda da, İsa'ya öyle yapmıştı; ama İsa, on iki kişi içinde birinden başka, hepsinden vefa görmüştü. Ben,

So Judas did to Christ: but he, in twelve,
 Found truth in all but one; I, in twelve thousand, none.
 God save the king! Will no man say amen?
 Am I both priest and clerk? well then, amen.
 God save the king! although I be not he;
 And yet, amen, if heaven do think him me.
 To do what service am I sent for hither?

YORK. To do that office of thine own good wil
 Which tired majesty did make thee offer,
 The resignation of thy state and crown
 To Henry Bolingbroke.

K. RICH. Give me the crown. Here, cousin, seize the crown;
 Here cousin;

On this side my hand, and on that side yours.
 Now is this golden crown like a deep well
 That owes two buckets, filling one another,
 The emptier ever dancing in the air,
 The other down, unseen and full of water:
 That bucket down, and full of tears am I,
 [Drinking my griefs, whilst you mount up on high.

BOLING. I thought you had been willing to resign.

K. RICH. My crown I am; but still my griefs are mine:
 You may my glories and my state depose,
 But not my griefs, still am I king of those.

BOLING. Part of your cares you give with your crown.

K. RICH. Your cares set up do not pluck my cares down.
 My care is loss of care, by old care done;

Your care is gain of care, by new care won:
 The cares I give I have, though given away;
 They tend the crown, yet still with me they stay.

BOLING. Are you contented to resign the crown?

K. RICH. Ay, no; no, ay; for I must nothing be;
 Therefore no no, for I resign to thee.

Now mark me, how I will undo myself:
 I give this heavy weight from off my head
 And this unwieldy sceptre from my hand,
 The pride of kingly sway from out my heart;
 With mine own tears I wash away my balm,
 With mine own hands I give away my crown,
 With mine own tongue deny my sacred state,

on iki bin içinde, hiç kimseden. Tanrı kıralı korusun! Kimse amin demeyecek mi? Hem rahiplik, hem kâtiplik bana mı düşüyor? Peki öyleyse: amin. Tanrı kıralı korusun! Kıral ben olmasam bile; ama gökler onu ben olarak biliyorsa yine amin. Buraya ne hizmette bulunmak üzere çağırıldım?

YORK — Kıralıktan yorgun düşüp ettiğin teklifi kendi rızanla yerine getirmek, taç ve devletini Henry Bolingbroke'a bırakmak için.

KIRAL RICHARD — Verin bana tacı. Al, amcam-oğlu, tacı tut; al, amcam-oğlu. Bu tarafında benim elim, o tarafında senin elin. Şimdi bu altın taç derin bir kuyu ki iki kovası var, biri ötekini dolduruyor. Boş olanı hep havalarda oynuyor, öbürü aşağıda, gözden saklı ve su dolu. O aşağıdaki göz yaşı dolu kova benim, acılarımı içiyorum, sen ise yükselere çıkıyorsun.

BOLINGBROKE — Bırakmaya razı oldunuz sanıyordum.

KIRAL RICHARD — Tacım için oldum, ama acılarım hâlâ benim: beni devletimden, şanımdan edebilirsiniz, ama acılarımdan edemezsiniz, onların hep kıraltıyım.

BOLINGBROKE — Tacınızla birlikte tasalarınızın da bir kısmını bana veriyorsunuz.

KIRAL RICHARD — Sizin ortaya çıkan tasalarınız benim tasalarımı ortadan kaldırmaz. Benim tasam: eski tasam bitmekle tasamı kaybetmiş oluşum; sizin tasanız: yeni tasa edinmekle tasa kazanmış olunuz. Benim verdiğim tasalar, verilmiş olmakla beraber, yine bendedir; taca bağlıdırlar ama yine benimle kalırlar.

BOLINGBROKE — Tacı bırakmaya razı mısınız?

KIRAL RICHARD — Olur, olmaz; olur: ben artık hiç olmalıyım, onun için olmaz olmaz, çünkü sana bırakıyorum. Şimdi görün kendimi nasıl soyacağım: başımdan bu ağır yükü kaldırıp veriyorum, elimden de bu evrilmez asayı, gönlümden de kıralca hüküm sürmenin verdiği gururu; kıral olurken başıma sürülen mukaddes yağı kendi göz yaşlarımla yıkıyorum, tacımı kendi ellerimle veriyorum, mukaddes devletimden kendi ağzımla vaz

With mine own breath release all duty's rites:
 All pomp and majesty I do forswear;
 My manors, rents, revenues I forego;
 My acts, decrees, and statutes I deny:
 God pardon all oaths that are broke to me!
 God keep all vows unbroke that swear to thee!
 Make me, that nothing have, with nothing grieved,
 And thou with all pleased, that hast all achieved!
 Long mayst thou live in Richard's seat to sit,
 And soon lie Richard in an earthy pit!
 God save King Harry, unking'd Richard says,
 And send him many years of sunshine days!
 What more remains?

NORTH. — No more, but that you read
 These accusations and these grievous crimes
 Committed by your person and your followers
 Against the state and profit of this land;
 That, by confessing them, the souls of men
 May deem that you are worthily deposed.

K. RICH. — Must I do so? and must I ravel out
 My weaved up folly? gentle Northumberland,
 If thy offences were upon record,
 Would it not shame thee in so fair a troop
 To read a lecture of them? If thou wouldst,
 There shouldst thou find one heinous article,
 Containing the deposing of a king
 And cracking the strong warrant of an oath,
 Mark'd with a blot, damn'd in the book of heaven:
 Nay, all of you that stand and look upon,
 Whilst that my wretchedness doth bait myself,
 Though some of you with Pilate wash your hands
 Showing an outward pity; yet you Pilates
 Have here deliver'd me to my sour cross,
 And water cannot wash away your sin.

NORTH. — My lord, dispatch; read o'er these articles.

K. RICH. — Mine eyes are full of tears, I cannot see:
 And yet salt water blinds them not so much
 But they can see a sort of traitors here.
 Nay, if I turn mine eyes upon myself,
 I find myself a traitor with the rest;

geçiyorum, herkesi bütün sadakat bağlarından kendi sözlerimle azat ediyorum, her türlü azamat ve haşmetten el çekiyorum; malikanelerimi, kiralaramı, gelirlerimi bırakıyorum; kararlarımı, nizamlarımı, kanunlarımı hükümsüz kılıyorum; bana edilip de bazılan yeminleri Tanrı affetsin! Sana edilen bütün yeminleri Tanrı bozulmaktan korusun! Hiç bir şeyi kalmayan beni hiç bir şeyden acı duymaz etsin! Her şeye eren seni de her şeyden memnun kilsin! Çok geçmeden Richard bir toprak çukura girsin! Kırallığından olan Richard, Tanrı Kiral Henry'yi korusun, ona nice aydın yıllar nasip etsin, der! Daha ne kaldı?

NORTHUMBERLAND — Başka bir şey kalmadı; yalnız, ülkenin menfaatine karşı kendi şahsınız ve adamlarınız tarafından işlenen şu ağır suçlamları okuyun ki siz bunları itiraf edince herkesin gönlüne de hakkiyle tahttan indirildiğiniz kanaati gelsin.

KIRAL RICHARD. — Bunu mutlak yapmalı mıyım? Örülüp derlenen çılgınlığımı sökmeli miyim? Nazik Northumberland, kusurlarınız kâğıda geçirilmiş olsaydı, böyle seçkin bir kalabalık önünde kitap okur gibi onları okumaktan utanç duymaz mıydınız? Eğer okumuş olsanız orada çok ağır bir madde bulacaktınız: bunda, bir kiralı tahttan indirmek ve bir yeminin kopmaz bağını koparmak suçu yazılıdır; bir lekeyle de işaretlenmiş, Tanrı kitabında lânetlenmiştir. Yok, zavallı halimde kendimi hırpalayışımı durup seyreden sizler, hepimiz, acınır gözüken Pilatus gibi ellerinizi yıkasanız da yine Platus'sunuz: beni burada çarımha mahkûm ettiniz, hem günahınızı da sular yıkayamaz.

NORTHUMBERLAND — Efendim, acele edin; maddeleri okuyun.

KIRAL RICHARD. — Gözlerim yaş dolu, göremiyorum. Ama tuzlu yaşlar onları büsbütün görmez etmiyor, burada bir sürü hain görüyorlar. Ama gözlerimi kendime çevirince kendimin de ötekiler gibi bir hain olduğumu görüyorum; çünkü şurada bir kiralın gösterişli cismini gösterişinden

For I have given here my soul's consent
 To undeck the pompous body of a king,
 Made glory base and sovereignty a slave,
 Proud majesty a subject, state a peasant.

NORTH. — My lord, —

K. RICH. — No lord of thine, thou haught insulting man,
 Nor no man's lord; I have no name, no title,
 No, not that name was given me at the font,
 But 'tis usurp'd: alack the heavy day,
 That I have worn so many winters out,
 And know not now what name to call myself!
 O that I were a mockery king of snow,
 Standing before the sun of Bolingbroke,
 To melt myself away in water-drops!
 Good king, great king, and yet not greatly good,
 An if my word be sterling yet in England,
 Let it command a mirror hither straight,
 That it may show me what a face I have,
 Since it is bankrupt of his majesty.

BOLING. — Go some of you and fetch a looking-glass
(Exit an Attendant).

NORTH. — Read o'er this paper while the glass doth come.

K. RICH. — Fiend, thou torment'st me ere I come to hell!

BOLING. — Urge it no more, my Lord Northumberland

NORTH. — The commons will not then be satisfied.

K. RICH. — They shall be satisfied: I'll read enough,

When I do see the very book indeed
 Where all my sins are writ, and that's myself.

(Re-enter Attendant, with a glass)

Give me the glass, and therein will I read,
 No deeper wrinkles yet? hath sorrow struck
 So many blows upon this face of mine,
 And made no deeper wounds? O flattering glass,
 Like to my followers in prosperity
 Thou dost beguile me! Was this face the face
 That every day under his household roof
 Did keep ten thousand men? was this the face
 That, like the sun, did make beholders wink?
 Was this the face that faced so many follies,
 And was at last out-faced by Bolingbroke?

soymak rızasını gösterdim; şanı alçak, hükümdarlığı köle, çalımlı haşmeti kul, devleti köylü ettim.

NORTHUMBERLAND — Efendimiz...

KIRAL RICHARD — Senin efendim değilim, kendini beğenip etrafını hor gören herif, kimsenin de efendisi değilim. Hiç bir adım, hiç bir unvanım yok; hayır, vaftiz edilirken verilen ad bile elimden alındı Ah, ne acı günler ki, bunca kış görüp geçirdikten sonra, şimdi kendime ne ad vereceğimi bilemiyorum! Ah, keşke eğlence için kardan yapılmış bir kiral olsaydım da Bolingbroke'un güneşi önünde dururken eriyip su damlaları oluverseydim! İyi kiral, ulu kiral, ama iyiliğine ulu olmayan kiral, sözüm henüz İngiltere'de geçer akçaysa buraya hemen bir ayna getirilmesini emretsin de haşmeti iflâs ettiğinden beri yüzümün ne hale geldiğini göreyim.

BOLINGBROKE — Biriniz gidip bir ayna getirsin.
(Bir hizmetkâr çıkar)

NORTHUMBERLAND — Ayna gelinceye kadar bu kâğıdı okuyun.

KIRAL RICHARD — İblis, daha cehenneme varmadan sen bana işken-
ce ediyorsun!

BOLINGBROKE — Daha fazla ısrar etmeyin, Northumberland beyi.

NORTHUMBERLAND — Yoksa halk tatmin edilmez.

KIRAL RICHARD — Tatmin edilir. Bütün günahlarımın üstüne yazıldığı kitabı, yani kendimi, bir kere göreyim de istediğinizi yetesiye okumuş olurum.

(Hizmetkâr bir ayna ile tekrar girer)
Aynayı ver, ondan okurum. Ne! buruşuklar daha derinleşmemiş ha? İstirap şu yüzüme o kadar tokat indirdi de daha derin yara açmadı, öyle yorsun! Ah dalkavuk ayna, ikbal günümde peşimden gelenler gibi, beni yanıltı-
Bakanlara, güneş gibi gözlerini kırptıran yüz bu yüz müydü? Nice çılgınlık-
lara yüz veren, sonunda da Bolingbroke tarafından yüzlenen yüz bu yüz

A brittle glory shineth in this face:

As brittle as the glory is the face;

(Dashes the glass against the ground.)

For there it is, crack'd in a hundred shivers.

Mark, silent king, the moral of this sport,

How soon my sorrow hath destroy'd my face.

BOLING. — The shadow of your sorrow hath destroy'd
The shadow of your face.

K. RICH. — Say that again.

The shadow of my sorrow! ha! let's see:

'Tis very true, my grief lies all within;

And these external manners of laments

Are merely shadows to the unseen grief

That swells with silence in the tortured soul;

There lies the substance: and I thank thee, king,

For thy great bounty, that not only givest

Me cause to wail but teachest me the way

How to lament the cause. I'll beg one boon,

And then be gone and trouble you no more.

Shall I obtain it?

BOLING. — Name it, fair cousin.

K. RICH. — 'Fair cousin'? I am greater than a king:

For when I was a king, my flatterers

Were then but subjects; being now a subject,

I have a king here to my flatterer.

Being so great, I have no need to beg.

BOLING. — Yet ask.

K. RICH. — And shall I have?

BOLING. — You shall.

K. RICH. — Then give me leave to go.

BOLING. — Whither?

K. RICH. — Whither you will, so I were from your sights.

BOLING. — Go, some of you convey him to the Tower.

K. RICH. — O, good! convey? conveyers are you all,

That rise thus nimbly by a true king's fall.

(Exeunt King Richard, some Lords, and a Guard.)

müydü? Bu yüzde tez kırılır bir şan parlıyor, yüz de o şan kadar tez kırılır.

(Aynayı yere çalıp parçalar)

Çünkü işte bin parçaya bölündü. Sessiz duran kiral, bu eğlenceden ibret al: bak ıstırabım yüzümü ne çabuk harap etti.

BOLINGBROKE — İstırabınızın gölgesi yüzünüzün gölgesini harap etti.

KIRAL RICHARD — Bir daha söyleyin. İstırabımın gölgesi ha! Durun bakayım: çok doğru, bütün acım içimde, üzüntünün bu dış tezahurları da işkencedeki ruhta gözükmeden sessizce kabaran acının sadece gölgeleridir; öz orada. Büyük cömertliğin için sana teşekkür ederim, kiral, benim sade yanıp yakılmama sebep olmakla kalmıyor, o sebeple nasıl üzüleceğimi de öğretiyorsun. Yalnız bir lütuf rica edeceğim; ondan sonra çekilip gider, seni bir daha rahatsız etmem. Ricam kabul edilecek mi?

BOLINGBROKE — Söyle, güzel amca-oğlu.

KIRAL RICHARD — «Güzel amca-oğlu» ha? Kıraldan da büyüğüm ben: çünkü kıralken dalkavuklarım sade kullarımdı; şimdi ben kulum ama bir kiral bana dalkavukluk ediyor. Bu kadar büyük oldukça rica etmeme lüzum kalmaz.

BOLINGBROKE — Yine de iste.

KIRAL RICHARD — İstedğim olacak mı?

BOLINGBROKE — Olacak.

KIRAL RICHARD — Öyleyse bırak gideyim.

BOLINGBROKE — Nereye?

KIRAL RICHARD — Nereye olursa, gözünüzden uzak olayım da.

BOLINGBROKE — Gidin, birkaçınız kendisini Londra kulesine götürüverin.

KIRAL RICHARD — A, güzel! Götürüverilmek ha? Hepiniz de götürü verenlerdensiniz: elinize gerçek bir kiral düşmüş, ondan ucuzca zengin oluveriyorsunuz.

(Kiral Richard, birkaç bey ve bir muhafız çıkar)

III
(ACT V, SCENE 5)

Pomfret Castle

Enter King Richard

K. RICH. — I have been studying how I may compare
 This prison where I live unto the world:
 And for because the world is populous
 And here is not a creature but myself,
 I cannot do it; yet I'll hammer it out.
 My brain I'll prove the female to my soul,
 My soul the father; and these two beget
 A generation of still-breeding thoughts,
 And these same thoughts people this little world,
 In humours like the people of this world,
 For no thought is contented. The better sort,
 As thoughts of things divine, are intermix'd
 With scruples and do set the word itself
 Against the word:
 As thus 'Come, little ones', and then again,
 'It is as hard to come as for a camel
 To thread the postern of a small needle's eye'.
 Thoughts tending to ambition, they do plot
 Unlikely wonders; how these vain weak nails
 May tear a passage through the flinty ribs
 Of this hard world, my ragged prison walls,
 And, for they cannot, die in their own pride.
 Thoughts tending to content flatter themselves
 That they are not the first of fortune's slaves,
 Nor shall not be the last; like silly beggars
 Who sitting in the stocks refuge their shame,
 That many have and others must sit there;
 And in this thought they find a kind of ease,
 Bearing their own misfortunes on the back
 Of such as have before endured the like.
 Thus play I in one person many people,
 And none contented: sometimes am I king;
 Then treasons make me wish myself a beggar,
 And so I am: then crushing penury
 Persuades me I was better when a king;

III

(V. PERDE, 5. SAHNE)

Pomfret hisarı

Kıral Richard girer

KIRAL RICHARD. — İçinde bulunduğum bu zindanı dünyaya ne bakımdan benzetsem diye düşünüyorum. Bu dünya kalabalık, buradaysa benden başka mahlûk yok; o bakımdan benzetemiyorum. Ama yine de bir yolunu bulacağım. Zihnim ruhumun dışı olacak, ruhum da babalık edecek, bunların ikisi aralarında durmadan üreyen sürü sürü düşünceler peyda edecekler, o düşünceler de küçük dünyayı - tıpkı dünyadaki insanlar gibi - türlü huylarla dolduracaklar; çünkü hiç bir düşünce tatmin edilmez. İlahî şeylere ait düşünceler gibi üstün olanları güçlüklerle karışmıştır. Tanrının bir kelâmını öbürüne karşı çıkarırlar: meselâ «Gelin yavrularım!» der, sonra da «Zengin cenneti bulması iğne gözünden deve geçmesi kadar zordur!» der. İhtiraslı düşünceler olmayacak işler ortaya çıkarırlar: meselâ şu zavallı âciz tırnaklar, bu sert dünyanın çakmak taşından göğsünü, zindanımın kaba taş duvarlarını nasıl söküp kendine yol açmalı, der; sonra açamayıp kibir içinde ölürler. Haline şükretmeye meyleden düşünceler, bahtın ilk kölesi de, son kölesi de kendilerinin olmadığını düşünerek övünürler: tıpkı meydanlarda sırtına bağlanıp oturtulan ahmak dilencilerin utançtan kurtulmak için «Buraya pek çoğu oturmuştur, bundan sonra da oturacaktır!» demeleri gibi; bu fikir onlara bir çeşit rahatlık verir, çünkü bahtsızlıklarını, evvelce böyle bahtsızlıklara katlanmışların sırtına yüklemiş olurlar. İşte böylece ben bir kişiyken bir çok kişilerin oyununu oynarım; hiç biri de halinden memnun değildir. Bazan kıralımdır, o vakit hiyanetler bana keşke dilenci olsaydım dedirtir, dilenci olurum. O zaman da ağır yoksulluk beni kıralken daha iyi olduğuma kandırır, tekrar kıral olurum. Çok geçmeden, Bolingbroke'un

Then I am king'd again: and by and by
Think that I am unking'd by Bolingbroke,
And straight am nothing: but whate'er I be,
Nor I nor any man that but man is
With nothing shall be pleased, till he be eased
With being nothing. Music do I hear? (*Music*).
Ha, ha! keep time: how sour sweet music is,
When time is broke and no proportion kept!
So is it in the music of men's lives.
And here have I the daintiness of ear
To check time broke in a disorder'd string;
But for the concord of my state and time
Had not an ear to bear my true time broke.
I wasted time, and now doth time waste me;
For now hath time made me his numbering clock:
My thoughts are minutes; and with sighs they jar
Their watches on unto mine eyes, the outward watch,
Whereto my figner, like a dial's point,
Is pointing still, in cleansing them from tears.
Now sir, the sound that tells what hour it is
Are clamorous groans, which strike upon my heart,
Which is the bell: so sighs and tears and groans
Show minutes, and hours: but my time
Runs posting on in Bolingbroke's proud joy,
While I stand fooling here, his Jack o' the clock.
This music mads me; let it sound no more;
For though it have help madmen to their wits,
In me it seems it will make wise men mad.
Yet blessing on his heart that gives it me!
For 'tis a sign of love; and love to Richard
Is a strange brooch in this all-hating world.

SHAKESPEARE

beni kırallıktan ettiğini düşünürüm, hemen bir hiç oluveririm. Ama ne olursam olayım ben de, insanlığından kurtulamayan her insan da, hiç bir şeyden memnun kalmayacak - ta hiç olup tahatlayıncaya kadar.

(Musiki çalınır.)

Kulağıma musiki sesi mi geliyor? Aman ölçüyü bozma: ölçü bozulup nispet kalmayınca tatlı musiki ne kadar tatsızlaşıyor! İnsan hayatının musikisi de öyle. Ne de hassas kulağım varmış ki ahengini şaşırın bir telin ölçsüzlüğünü farkediyorum. Halbuki zamanımla devletimin ahengine gelince, asıl ölçünün nasıl bozulduğunu kulağım farketmedi. Vaktiyle zamanı ziyan ettim, şimdi de zaman beni ziyan ediyor; çünkü zaman şimdi bana saat tutturuyor: düşüncelerim dakikalar oldu, iç çekişlerim de tık tık eden dakikaları gözlerimde — yani saatin görünen yüzünde — kayda geçiriyor, onların yaşını silen parmağım da yelkovan gibi hep o dakikaları gösteriyor. Şimdi efendim, saatin kaç, olduğunu haber veren sesler gürültülü ahlardır, yüreğime yani çana vururlar; böylece iç çekişler, göz yaşları, ahlar dakikaları, vakti, saati gösterir. Ama benim zamanım tez tez koşup Bolingbroke'a sevinç getiriyor, bense burada saatlerin tokmak bebkleri gibi durmuş eğlencelik ediyorum. Bu musiki beni çıldırtacak, artık çalmasın. Delileri iyi etmeye yararmış ama bana gelince akıllıyı deli edecek galiba. Yine de onu bana kim çalıyorsa Tanrı kendisinden razı olsun! Çünkü sevgiye işarettir: herkesin nefret gösterdiği bu dünyada Richard'a sevgi ise bulunmaz bir cevherdir.

Tercüme eden: *Orhan BURIAN*
Ankara Üniversitesi D. T. C. F. doçentlerinden

TÜSTAV

LETTRES PERSANES

LETTRE XXIV

RICA A IBBEN, A SMYRNE

Nous sommes à Paris depuis un mois, et nous avons toujours été dans un mouvement continuel. Il faut bien des affaires avant qu'on soit logé, qu'on ait trouvé les gens à qui on est adressé, et qu'on se soit pourvu des choses nécessaires, qui manquent toutes à la fois.

Paris est aussi grand qu'Ispahan. Les maisons y sont si hautes qu'on jugerait qu'elles ne sont habitées que par des astrologues. Tu juges bien qu'une ville bâtie en l'air, qui a six ou sept maisons les unes sur les autres, est extrêmement peuplée, et que, quand tout le monde est descendu dans la rue, il s'y fait un bel embarras.

Tu ne le croirais pas peut-être : depuis un mois que je suis ici, je n'y ai encore vu marcher personne. Il n'y a point de gens au monde qui tirent mieux parti de leur machine que les Français : ils courent ; ils volent. Les voitures lentes d'Asie, le pas réglé de nos chameux, les feraient tomber en syncope. Pour moi, qui ne suis point fait à ce train, et qui vais souvent à pied sans changer d'allure, j'enrage quelquefois comme un Chrétien : car encore passe qu'on m'éclabousse depuis les pieds jusqu'à la tête ; mais je ne puis pardonner les coups de coude que je reçois régulièrement et périodiquement. Un homme qui vient après moi, et qui me passe, me fait faire un demi-tour, et un autre, qui me croise de l'autre côté, me remet soudain où le premier m'avait pris ; et je n'ai pas fait cent pas, que je suis plus brisé que si j'avais fait dix lieues.

Ne crois pas que je puisse, quant à présent, te parler à fond des mœurs et des coutumes européennes : je n'en ai moi-même qu'une légère idée, et je n'ai eu à peine que le temps de m'étonner.

Le roi de France est le plus puissant prince de l'Europe. Il n'a point de mines d'or comme le roi d'Espagne, son voisin ; mais il a plus de richesses que lui, parce qu'il les tire de la vanité de ses sujets, plus inépuisable que les mines. On lui a vu entreprendre ou soutenir de grandes guerres, n'ayant d'autres fonds que des titres d'honneur à vendre, et, par un prodige de l'orgueil humain, ses troupes se trouvaient payées, ses places, munies, et ses flottes, équipées.

D'ailleurs ce roi est un grand magicien : il exerce son empire sur l'esprit même de ses sujets ; il les fait penser comme il veut. S'il n'a

İRANLI MEKTUPLARI

XXIV ÜNCÜ MEKTUP

RICA'DAN İZMİR'DE İBBEN'E

Bir aydanberi Paris'teyiz, bir aydanberi de devamlı bir hareket halindeyiz. Bir yere yerleşip, tavsiye edildiğimiz kimseleri bulup, hepsi birden lâzım olan eksikleri tedarik edinceye kadar dünyanın işini görmek icabediyor.

Paris İsfahan kadar büyük, evleri o kadar yüksek ki insanın, oralarda yalnız münecimlerin oturduğuna hükmedeceği geliyor. Havalara kurulmuş, altı yedi evi üst üste binmiş bir şehrin ne derece kalabalık olduğunu, herkes sokağa çıkınca da ne büyük bir karışıklık meydana geldiğini pekâlâ tasavvur edersin.

Belki inanmıyacaksın: bir aydır buradayım, daha kimsenin yürüdüğünü görmedim. Dünyada Fransızlar kadar vücutlarından faydalanmasını bilen insanlar yok: koşuyor, âdeta uçuyorlar. Asya'nın battal arabalarını, develerimizin biteviye adımlarını görseler içlerine baygınlık çökerdi. Bana gelince, bu sürate hiç de alışkın olmadığım, çoğu zaman da istifimi bozmadan yayan yürüdüğüm halde, bazan ben de o kâfirler gibi azıyorum: zira, tepemden tırnağıma kadar sıçrattıkları çamur ne işe ama, kısa fasılalarla nöbet nöbet yediğim o dirsek darbeleri yok mu, onları bir türlü hazmedemiyorum. arkamdan gelen biri, önüme geçerken, öyle bir çarpıyor ki bana yandan çarkettiriyor, öte tarafan karşıma çıkan bir başkası da aynı şekilde çarparak birdenbire beni eski yerime bırakıyor; böylece daha yüz adım yürümeden, on fersah yol almışım gibi kesiliyorum.

Şimdilik sana, Avrupa'lıların örf ve âdetlerinden esaslı bir şekilde bahsedebileceğimi zannetme: ben bile bu hususta henüz pek üstünkörü bir fikir edinebildim, ve ancak hayret etmeğe vakit bulabildim.

Fransa Kıralı Avrupa'nın en kudretli hükümdarı. Komşusu İspanya Kıralı gibi altın madenleri yok, yok ama, ondan fazla serveti var, çünkü o, bu serveti tebaalarının, madenlerden daha zengin olan kibir ve gururlarından elde ediyor. Satılık asalet unvanlarından başka bir varlığı olmadığı halde büyük savaşlara giriştiği veya bu savaşları devam ettirdiği görülmüştür, hem, insan gururunun bir mucizesi olarak, ordularının aylıkları ödenmiş, mevkileri tahkim edilmiş, donanması teçhiz edilmiştir.

Zaten bu kıral büyük bir sihirbazdır: tesir ve nüfuzunu tebaalarının kafasında bile yürütüyor; onları istediği gibi düşündürüyor. Şayet hazine-

qu'un million d'écus dans son trésor, et qu'il en ait besoin de deux, il n'a qu'à leur persuader qu'un écu en vaut deux, et ils le croient. S'il a une guerre difficile à soutenir, et qu'il n'ait point d'argent, il n'a qu'à leur mettre dans la tête qu'un morceau de papier est de l'argent, et ils en sont aussitôt convaincus. Il va même jusqu'à leur faire croire qu'il les guérit de toutes sortes de maux en les touchant, tant est grande la force et, la puissance qu'il a sur les esprits.

Ce que je te dis de ce prince ne doit pas t'étonner: il y a un autre magicien, plus fort que lui, qui n'est pas moins maître de son esprit qu'il l'es lui-même de celui des autres. Ce magicien s'appelle *le Pape*. Tantôt il lui fait croire que trois ne font qu'un, que le pain qu'on mange n'est pas du pain, ou que le vin qu'on boit n'est pas du vin, et mille autres choses de cette espèce.

Et pour le tenir toujours en haleine et ne point lui laisser perdre l'habitude de croire, il lui donne de temps en temps, pour l'exercer, de certains articles de croyance. Il y a deux ans qu'il lui envoya un grand écrit, qu'il appela *Constitution*, et voulut obliger, sous de grandes peines, ce prince et ses sujets de croire tout ce qui y était contenu. Il réussit à l'égard du prince, qui se soumit aussitôt et donna l'exemple à ses sujets. Mais quelques-uns d'entre eux se révoltèrent et dirent qu'ils ne voulaient rien croire de tout ce qui était dans cet écrit. Ce sont les femmes qui ont été les motrices de toute cette révolte, qui divise toute la Cour, tout le royaume et toutes les familles. Cette Constitution leur défend de lire un livre que tous les Chrétiens disent avoir été apporté du Ciel: c'est proprement leur Alcoran. Les femmes, indignées de l'outrage fait à leur sexe, soulèvent tout contre la Constitution: elles ont mis les hommes de leur parti, qui, dans cette occasion, ne veulent point avoir de privilège. On doit pourtant avouer que ce moufti ne raisonne pas mal, et, par le grand Hali, il faut qu'il ait été instruit des principes de notre sainte loi. Car, puisque les femmes sont d'une

sinde ancak bir milyon *écu* [1] var da, kendisinin iki milyona ihtiyacı oldu mu, onları bir *écu*'nün iki *écu* ettiğine inandırması yetiyor, ona inanıyorlar. Çok masraflı bir harbe girişmişse, hiç parası da yoksa, bir kâğıt parçasının para olduğunu kafalarına sokması kâfi geliyor, derhal kazanıyorlar. [2] Hattâ, ruhlar üzerindeki tesir ve kudreti o kadar büyük ki, bir dokunmakla [3] her türlü ağrıları geçirdiğine onları inandıracak kadar işi ileri götürüyor.

Bu hükümdar hakkında söylediklerime şaşmamalısın: ondan daha kuvvetli bir sihirbaz var ki o da onun ruhuna, onun başkalarınınkine hükmettiğinden da az hükmetmiyor. Bu sihirbazın adına *Papa* diyorlar. Bazan onu için bire müsavi olduğuna [4], yenilen ekmeğin ekmeğe olmadığına, yahut da içilen şarabın şarap olmadığına, ve bu çeşitten daha bin türlü şeylere inandırıyor.

Onu daima halecanda tutmak, imanına hâlel gelmesine asla meydan vermemek ve kendisini bu işe alıştırmak için, ona bazı dinî yazılar veriyor. İki yıl önce ona *Constitution* [5] adını verdiği büyük bir emirname göndermiş ve bu hükümdar ile tebaalarını, büyük cezalarla tehdit ederek, içindekilere zorla inandırmak istemiş, derhal boyun eğen ve tebaalarına örnek olan kıralla sözünü geçirmiş, ama tebaasından birkaç kişi isyan etmişler, bu emirnamede yazılan şeylerin hiçbirine inanmak istemediklerini söylemişler. Bütün sarayı, bütün kırallığı, bütün aileleri ikiye ayıran bu isyanı kadınlar körüklemişler. Bu *Constitution* onlara, bütün Hıristiyanların gökten indiğini söyledikleri bir kitabı, yani senin anlayacağın onların Kur'an'ını, okumağı men ediyor. Kadınlar da kendi cinslerine edilen hakarettен öfkelenerek, herkesi bu *Constitution'a* karşı ayaklandırıyorlar: bu meselede hiç de imtiyaz sahibi olmak istemiyen erkekleri de kendi taraflarına almışlar. Bununla beraber, itiraf etmek lâzım ki, bu müftü hiç de fena düşünmüyor, hem, hazreti Ali hakkı için, bizim kutsal dinimizin esaslarını herhalde öğren-

[1] Ortalama değeri 3 frank olan eski bir Fransız parası.

[2] 1689 dan itibaren Fransa'da sık sık kullanılmaya başlanan kâğıt paraya ve bunların istikrar bulamayan kıymetlerine telmih.

[3] Fransa kırallarının taç giydikten sonra, ellerini sürmekle geçirdiklerine inanılan sıracı tedavisine telmih. — Rica'nın hayreti pek anlaşılamiyor, zira İran hükümdarları da, hastalıkları iyi etmekteki mucizeleriyle tanınmışlardı. (Chardin, VI. S. 14).

[4] «Üçün bire müsavi olduğuna» kelimeleri eserin, müellifi tarafından tadil ve ıslah edildiği söylenen, 2 nei tabında yoktur.

[5] *La Constitution* yahut *Unigenitus* emirnamesi, ki bununla papa Jansenizm ile lekelenmiş olan rahip Quesnel'in *Düşünceler* isimli eserini aforoz ediyordu. Papa'nın bu emirnamesinin resmen 8 eylül 1713 te ilân edildiği, halbuki Rica'nın mektubunun 1712 tarihli olduğu dikkati çekmiştir. Montesquieu'nün bir dalgınlığına gelmiş olacak.

création inférieure à la nôtre, et que nos prophètes nous disent qu'elles n'entreront point dans le Paradis, pourquoi faut-il qu'elles se mêlent de lire un livre qui n'est fait que pour apprendre le chemin du Paradis?

J'ai ouï raconter du roi des choses qui tiennent du prodige, et je ne doute pas que tu ne balances à les croire.

On dit que, pendant qu'il faisait la guerre à ses voisins, qui s'étaient tous ligués contre lui, il avait dans son royaume un nombre innombrable d'ennemis invisibles qui l'entouraient. On ajoute qu'il les a cherchés pendant plus de trente ans, et que, malgré les soins infatigables de certains dervis qui ont sa confiance, il n'en a pu trouver un seul. Ils vivent avec lui: ils sont à sa cour, dans sa capitale, dans ses troupes, dans ses tribunaux; et cependant on dit qu'il aura le chagrin de mourir sans les avoir trouvés. On dirait qu'ils existent en général, et qu'ils ne sont plus rien en particulier: c'est un corps, mais point de membres. Sans doute que le Ciel veut punir ce prince de n'avoir pas été assez modéré envers les ennemis qu'il a vaincus, puisqu'il lui en donne d'invisibles, et dont le génie et le destin sont au-dessus du sien.

Je continuerai à t'écrire, et je t'apprendrai des choses bien éloignées du caractère et du génie persan. C'est bien la même Terre qui nous porte tous deux; mais les hommes du pays où je vis, et ceux du pays où tu es, sont des hommes bien différents.

De Paris, le 4 de la lune de Rebiab 2, 1712.

LETTRE XXIX

RICA A IBBEN, A SMYRNE

Le Pape est le chef des Chrétiens. C'est une vieille idole qu'on encense par habitude. Il était autrefois redoutable aux princes même: car il les déposait aussi facilement que nos magnifiques sultans déposent les rois d'Irimette et de Géorgie. Mais on ne le craint plus. Il se dit successeur d'un des premiers Chrétiens, qu'on appelle *saint Pierre*, et c'est certainement une riche succession: car il a des trésors immenses et un grand pays sous sa domination.

Les évêques sont des gens de loi qui lui sont subordonnés et ont, sous son autorité, deux fonctions bien différentes: quand ils sont assemblés, ils font, comme lui, des articles de foi; quand ils sont en particulier, ils n'ont guère d'autre fonction que de dispenser d'accomplir la Loi. Car tu sauras que la religion chrétienne est chargée d'une infinité de

miş. Öyle ya, mademki kadınlar yaradılış itibariyle bizden aşağıdırlar, peygamberlerimiz de bize onların hiçbir zaman cennete giremeyeceklerini söylüyorlar, o halde sırf cennetin yolunu göstermek için yazılmış bir kitabı okumağa kalkmalarına ne lüzum var?

Kıral hakkında, mucizeden farksız öyle rivayetler duydum ki, bunlara pek kolay kolay inanamayacağından eminim.

Diyorlar ki, bir taraftan kendisine karşı ittifak etmiş olan komşularıyla savaşırken bir taraftan da memleketinde etrafını saran sayılamıyacak kadar çok, göze görünmez düşmanları varmış. Onları otuz yıldan fazladır aradığını ve güvenini kazanmış bazı dervişlerin yorulmak bilmez gayretlerine rağmen, bir tanesini olsun yakalayamadığını ilâve ediyorlar [6]. Bu düşmanlar kendisiyle beraber yaşıyorlarmış: sarayında, paytahtında, ordularında, mahkemelerinde, hasılı her yerde imişler; böyle olduğu halde onları bulamadığını, bu dertle öleceğini söylüyorlar. Sanki bu düşmanlar umumi olarak varlar da, fert haline gelince yok oluyorlar: hiç âzası olmıyan bir vücut gibi. Her halde Cenabı Hak bu hükümdarı yendiği düşmanlara karşı pek insafılı davranmadığı için cezalandırmak istiyor ki, ona böyle göze görünmeyen, zekâları zekâsından, talihleri talihinden parlak düşmanlar vermiş.

Sana tekrar yazacağım, ve İranlıların karakterine, düşüncesine hiç uymıyan şeyler öğreteceğim. Muhakkak ki ikimiz de aynı dünyanın üzerindeyiz, ama benim yaşadığım memleketin insanlarıyla senin bulunduğun memleketin insanları birbirlerinden çok farklı.

Paris, 1712 yılı Rebiğülâhır ayının 4 üncü günü

XXIX UNCU MEKTUP

RICA'DAN İZMİR'DE İBBEN'E

Papa Hıristiyanların başıdır. Âdet yerini bulsun diye önünde diz çöken eski bir put. Vaktiyle hükümdarı bile sindirmiş: çünkü, bizim şanlı sultanlarımız Gürcistan ve Batı Gürcistan Kırallarını nasıl kolayca tahttan indirirlerse, o da onları aynı kolaylıkla tahtlarından indiriveriyormuş. Ama artık ondan korkan yok. İlk Hıristiyanlardan veli Petrus denilen birinin mirasçısı olduğunu iddia ediyor, bunun da büyük bir miras olduğunda şüphe yok: zira muazzam hazineleri, hükmü altında da koca bir memleket var.

Piskoposlar onun maiyetinde bulunan din adamlarıdır, onun emri altında, birbirlerinden tamamıyla ayrı iki vazifeleri var: bir araya toplandıkları zaman, onun gibi, akait meseleleriyle uğraşıyorlar; kendi başlarına kaldıkları zaman da, insanları dinin emrettiği şeyleri yerine getirmekte serbest bırakmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Çünkü, göreceksin ya, Hıristiyanlığın

[6] XIV. Louis'nin «göze görünmeyen düşmanları» Jansenist'ler, «dervişleri» de «izvitlerdir».

pratiques très difficiles, et, comme on a jugé qu'il est moins aisé de remplir ses devoirs que d'avoir des évêques qui en dispensent, on a pris ce dernier parti pour l'utilité publique. De sorte que si l'on ne veut pas faire le Rhamazan; si on ne veut pas s'assujettir aux formalités des mariages; si on veut rompre ses vœux; si on veut se marier contre les défenses de la Loi; quelquefois même, si on veut revenir contre son serment; on va à l'Évêque ou au Pape, qui donne aussitôt la dispense.

Les évêques ne font pas des articles de foi de leur propre mouvement. Il y a un nombre infini de docteurs, la plupart dervis, qui soulèvent entre eux mille questions nouvelles sur la Religion. On les laisse disputer longtemps et la guerre dure jusqu'à ce qu'une décision vienne la terminer.

Aussi puis-je t'assurer qu'il n'y a jamais eu de royaume où il y ait eu tant de guerres civiles que dans celui du Christ.

Ceux qui mettent au jour quelque proposition nouvelle sont d'abord appelés *hérétiques*. Chaque hérésie a son nom, qui est, pour ceux qui y sont engagés, comme le nom de ralliement. Mais n'est hérétique qui ne veut: il n'y a qu'à partager le différend par la moitié et donner une distinction à ceux qui accusent d'hérésie, et, quelle que soit la distinction, intelligible ou non, elle rend un homme blanc comme de la neige, et il peut se faire appeler *orthodoxe*.

Ce que je te dis est bon pour la France et l'Allemagne: car j'ai ouï dire qu'en Espagne et en Portugal il y a de certains dervis qui n'entendent point raillerie, et qui font brûler un homme comme de la paille. Quand on tombe entre les mains de ces gens-là, heureux celui qui a toujours prié Dieu avec de petits grains de bois à la main, qui a porté sur lui deux morceaux de drap attachés à deux rubans, et qui a été quelquefois dans une province qu'on appelle *la Galice*! Sans cela un pauvre diable est bien embarrassé. Quand il jurerait comme un Païen qu'il est orthodoxe, on pourrait bien ne pas demeurer d'accord des qualités et le brûler comme hérétique: il aurait beau donner sa distinction. Point de distinction! Il serait en cendres avant que l'on eût seulement pensé à l'écouter.

Les autres juges présument qu'un accusé est innocent; ceux-ci le présument toujours coupable: dans le doute, ils tiennent pour règle de se déterminer du côté de la rigueur; apparemment parce qu'ils croient les hommes mauvais. Mais, d'un autre côté, ils en ont si bonne opinion, qu'ils ne les jugent jamais capables de mentir: car ils reçoivent le témoignage des ennemis capitaux, des femme de mauvaise vie, de ceux qui exercent une profession infâme. Ils font dans leur sentence un petit compliment à ceux qui sont revêtus d'une chemise de souffre, et leur disent qu'ils sont

yerine getirilmesi haylı zor olan sayısız şartları var; işte bu şartları yerine getirmenin, insanı onlardan kurtaran Piskoposlar tutmaktan daha zor olduğu anlaşıldığından, umumun faydasına bu ikinci yolu tutmuşlar. Meselâ insan oruç tutmamak, nikâh merasimine tabi olmamak; ahdini bozmak; Şeriata aykırı olarak evlenmek; hattâ, bazan, yemininden dönmek mi istiyor: doğru piskoposa, yahut papaya gidiliyor, o da insanı bütün bunlardan kurtaran fetvayı derhal veriyor.

Piskoposlar kendiliklerinden akait vaz'etmiyorlar. Kendi aralarında ortaya bin türlü yeni din meseleleri çıkaran, çoğu derviş, sayısız âlimler var. Bunların uzun zaman birbirleriyle çekişmelerine ses çıkaran olmuyor, ve savaş, yukardan gelen bir kararla bitinceye kadar, sürüp gidiyor.

Seni temin edebilirim ki İsa devleti kadar iç savaşları bol bir devlet hiç görülmemiştir.

Ortaya yeni bir teklif atanlara önce *sapık* adını takıyorlar. Her sapıklığın ayrı bir adı var, bu ad o dalalete düşenler için bir parola gibidir. Ama sapık olmak istemiyen olmayabilir de: bunun için anlaşmazlığı yarı yarıya paylaşmak ve sapıklıkla itham edenlere bir tefrik [1] imkânı vermek yeter, bu tefrik ister anlaşılсын, ister anlaşılmasın, bir insanı kar gibi ak pâk eder, kendisine de *dindar* dedirtebilir.

Bu söylediklerim Fransa ile Almanya için doğrudur: çünkü, duyduğuma göre, İspanya ile Portekiz'de hiç de şakaya gelmiyen, adamı saman gibi yaktıran birtakım dervişler varmış. Bu adamların eline düşünce, ne mutlu. Tanrıya elinde tahtadan küçük yuvarlaklarla dua etmiş, üzerinde iki kurdela ile tutturulmuş iki kumaş parçası taşımış ve birkaç defa *Galice* denilen şehri ziyaret etmiş olana! Yoksa adamcağız çok müşkül bir duruma düşebilir. Dindar olduğuna bir Pagan gibi yemin etse de, nitelikler üzerinde mutabık kalmıyabilir, onu sapık diye yakabilirler: yaptığı tefriki istediği kadar ileriye sürsün. Tefrik yoktur! Kendisini dinlemek akıllarına bile gelmeden kül olur.

Başka hâkimler bir sanığın mâsum olduğunu farz ederler; bunlarsa daima suçlu olduğunu: tereddüt halinde şiddet tarafına giderek karar vermediği kaide sayarlar; herhalde insanların kötülüğüne inanmış olacaklar. Ama, bir yandan da, haklarında o kadar iyi fikirler beslerlerki yalan söyleyebileceklerine hiç ihtimal vermezler: çünkü baş düşmanlarımızın, kötü kadınların, aşağılık meslekten adamların şahitliklerini dinlerler. Kararlarında, kükürtten gömlek giydirilenlere küçük bir iltifatta bulunurlar, onlara kendilerini

[1] Aşındaki *distinction* kelimesi burada bir *dialectique* terimi olarak kullanılmıştır. Bu kelimeyi *tefrik* karşılığıyla ifadeye çalıştık.

bien fâchés de les voir si mal habillés, qu'ils sont doux, qu'ils abhorrent le sang et sont au désespoir de les avoir condamnés. Mais, pour se consoler, ils confisquent tous les biens de ces malheureux à leur profit.

Heureuse la terre qui est habitée par les enfants des Prophètes ! Ces tristes spectacles y sont inconnus. La sainte religion que les Anges y ont apportée se défend par sa vérité même : elle n'a point besoin de ces moyens violents pour se maintenir.

A Paris, le 4 de la lune de Chalval, 1712.

LETTRE XXX

RICA AU MÊME, A SMYRNE

Les habitants de Paris sont d'une curiosité qui va jusqu'à l'extravagance. Lorsque j'arrivai, je fus regardé comme si j'avais été envoyé du Ciel : vieillards, hommes, femmes, enfants, tous voulaient me voir. Si je sortais, tout le monde se mettait aux fenêtres ; si j'étais aux Tuilleries, je voyais aussitôt un cercle se former autour de moi : les femmes mêmes faisaient un arc-en-ciel, nuancé de mille couleurs, qui m'entourait ; si j'étais aux spectacles, je trouvais d'abord cent lorgnettes dressées contre ma figure : enfin jamais homme n'a tant été vu que moi. Je souriais quelquefois d'entendre des gens qui n'étaient presque jamais sortis de leur chambre, qui disaient entre eux : « Il faut avouer qu'il a l'air bien persan. » Chose admirable ! je trouvais de mes portraits partout : je me voyais multiplié dans toutes les boutiques, sur toutes les cheminées : tant on craignait de ne m'avoir pas assez vu.

Tant d'honneurs ne laissent pas d'être à charge : je ne me croyais pas un homme si curieux et si rare ; et, quoique j'aie très bonne opinion de moi, je ne me serais jamais imaginé que je dusse troubler le repos d'une grande ville où je n'étais point connu. Cela me fit résoudre à quitter l'habit persan et à en endosser un à l'européenne, pour voir s'il resterait encore dans ma physionomie quelque chose d'admirable. Cet essai me fit connaître ce que je valais réellement : libre de tous les ornements étrangers, je me vis apprécié au plus juste. J'eus sujet de me plaindre de mon tailleur, qui m'avait fait perdre en un instant l'attention et l'estime publique : car j'entraî tout à coup dans un néant affreux. Je demeurais quelquefois une heure dans une compagnie sans qu'on m'eût regardé, et qu'on m'eût mis en occasion d'ouvrir la bouche. Mais, si quelqu'un, par hasard, apprenait à la compagnie que j'étais Persan, j'entendais aussitôt autour de moi un bourdonnement : « Ah ! ah ! Monsieur est Persan ? c'est une chose bien extraordinaire ! Comment peut-on être Persan ? »

A Paris, le 16 de la lune de Chalval, 1712.

MONTESQUIEU

bu kadar kötü bir kılıkta gördüklerine üzüldüklerini, insafli olduklarını, kandan tiksindiklerini, mahkûm olmalarına çok canları sıkıldığını söylerler. Kendi kendilerini teselli etmek için de bu zavallı adamların bütün varına yoğuna, kendi menfaatlerine, el koyarlar.

Peygamber evlâtlarının oturduğu topraklar ne mesuttur! Bu acıklı manzaralar oralarda görülmez. O topraklara meleklerin getirdiği kutsal din kendi hakikatıyla kendi kendisini müdafaa eder: ayakta durmak için bu şiddetli vasıtalara hiç ihtiyacı yoktur.

Paris, 1712 yılı Şevval ayının 4 üncü günü

XXX UNCU MEKTUP

RICA'DAN İZMİR'DE AYNI ŞAHSA

Şu Paris'in insanları tecessüste garabete varıyorlar. Buraya geldiğim zaman bana sanki gökten inmişim gibi bakıyorlardı: ihtiyarı, erkeği, kadını, çocuğu, hepsi beni görmek istiyordu. Sokağa çıksam, herkes pencerelelere üşüşüyor; Tuilleries'ye [1] gitsem, derhal etrafımda bir halkanın çevrildiğini görüyordum: kadınlar bile, binbir renkten meydana gelmiş bir gökkuşağı halinde etrafımı sarıyorlardı; tiyatroya gitsem, herşeyden önce yüzlerce dürbünün bana doğru çevrilmiş olduğunu görüyordum: hasılı hiçbir erkeğe benim kadar bakılmamıştır. Bazan, hemen hemen odalarından dışarıya çıkmamış kimselerin kendi aralarında: «Sahiden İranlıya benziyor» dediklerini duyarak gülümsüyordum. İşin tuhafı, beni kâfi derecede görmemiş olmaktan o derece korkuyorlardı ki bütün dükkânlarda, bütün şömine üzerlerinde çoğaltılmış resimlerimi görüyordum.

İtibarın bu kadarı da insana yük olmuyor değil: bu derece tuhaf ve nadir bir insan olduğumu zannetmezdim. Her ne kadar kendi hakkımda çok iyi bir kanaatim varsa da, hiç tanımadığım büyük bir şehrin rahatını kaçıracığımı aklıma getirmemişim. Onun için İranlı elbisesini çıkarıp, bir Avrupalı kılığına girmeğe ve böylece gene yüzümde hayran olunacak bir şey kalıp kalmıyacağını anlamağa karar verdim. Bu tecrübe bana gerçek değerimi öğretti: yabancı kıyafetimden sıyrılinca asıl değerimin ne olduğunu gördüm. Hani, bir an içinde bana ummun takdirini kaybettiren tezimden şikâyet etsem yeri idi: çünkü birdenbire korkunç bir hiçliğe girmiştım. Bazan bir toplantıda bir saat kalıyordum da kimsecikler yüzüme bakmıyor, ağız açmama bile meydan verilmiyordu, ama tesadüfen birisi oradakilere İranlı olduğumu söyleyecek olsa derhal etrafımda bir uğultudur yükseliyordu: «Ya! demek Mösyö İranlı imiş? Ne tuhaf şey! Acaba insan nasıl İranlı olabilir?»

Paris, 1712 yılı Şevval ayının 6 ncı günü

Tercüme eden: Lâtîfi AY

[1] Aynı adı taşıyan Sarayın umuma açık bahçesi.

DREI BRIEFE

NOVALIS AN DEN KREISAMTMANN JUST IN TENNSTEDT

Weissenfels, den 29 März 1797

Es ist für mich eine bittersüsse Bemerkung, dass Unglück unsern Sinn für Freundschaft und Liebe so sehr vermehrt, wenigstens zu vermehren scheint, indem es ihn mehr erweckt. Die Freude des ruhigen Besitzes so unbemerkt; aber im Gefühl des Verlustes merkt die Seele erst, welche stille Wohltäterin sie zugleich verloren hat. Die Sehnsucht nach Sophien hat nach ihrem Tode merklich zugenommen, und mit ihr ist mein Gefühl für Freundschaft merklich gestiegen; Ihre milden Briefe waren eine sehr angenehme Nahrung für dasselbe, Es freute mich, dass Sie, mein erster, ältester und sicherster Freund, so deutlich den wahren Verlust übersahen, den mir der Heimgang meiner Sophie verursacht. Eine solche Bestätigung meines Gefühls musste sehr wohlätige Wirkungen hervorbringen. Die Erinnerung an das, was mir zeitlebens davon bleibt, ist wenigstens ein bedeutender Fingerzeig und doch ein lieblicher Zug im vollendeten Bilde des Trostes. Bisher ist mir dieses nicht erschienen, ob ich wohl sein gestern

TÜSTAV

ÜÇ MEKTUP [1]

NOVALIS'DEN TENNSTEDT NAHIYE MÜDÜRÜ JUST'A

Weissenfels 29 Mart 1797

Felâketler dostluk ve sevgi hislerimizi arttırıyor, daha doğrusu bu hisleri yeniden uyandırıyor da biz onları arttı sanıyoruz; bunu, acı ile karışık bir zevk duyarak, şimdi anlıyorum. Malik olduğumuz şeyin zevkine sâkin zamanlarımızda varamıyoruz; ancak onun yokluğunu duyduğumuz zaman ruhumuz nasıl bir koruyucudan mahrum kaldığını anlıyor.

Sophie'ye karşı duyduğum özlem ölümünden sonra büsbütün arttı, arkadaşlığa karşı duyduğum hassasiyet de bu özlemlerle birlikte artmış bulunuyor; nazik mektuplarınız bu hassasiyetin en güzel besleyicisi oldular. Sizin gibi en sevdiğim ve en güvendiğim bir eski arkadaşın Sophie'nin ölümü ile hayatımda hasıl olan eksikliğin gerçek mânasını bu kadar açık kavraması beni sevindirdi. Bu şekilde bir anlayış şüphe yok ki iyi tesirler yapmaktan geri kalmıyacak. Bu yakınlığın, yaşadığım kadar içimde saklıya-
cağım hâtırası bana hiç değilse önemli bir yol gösterici olacak ve tesellinin yetkin tablosu içinde tatlı bir çizgi teşkil edecektir. Bu tabloyu henüz görmüş değilim. Ama dün akşamdanberi onun geleceğine ait içimde bir his

[1] Alman romantizminin önde gelen şairlerinden biri de Novalis, yahut Friedrich von Hardenberg'dir.

En verimli çağında veremden ölen bu şairin hayatı ve eserleri bir tek büyük olayın tesiri altında gelişmiştir: Henüz on beş yaşındaki nişanlısı Sophie von Kühn'ün ölümü. Bu ölüm hisli şairi bütün benliğinden sarsmış, onu içli ve ateşli bir mistisizm içinde en güzel ve en olgun şiirlerini terennüme sürüklemiştir. «Geceye Kasideler» inde şair ışık, renk ve suur âlemine gözünü yumarak, ruhunun derinlerine, karanlıklarına inmiş, bu sırlı, kuytu ve sezgisli derinlerde, rüyada gibi dolaşmadan zevk duyarak geceyi övmüş, onu renk ve ışık dünyasının üstüne çıkarmıştır. Sophie, gecesinin güneşini teşkil etmektedir. Kendisini onunla birleştirecek olan ölümü sevinç duyarak beklemekte, ölümden sonra başlayacak gerçek hayatta sevgilisi ile yaşayacağı sonsuz vüslatın halâlini kûrmaktadır.

Bugün de kiliselerde söylenen «dini şarkılar» ı ise en samimi bir tanrı inancının sade ve bağlayıcı ifadesini taşır.

Bu eşsiz şiirlerinden başka dünya edebiyatından tercüme serisinde yayınlanması tasarlanan «Heinrich von Ofterdingen» adlı, tamamlanmamış bir romanı, birçok ilmi ve felsefi yazıları ve Aforizmaları vardır.

Burada Sophie'nin ölümünü tâkip eden günlerde yazmış olduğu mektuplardan birkaçının ve «geceye kasideler» inden birinin tercümesini sunuyoruz.

abend eine Ahndung seines Kommens habe. Wenn ich bisher in der Gegenwart und in der Hoffnung irdischen Glücks gelebt habe, so muss ich nunmehr ganz in der echten Zukunft und im Glauben an Gott und Unsterblichkeit leben. Es wird mir sehr schwer werden, mich ganz von dieser Welt zu trennen, die ich so mit Liebe studierte; die Rezidive werden manchen bangen Augenblick herbeiführen — aber ich weiss, dass eine Kraft im Menschen ist, die unter sorgsamer Pflege sich zu einer sonderbaren Energie entwickeln kann. — Sie würden Mitleiden mit mir haben, wenn ich Ihnen von den Widersprüchen der zeitherigen Stunden erzählen wollte. In Karolinchens Brief steht manches davon. Ich leugne nicht, dass ich mich vor dieser entsetzlichen Verknöcherung des Herzens. — vor dieser Seelenauszehrung — fürchte! Die Anlage ist unter den Anlagen meiner Natur. Weich geboren, hat mein Verstand sich nach und nach ausgedehnt und unvermerkt das Herz aus seinen Besitzungen verdrängt. Sophie gab den Herzen den verlorenen Thron wieder. Vielleicht könnte ihr Tod dem Usurpator die Herrschaft wiedergeben! der dann gewiss rächend das Herz vertilgen würde. Seine indifferente Kälte habe ich schon sehr empfunden, — aber vielleicht rettet mich noch die unsichtbare Welt und ihre Kraft, die bisher in mir schlummerte. — Die Idee von Gott wird mir mit jedem Tage lieber. — Wie würde jemand entzückt, beruhigt sein, wenn er noch nie von Gott gehört hätte, und er wäre sehr unglücklich und man machte ihn von dieser Idee bekannt! Auf eine ähnliche Weise, hoffe ich, solls mir gehen. — Freilich mit der Liebe zu den Angelegenheiten der Menschen für diese Stufe ist es aus. Die kalte Pflicht tritt an die Stelle der Liebe. Meine Geschäfte werden eigentliche Officialgeschäfte. Auch ist mir überall zu geräuschvoll. Ich werde mich immer mehr zurückziehen. — So wird mir der Schritt ins Grab einmal immer gewöhnlicher. Der Abstand, der mich davon trennt, wird so immer kleiner. Die Wissenschaften gewinnen ein höheres Interesse für mich; denn ich studiere sie nach höheren Zwecken, von einem höhern Standpunkte. In ihnen, in Aussichten auf die unsichtbare Welt, in wenigen Freunden und in Pflichtgeschäften will ich bis zum letzten Atemzuge leben, der, wie mir scheint, so entfernt nicht ist, als ich oft fürchte. — Die Meinigen nehmen stillen, herzlichen Anteil; besonders Karl und mein Vater. Der letzte hat sie aufrichtig beweint, die ersten Tränen seit vielen Jahren! — Auch ihm hat solch ein Verlust die Welt auf immer fremd gemacht. Erasmus ist seit drei Wochen hier; er ist bedenklich krank. Meine Gleichgültigkeit hat mich bisher vor schmerzhaften Gefühlen seinetwegen geschützt...

var. Eğer beni bugüne kadar yaşatan, hal ve dünya saadetinin ümidi idise, bundan sonra yaşatan gerçek olan gelecek ve bir de tanrıya ve ölümsüzlüğe inanış olacaktır. Bu kadar severek incelemiş olduğum bu dünyadan ilişiği kesmek bana kolay gelmeyecek. Zaman zaman hastalığım nüksedecek ve bana tehlikeli anlar yaşatacak — fakat insanda özenli bir bakımla garip bir enerjiye inkilâp eden bir kuvvet var, bunu biliyorum. — Size o zamandanberi geçen saatlerimde duyduğum zıd hisleri anlatacak olsam bana acırsınız.

Karoline'ye yazdığım mektupta bunlardan biraz bahsetmiştim. Ne yalan söyleyeyim, kalbimin bu korkunç katılaşması — ruhumun bu eriyişi — beni korkutuyor. Zaten buna yaratılıştan mütemayilim. Aslında hisli olan tab'imda mantığım zamanla genişlemiş ve kalbimi malikânelerinden sürüp çıkarmıştı. Sophie, bu kalbi yeniden tahtına geçirdi. Onun ölümü ile hakimiyet yine gaasıbın eline geçerse şüphe yok ki öcünü alacak ve kalpten eser bırakmayacaktır. Onun kayıtsız soğukluğunu ne kadar iyi bilirim! — Beni kurtarırsa ancak şimdiye kadar içimde sessizce yaşayan o görünmez âlem ve bu âlemin gücü kurtaracaktır. — Günden güne Tanrı düşüncesine bağlanıyorum. Bir insan düşünün ki Tanrıdan hiç haberi olmasın ve kendini son derecede bedbaht hissetsin, böyle bir insana Tanrıdan bahsedilse nasıl hayran olur ve kalb rahatı duyar. — umuyorum ki, ben de aynı şeyleri duyacağım.

Bu basamakta olan için artık insana ait işlere karşı bir sevgi beklenemez. Yapacağım işler doğrudan doğruya resmî işler olacaktır. Etrafın gürültüsü de bana pek fazla geliyor. Git gide büsbütün bir kenara çekileceğim. -Böylelikle birgün mezara atacağım adımları hiç yadırgamayacağım. Beni bu adımdan ayıran mesafe git gide kısalmış olacak. İlimler beni yüksek bir ilgi ile sarmıya başladı; zira onları yüksek ülküleri için ve yüksek bir bakımdan inceliyorum. Sonu — çoğu zaman korktuğum gibi — pek uzak olmanın ömrümü son nefesimi verinceye kadar ilimler, o görünmez âlemden bekleyişler, bir kaç arkadaş ve mecburî vazifeler dolduracak. — Yakınlarım hislerime sessizce ve kalpten iştirak ediyorlar, bilhassa Karl ile babam. Babam onun için samimi göz yaşları döktü, yıllardır böyle ağlamamıştı. — Böyle bir kayıptan sonra o da dünyanın her zaman için bir yabancı kalacak.

Erasmus üç haftadır burada; hastalığı ağır. Kayıtsızlığım şimdiye kadar onun için üzülmemeye engel olmuştu. . . . .

NOVALIS AN FRAU VON THÜMMEL IN SONDRERSHAUSEN

Tennstedt, den 13 April 1797

..... Es ist frühzeitig dunkel und einsam geworden, Verkürzen Sie dem Einsamen, Sehnsuchtsvollen noch die Stunden, die ihn von sich selbst, vom ewigen Frieden trennen. Es erquickt mich so sehr, mich noch recht mit einigen guten Menschen zu letzen, ehe ich ihr folge. Vielleicht sehen Sie noch einen Stein, meinem Wunsch gemäss, ihre und meine Asche decken. Sie glauben nicht, wie abgestorben ich mich fühle — dennoch bin ich gewöhnlich ruhig, teilnehmend und fähig, alle meine Arbeiten zu machen — Ich habe noch einiges zu verrichten — dann mag die Flamme der Liebe und Sehnsucht auflodern und dem geliebten Schatten die liebende Seele nachsenden. Der Augenblick des Wiedersehens ist der freudigste Aufblick, den ich noch unter dieser Sonne habe.

Sie umgibt mich unaufhörlich — Alles, was ich noch tue, tue ich in ihrem Namen. Sie war der Anfang — sie wird das Ende meines Lebens sein. Ihre Leiden sind mir Wunden, die nur die balsamische Luft einer bessern Welt heilen wird. Es ist ein unaussprechliches Gefühl — einen Engel wie Sie — eine Geliebte wie Sie, in so schrecklichen Kämpfen gewusst zu haben.

Das Verlangen, ihrem Grabe näher zu sein, überwog die Angst vor den Erinnerungen dieser Gegend. Es ist auch mein Grab, — Meine ganze Freude, meine Aussichten — mein Leben, meine Leibe liegen hier begraben. Ihr und mein Grab werden mich gewiss, solange ich noch lebe, unaussprechlicher Liebe und Kraft zu allem Guten erfüllen. die Gewissheit, dass Sie um mich ist, dass Sie mich, den so ganz Ihr Gewidmeten, noch ein wenig liebt, besonders da Sie jetzt weiss, wie treu und ewig ich es mit ihr gemeint, diese Gewissheit erhebt mich zum bessern und macht mich ihrer werter . . . .

NOVALIS AN FRIEDRICH SCHLEGEL IN JENA

Tennstedt, den grünen Donnerstag (13 April) 1797

.....
 Du kannst denken, wie es mir in dieser Gegend, der alten Zeugin meiner und ihrer Herrlichkeit, vorkommt. Dennoch habe ich eine geheime Freude, so nah ihrem Grabe zu sein. Es zieht mich immer näher, und dieser Zug macht jetzt zuweilen mein unaussprechliches Glück. Mein Herbst ist da, und ich fühle mich so frei, gewöhnlich so kräftig — es kann noch etwas aus mir werden. Soviel versichre ich Dir heilig — dass es mir ganz klar schon ist, welcher himmlischer Zufall ihr Tod gewesen ist — ein Schlüssel zu allem — Ein wunderbarschicklicher Schritt. Nur so konnte so manches rein gelöst, nur so manches Unreife gezeitigt werden. Eine einfache, mächtige Kraft ist

NOVALIS'DEN FRAU VON THÜMMEL'E

Tennstedt 13 Nisan 1797

Çevrem erken karardı ve ıssızlaştı. Bu kimsesiz hasretliyi kendi kendinden ve ebedî sükûnundan ayıran saatleri kolaylaştırmakta ona yardım edin. Ona kavuşmadan önce, birkaç iyi insanla birazıcık halleşmek bana taze can veriyor. Belki de — vasiyetim gereğince — tek bir taşın onun ve benim küllerimizi örttüğünü görmemiz gecikmeyecektir. Kendimi ne derece bezgin duyduğumu tasavvur edemezsiniz — yine umumiyetle sakin ve ilgiliyim ve bütün işlerimi göreceğ kadar aklım başımda — Yapılacak bazı şeyler daha var — sonra varsın sevgi ve özlem ateşi alevlensin de bu seven ruhu o sevgili hayalin peşinden yollasın. Bu güneşin altında yaşayabileceğim en sevinçli an birbirimizi göreceğimiz an olacaktır.

Onu hep yanımda hissediyorum — Yaptığım her işte o var. Başlangıcım o idi — ömrümün sonu da yine o olacak. Çektikleri, kalbime yaralar açtı. Ancak daha iyi bir dünyanın devalı havası bu yaraları iyi edebilir. Böyle bir sevgilinin ne korkunç cenkleşmeler geçirdiğine şahit olmak ne demektir, anlatılamaz.

Mezarına daha yakın olmak isteği, bu yerlerin hatıraları önünde duyduğum korkuyu yendi. Bu mezar benim de mezarım. — Bütün neş'em, bütün emellerim — hayatım ve sevgim burada gömülü yatıyor. Bundan sonra iyi olan her şeye karşı duyacağım sevgiyi ve bunlara sarılma gücünü onun ve benim olan bu mezardan alacağıma hiç şüphem yok. O hep benim çevremde, bunu biliyorum. Asıl şimdi, kendisini ne kadar vefalı ve sonsuz bir aşkla sevmiş olduğumu anladıktan sonradır ki yalnız onun olan bu varlık için hâlâ, az da olsa, bir sevgi beslediğine inanıyorum; ve işte bunun için daha iyi ve ona daha lâyük bir insan olmak gayretini gösterebiliyorum.

NOVALIS'DEN JENA'DA FRIEDRICH SCHLEGEL'E

Tennstedt, 13 Nisan 1797

Burada, onun ve benim iyi günlerimize şahit olmuş bu yerlerde dolaştıkça ne hallere girdiğimi tasavvur edebilirsiniz. Ama yine de, mezarına böyle yakın olmaktan gizli bir sevinç duyuyorum. Bu mezar git gide beni daha çok kendine çekiyor, bugün için biricik ve anlatılmaz zevkim de bu çekilişten ibaret. Güzüme ulaştım. Kendimi erkin ve umumiyetle güçlü duyuyorum. Adeta düzeleceğime inanacağım. Sana yemin ederim, ölümünün ne ulvî bir tesadüf olduğunu şimdi iyice anlamış bulunuyorum. — bu ölüm her şeyin anahtarı oldu — Harikulade uygun bir adım. Ancak bu sayede bir çok şeyleri anlamak müm-

in mir zur Besinnung gekommen. Meine Liebe ist zur Flamme geworden, die alles Irdische nachgerade verzehrt. Deine Hoffnung hat recht gehabt—Es ist weit mehr Heilkraft, Ausdauer und Widerstand in meiner Seele, als ich selbst wusste—eine Heilkraft, die dem Übel die Quelle abgräbt—eine Ausdauer, die Stunden nicht messen—Widerstand gegen alles, was mein Heiligtum entweihen will. Vier Jahre war ich auf Akademien, und ein Jahr habe ich studiert—25 Jahr bin ich alt geworden und nur ein halb Jahr hab ich gelebt.

.....

NOVALIS AN RPROFESSOR WOLTMANN IN JENA

Tennstedt, den 14 April 1797

..... Zufrieden bin ich ganz—die Kraft, die über den Tod erhebt, habe ich ganz neu gewonnen—Einheit und Gestalt hat mein Wesen angenommen—es keimt schon ein künftiges Dasein in mir. Diesen Sommer will ich recht genießen, recht tätig sein, mir recht in Liebe und Begeisterung stärken—Krank will ich nicht zu ihr kommen—im voller Gefühl der Freiheit—glücklich, wie ein Zugvogel sein, Genusvoller fühle ich mich jetzt schon—die Farben sind heller auf dem dunkeln Grunde, der Morgen naht—das verkünden mir die ängstlichen Träume. Wie entzückt werde ich ihr erzählen, wenn ich nun aufwache und mich in der alten, längst bekannten Urwelt finde, und sie vor mir steht—Ich träumte von Dir: ich hätte dich auf der Erde gelibt—du glichst dir auch in der irdischen Gestalt—du starbst—und da wahrte es noch ein ängsliches Weilchen, da folgte ich dir nach . . . .

Hymnen an die Nacht

(Hymne 3)

Einst da ich bittere Tränen vergoss, da in Schmerz aufgelöst meine Hoffnung zerran, und ich einsam stand am dürren Hügel, der in engen, dunkeln Raum die Gestalt meines Lebens barg—einsam, wie noch kein Einsamer war, von unsäglicher Angst getrieben—kraftlos, nur ein Gedanken des Elends noch.—Wie ich da nach Hülfe umherschaute, vorwärts nicht konnte und rückwärts nicht, und am fliehenden, verlöschten Leben mit unendlicher Sehnsucht hing:—da kam aus blauen Fernen—von den Höhen meiner alten Seligkeit ein Dämmerugschauer—und mit einemmale riss das Band der Geburt—des Lichtes Fessel. Hin floh die irdische Herrlichkeit und meine Trauer mit ihr—zusammen floss die Wehmut in eine neue, unergründliche Welt—du Nachtbegeisterung, Schlummer des Himmels kamst über mich—die Gegend

kün olacak, bir çok şeyler yetkinliğe kavuşabilecekti. İçimde basit ve azametli bir güç belirdi. Aşkım dünyaya ait her bir şeyi birbiri ardınca yok eden bir alev haline geldi. Umduğunda haklı imişsin — Ruhumda kendi bildiğimden de fazla iyileştirici bir güç, sabır ve dayanıklılık varmış — Hastalığı ta kökünden kazıyan bir güç — saatlerle ölçülemez bir sabır — mukaddesatıma tecavüz eden her şeye karşı koyan bir dayanıklılık. Dört yıl akademilerde dolaşım, fakat tahsilim bir tek yıl içinde oldu - 25 yaşıma geldim, fakat ancak yarım yıl yaşadım . . . . .

NOVALIS'DEN JENA'DA PROF. WOLTMANN'A

Tennstedt, 14 Nisan 1797

. . . . . Hiç şikâyetçi değilim. — Ölümün üstüne yükselten bir gücü elde ettim — Varlığım birliğe ve istikrara ulaştı — içimde yeni bir mevcudiyetin filizlendiğini duyuyorum. Önümüzdeki yazın zevkini çıkaracağım, uğraşacak ve sevgi ve taşkınlığa dayanmayı öğreneceğim — ona hasta hasta gitmek istemiyorum — tam bir erkinlik hissi içinde — göçmen bir kuş kadar me'sut ona ulaşmalıyım. Şimdiden kendimi daha zevkli duyuyorum — koyu toprağın üzerinde renkler daha parlak, sabahın yaklaştığını korkulu rüyalarım bana bildiriyor. Uyanıp ta kendimi o eski ve artık iyice alışkın olduğum o öz dünyada bulduğum zaman, karşımda onu görünce, nasıl zevk duyarak ona bunları anlatacağım. — Seni rüyamda görüyordum, — diyeceğim — güya yer yüzünde imişiz ve ben seni seviyormuşum — yer yüzünde aldığın şekille de sen yine bu haline benziyormuşum - sonra öldün - arada korkunç bir zaman geçti ve nihayet ben de peşinden geldim.

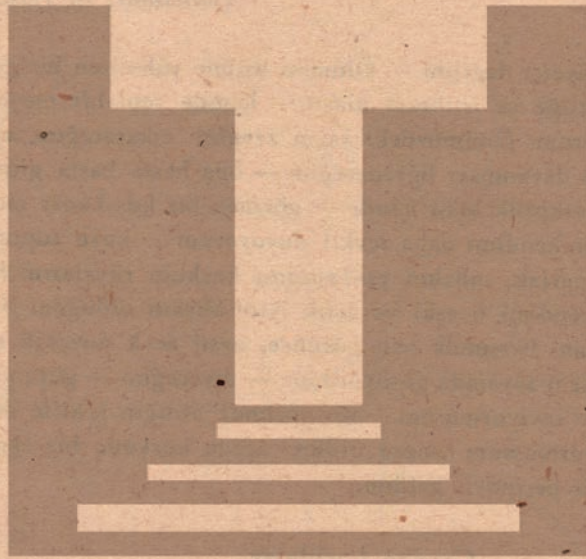
Geceye kasideler

(3 üncü kaside)

Hayatımın timsalini dar ve karanlık boşluğunda gizleyen kuru toprak yığınının başında duruyor, acı acı ağlıyordum; bu yaşlarla ümitlerim eriyor, ızdırıp olarak yüzümden akıyordu — yalnız, hiçbir yalnızım olmadığı kadar yalnızdım - söylenmez bir korkuya kapılmış, bitkin bir insan, sadece bir biçarelik tasviri. — ne ileri ne geri gidebiliyor, sonsuz bir özlemle o uzaklaşan ve sönen hayata bağlı, olduğum yerde duruyor, yardım arıyarak çevreme bakıyordum: — osırada, mavi ufuklardan, — eski saadetimin yükseklerinden bir şafak serinliği esti — ve anî bir doğum — ışık zincirlerini kopardı. Yer yüzünün güzellikleri gözden kayboldu, yasım da onlarla beraber uçup gitti — hüznüm eridi, yeni ve uçsuz bucaksız bir alemin derinlerine aktı — ve sen beni sardın, ey gece sevgisi, ey cennet uykusu. — durduğum yer yavaş yavaş yük-

hob sich sacht empor; über der Gegend schwebte mein entbundner, neugeborner Geist. Zur Staubwolke wurde der Hügel—durch die Wolke sah ich die verklärten Züge der Geliebten. In Ihren Augen ruhte die Ewigkeit—ich fasste Ihre Hände, und die Tränen wurden ein funkelndes, unzerreissliches Band. Jahrtausende zogen abwärts in die Ferne, wie Ungewitter. An Ihrem Halse weint ich dem neuen Leben entzückende Tränen. — Es war der erste, einzige Traum—und erst seitdem fühl ich ewigen, unwandelbaren Glauben an den Himmel der Nacht und sein Licht, die Geliebte.

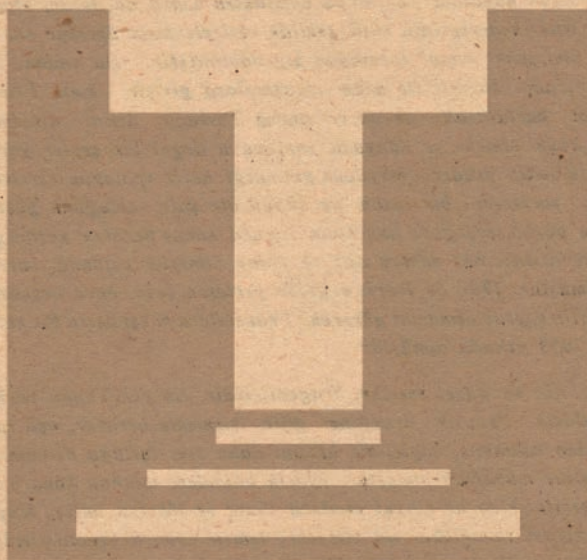
NOVALIS

TÜSTAV

seldi; bu yerlerin üzerinde, bağlarından sıyrılan, yeni doğan ruhum süzül-
mekteydi. Önümdeki küme, tozdan bir bulut haline geldi — bu bulutun arka-
sından sevglimin yüzünün nurlu çizgilerini gördüm. Gözlerinde ebediyet var-
dı — ellerine sarıldım, göz yaşlarımız pırıltılı ve kopmaz bir bağ oldular. Bin
yıllar, fırtına bulutları gibi geçiyor, uzaklaşıyorlardı. Onun boynunda bu ye-
ni hayat için hayranlık yaşları döktüm. — bu ilk ve eşsiz rüyam oldu—ve işte o
zamandanberidir ki gecenin cennetine ve onun nuru olan sevgiliye bu son-
suz ve değişmez inancı besliyorum.

Tercüme eden: *Melûhat TOGAR*

TÜSTAV

S A U L

İtalyan edebiyatına ilk olarak değerli tragedi eserleri vermiş olan Vittorio Alfieri 1749 yılında Piomonte eyaletinin Asti şehrinde asil bir aileden doğmuştur. Torino harb okulunu bitirdikten sonra, İspanya'dan Rusya'ya kadar bütün Avrupa'yı dolaşan Alfieri dağınık ve sefih hayatına Torino'ya döndükten sonra da devam etmiş, nihayet 1775 yılında üçüncü bir aşıklık devresinin kötü şekilde neticelenmesi üzerine «ne kendisine ne başkasına bir hayrı olmıyan» hayat tarzından sıyrılabilmıştır. Bu andan itibaren Alfieri, örnek olacak bir irade kuvveti ile uzun çalışmalara girer: emelî, Fransız dil ve edebiyatının tesirlerinden kurtularak «ancak ve ancak Toscana dilini dinlemek, o dille konuşmak, düşünmek, hayal etmek» ve dünyada yapılmaya değer bir şeyler yapmaktır. Alfieri bu kesin kararını takibeden yıllarda meydana getirdiği nesir ve nazım eserleri ve bilhassa tragedileri ile ülkücü, yurtsever bir insan ve büyük bir şair olduğunu göstermiştir. 1777 yılında Floransa'da görülüp sevdiği ve hayatının sonuna kadar beraber yaşadığı Albany kontesi (Luisa Stolberg) kendisine, her zaman düz ve kolay olmıyan yolunda, kuvvetli bir destek ve ilham kaynağı olmuştur. 1787 de Paris'e gidip yerleşen şair, önce heyecan ve sevinçle karşıladığı büyük ihtilâlin soysuzlaşmasını göreyek, Fransızlara karşı derin bir nefret hissi ile Floransa'ya dönmüş ve 1803 yılında ölmüştür.

Alfieri'nin en güzel eserleri tragedileridir. En çok Yunan ve Roma tarihinden aldığı konuları klâsik Fransız örneğine göre işlemekle beraber, aşk sahnelerine ve fazla süse yer vermekten sakınmış, böylelikle akışını daha sıkı tuttuğu dramlarına kudretli bir tragedi havası vermeye muvaffak olmuştur. Klasik kaidelere uyarak konu birliğinden başka zaman ve mekân birliklerine de riayet etmiştir. Saul ve Myrrha hariç, tragedilerin temellni iki zıt duyguyu, siyasî ve ahlâki iki zıt fikri temsil eden antagonistlerin çatışması teşkil eder. Üslûbu daima veziz, bazan kuru denecek kadar serttir.

Bir kısmının tercümesini sunduğumuz (III perde 3-5. sahneler) «Saul» Alfieri'nin baş eseridir. Konusu Tevrat'tan alınmış olan bu tragedi kıskançlık, şüphe, sevgi, öfke duygularının İsrail oğullarının önderi Saul'un ruhunda kopardığı fırtına üzerine kurulmuştur.

Vaka savaştan önce İbranilerin ordugâhında geçer.

[Saul İbranilerin ilk kralıdır (1. ö. XI yüzyıl). Filistî'lere esir olan milletini kurtarması için mutlak reis Samuel tarafından kral ilan edilmişse de, sonraları, dinî işlere müdahale ettiği için, yine Samuel tarafından azledilmiştir. Buna rağmen orduyu teşkilâtlandırmak için gayretlerine devam etmiş, fakat sonunda başına çöken felâketlere ve bilhassa karşısında rakip olarak beliren Davud'a karşı duyduğu kıskançlık hissini ruhunu altüst etmesine dayanamıyarak cinnet getirmiştir. Düşmanlarına karşı giriştiği ve bir bozgunla neticelenen savaşta, oğullarının da öldüğünü gördükten sonra, kılıcının üzerine atılarak kendini öldürmüştür].

III. SAHNE

Mikhol, Davud

MIKH. — Eşim, biliyor musun? Babam o neşeli sofradan daha kalkmamıştı ki Abner yanına sokuldu: bir an durup kendisi ile konuştu. Ben girince çıktı: hükümdarı eskisinden bambaşka buldum.

DAV. — Peki ama, ne dedi? Ne değişiklik gördün? ..

MIKH. — Bütün gönlünü Önce bize vermişti; bizimle beraber ağlıyor, bizi birer birer kucaklıyordu; bizden, kendi soyuna destek olacak yeni kahraman evlât bu yetiştirmemizi diliyordu. Sözlerinde sanki babadan da yakındı: şimdi ise onda ancak bir hükümdar hali görüyorum, hükümdarı da aşan bir hali var.

DAV. — Eşim, dilerim senden, vaktinden önce ağlama: Saul hükümdardır, bize, ne isterse, yapar. Bugün savaşı kaybetmesin de, varsın yarın bana beslediği zalim düşüncelere dönsün; sürgün, kaçkın, ben yine sefil halime, elem dolu hayatıma dönerim. Benim için tek gerçek ölüm, senden ayrılmaktır; ne çare ki buna da katlanmam gerek . . . Ah, boş ümit! sana şemet getiren düşün! Sana, o bahtlı yüce mevkiine başka bir eş yakışır . . . buna ben engel oluyorum. Ne zavalliyim! . . . Sen de beni, bu daima kaçkın, gezgin kocanı çepçevre cıvıldaşan evlât babası edemezsin . . .

MIKH. — Hayır, hayır. Artık ayrı düşmeyeceğiz: beni kimse senin bağrından çekip almaya cesaret edemeyecek. Artık dönmiyeceğim, hayır, sensiz çektiğim o korkunç hayata bir daha dönmiyeceğim: mezara gireyim daha iyi. O ıstırap sarayında uzun günler yapayalnız nasıl ağlıyordum! Gölgeler gözümün önüne ne korkunç hayaller getiriyordu! Kâh zalim babamın kılıcını başının üzerinde sarkar görüyor, senin acıklı, ağlayışlı, czgin, en amansız yüreklerin bile öfkesini yatıştırarak sözlerini iştir gibi oluyordum; vahşi Saul'e gelince, yine çeliği ile bağrını deşiyordu. Kâh karanlık bir mağaranın gizli kıvrımlarında, sert taşlar üzerinde yattığını görüyordum; kalbîn, en ufak bir harekete, heyecanla çarpıyordu; başka bir mağaraya, oradan da başka birine sığınıyordun; kendine yer, bir dost, biraz sükûn bulamıyordun: hasta, soluk soluğa, bitkin . . . feci bir susuzluk ıstıرابı içinde . . . Yarab-bim! . . . Elem ve endişelerimi, sonsuz iç titreyişlerimi nasıl anlatabilirim? — Bir daha senden asla ayrılmıyacağım, asla . . .

DAV. — İçim parçalanıyor: yalvarırım, yeter . . . Bu gün göz yaşı için değil, kan için kutsal bir gündür.

MIKH. — Yeter ki senin cenge atılmana bir engel çıkmasın. Dövüşeceksin diye senin için endişe etmiyorum, senin iyi tavlı bir kalkanın var:

Tanrı seni korur. Ama, korkarım, hain Abner bugün sana engel olmasın, zaferini bozmasın.

DAV. — Ne diyorsun? Yoksa hükümdar bugün savaşı bana emanet etmekte tereddüt mü ediyor?

MİKH. — Böyle bir şey görmedim; ama yüzü pek çatıktı, «hain rahipler.. ordugâhta yabancı var.. sahte fazilet..», diye kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu. Bu kesik sözler Saul'un kızı, Davud'un eşi için ne karanlık, ne acı, ne korkunç sözlerdir!

DAV. — İşte geliyor: dinliyelim.

MİKH. — Ey âdil Tanrı! Yalvarırım, bugün yardımını esirgeme kullundan; kâfiri şaşirt; babamın zihnini aydınlat; kurtar kocamı, koru milletini!

IV. SAHNE

Saul, Jonathan, Mikhol, Davud

JON. — Haydi gel, babacığım; bırak artık düşüncelerini açık, temiz havada dinlen şimdi. Gel, otur biraz çocuklarının arasında.

SA. — . . . Ne söylüyorlar bana?

MİKH. — Ah, baba!

SA. — Siz kimsiniz?.. Açık, temiz havadan kim söz etti?.. Bu, kalın bir sis; karanlık; ölüm gölgeleri bunlar... A, bak! yanıma sokul. Görüyor musun? Güneşi meşum bir kan hâlesi sarmış... Duyuyor musun, nasıl ötüyor uğursuz kuşlar? Havalara yayılan elemli bir ağlayış içime işliyor, bana göz yaşı döküyor... Ama siz de mi, siz de mi ağlıyorsunuz?

JON. — Ey İsrail oğullarının ulu Tanrısı! Hükümdar Saul'dan böyle mi yüz çevirdin? Bir zaman hadimin olan Saul'u iblisin eline mi bırakıyorsun?

MİKH. — Baba, sevgili kızın yanında.. sen şensin, o da şendir; ağlar, sen ağlarsan... Fakat ağlamaya ne sebep var şimdi? Saadete kavuştuk.

SA. — Davud'a demek istiyorsun. Ah!.. Davud.. Niçin o da beni oğullarımla beraber kucaklamıyor?

DAV. — Babacığım! Canını sıkırım korkusu ile beride duruyordum. Ah, neden kalbimin içini okuyamıyorsun? Ben daima seninleyim.

SA. — Sen.. demek.. Saul'un ailesini seviyorsun.. öyle mi?

DAV. — Sevmek mi?! Ey Tanrım! Jonathan'ı gözümün bebeği gibi severim. Senin uğruna tehlike nedir, bilmem, düşünmem. Eşimi de ne kadar, nasıl sevdiğimi kend'si söylesin, söyleyebilir.. çünkü benim dilim yetmiyor..

SA — Ama yine sen, kendini çok, çok büyük görüyorsun...

DAV. — Kendimi büyük görüyorum... savaş alanında bir korkak değilim; sarayda da damadım, işte o kadar. Tanrı karşısında ise kendimi bir hiç sayıyorum.

SA. — Ah, sen bana daima Tanrıdan söz açıyorsun. Halbuki kurnaz, gaddar, korkunç öfkeleri ile rahiplerin beni çoktandır Tanrıdan ayırdıklarını biliyorsun. Yoksa onun adını bana hakaret etmek için mi anıyorsun?

DAV. — Hayır, onu şanı için anıyorum. Ah, niçin Tanrının artık seni korumadığını sanıyorsun? O kendisini istemiyeni korumaz; ama yalvarandan, kendisine sığınandan hiç yardımını esirger mi? seni tahta o çağırır, o tutuyor: eğer ona, yalnız ona sığınırsan, yine onunsun.

SA. — Tanrıdan kim söz ediyor?.. Yoksa, dudağından dindarca sözler çıkan şu adam beyaz abayamı bürünmüş? Görelim... Yoo: sen askersin, beline kılıç kuşanmışsın: ileri gel; yaklaş! benimle konuşan Samuel mi yoksa Davut mu, göreyim. — Hangi kılıç bu? Sana bir zaman kendi elimle verdiğim değil...

DAV. — Bu, benim zavallı sapanımla kazandığım, Ela'da başımın üzerine sarkan keskin kılıçtır.. Vahşi dev Goliath'ın elinde, gözlerimin önünde şimşek gibi çaktığını gördüğüm kılıç: o kavramıştı, ama üzerinde gördüğün pıhtılaşmış kan benim değil, onun kanı.

SA. — Kutsal addedilen bu kılıç Nob'da, mübarek otakta asılı durmuyor muydu? Gizemli ephod'a sarılıp yabancı gözlerden kaçırılmış ve ebediyen Tanrı'ya vakfedilmiş değil mi idi?

DAV. — Doğru, fakat...

SA. — Şu halde onu sen nasıl aldın? Kim verdi sana? Kim?

DAV. — Söyliyeceğim. Ben kaçtığım zaman silâhsızdım. Nob'a öyle vardım; neden kaçtığımı sen bilirsin.. Yollar haydut dolu idi. Kılıcım yoktu. Her adımda kendimi ölümün dişleri arasında görüyordum. Tanrı ruhunun indiği o otakta secde ettim; orada bu silâhı ki bunu tekrar beline kuşanacak biri varsa, bu, Davud'dan başka kimse olamaz. Rahipten ben kendim istedim.

SA. — Peki o ne yaptı?

DAV. — Verdi.

SA. — Kimdi o?

DAV. — Akhimelekh.

SA. — Hain! Alçak! Sunak nerede?.. Bu ne öfke!. Heyhat, hepsi insafsız, hepsi hain!.. Tanrının düşmanları.. siz onun hâdimleri, ha? Beyazlara bürünmüş kara ruhlar!.. Balta nerede, nerede sunak? Devirin yere.. kurban nerede? Ben kendim boğazlıyacağım.

MİKH. — Ah, baba!

JON. — Yarabbi! Ne yapıyorsun? Nereye koşuyor, ne diyorsun? Yalvarırım, yatıştır gönlünü: burada sunak yok. Rahiplerin şahsında, seni daima işiten Tanrıya saygı göster!

SA. — Beni kim tutuyor? Kim oturmıya zorluyor? Bana kim karşı geliyor?

JON. — Baba!

DAV. — Ah, sen onun yardımcısı ol, ey İsrail oğlunun ulu Tanrısı! Hâdimin işte secdeye kapanarak sana yalvarıyor.

SA. — Sulh sükûn kalmadı; güneşi, ülkemi, oğullarımı, ruhumu, her şeyimi aldılar!.. Katı yüreklidir, gaddardır onlar... Düşkün ihtiyarın yalnız ölümünü bekliyorlar: ak başını çevreleyen meşum taçtan başka şeyde gözleri yok onların. Haydi çekin, koparın şu tacı! bu çürümüş gövdeden babanızın titrek başını da beraber koparın!.. Heyhat, ne yaman hale düştüm! Ölsem daha iyi. Ölmek istiyorum!

MİKH. — Babacığım! Biz hepimiz, senin yaşamını istiyoruz: biz hepimiz seni kurtarmak için ölmeye hazırız...

JON. — Haydi, kardeşim, mademki çılgınlığı göz yaşına dökülüp yumuşuyor, şimdi dilerim senden, sükûna kavuşması için dinlet sesini, . Sen ilâhi türkülerinle onu çok kere nisyana sardın.

MİKH. — Evet, görüyorsun: soluyan göğsü nefes alamıyor. Deminki vahşi bakışı göz yaşına boğulmuş: şimdi kendisine yardım etmenin tam zamanıdır.

DAV. — Dilerim, benim ağızından ona Tanrı söylesin:

«Sen ki ebedisin, her şeye kadirsin, ey yüce Tanrı, sen ki düşünen ve zihniyle sana kadar yükselmeye cüret eden bu kulunu yoktan var ettin; sen ki, bakışını eğersen, karanlık uçurumlar açılır, gizli yol kalmaz; sen ki, kolunu kaldırırsan, kâinatı titretirsin... Sen bir vakit bin Kerubinin göz kamaştıran çevik kanatları üzerinde inerek, o dayanılmaz, ateş gibi ruhunla İsrail oğulları önderinin içine doldun; ona kendini sonsuz bir belagat ırmağı, kılıç, akıl ve kalkan ettin: yalvarırım sana, o sonsuz ateşinden şimdi bize yalnız bir ışın gönder göklerden, ey bulutyanan. Karanlıklar ve göz yaşları içindeyiz...»

SA. — Bu Davud'un sesi değil mi?.. Kurtar beni ölüm uykusundan: gençlik çağımın yıldırımını göster bana.

DAV. — «Kimdir, kimdir o gelen? Göremiyorum, ama işitiyorum. Bulanık rüzgârın önünde kara bir bulut yelken açmış, ilerliyor. İşte dağılıyor:

kucağında getirdiği binlerce erin çelikleri boydan boya şimşekler çakıyor... İşte bir kale gibi, başı ateşten bir hâle ile çevrili Saul... Erlerin ve atların gürliyen ayakları altında toprak sarsılıyor: yer, deniz, gök savaş nidaları ile çınlıyor. Saul korkunç kudreti ile ilerliyor. Gören her insanın kemiklerinden bir ürperti geçiyor. Saul, gözlerinden Tanrının dehşetini saçıyor. Ey Ammon oğulları, nerede sizin o kem gururunuz? Nerede, Tanrının âdil milletine gösterdiğimiz o istihfaf, nerede o hor bakışlar? Sığmıyor artık cesetleriniz şu ovaya! İşte gözlerimiz önünde başlarınızın kanlı hasadı! Görün, sahte ilâhlara inanmak nerelere götürürmüş insanı! Fakat ansızın duyduğum şu uğulduyan savaş borusu da ne? Saul'un kılıcı Edom soyuna mezar açıyor: Saul, baharda coşan bir sel gibi, her tarafı basıyor, her şeyi yıkıyor, söküyor, sü-rüklüyor».

SA. — Gerçekten geçmiş yıllarımın sesidir bu: beni mezardan yine şan ve şerefi çağırıyor. Bu sesi dinlerken, sanki o ateşli çağı yaşıyorum... — Ama neler söylüyorsunuz ben. Heyhat! Bana savaş sadası yakışır mı artık? İhtiyarım; beni rahatlık, nisyân ve sükûn çağırıyor.

DÂV. — Sükûnu terennüm edelim:

«Yorgun, susamış... memleketinden geçen çayın kıyısında, pek sevdiği defne dallarının her dem taze gölgesinde oturuyor Tanrının eri. Sevgili, güzel yavruları onu dinlendirirken, kederine üzülmüyor, dönüşüne seviniyorlar. Herbirinin muhabbetle, tatlı tatlı ağladıkları duyuluyor: söylemeye dil varmaz. Bir kızı şimşek çakan miğferini çözüyor; onu seven eşi, o da gelip kucaklıyor. Bir başkası, ulu alnındaki tozlu teri berrak su ile siliyor. Kimi üzerine, güzel kokan bir çiçek bulutu serpiyor. Kimi aziz ellerine göz yaşları döküyor. Kimi kardeşinin kendinden çok ilgilendiğine sızlanıyor. Fakat üstün cinsten yavruları, kucaklama sırasını beklerken, bambaşka işlere dalmışlar. Beride oğullarından biri, kanlı kılıcını temizleyip parlatmaya uğraşiyor. Ötede bir başkası, kıskanarak, diyor ki: «Bu mızrağı ben ne zaman atacağım? henüz gücüm yetmiyor». Üçüncüsü, çocukça bir oyunla, kalkanını deniyor. Sevinç yaşı hükümdarın gözlerini dolduruyor: biliyor ki sevdiği o asil çocukların ta ruhudur kendisi. Ah, gerçek sevgi, temiz iman içinde ne güzel bu sükûn, ne tatlı bu ömür!

Artık güneş gizleniyor; mehtemler susuyor; hükümdar rahat bir uykuya dalmıştır»

SA. — Ne mutlu böyle yavruların babasına! Ah, ruhun güzel huzuru! damarlarımda sanki bir tatlılık akıyor... — Fakat ne demek istiyorsun sen? Eyinin rahatlığı içinde Saul sence bir alçak mı olacak? Yiğit Saul işe yaramaz bir savaş aleti gibi mi kalacak?

DA. V. — «Hükümdar dinleniyor, ama yiğitin düşleri, korkunç kisvelet altında, ona ölüm hayaletleri gösteriyor: işte, yenilen düşman kiralının bağ-

rını Saul kendi eli ile deşmiş: o artık zararsız, korkunç bir gölgedir. İşte gözleri kamaştıran bir şimşek.. Saul'un kimseye aman vermeyen, yüreksizle yiğiti eşit kılan şanlı kılıcı. Korkunç aslan kükriyerek çınlatmaz ormanları herdem: onun da kendini sakinliği bıraktığı zaman olur; fakat sakın ıssız inin sesizliği sürülere cesaret verir sanma; çoban korkusundan yine öyle şaşkındır: çünkü bilir ki aslan yine, hem daha kanlı bir saldırıya çıkacaktır.

Hükümdar şimdi uykusundadır uyanarak: Savaş! Savaş! diye bağırıyor. Var mı ona direnecek, var mı ona meydan okuyacak bir asker? Korkunç bir ateş kuşağı görüyorum: düşman safları buna yer verecek mutlak. İsrail oğullarının silâhları dinsizlerin kârı ile siyahlara boyanmış... Zalim yıldırım çöküyor: vurucu hükümdar — kılıç elde — düşmanları mahvediyor: bu suretle taş sapaından çıkmaz... Sahte tapınaklarda kem heykelleri Tanrı edinen dinsizleri yok etmek üzere Saul, mağrur bir kartal gibi, Tanrının bahşettiği o kutsal, o gürlüyen kanatlarını ulaşılmaz bir uçuşla ta göklere geriyor. Ben onu uzaktan takip ediyorum; düşmanı bırakmıyor, kovalıyorum; yere seriyor, perişan ediyorum. Böylece şunu gösteriyorum ki milletimizin savaş alanında iki kılıcı vardır».

SA. — Kimdir, kimdir o öğünen? Benim yalın kılıcımdan başka kılıç var mı alanda? Öldürün, yok edin bu hor gören imansız!

MİKAH. — Dur! Yarabbim!

JON. — Baba, ne yapıyorsun?..

DAV. — Bahtsız hükümdar!

MİKH. — Yalvarırım, kaç... güçlkle zaptediyorum. Yalvarırım kocam, kaç!

V. SAHNE

Jonthan, Saul, Mikhol

MİKH. — Sevgili babacığım, dur!

JON. — Dur!..

SA. — Beni kim tutuyor, kim buna cüret ediyor? Nerede benim kılıcım? Verin kılıcımı!

JON. — Ah, bizimle gel, sevgili babacığım; bırakmam ileri seni ben. Oğullarından başka kimse yok burada, görmüyor musun? Beraber çadırına gidelim: dinlenmeye ihtiyacın var. Ah, gel. Öfken yatışsın; çocuklarının arasındasın...

MİKH. — Hem onlar yanından hiçbir zaman ayrılmıyacaklar...

VITTORIO ALFIERI

Tercüme eden: Dr. Samim SİNANOĞLU

ŞİİR TERCÜMESİ MÜSABAKAMIZ

Dergimiz 37. sayısında bir Şiir Tercümesi Müsabakası açmış ve İngilizceden Edgar Allan Poe'nun *The Raven*; Fransızcadan Baudelaire'in *Le Voyage*; Almandan Goethe'nin *Marienbader Elegie* adlı şiirlerini manzum olarak dilimize çevirmekte en çok başarı gösterecekleri, yani her dilin birincisine, 500 er lira mükâfat verileceğini ilân etmişti.

Müsabaka müddetinin sonu olan 31 aralık 1946 tarihine kadar gelen tercüme tasnifinde 5 mütercim İngilizce, 7 mütercim de Fransızca Şiir Tercümesi Müsabakasına katıldıkları, Almandan ise kimsenin müsabakaya katılmadığı görülmüştür.

Tercüme Bürosunun dergimizin redaksiyon işlerini yürütmek için ayırdığı heyet, gelen tercüme tasnifleriyle karşılaştırarak birer birer incelemiş, ayrıca müsabakanın bir şiir tercümesi müsabakası olduğunu göz önünde tutarak, bu hususta bir kere de şairlerin fikrini almağı doğru bulmuş ve Ahmet Kudsi Tecer, Ahmet Muhip Dranas, Cahit Sıtkı Tarancı'dan teşekkür eden Jüriye bu müsabakaya gelen tercüme tasnifleri ayrıca tetkik ettirmiştir.

Bütün bu incelemeler sonunda müsabakaya gönderilen tercüme tasniflerinden hiçbiri, asıllarındaki şekil, muhteva, ahenk ve eda özelliklerini Türkçede gerektiği kadar aksettiremediğinden, konulmuş olan para mükâfatını alacak durumda görülmemiştir.

Bununla beraber bu şiirlerin arz ettikleri tercüme güçlükleri göz önüne alınarak, nispi bir muvaffakiyet elde ettikleri görülen Ahmet Bağışgil'in *Kuzgun* ve Rıfat Gökçen'in *Yolculuk* tercüme tasniflerinin, ilgililere bir fikir vermek üzere, dergimizde yayımlanmaları ve kendilerine Bakanlığımızca yayımlanmakta olan Klâsikler serisinde çıkmış eserlerden yüzer cildinin bir teşvik mükâfatı olarak verilmesi uygun görülmüştür.

Ahmet Bağışgil'in *Kuzgun*, Rıfat Gökçen'in *Yolculuk* şiirlerinin tercüme tasniflerini, asıllarıyla karşılıklı olarak, arka sahifelerde bulacaksınız.

Tercüme Dergisi

THE RAVEN

ONCE upon a midnight dreary, while I pondered, weak and weary,
Over many a quaint and curious volume of forgotten lore,—
While I nodded, nearly napping, suddenly there came a tapping,
As of some one gently rapping, rapping at my chamber door.
"Tis some visitor," I muttered, "tapping at my chamber door:
Only this and nothing more."

Ah, distinctly I remember it was in the bleak December,
And each separate dying ember wrought its ghost upon the floor.
Eagerly I wished the morrow;—vainly I had sought to borrow
From my books surcease of sorrow—sorrow for the lost Lenore,
For the rare and radiant maiden whom the angels name Lenore:
Nameless here for evermore.

And the silken sad uncertain rustling of each purple curtain
Thrilled me—filled me with fantastic terrors never felt before;
So that now, to still the beating of my heart, I stood repeating,
"Tis some visitor entreating entrance at my chamber door,
Some late visitor entreating entrance at my chamber door;
This it is and nothing more."

Presently my soul grew stronger; hesitating then no longer,
"Sir," said I, "or Madam, truly your forgiveness I implore;
But the fact is I was napping, and so gently you came rapping,
And so faintly you came tapping, tapping at my chamber door,
That I scarce was sure I heard you"—here I opened wide the door:—
Darkness there and nothing more.

Deep into that darkness peering, long I stood there wondering, fearing,
Doubting, dreaming dreams no mortals ever dared to dream before;
But the silence was unbroken, and the stillness gave no token,
And the only word there spoken was the whispered word, "Lenore!"
This I whisperde, and an echo murmured back the word, "Lenore!"
Merely this and nothing more.

Back into the chamber turning, all my soul within me burning,
Soon again I heard a tapping somewhat louder than before.
"Surely," said I, "surely that is something at my window lattice;
Let me see, then, what thereat is, and this mystery explore;
Let my heart be still a moment and this mystery explore;
'Tis the wind and nothing more."

K U Z G U N

Issız bir gece yarısı, üzgün ve bitkin, düşünürken derin derin,
Okunup da unutulan eski tuhaf, garip kitaplar üzerinde;
Uyuklar gibi düştüğü zaman başım, hafifçe kapım vuruldu ansızın.
Sanki biri çekinerek vuruyor, vuruyordu kapısını odamın...
"Bir misafir olacak, diye söylendim, çalan kapısını odamın,
Odur ancak, başka bir şey değil."

Ah, bütün açıklığıyla hatırlıyorum!.. O soğuk kânun ayında,
Birer birer ölen her kör, işliyordu döşemede hayaletini.
İçten diledim sabahı; beyhude yerç aradım kitaplarımda
Tesellisini acımın, kaybolan Lenor'um için duyduğum acımın...
Bütün meleklerin Lenor diye çağırıldığı o eşsiz, nur yüzlü kızın
Burada adı anılmıyan o kızın!

Ve mor perdenin ipek gibi hafif, hazin, kararsız her hışırtısı
Ürpertti, tütetti beni!.. Meçhul, muhayyel korkular sardı içimi.
Kalbimin çarpıntısını teskin için, ayağa kalkıp tekrarladım:
"Bu bir misafirdir; kabulünü rica eden, odamın kapısında...
Geciken bir misafirdir; kabulünü rica eden, odamın kapısında...
Bu olacak, başka bir şey değil."

İçime cesaret geldi hemen, artık daha fazla terddüdetmeden:
"Efendim! dedim veya Hanımefendi! Cidden affınızı rica ederim.
Gerçekten uyukluyordum ve siz o kadar hafif vurdunuz ki kapımı,
Öyle çekinerek ve sessizce vurdunuz ki odamın kapısını,
Doğrusu işitmedim." Ardına kadar hemen açtım kapımı;
Karanlık!.. başka bir şey değil.

Şüphe, korku ve hayretle süzerek uzaktan derin karanlıkları,
Her fâninin ürktüğü hayaller kurarak kaldım olduğum yerde,
Fakat her zerre sessizdi; hiçbir belirti yoktu bu sükûnette;
Orada konuşulan tek kelime: "Lenor!" idi fısıltı halinde,
Fısıldadım bunu ben de ve bir yankı mırıldandı: "Lenor!" diye;
Yalnız bu!.. başka bir şey değil.

Bütün ruhum tutuşarak içimde, odama tekrar döndüğüm zaman
Biraz daha, biraz daha hızlı vurulduğunu duydum hemen:
"Muhakkak, dedim, muhakkak bir şey olacak kepengin üzerinde,
Gidip bakayım o halde... Ne var orada?.. Halledeyim bu muammayı...
Kalbim bir lâhzacık sükûnet bulsun hele, halledeyim bu muammayı...
"Rüzgâr!.. başka bir şey değil."

Open here I flung the shutter, when, with many a flirt and flutter,
 In there stepped a stately Raven of the saintly days of yore.
 Not the least obeisance made he; not a minute stopped or stayed he;
 But, with mien of lord or lady, perched above my chamber door,
 Perched upon a bust of Pallas just above my chamber door:
 Perched, and sat, and nothing more.

Then this ebony bird beguiling my sad fancy into smiling
 By the grave and stern decorum of the countenance it wore,—
 "Thou'g thy crest be shorn and shaven, thou," I said, "art sure no craven,
 Ghastly grim and ancient Raven wandering from the Nightly shore:
 Tell me what thy lordly name is on the Night's Plutonian shore!"
 Quoth the Raven, "Nevermore."

Much I marvelled this ungainly fowl to hear discourse so plainly,
 Though its answer little meaning—little relevancy bore;
 For we cannot help agreeing that no living human being
 Ever yet was blessed with seeing bird above his chamber door,
 Bird or beast upon the sculptured bust above his chamber door,
 With such name as "Nevermore."

But the Raven, sitting lonely on the placid bust, spoke only
 That one word, as if his soul in that one word he did outpour.
 Nothing further then he uttered, not a feather then he fluttered,
 Till I scarcely more than muttered,—"Other friends have flown before;
 On the morrow he will leave me, as my Hopes have flown before."
 Then the bird said, "Nevermore."

Startled at the stillness broken by reply so aptly spoken,
 "Doubtless," said I, "what it utters is its only stock and store,
 Caught from some unhappy master whom unmerciful Disaster
 Followed fast and followed faster till his songs one burden bore:
 Till the dirges of his Hope that melancholy burden bore
 Of 'Never—nevermore.'"

But the Raven still beguiling all my sad soul into smiling,
 Straight I wheeled a cushioned seat in front of bird and bust and door.
 Then, upon the velvet sinking, I betook myself to linking
 Fancy unto fancy, thinking what this ominous bird of yore,
 What this grim, ungainly, ghastly, gaunt, and ominous bird of yore
 Meant in croaking "Nevermore."

This I sat engaged in guessing, but no syllable expressing
 To the fowl whose fiery eyes now burned into my bosom's core;
 This and more I sat divining, with my head at ease reclining
 On the cushion's velvet lining that the lamplight gloated o'er,
 But whose velvet violet lining with the lamp-light gloathing o'er
 She shall press, ah, nevermore!

Ardına kadar açar açmaz kepengi, eski mübarek günlerin
 Silkinip çirpınan heybetli bir Kuzgunu girdi içeri.
 Hiç aldırış bile etmeden, bir dakika olsun durup dinlenmeden,
 Bir bey veya hanımefendi tavrıyla oturdu kapının üstüne,
 Hemen kapının üstündeki Minerva'nın büstüne
 Tüneyip yerleşti, o kadar...

Takındığı mağrur, vakur, sert ve haşin çehredeki azametiyle
 Bu simsiyah kuş, biraz sonra çevirdi hazin hülyamı tebessüme:
 "Gerçi sorgucun yolunmuş, kırılmış, dedim, belli ki hiç korkmuyorsun
 Çıkıp gelmekten ölümün sahilinden, korkunç, iğrenç, kart Kuzgun!
 Söyle bana, ölümün Yeratı Tanrısı sahilindeki azametli adını!
 Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman!"

Her ne kadar bu cevabın pek az mânası, münasebeti varsa da,
 Şaşardım kaldım bu çirkin kuşun böyle açıkça laf anlayışına.
 Çünkü şimdiye kadar nasip olmamıştır yaşayan hiçbir insana,
 Kaabil değil, nasip olmamıştır, bir kuş görmek kapısının üstünde;
 "Hiçbir zaman" gibi bir isimde.

Fakat Kuzgun, kendi kendine oturarak o sâkin büstün üstünde,
 Söyledi yalnız o üç kelimeyi; sanki bu kelimelerle döktü bütün ruhunu.
 Başka bir şey çıkmadı ağızdan, tüyünü bile kımlatmadı
 Ancak ben söyleninceye kadar: "Öbür dostlar kaçtılar daha önce,
 Yarın O da terk edecek beni, uçan Ümitlerim gibi daha önce,
 O anda dedi kuş: "Hiçbir zaman!"

İrkildim kaldım, sessizliği yırtan bu yerinde cevap karşısında!..
 Şüphesiz, dedim, topu topu söyleyebildiği bu kelimeleri,
 Kapmış bahtsız sahibinden... O sahibinin, ki insafsız felâket
 Saldırmış peşinden, şarkıları oluncaya kadar tek nakaratlı,
 Ümidinin mersiyeleleri buluncaya kadar bu hazin nakaratı:
 "Hiç.. hiçbir zaman" nakaratım.

Fakat Kuzgun hâlâ çeviriyordu benim hazin hülyamı tebessüme...
 Doğruca çektim yastıklı bir koltuk, kuşun, büstün, kapının önüne.
 Gömülüp kadife yastığa kapırdım kendimi hayalden hayale...
 Düşünerek ne demek istediğini bu uğursuz eski zaman kuşunun;
 Bu çirkin, iğrenç, kuru ve uğursuz eski zaman kuşunun
 "Hiçbir zaman!" diye gırlamakla?.

Oturup bunu tahmine koyuldum, tek bir hece bile söylemeden,
 Ateşli gözleri şimdi kalbimin içini yakıp dağıtılan kuşa.
 Bunu ve daha başka bir şeyi bulmak istedim, bırakıp başımı,
 Lambadan süzülen ışığın saplandığı kadife yastık yüzüne...
 Bu ışık dolu, menekşe moru kadife yastık yüzüne, yaslanmıyacak Lenor'um,
 Yaslanmıyacak ah, hiçbir zaman!

Then, methought, the air grew denser, perfumed from an unseen censer
 Swung by seraphim whose foot-falls tinkled on the tufted floor.
 "Wretch," I cried, "thy God hath lent thee—by these angels he hath
 sent thee

Respite—respite and nepenthe from thy memories of Lenore!
 Quaff, oh quaff this kind nepenthe, and forget this lost Lenore!"
 Quoth the Raven, "Nevermore."

"Prophet!" said I, "thing of evil! prophet still, if bird or devil!
 Whether Tempter sent, or whether tempest tossed thee here ashore,
 Desolate, yet all undaunted, on this desert land enchanted—
 On this home by Horror haunted—tell me truly, I implore:
 Is there—is there balm in Gilead?—tell me—tell me, I implore!"
 Quoth the Raven, "Nevermore."

"Prophet!" said I, "thing of evil! prophet still, if bird or devil!
 By that Heaven that bends above us, by that God we both adore,
 Tell this soul with sorrow laden if, within the distant Aidenn,
 It shall clasp a sainted maiden whom the angels name Lenore:
 Claps a rare and radiant maiden whom the angels name Lenore!"
 Quoth the Raven, "Nevermore."

"Be that word our sign of parting, bird or fiend!" I shrieked, upstarting—
 "Get thee back into the tempest and the Night's Plutonian shore!
 Leave no black plume as a token of that lie thy soul hath spoken!
 Leave my loneliness unbroken! quit the bust above my door!
 Take thy beak from out my heart, and take thy form from off my door!"
 Quoth the Raven, "Nevermore."

And the Raven, never flitting, still is sitting, still is sitting
 On the pallid bust of Pallas just above my chamber door;
 And his eyes have all the seeming of a demon's that is dreaming,
 And the lamp-light o'er him streaming throw his shadow on the floor;
 And my soul from out shadow that lies floating on the floor
 Shall be lifted—nevermore!

E. ALLAN POE

Hava ağırlaşır gibi geldi bana, şu kaba döğemede ayak sesleri çınlayan
Melekler tarafından savrulan bir gizli buhurdan kokusuyla,
"Şaşkın! diye haykırdım, sana Tanrın bir müddet kurtulsun diye Lenor'un
hâtıralarından,

Acuları dindiren bir iksir göndermiş bu meleklerle!
İç aman iç bu avutucu iksiri, unut artık şu kaybolmuş Lenor'u!
Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman!"

"Tanrı elçisi! dedim, uğursuz şey! Kuş yahut iblis, yine Tanrı elçisi!
"Şeytan mı gönderdi seni? Fırtına mı fırlatıp karaya attı seni?
Tek başnasın fakat hiç pervan yok bu sihirli, ıssız yerde,
Dehşetin dönüp dolacağı bu evde!.. Yalvarırım sana söyle doğrusunu,
Derde deva var mı Turisi'da?.. Var mı?.. Söyle!.. yalvarırım sana!
Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman!"

"Tanrı elçisi! dedim, uğursuz şey! Kuş yhut iblis, yine Tanrı elçisi!
Göklerdeki Allah aşkına — ikimizin de tapındığımız o Tanrı aşkına —
Söyle, bu keder yüklü ruhun kavuşup kavuşmayacağını, o uzak Cennette,
Tanrı rahmetine kavuşan, o meleklerin Lenor diye çağıracağı kıza!..
Meleklerin Lenor diye Çağıracağı o eşsiz, nur yüzlü kıza!..
Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman!"

"Kuş yahut zebani! diye haykırdım sığıyarak, bu sözün ayrılış remzi
olsun ikimize!
Dün geriye, fırtınaya ve Ölümün Yeraltı Tanrısı sahiline!
Ruhunun söylediği o yalanın yadigarı olarak kara bir tüy bırakma!
Yalnızlığı bozma benim!.. Ayrıl kapımın üstündeki büstten!
Çıkar gaganı kalbimden! Çekil, uzaklaş kapımdan !
Dedi Kuzgun: "Hiçbir zaman!"

Ve Kuzgun hiç kıpırdamıyarak hâlâ oturuyor, hâlâ oturuyor,
Tam kapımın üstündeki Minerva'nın solgun büstü üstünde;
Gözleri tıpkı hayaller kuran bir zebanininki gibi..
Üzerinden sızan lâmbanın ışığı, vuruyor döşemeye gölgesini..
Ruhum bu döşeme üzerinde süzülüp duran gölgeden kurtulup
Kalkıyacak.. hiçbir zaman!

Tercüme eden: Ahmet BAĞIŞGİL
İstanbul Erkek Lisesi İngilizce Öğretmeni

LE VOYAGE A MAXIME DU CAMP

I

Pour l'enfant, amoureux de cartes et d'estampes,
L'univers est égal à son vaste appétit.
Ah! que le monde est grand à la clarté des lampes!
Aux yeux du souvenir que le monde est petit!

Un matin nous partons, le cerveau plein de flamme,
Le cœur gros de rancune et de désirs amers,
Et nous allons, suivant le rythme de la lame,
Berçant notre infini sur le fini des mers:

Les uns, joyeux de fuir une patrie infâme;
D'autres, l'horreur de leurs berceaux, et quelques-uns,
Astrologues noyés dans les yeux d'une femme,
La Circé tyrannique aux dangereux parfums.

Pour n'être pas changés en bêtes, ils s'enivrent
D'espace et de lumière et de cieux embrasés,
La glace qui les mord, les soleils qui les cuivent,
Effacent lentement la marque des baisers.

Mais les vrais voyageurs sont ceux-là seuls qui partent
Pour partir; cœurs légers, semblables aux balles,
De leur fatalité jamais ils ne s'écartent,
Et, sans savoir pourquoi, disent toujours: Allons

Ceux-là dont les désirs ont la forme des nues,
Et qui rêvent, ainsi qu'un conscrit le canon,
De vastes voluptés, changeantes, inconnues,
Et dont l'esprit humain n'a jamais su le nom!

II

Nous imitons, horreur! la toupie et la boule
Dans leur valse et leurs bonds; même dans nos sommeils
La Curiosité nous tourmente et nous roule,
Comme un Ange cruel qui fouette des soleils.

YOLCULUK

MAXIME DU CAMP'A

I

Resimlere, haritalara düşkün çocuğa
Evren, geniş arzuları kadardır.
Lâmbaların ışığında ah! ne büyüktür dünya!
Hâturanın göziyle bu âlem ne dardır!

Yola çıkarız bir sabah, alev sarmış kafayı,
Yürek kabarmış kin ve acı isteklerden,
Ahengine kapılır, kovalarız dalgayı
Sonsuzluğumuz denizler bitiminde sallanırken:

Kimi, düşmüş bir vatandan kaçmaktan sevinçlerde;
Kimisi, tiksindiği için beşiklerinden
Bir kadının gözlerinde boğulmuş müneccimler de,
Kokusu tehlikeli zalim Sirse'den. (1)

Hayvana dönmek için içmişler de içmişler
Kadehinden, tutuşmuş gökler, ışık ve mesafelerin;
Onları kemiren ayaz, kavuran güneşler
Siler yavaş yavaş izini bûselerin.

Kalbleri balon gibi hafif çıkarlar yola
Gerçek yolcular, sadece gitmek için,
Alın yazılarından sapsızlar sağa sola,
Gidelim! derler her zaman, bilmezler niçin?

Bunlar, arzuları bulutlar şekline benzeyen,
Hayal edenler, acemi er topu düşünür gibi,
İnsan zekâsınca hâlâ adı bilinmiyen
Tanınmamış, çeşitli, sonsuz zevkleri!

II

Topaç fır fır döner, top yerden sıçrar gibi
Durmadan taklit ederiz kötü şeyler!
Uykumuzda bir melek güneşleri kamçılar gibi,
Merak bizi döndürür ve işkence eder.

(1) Circé

Singulière fortune où le but se déplace,
 Et, n'étant nulle part, peut être n'importe où!
 Où l'Homme, dont jamais l'espérance n'est lasse,
 Pour trouver le repos court toujours comme un fou!

Notre âme est un trois-mâts cherchant son Icarie;
 Une voix retentit sur le pont: "Ouvre l'oeil!"
 Une voix de la hune, ardente et folle, crie:
 "Amour... gloire... bonheur!" Enfer! c'est un écueil!

Chaque îlot signalé par l'homme de vigie
 Est un Eldorado promis par le Destin;
 L'imagination qui dresse son orgie
 Ne trouve qu'un récif aux clartés du matin.

O le pauvre amoureux des pays chimériques!
 Faut-il le mettre aux fers, le jeter à la mer,
 Ce matelot ivrogne, inventeur d'Amériques
 Dont le mirage rend le gouffre plus amer?

Tel le vieux vagabond, piétinant dans la boue,
 Rêve, le nez en l'air de brillants paradis;
 Son oeil ensorcelé découvre une Capoue
 Partout où la chandelle illumine un taudis.

III

Etonnants voyageurs quelles nobles histoires
 Nous lisons dans vos yeux profonds comme les mers!
 Montrez-nous les écrins de vos riches mémoires,
 Ces bijoux merveilleux, faits d'astres et d'éthers,

Nous voulons voyager sans vapeur et sans voile!
 Faites, pour égayer l'ennui de nos prisons,
 Passer sur nos esprits, tendus comme une toile,
 Vos souvenirs avec leurs cadres d'horizons.

Dites, qu'avez-vous vu?

IV

"Nous avons vu des astres

Et des flots; nous avons vu des sables aussi;
 Et, malgré bien des chocs et d'imprévus désastres,
 Nous nous sommes souvent ennuyés, comme ici.

Hiçbir yerde bulunmıyan, yeri belli olmıyan,
Hedefini deęiřtiren biricik saadet!
Rahata kavuřmak için yorulmadan insan,
Ümit içinde deli gibi koşar durur nihayet!

Ruhumuz Nikarya'sını arıyan üç direkli gemi
Güverteden: "Aç gözünü" diyen bir ses çınlar
Çanaklıkta nöbetçinin ateşli ve çılgın ünlemi:
"Aşk... Şeref... Saadet!" Yandık eyvah! kayalık var!

Nöbetçinin gösterdiği her küçük ada
Tanrı'nın vadettiği cennet olur;
Sarhořluęunu artıran hayale dalar da
Sabah ışıklarında ancak bir sığ kaya bulur.

Ey zavallı aşığı hayali ülkelerin!
Deniz girdabını daha acı yapan hülyası
Amerika'yı bulduran sarhoş gemicinin
Denize yahut zıdana atılmak mı cezası?

Çamurda tepinirken böyle ihtiyar serseri,
Düşünür burnu havada cennet misali yerler
Bir Kapu (2) şehri bulur ki büyülenmiř gözleri
Mum ışığı sızan küçük kulübeler.

III

Garip yolcular! denizler kadar derin gözleriniz
İçinde okuyoruz ne asil efsaneler!
Zengin andaçlarımızın kablarnı gösteriniz,
Onlarda, esir ve yıldızlardan en güzel mücevherler.

Yolculuk etmek istiyoruz buharsız ve yelkensis!
Zindanlarımızın can sıkısı neşeye dönsün diye,
Beyaz perde gibi gergin beynimize aksettiriniz
Hâtıralarınızı en geniş çerçevesiyle

Söleyin ne gördünüz?

IV

"Yıldızlar gördük ve dalgalar;

Bol bol kum da gördük parıldıyan sahillerde;
Bir de beklenmedik belâlar ve bütün uğrařmalar,
Burdaki gibi çok defa kaldık yine kederde.

(2) Capoue

La gloire du soleil sur la mer violette,
 La gloire des cités dans le soleil couchant,
 Allumaient dans nos coeurs une ardeur inquiète
 De plonger dans un ciel au reflet alléchant.

Les plus riches cités, les plus grands paysages,
 Jamais ne contenaient l'attrait mystérieux
 De ceux que le hasard fait avec les nuages,
 Et toujours le désir nous rendait soucieux!

— La jouissance ajoute au désir de la force.
 Désir, vieil arbre à qui le plaisir sert d'engrais,
 Cependant que grossit et durcit ton écorce,
 Tes branches veulent voir le soleil de plus près!

Grandiras-tu toujours, grand arbre plus vivace
 Que le cyprès? - Pourtant nous avons, avec soin,
 Cueilli quelques croquis pour votre album vorace,
 Frères qui trouvez beau tout ce qui vient de loin!

Nous avons salué des idoles à trompe
 Des trônes constallés de bijoux lumineux;
 Des palais ouvragés dont la féérique pompe,
 Serait pour vos banquiers un rêve ruineux;

Des costumes qui sont pour les yeux une ivresse;
 Des femmes dont les dents et les ongles sont teints,
 Et des jongleurs savants que le serpent caresse."

V

Et puis, et puis encore?

TÜSTAV VI

"O cerveaux enfantins

Pour ne pas oublier la chose capitale,
 Nous avons vu partout, et sans l'avoir cherché,
 Du haut jusques en bas de l'échelle fatale,
 Le spectacle ennuyeux de l'immortel péché:

La femme, esclave vile, orgueilleuse et stupide,
 Sans rire s'adorant et s'aimant sans dégoût;
 L'homme, tyran goulû, paillard, dur et cupide,
 Esclave de l'esclave et ruisseau dans l'égoût;

Güneşin şâşası mor menekşe deniz üstünde,
Şehirlerin debdebesi gün inerken ufuktan,
Hüzünlü bir ateş tutuşturuyordu kalblerimizde
Gökte iştah uyandıran aksine daldırmaktan.

En zengin şehirler, en güzel tabiat çerçevesi
İçinde, bulutlardan yapılmış talihin asla
bulunmuyordu sırlar dolu naz ve cilvesi
Ve arzu endişeye götürürdü bizi daima!

Arzuya kuvvet katar neşe ve eğlence
Arzu, haz gübresiyle beslenen ihtiyar ağaç,
Senin kabuğun kalınlaşıp sertleşince,
Dalların güneşi yakından görmeğe duyar ihtiyaç!

Selviden ömürlü ağaç, yükselecek misin hep böyle?
Doymak bilmiyen albümünüze bununla beraber
Özene bezene birkaç resim topladık şöyle...
Uzaktan gelen her şeyi güzel bulursunuz kardeşler!

Aldatan putları selâmladık biz;
Işık saçan mücevherlerle donanmış tahtları;
Peri ihtişamıyla süslü saraylar ki bankerleriniz
Bir kere düşünseler batardı ocakları.

Gözlere sarhoşluk veren elbiseler;
Kadınlar ki, dişleri, tırnakları boyahlar,
Ve yılanın okşadığı hokkabaz kimseler;"

V

Sonra, ya daha sonra?

TÜSTAV

VI

"Ey çocuk kafalılar!

Unutup bırakmadığımız için esas şeyi,
Her yerde aramadan onu gördük.
Kader merdivenin üstünden aşağı
Sonsuz günahın can sıkıcı oyununu gördük:

Kadın alçak bir köle, gururlu ve ahmak,
Gülmeden tapınan ve tiksinden sevişen;
Erkek, kölenin kölesi ve lâğımın içinde ırmak,
Zalim obur, pis etek, kalbsiz, çıkarına didişen;

Le bourreau qui jouit, le martyr qui sanglote;
 La fête qu'assaisonne et parfume le sang;
 Le poison du pouvoir énervant le despote,
 Et le peuple amoureux du doux abrutissant;

Plusieurs religions semblables à la nôtre,
 Toutes escaladant le ciel; la Sainteté,
 Comme en un lit de plume un délicat se vautre,
 Dans les clous et le crin cherchant la volupté;

L'Humanité bavarde, ivre de son génie,
 Et, folle maintenant comme elle était jadis,
 Criant à Dieu, dans sa furibonde agonie:
 "O mon semblable, ô mon maître, je te maudis!"

Et les moins sots, hardis amants de la Démence,
 Fuyant le grand troupeau parqué par le Destin,
 Et se réfugiant dans l'opium immense!
 — Tel est du globe entier l'éternel bulletin."

VII

Amer savoir, celui qu'on tire du voyage!
 Le monde, monotone et petit, aujourd'hui,
 Hier, demain, toujours, nous fait voir notre image:
 Une oasis d'horreur dans un désert d'ennui!

Faut-il partir? rester? Si tu peux rester, rester;
 Pars, s'il le faut. L'une court, et l'autre se tapit,
 Pour tromper l'ennemi, vigilant et funeste,
 Le Temps! Il est, hélas des coureurs sans répit.

Comme le Juif errant et comme les apôtres,
 A qui rien ne suffit, ni wagon ni vaisseau,
 Pour fuir ce rétiaire infâme; il en est d'autres
 Qui savent le tuer sans quitter leur berceau.

Lorsque le Juif enfin il mettra le pied sur notre échine,
 Nous pourrions espérer et crier: En avant!
 De même qu'auterfois nous partions pour la Chine,
 Les yeux fixés au large et les cheveux au vent,

Nous nous embarquerons sur la mer des Ténèbres
 Avec le cœur joyeux d'un jeune passager.
 Entendez-vous ces voix, charmantes et funèbres,
 Qui chantent: "Par ici! vous qui voulez manger

Haz duyar cellât kurban hıçkırırken;
 Bayram, kan kokulu çeşni taşır;
 Yetkinin acı şarabı hükümdarı azdırırken
 Kırbaca âşık millet seve seve aptallaşır;

Bizim dinimize benzeyen birçok dinler var,
 Bunlarla gökyüzüne tırmanır insanlık.
 Kuş tüyü yatakta nasıl yuvarlanırsa bir kibar,
 Çiviler ve saçlar içinde şehvet arar kutsallık;

Geveze insan oğlu sarhoştur dehasından gûya,
 Eskiden olduğu gibi yine çılgınlık eder;
 Can çekişme hiddetiyle haykırarak Tanrı'ya:
 "Ey bana benzer, ey efendim, sana isyan ederim!" der.

Daha az şaşkınlık, sersemliğe âşık olanlar,
 Kaderin ağıla koyduğu büyük sürüden kaçarak,
 Afyonun geniş âlemine sığınmış yaşayanlar!
 — Bütün yeryüzünün değişmez raporu budur ancak."

VII

Ne acıdır, yolculuktan edindiğimiz bilgi!
 Dünya usandırıcı ve bugün küçüktür sahası,
 Dün, yarın, daima gösterir bize imgemizi:
 Can sıkıntısı çölünde bir tikslenme vahası!

Gitmek mi lâzım, kalmak mı? Kal, eğer kalabilirsen;
 Gitmek lâzımsa git. Biri saklanır, biri koşar
 Uyanık ve uğursuz düşmanı aldatmanın şimdiden
 Tam zamanı! eyvah! hiç durmayan koşucular,

Başboş gezen Yahudi ve havariler gibi,
 Bu alçak gladiyatörden kurtulmak için
 Hiçbir şey iş görmez, ne vagon, ne gemi;
 Ödürmeyi bilir beşiğini terk etmeksizin.

En son, omurgamıza ayak basacağı anlarda,
 Ümidedebilir ve bağurabiliriz; ileri!
 Gözler engine dikilmiş ve saçlar rüzgârda,
 Tıpkı bir vakit Çin'e giderken olduğu gibi,

Kalberde genç bir deniz yolcusunun sevinç hevesleri
 Karanlıklar denizi üstünde gemiye bineceğiz.
 Duyuyor musunuz söylenen hoş ve hazin sesleri:
 "Burada! Lotüs (3) meyvesini yemek isteyen siz

Le Lotus parfumé c'est ici qu'on vendage
 Les fruits miraculeux dont votre coeur a faim;
 Venez vous enivrer de la douceur étrange
 De cette après-midi qui n'a jamais de fin?"

A l'accent familier nous devinons le spectre,
 Nos Pylades là-bas tendent leurs bras vers nous.
 "Pour rafraichir ton coeur nage vers ton Electre!"
 Dit celle dont jadis nous baisions les genoux.

VIII

O Mort, vieux capitaine, il est temps! levons l'encre!
 Ce pays nous ennuie, ô Mort! Appareillons!
 Si le ciel et la mer sont noirs comme de l'encre,
 Nos coeurs que tu connais sont remplis de rayons!

Verse-nous ton poison pour qu'il nous reconforte!
 Nous voulons, tant ce feu nous brûle le cerveau,
 Plonger au fond du gouffre, Enfer ou Ciel, qu'importe?
 Au fond de l'Inconnu pour trouver du nouveau!

CHARLES BAUDELAIRE

TÜSTAV

Güzel kokulu Lotüs! burada toplanır ancak
Mucizeli meyveler ki, özlemiştir kalbiniz;
Bu öğle sonrasının hiç sonu olmayacak
Garip tatlılığından mest olmaya gelir misiniz?"

Alıştığımız sesiyle hayali keşfediyoruz;
Pilâd'larımız (4) uzatıyor ellerini bize doğru.
"Kalbini serinletmek için Elektra'na (5) doğru yüz!"
Eskiden dizlerini öptüğümüz söylüyor bunu.

VIII

Ey ölüm, ihtiyar kaptan, tam vakit! çekelim demiri!
Bu yer can sıkıyor, ey ölüm! Göründü sefer yolu!
Eğer gök ve deniz kapkaraysa mürekkep gibi,
Senin tanıdığın kalblerimiz ışıklarla dolu!

Dök bize zehrini kuvvet bulalım tekrar!
Tutuştursun bu ateş beynimizi için için,
Girdaba atılmak, gök yahut yerin dibi, ne çıkar?
Bilinmiyen âlemde yeni şeyler bulmak için!

Tercüme eden: Rifat GÖKÇEN
Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrencilerinden

TÜSTAV

(1) CIRCÉ: Güneşin kızı, Odyssea'da büyük bir rol oynayan mitolojik, meşhur bir sihirbaz kadındır. Ulyse adasına uğradığı zaman, bu sihirbaz kadın Ulyse'i yanında alkoymak için arkadaşlarına sihirli bir içki içirdi ve bu içki onları domuz şekline soktu.

(2) CAPOUE: İtalya'da, Napoli dolaylarında bir yer. Anibal burasını işgal etmiş ve askerleri orada kışlamış ve zevku safaya dalmışlardır. Bu kelime bunun için eğlence yeri, zevk yeri diye kullanılır.

(3) LOTUS: Mitolojide kuzey Afrika'da yetişen bir meyvedir. O kadar lezzetli imiş ki, yabancılarla memleketlerini unutturmuş.

(4) PYLADE: Eski Yunan'da bir kahraman. Orestes'in dostu ve Elektra'nın kocası.

(5) ÉLECTRE: Agamemnon, la Klytemneistra'nın kızı. Orestes ile babasının intikamını almıştır. (Çevirenin notları.)

MACAR EDEBİYATINDAN TERCÜMELER

II

Tercüme dergisinin 38-inci sayısında 1940 ile 1945 yılları arasında Macar edebiyatından yapılan tercümeleri tanıtan bir yazımız yayımlanmıştır. O yazıda 16 tercümeden söz etmiştik. Bu 16 eserin ancak üçü Milli Eğitim Bakanlığı klâsikleri serisinden, diğerleri ise kitapçıların yayınladığı tercümelereydi. Yurdumuzda Macarca bilenlerin öteki dilleri bilenlere nispetle pek az oluşu, tercüme yapacak kimselerin bir arada bulunmayışı ve birbirlerini tanımayışı gibi hususları göz önünde tutarsak klâsiklerin arasında iki yılda neden ancak üç Macar eserin çıkarılmış olduğunu anlarız. Bu seriyi idare edenlerin, Macaraca bilenleri bir araya toplama gayretlerinin ne derece ilerittiğini 1946-da ortaya çıkarılan 9 tercümeyle ölçebiliriz. İlk defa sadece *Sadrettin Karatay*'ın çalışmalarıyla başhyan ve yürüyen tercüme faaliyetine bu yıl, daha önce birkaç tercümesiyle tanınmış olan *Necmi Seren* de kazanılarak ve iki yeni tercüme daha katılarak devam olunmuştur. Gelecek yıl kadro birkaç tercümeyle biraz daha zengileşecektir.

Bütün dünya edebiyatlarını - hiçbirini ihmal etmeden - dilimize aktarmak gayesini güden Milli Eğitim Bakanlığı serisinde, bir zaman gelecek, aranılan, her dilden her çeşit eserin bulunması mümkün olacaktır. Bu güzel hayalin yavaş yavaş gerçek olabilmesi olayı karşısında ne kadar sevinsek azdır. Bütün dünya edebiyatını elde hazır bulacak olan Türk edebiyatının yeni bir gelişmeye doğru yol alacağını düşünmekteyiz.

Dünya edebiyatının bir parçası olan Macar edebiyatı, meraklı ve dikkatli okuyucular için artık eski bilinmezliğinden sıyrılmaktadır. Bu yıl, büyük romancıardan *Mikszath*'la *Gardonyi*, piyes yazarlarından *Csiky*, *Lengyel*, *Szigligeti*'yi, hikâyecilerden de *Molnar*'ı tanıyoruz. Ayrıca kudretli romancı *Herczeg*'in nefis bir tiyatro eserini kazanıyoruz. Gelecek yıl Macarların en büyük romancısı *Jokai*'nin bir - iki eserini okuyacağız.

Milli Eğitim Bakanlığı klâsikleri dışında bu yıl Macarcadan tercüme bir tek eser yayımlanmıştır. Bakanlığın dokuz eseriyle *Ahmet Halit Kitabeevinin* bu bir tek kitabını kısa çizgilerle - geçen yazımızın bir devamı olarak - tanıtıyoruz:

1. *G. Gardonyi, Anlaşılmıyan insan*: Tarihi romanları, köy hayatını büyük bir kudretle canlandıran parçaları, psikolojik romanları ve çocuklar için yazdığı hikâyeciklerle Macar edebiyatında seçkin bir yer almış olan *Gardonyi*'nin (1863 - 1922) en büyük eserlerinden biri olan *Anlaşılmıyan-insan* Attilâ'nın devrini ve yaptıklarını gerçekten canlı bir üslup içinde yaşatan, benzeri az bulunur bir romandır. Geçen yıl *Herczeg*'in *Paganlar* adlı eseriyle yepyeni bir tip roman kazanan kitaplığımız için *Anlaşılmıyan insan* da bu yolda bir kazançtır. Roman, görünüşte Bizans'lı *Priskos retor*'un kölesi olan bir gencin Attilâ'nın beylerinden birinin kızına olan aşkını ve ruhunda çalkanan mücadeleleri çizmektedir; hiç olmazsa adından anlaşılana budur. Halbuki burada birinci plânda görünen Attilâ'nın yurdu, Hunların yaşayışları ve Katalaunum savaşıdır. Romanın kahramanı olan köle bu haşmetli dekor ortasında sadece bir değişiklik etkisi bırakmaktadır. Mamafih *Gardonyi*, Attilâ gibi heybetli bir devin azametli işleri arasında âdeta bir hiç olan bu kölenin iç dünyasındaki

kınıldanışların, değişişlerin ve yücelişlerin arada kaybolup erimemesi için gayret harcamış ve bunda başarıya ulaşmıştır. Attilâ ve yurdu, Hunlar ve savaşları romanın kemiği ve eti; fakat köle ve aşkı, ruhudur. Her taraftan akın akın savaşa koşan çeşit çeşit, renk renk insan sellerinin kalabalığı ve uğultusu, Katalaunum savaşının kanlı ve heyecanlı sahneleri, silâh şakırtıları ve insan nâraları arasında kölenin yüreğinin vuruşlarını da duymak okuyucu için gerçek bir zevktir.

Yazarın, Hunlarla Macarları aynı kökten gelmiş sayması okuyucuyu ayrıca saracaktır.

Son sayfalarda, Attilâ ve Katalaunum savaşı üzerinde yazarın tasrih notlarını da içine alan eser, *Ziya Tuğal* tarafından dilimize çevrilmiştir. Dilin arılığı ve akıcılığı, Hunların yaptıklarını anlatan romanın havasına çok uygun düşmüştür. Her tercümcenin ilk denemesinde aynı başarıyı göstermesi, tercüme kitaplığı için ihmal edilmez bir şeydir. (Macar klâsikleri : 4; IV + 346 s., 250 k.)

2. *K. Mikszath, Konuşan kaftan*: Birkaç yıl önce sinemalarda *Sırmalı kaftan* adıyla oynanan bu eser o zaman, *Jokai*'nin, asıl adı bir tarafa bırakılarak *Sırmalı kaftan* diye dilimize - ancak tahrife uğramış bir özeti - çevrilen romaniyle karıştırılmıştı. Macaristan'da, Türk idaresi çağına ait sevimli bir hikâyeyi, Macarların başta gelen hikâyeci ve romancılarından *Mikszath*'in (1847 - 1910) kendine mahsus tatlı ve âdeta bir masal anlatıyor duygusunu veren üslûbundan okuyoruz. Macar taşra hayatını yorulmayan ve yormayan bir ifade akıcılığı içinde, zarif mizahı ile beziyerek nakleden *Mikszath*'in bu romanı, bir büyük hikâye etkisi vermektedir. Türk okuyucularının bilhassa ilgisini çekecektir. *Konuşan kaftan*la yeni bir romançı tanyan okuyucular onun hikâyeciliğiyle asıl *Aziz Petrus'un şemsiyesi* adlı büyük romanında karşılaşacaklardır. *Sadrettin Karatay*'ın dilimize çevirdiği *Konuşan kaftan* Macar klâsiklerinin 5 incisidir. (IV + 147 s., 120 k.)

3. *F. Herczeg, Bizans*: Geçen yıl, Orta - Avrupa'da paganlıktan hristiyanlığa geçişin hikâyesini *Paganlar*ında okuduğumuz *Herczeg*'in (1863 -) bu yıl da bir tiyatro eserini görüyoruz. *Bizans*, Bizans'ın Türkler eline geçişinden bir gün önceyi, son yirmi dört saati anlatıyor. Yazar renkli ve seçkin üslûbiyle Bizans'ın bütün düşkünlük ve ahlâksızlığını, çöküşünü ve tükenişini, bu alçaklık batağı içinde kahramanlık ve fedakârlıkla yükselen Konstantin'i, fikri şiirle yoğurup sunduğu bu eserinde yaşatmıştır. Henüz Bizans duvarları dışında bulunan Fatih kendini bize satırların arkasından göstermektedir. *Bizans* sahneye konulduğu takdirde muhakkak ki çok beğenilecektir. Okuyucunun, kitabı okurken muhteşem sahneleri şimdiden gözlerinin önünde canlandırmamasına imkân yoktur.

Eserde Türk elçileriyle de karşılaşılıyor. Fakat *Herczeg* onları biraz silik göstermiş ve tarihe uymağa pek lüzum görmemiştir. Eser dilimize *Sadrettin Karatay* tarafından çevrilmiştir. *Sadrettin Karatay* bu yıl da çeşitli yazarların eserlerini birden tercüme gibi güç bir işi üzerine almış bulunuyor, yine de en fazla başarıyı *Herczeg*'i çevirirken gösteriyor ve onun dilini Türkçeye uygularken diğer tercümelerini aşiyor. (Macar klâsikleri: 6; II + 125 s. 90 k.)

4. *G. Csiky, Tufeyliler*: XIX. yüzyıl Macar drama edebiyatının önde gelen yazarlarından *G. Csiky*'nin (1842 - 1891) bu eseri, cemiyet içinde yerini bulmamış, başkasının sırtından geçinerek ömür süren tufeylileri realist bir kalemle çizmektedir. Her cemiyette o cemiyetin yapısına göre ötekilerinden biraz farklı olarak bulunan, fakat esasta hepsi aynı soydan olan bu tufeyliler Peşte'de yaşamakla bize yabancı gelmiyorlar. Herbirini, biraz değiştirerek yakınlığımızda arıyabiliriz. Cemiyet ödevlerini bulamamış olan ve parazit gibi başkalarının zararına yaşayan bu zavallıların, piyesin sonunda yüreklerinin derinlerinde gizlenmiş iyilikleri birer parıltı halinde dışarı verişleri okuyucuyu biraz hayrete düşürmektedir. Yazar âdeta sonda sabredememiş, kalemini onlara acıma yoluna döndürmüştür. *Piyeste* mâsum, basit, görünüşte alçak, fakat gerçekte yüce ruhlu insan çeşitleri de kendi-

lerine düşen rolü oynamaktadırlar. Eseri *Sadrettin Karatay* dilimize çevirmiştir. (Macar klâsikleri: 7; II + 191 s., 130 k.)

5. *E. Szigligeti, Liliomfi*: Macar sahne edebiyatında yarım yüzyıla yakın bir zaman lâkım lir yer almış olan *Szigligeti*'nin (1815 - 1878) ustalıklı tertiplenmiş bu komediası gezginci tiyatrocun, üniversite profesörü, şehirli zengin, ve dışarıklı hali - vakti yerinde hancı, garson gibi tipleri başta çok karışık bir vaka yağmuru içinde birbirine karıştırır, düğümler; hattâ okuyucu bile bir an, bu kadar olayı kavramaktan şüpheye düşürecek kadar şaşırtır. Sonunda hemen herkesi, okuyucuyu bile memnun edecek şekilde vakayı çözer, aydınlatır. Sahneye konulduğu takdirde seyircileri daha da fazla saracağına emin olduğumuz bu neşeli komediyı *Necmi Seren* sevimli bir tercümeyle bize sunmuştur. Manzum çevrilmesi gereken parçalarda bilhassa eserin havasına uymağı başarmış olan tercümeçinin, denemelerini çoğalttığı nispette ilerlediği okuyucunun dikkatinden kaçmayacaktır. (Macar klâsikleri: 8; III + 122 s.; 90 k.)

6. *G. Gardonyi, Üçüncü kudret: Anlaşılmayan insanla tanıştığımız Gardonyi* bu büyük hikâyesinde bir psikolojik roman denemesine girişmiş bulunuyor. Evlilikte bahtsızlığa uğramış bir adamın, kadınlardan nefret etmekte kendi iç dünyasına tamamiyle uygun bir genç kıyla tanışması, her ikisinin birbirlerine karşı sınırsız hayranlıkları, erkeğin hayata yeni bir uyanışla kıza - ve kızın, hayattan ümidini kesmişken buluverdiği eşine - duyduğu bağlılık, fakat cemiyetin kanunları yüzünden bu yüce aşkın tereddütlü bir durumda sıkışıp kalması, bir üçüncünün meydana gelmesinden duydukları korku dolayısıyla tam evliliğe erişemeyip iki ruhu da azap içinde bırakması, bu olayların örtüsü altında akıp giden *Schopenhauer*'in felsefesi romanın anaçizgileridir. *Anlaşılmayan insanı* benimsiyen okuyucu bu romanda biraz duraklıyacaktır. Zira ondaki ihtişamdan sonra bundaki sadelik ve tevazua inebilmek gerçekten biraz güç olacaktır. Çünkü muhakkak ki *Gardonyi*'nin tarihi romanındaki kuretini psikolojik romanında bulunmayacağız. *Üçüncü kudreti* dilimize çeviren *Sami Özerdim*'dir. (Macar klâsikleri: 9; III + 180 s.; 120 k.)

7. *K. Mikszath, Aziz Petrus'un şemsiyesi: Mikszath*'ın okuyucuyu merakla sürükleyen bu sevimli romanı bir şemsiyenin esrarı ile başlıyor ve bu esrar çözülmenden sona eriyor. Kilise önünde, bir sepetin içine bırakılmış bebeğin üzerine - birden gelen sağnakla ıslanmaması için - gezginci bir yahudinin açtığı şemsiye halk arasında gökten inmiş mukaddes bir emanet halinde efsaneleşir. Zaman geçer, bu şemsiyenin saptında bulunması muhtemel bir banka senedinin ardından koşan genç bir avukat aradığını bulamazsa da, başına örtülen şemsiye sayesinde belki hayatı kurtulmuş ve artık büyümüş olan kıza kazanır. Son sayfada şemsiyenin esrarını öğrenemiyen okuyucu âdeta şaşıyor ve bu sonucu kabul etmek istemez; lâkin genç avukatla genç kızın saadeti önünde, bulunacak hazineden o da vazgeçmek zorunda kalır.

Mikszath'ın, "sanki ağzıyla yazıyor" diyene hak verdirecek çok tatlı üslûbu, canlı ve renkli tasvirleri, sevimli ve babacan tipleri, zarif mizahı bize yeni bir dünya açmaktadır. *Necmi Seren* tercümeyle, okuyucuyu memnun edecek bir itina ile işlemiştir. (Macar klâsikleri: 10; VII + 346 s.; 220 k.)

8. *F. Molnar, Çocuklar*: Konularını çocukların çocukça, fakat yer yer büyükleri de imrendirecek büyük ruhluluk göstererek yaptıkları işlerden alan skeç ve hikâyeciklerden meydana gelmiş bu küçük kitap, yeni Macar edebiyatının önde gelen hikâyecilerinden *Molnar*'ın (1878 -) eseridir. Yazar, çocukları, onların sâf ve mâsum sözleriyle konuşturmakta maharet sahibidir. Onların her şeyi kendi anlayışlarına göre tefsirlerini, öğünmelerini, dedikodularını, fedakârlıklarını yalanlarını ve kederlerini yine kendi dilleri ve halleriyle bize bu kısa skeç ve hikâyeciklerde çizmiştir. Kitabın adı *Çocuklar* olduğu halde içindekilerini daha ziyade büyüklerin anlayıp sevecekleri şüphesizdir. Kitaptan

seçilecek parçaların okuma kitaplarına konulabileceğini de ilâve etmek isteriz. *Çocuklar*, *Necmi Seren* tarafından dilimize çevrilmiştir ve Yeni Macar edebiyatı serisinin 1-inci kitabıdır. (X + 92 s., 70 k.) (*Necmi Seren*, *Molnar'ın Pal Sokağının çocukları* adlı en güzel eserini dilimize çevirmiş ve kitabı *Ahmet Halit Kitabevi* bastırmıştı. *Çocuklardaki Macun Birliği* adını taşıyan ilk skeç, *Pal Sokağının çocuklarındaki temlerden biridir*.)

9. *M. Lengyel, Tayfun*: Birinci Dünya Savaşı ve öncesi Macar drama edebiyatının ünlü yazarlarından biri olan *Lengyel'in* (1880 -) bu dört perdelik tiyatro eseri ilk defa 1328 yılında *Şehbal* dergisinde (sayı: 50 - 70 *İ. Hami* tarafından dilimize çevrilmişti. Fakat *Sadrettin Karatay* tarafından yeniden yapılan bu tercümenin ötekinden çok farklı olduğu önsözünde kaydedilmektedir. Berlin'deki bir Japon topluluğunu konu olarak alan yazar, bu Japonların vazifeseverlikte, yurtlarına bağlılıkta ve geleneğe uygun fedakârlıktaki Japonlara has sebat ve inadı belirtmiştir. Piyeste, içlerinde en önemli devlet vazifesini almış olan birinin bir Alman kadınıyla ilgisi kendisine ve milliyetine hakaret eden kadını öldürüşü, vazifesine devam edebilmesi için onun suçunu bir başka Japonun üzerine alışı, fakat aşkının ruhunda açtığı izlerle iradesi sarsılan adamın insanlığına, zaaflarına dönüşü, aşkında rakibi olan Alman yazariyle ölen kadının hâturasında birleşimleri perde perde anlatılmıştır. (Yeni Macar edebiyatı: 2; II + 158 s., 90 k.)

Millî Eğitim Bakanlığı Dünya Edebiyatından Tercüme serisi dışında Macarcadan dilimize bir masal derlemesi çevrilmiştir:

10. *I. Kunos, Adakale Masalları*: Bilhassa Türk halk edebiyatına ait çalışmalarıyla yurdumuzda tanınmış olan *I. Kunos'un* Adakale'de derleyip Macarcaya adapte ettiği Türk masallarını nakleden bu kitap *Necmi Seren* tarafından çevrilmiş ve *Ahmet Halit Kitabevi'nin* Çocuk kitapları serisi arasında 19-uncu sayı olarak yayınlanmıştır. (128 s., resimli; 100 k.)

1946 yılı içinde Macarcadan dilimize çevrilen on eseri kısaca tanıttık. Yabancı edebiyatları merak eden okuyucular için bir kılavuz mahiyetinde olan bu yazının eserler üzerinde bir inceleme ve tercüme tenkid gibi bir gayesi olmadığından her kitap üzerinde ancak beş - on satırla durulmuştur. Geçen yazımızla birlikte 26 kitabı haber vermiş bulunuyoruz; bununla, yeni yayınları takibedenlere küçük bir hizmet yaptığımızı sanıyoruz.

Sami N. ÖZERDİM

TÜSTAV

Toplamalar:

TERCÜME MESELESİ

Atalarının Rus olduğunu bildiğimiz M. Henri Troyat, "Anlaşılmıyan Puşkin" adını verdiği yeni bir denemesinde Rus zekâsını en mükemmel temsil eden bu öz şairin, bu büyük yazarın bizde neden pek az anlaşıldığını açıklıyor. Gerçekten biz Gogol'de, Turgeniyev'de, Tolstoy'da, Dostoyevski'de, Gorki'de, Çehov'da bir yabancılık buluyoruz; bu yabancılık, Puşkin'de yoktur, çünkü o, bütün tesirleri, kelime yerinde ise, "içeride doğru" olan bir "klâsik" tir, ayrıca da başka bir dile çevrilemeyen tertemiz, pek ince bir dil kullanır. M. Troyat, denemesini bitirirken bir gün "Puşkin'i Fransızcaya kazandıracak kabiliyette bir Fransız şairinin" gelmesini candan diliyor.

Hepimiz bu dileğe katılırız, çünkü gerçekten en tipik, en canlı, en güzel eserlerin bizden uzak durduğunu düşünmek insana üzüntü veriyor. Ama bu işi nasıl başarmalı! Burada gene her zaman ortaya çıkan şu büyük tercüme meselesiyle karşılaşırız. Hangi dilde olursa olsun insanlık değeri her şeyden üstün olan bir eserin tercümesini, şekil pürüzlerine varıncaya kadar, vermek kolaydır; ama temel değeri üslûbunda olan (bu da gerçek şiir eserlerinde görülür.) bir metne gelince iş değişir, o zaman bu metnin bütün söz, ölçü inceliklerini verebilmek, ona hiyanet etmemek için, tercüme edilen bir şiirin ancak bir saman alevi kadar ışıltı verdiğini ileri süren Henri Heine'nin sert, ama doğru hükmüne çarpılmamak için tercümcenin insanüstü bir çalışmayı göze alması gerekir.

Yazık ki, birçok tercümcelerin böyle bir kuruntuya kafalarında yer vermediklerini görüyorum. Gerçekten birçokları güzel metinler üzerine (hele herhangi bir sebeple bu metinlerin yazarı zaman zaman moda olmuşsa) atılıyorlar, harfi harfine yapılmış bir tercümedeki edebî doğrulukla eserin aşını canlandırdıklarını kuvvetle iddia ediyorlar. Ben Gongora'dan, Garcia Lorca'dan bu çeşit korkunç tercümelere okudum. Bir şey pek güç oluncu en iyisi ondan kaçınmalı, değil midir? Puşkin'in, bir gün bizim için anlaşılacağını daha uzun yıllar ummak sadece bir hayalciliktir; ama çabıl bir ukalânın kaleminden çıkan çarpıştırma bir tercüme okumak da korkunç bir şeydir.

FRANCIS DE MIOMANDRE

(Paris'te çıkan Nouvelles Littéraires dergisinden alınmıştır)

(Sanat ve Edebiyat Gazetesi'nden)

RABELAIS'Yİ TÜRKÇEYE NASIL ÇEVİRMELİ?

Öteden beri zihnimi kurcalayan bir mesele var: Rabelais'yi Türkçeye nasıl çevirmeli? Rabelais'yi neden çevirmeli diye ortaya bir mesele atmanın abes olduğuna inananlardanım. Gargantua ve Pantagruel'in akıllara durgunluk veren maceralarını Türk okuyucusuna zevk ve ibretle okutturmanın zamanı elbette çoktan gelmiştir.

Bir kere Rabelais Rönesans adamıdır. Onda Alp'ların öte yakasında gelişen fikir rönesansının en cömert, en ateşli hamlesini görürüz. Ruhunun, "çalı çırpı arasında dola-

şan alev gibi", insan aklının erebileceği her sahaya sokulmak teecessüs ve iştahını, her şeyi akıl ve tabiat mihengine varmak titizliğini, ahlâka ve bilgiye en tabii temeller aramak ehdini hayranlıkla benimseriz. Skolastik zihniyetin ve ilmin suratına indirdiği şamarlara, insanoğlunun sapıklıkları karşısında attığı çingiraklı kahkahalara, tabiata bakarken yü-zünde beliren ümitli tebessüme meftun oluruz. Rabelais'yi okurken, karşımızda XVI. asrın Chinon'lu keşiş, hekim ve rahibi yerine, her asırda insanlığın hali ile içli dışlı olan, hâdiselere neşeli bir şüphecilikle bakan, bize ne olmamızı, daha doğrusu, ne olmaktan çekinmemizi öğreten, asırların üstüne çıkmış ebedî bir insan belirir.

Rabelais'yi yalnız bunun için dilimize çevirmek, kâfi bir sebep teşkil eder. Fakat hence, bunun kadar, hattâ bundan daha mühim bir başka sebep de var: Türkçeyi denemek; Rabealis'nin eserini çevirmek suretiyle, asırlarca işlenmiş ve kanaatmıca artık zengin, kıvrak, renkli ve ince bir ifade vasıtası haline gelmiş olan dilimizin bütün imkânlarını kullanarak, ortaya Türkçenin bir âbidesini dikmek. Eserinde kendi icat ettiği kelime ve tâbirler, kendine has üslubu, incelikleri ve kabaklılarıyla, Rabelais kadar bize kendi dilimizi denemek fırsatını verecek bir başka müellif zor bulunur sanıyorum.

Acaba Türkçemiz buna yetecek mi? Böyle çetin bir işi göze alabilir miyiz? Nasıl yapmalı ki Rabelais bize bir Süleyman Çelebi, bir Evliya Çelebi gibi munis ve bizden gelsin? Nasıl yapalım da, onu kendi tarihî kültür muhitinden, hiç zorlamadan, kolunu kanadını kırmadan, sararıp soldurmadan bizim kültür iklimimize maledelim? Son günlerde bir Fransız mecmuasında okuduğum kısa bir haber, bütün bu suallerin cevabını bana sezdirir gibi oldu. Mecmuada bir Polonyalı mütercim Rabelais'yi XVI. asır dili ve üslubu ile Lehçe'ye çevirdiği yazılı idi. Mütercimim böyle muazzam bir işi nasıl başarabildiğini kafamda tasarlamağa çalıştım. Herhalde, dedim, bu zat kendi dilini, bütün incelikleriyle ve tarihi ile biliyor, asırlar boyunca Leh edebiyatında beliren simaların üslubuna derinden derine nüfuz etmiş bulunuyor. Belki bu edebiyatta Rabelais çapında bir edip, Rabelais'zinkine tıpatıp uygun bir üslup yoktur. Fakat mütercim bunun da bir çaresini bulmuş olmalı. Dil ve edebiyatın mazisinde, olmayacak şeyleri, bıyık altından gülererek, büyük bir safiyetle anlatmasını bilen bir nükte üstadı, ağzında bakla ıslanmayan bir kör kadıcı, bazan "edeb-i kelâm"ın dışına çıkmamaktan haz duyan bir hicivci, dünya nimetleri karşısında kendinden geçen bir zevk ehli, tabiatın güzelliklerine hayran, iyimser bir filozof, lügat dağarcığından türlü icatlar çıkaran bir bol ahenk bulmuş ve bütün bunları XVI. asır dilinin pitoreski içinde bir mozaik gibi işliyerek, Rabelais'yi dört asır evvelki Polonya edebiyatına maletmiştir. Artık Rabelais, dört asır gençleşerek Lehçe'nin tercüme rafında mütevazi bir yer arıyan bir müptedi değil, dört asır önceden Polonya tabiiyetini kazanmış, telifler arasında azametli yerini almış bir müelliftir. Artık bugünkü Polonyanın nazarında o, dört asırdanberi (tâbir caizse) ihtida edip millî kültüre katılmış bir simadır.

Şimdi bize gelelim. Rabelais'yi dilimize ve edebiyatımıza maletmeğe kalkacak olursak, onun bütün hüviyetini ihtida ettirmemize yarıyacak tek bir örnek bulacağımızı zanetmiyorum. XVI. veya daha evvelki, yahut sonraki asırlarda dilimizin ve edebiyatımızın tarihî pitoreski içinde bir tek sima yoktur ki, zihniyeti ve üslubu ile, Rabelais'yi Türkleştirme ve Türkçeleştirmekte bize tıpatıp bir örnek olabilsin. Kültür tarihimize rönesans merhalesini, üstünde durmadan, atlamış olmamız, bu imkânsızlığın biricik âmili olsa gerektir. Fakat bu imkânsızlığa rağmen, tarihî havayı muhafaza ederek, mozaik usulüyle bu işi başarmak da mümkündür. Edebiyat tarihimize, olmayacak şeyleri büyük bir safiyetle anlatmasını bilen bir nükte üstadımız var: Evliya Çelebi: İcap edince "Edeb-i kelâm" dışına fevranla çıkan bir hicivcimiz var: Sîham-ı Kaza'nın Neffî'si, Kâni bize Rabelais'nin bazı pasajlarında örneklik edebilir. Dede Korkut'un tabiat karşısındaki vecdî, bize ilham verebilir. Hattâ tarihî havayı bozmamak şartıyla, bir Ahmet Rasim'in, bir Hüseyin Rah-

mi'nin kelime ve tâbir bulmak veya uydurmaktaki mahareti bize yol gösterebilir. Bütün bu değişik tavır ve üslûpların tarihi dil pitoreski içinde itinalı bir terkibi, dikiş yerleri sıratımyan, yama bohçası manzarasını vermiyen yekpâre bir himmet, bize Rabelais'yi kazandırabilir. Amma bu, dağır yerinden oynatmak gibi muazzam bir işmiş. Amma buna ancak bir ömür yetermiş. Zarar yok. Nice ömürlerin heba olup gittiğini görenlerden elbette bir tanesi çıkacak ve ömrünü bu işe vakfederek fâniliğini ebedileştirecektir. Ölü çocuk doğurmaktansa, bir ömür harcayarak, dört asırlık bir dâhiyi kültürümüze evlat edinmek çok daha hayırlıdır.

Sabri Esat SİYAVUŞGİL
(Sanat ve Edebiyat Gazetesi'nden)

ORMAN DİLE GELDİ

Sakın yazının başlığına bakıp da masal anlatacağımı sanmayın. Measure yazmağa da hiç hevesim yok. Zaten ne masal anlatacak kadar yaşlı, ne de measureye heves edecek kadar gencim. Ben bu "Orman dile geldi" cümlesini bir filim ilânında görmüştüm. *La Forêt a parlé*'nin tercümesiydi. İbare daha ilk okuyuşumda, kafamın içinde bir renk ve ses cümbüşü yarattı. Orman dile geldi. Hayatımın pek nâdir anlarında, içine bir rüyaya girer gibi daldığım ormanlar, nemli yosun, kuru yaprak ve taze odun kokusuyla burnumda tütüdü. Her dalda bir kuşun öttüğünü duyar gibi oldum. Ağaç gövdelerinin arkasına saklanan ürkek bakışları, yeşilliklere gizlenmeğe koşan cüceleri görür gibi oldum. Kafamda bütün bu masal âlemini perde yaratan sihirli değnek, işte bu "orman dile geldi" sözü idi.

Neden? Filim başlığının bu meçhul mütercimi, pekâlâ; "orman konuştu" veya "orman söz söyledi" diyebilirdi. Konuşmak fiilinin artık bir müşareket ifade etmekten, karşılıklı söyleşmek mânâsına gelmekten çıktığı şu günlerde, biz böyle bir karşılığı hiç de yadırgamazdık. Hele "orman söz söyledi" karşılığını, aslına uygunluk bakımından olduğu kadar, gramer bakımından da yanlış bulmazdık. Fakat bunlardan hangisi kafamızda rengârenk bir masal dünyası yaratabilirdi? Zannedirim ki hiçbirini, "Orman konuştu" cümlesi, olsa olsa hayalimizde* geveze bir orman yaratırdı, yüksekçe bir yere çıkmış, belki de mikrofon önünde, habire çene çalan acuze bir orman. Belki orman mahsullerinden, rasyonel orman işletmesinden bahseden bir istatistik allâmesi. "Orman söz söyledi" cümlesi karşısında ise, ilk raksiyonumuz "acaba ne kerametler savurdu?" demek olurdu. Filimin bizde yaratmak istediği hayâl âlemine istihza ile bakar ve bir türlü o âlemden olamazdık.

Kitapta da böyle. *La forêt a parlé* ibaresinin eski bir Fransız şîrinde geçtiğini farzedelim. Bu imajın kafamızda donağa fişekleri gibi salkım salkım akisler yaratabilmesi için, yine "orman dile geldi", yahut arkaizmden bir tedai kudreti umuyorsak, "mensçere nutka geldi" demekten başka çare var mı?

Şu halde? Şu halde tercüme, hayırlı karşılıklar bulma oyunudur. Hayırlı karşılıklar da, asıllarının kafamızda uyandırdığı tedailere bizi başka bir dilin yolundan kavuşturan nirengi noktaları olsa gerek. Yalnız şuna dikkat etmeli: karşılığın içimizde uyandırdığı halkalar, aslın çizdiği dairelerden daha belirsiz ve dar olmasın. Asıl mühimmi de, tercümenin bütün kafalarda aynı ebatta halkalar yaratması... Bazan mütercimın yarıldığı da olur. Kendi kafasında bir sürü renkli tedailer yaratan bir karşılık, bazan okuyuculara bir bilmece gibi gelir. Çocukluğun müphem hâtıraları, akılda yanlış kalmış söz ve tâbirler,, pek hususi, muayyen bir bölgeye has deyimler insanı yanıltabilir. Mütercim bol tedaili

karşılıklar ararken, aradaki müvaziliği göz önünde tutmakla beraber, bu çeşit yanılma ihtimallerini de hatırdan çıkarmamalıdır.

İşte size küçük bir misal: Pek sevgili bir dostum, Jules Renard'ın *Poil de Carotte*'unu *Horozibiği* diye tercüme etmişti. Hakikaten *Poil de Carotte*, çilli bir çocuğun lakabıdır. Suratına, eline koluna çil basmış bir yumrucağa pekâlâ *Horozibiği* denebilir. Fakat sonra düşündüm, acaba *Horozibiği* dedim, yüzü fazla kırmızı, saçları da kızıl, gırtlığı fırlak, sıskaca bir oğlana daha münasip değil mi? Çocuk iken benim de böyle çilli bir mahalle arkadaşım vardı. Çocuklar insafsız olur, zavallının sanki bu işte bir kabahatı varmış gibi, etrafına toplanır, halka olur, el çırpa çırpa:

— Çillipipi, çillipipi! diyerek oğlancağızla alay ederdik. Acaba *Poil de Carotte*, bizim o *Çillipipi* olmasın? Fakat arkasından içime bir şüphe girdi: belki *çillipipi* tâbiri bundan otuz sene evvel, bizim mahalledeki yumrucakların icadıdır da kimsenin bundan haberi bile yoktur. Eğer bu böyle ise, *Horozibiği*'ni beğenmiyerek *çillipipi*'de ısrar edersem, o zaman ben yanlış olurum.

İşte, kendimiz tercüme yaparken de, başkalarının tercümelerini tenkid ederken de, böyle durakladığımız, kendimize güvenemediğimiz anlar çok oluyor. O zaman yapılacak şey, tedbirlice sağa sola başyurmak, küçük bir anket açmak ve neticeye göre hareket etmekten ibaret. Bazan sizin icadettiğiniz bir karşılık, yakası açılmamış bir tâbir olduğu halde, okuyucularda istenilen tedai halkalarını yaratabilir. Çünkü bu icad, bol tedai örnekleri uydurulmuştur. Fakat ne kadar tehlikeli bir oyun! Kim her seferinde düşüş atmak iddiasında bulunabilir? Ama buna uğraşmalı. Tercümede, zarar yok, biraz da zar tutalım ve her seferinde düşüş atmağa bakalım.

Sabri Esat SİYAVUŞGİL
(Sanat ve Edebiyat Gazetesi'nden)

KLÁSİKLERE HÜCUM

Memleket gazetesinin son sayılarından birinde Yaşar Nabi, klâsiklere yöneltilen bir hücumu cevap vermekte, bu hücumun yersizliğini, haklı bir öfke ile belirtmektedir.

Bizde hevesle başlayıp yarıda bırakılmıyan, aksine her yıl gittikçe artan bir şevk ile serpilip gelişen nâdir teşebbüslerden biri olarak Milli Eğitim Bakanlığının ele aldığı tercüme faaliyeti gösterilebilir. Birinci Neşriyat Kongresinde alınan kararların tatbikatı olarak ilk defa 1941 yılı Cumhuriyet Bayramı'nda 13 klâsik eserin yayımlanmasıyla başlayan faaliyet, bize her yıl bir evvelkinden daha çok sayıda kitap kazandırarak, altı yıl gibi kısa bir zaman içinde beş yüz ciltlik bir tercüme kütüphanesi meydana getirecek kadar verimli olmuştur. Memleket kültürü adına buna sevinmek gerekirse de her faydalı işi baltalamaktan, hele Devlet eliyle gerçekleştirilen her başarıyı kötölemekten âdeta zevk duyan bazı kimselerin bu kadar bol ve güzel meyve veren bir ağacı taşlamaktan geri kalmıyacakları muhakkaktı.

İşin en hazin tarafı atılan taşların eli kalem tutan, yabancı dil bilen ve *intellectual* geçinen kimselerden gelmesidir. Çoğu zaman şifahi kalan bu hücumlar zaman zaman bazı gazete ve dergi sütunlarında haklı ve acı bir tenkid kisvesine bürünür. Beş yüz cilt arasına nasılsa karışmış zayıf bir tercüme ele alınır, aslıyla karşılaştırılarak didiklenir, hele mütercimim Türkçesi biraz pürüzlü, kitaptaki baskı yanlışları da bu pürüzleri artıracak kadar çoksa bir vâveylâdır koparılır: bu ne rezalet efendim, Devlet eliyle yayımlanan dünya klâsikleri böyle mi tercüme edilecek? Bunları tetkikten geçiren ilmi bir heyet yok mudur? ve saire, ve saire....

İşte bu çeşit gürültülerden birini, belki de ilkini, koparan sayın Bay Ulunay olmuştur. Aradan bir yıl kadar bir zaman geçmiş olmasına rağmen aynı gürültüyü tekrarlamak şerefi yine kendisinde kalmıştır. Bu zat eski bir gazeteci olduğu, diline doladığı meseleri önceden incelemek imkânlarına da herkesten çok malik bulunduğu halde, nedense buna lüzum görmemekte ve daha ilk yayımlara başlandığı tarihten beri Millî Eğitim Bakanlığında klâsik eserlerin tercüme ve neşir işleriyle uğraşan bir Tercüme Bürosu, memleketin en yetkili şahsiyetlerinin yardımlarından faydalanan oldukça geniş bir tetkik heyeti, ve gün geçtikçe sayısı artan kuvvetli ve iyi niyetli bir mütercim kadrosu varken, hattâ varlığını birçok vesilelerle umumi efkâra duyurmaktan geri kalmazken, bütün bunları bilmemezlikten gelmekte, Bakanlıkça yayımlanan beş yüz cildin, yerden biter gibi, kendi kendilerine tercüme ediliverip basıldıklarını, kitapçıların vitrinlerinde ve raflarında kendi kendilerine peyda oluverdiklerini sanmaktan âdeta hoşlanmaktadır.

Yaşar Nabi dostumuz, bu tecahülün farkında değilmiş gibi, Bay Ulunay'a uzun uzun bütün bunları izah ediyor. Üstelik her tercümeyle kusur bulunabileceğini, 500 ciltlik bir seriye birkaç tane de gerçekten pürüzlü, hatalı tercümenin karışabileceğini, böyle bir eserle karşılaşınca, mal bulmuş mağribi gibi, memleket kültürüne büyük ölçüde faydası dokunan bir teşebbüsü kökünden baltalamağa ve büyük okuyucu kitlesinde bu neşriyata karşı bir güvensizlik havası yaratmağa kalkışmanın çirkin bir hareket olduğunu anlatmağa çalışıyor. Yazısının sağduyu sahibi bütün yurddaşlar arasında sempati ile karşılanacağına eminin. Yalnız bay Ulunay'ın hakikati teslim edeceğini, yanıldığını, kötü bir iş yaptığını anlayacağını hiç ummam. Çünkü Bay Ulunay kendisinin dâhil olmadığı her teşekkülün faaliyetini kötülemekten, hele zayıf bir tarafını yakaladı mı, bütün iyi ve faydalı taraflarını bir yana bırakarak teşhir etmekten hususi bir zevk duyan insanlardandır. Bay Ulunay İstanbul Şehir Tiyatrosu sahnelerinde oynanan eserlerin de hiçbirini beğenmez, aktörlerin hemen hemen hepsine daima kusur bulur, bugün Sabiha Yağızlar'a yani Nurullah Ata'ca, tercüme dersi vermeğe kalktığı gibi onlara da diksiyon dersi vermeğe kalktığı bile olmuştur. Sebebi gayet basit: çünkü kendisi memlekette tiyatrodan anlıyan tek otoriterdir, çünkü Şehir Tiyatrosunun, oynıyacağı eserleri seçecek, bolca hakkı huzurlu edebî heyeti yoktur ve kendisi bu heyetin başkanı değildir. Klâsiklere böyle hücum etmesini de aynı psikolojik sebeplerde ariyabiliriz. Altı yıldır çalışan bir Tercüme Bürosu, Fransızca'yı en iyi bilen Bay Ulunay'ı davet edip arasına almasın, kendisine o beş yüz cilt kitap içinden bir tanesini olsun tercüme ettirmesin, hiç böyle küstahlık olur mu? Elbette o tercümeyle yerden yere vurmakta haklıdır. Bay Ulunay böyle bir peşinhükümle kaleme sarılmasaydı klâsikler serisinde değerli kalemlerin yıllarca göz nuru, alın teri dökerek memleket ırfanına armağan ettikleri çok güzel tercüme bulduğunu ve bunların çokluk teşkil ettiğini görmemezlik edebilir, iyi mütercimlerin zevkle, anlayışla yaptıkları doğru tercümeyle kötüleyip güya bulduğu tercüme yanlışlarını kendi tatsız tuzsuz cümleleriyle düzeltmeğe kalkışır mıydı?

Yaşar Nabi dostumuz da bu gerçeği yazısının sonlarına doğru farketmiş olacak ki "Şimdi bu bozuk tercüme ne olacak? diye Ulunay'ın içine dert olmuş. Bunda bilmeyecek ne var? Hepsini toplanıp bir meydanda merasimle yakılacak, sonra topunun birden tercümesi kendisine havale edilecek" diyor. Ben işi o kadar büyütmeğe lüzum olmadığı kanaatindeyim. Tercüme Bürosu bir tezkere gönderip büronun sayın üyesi olarak kendisini tercüme faaliyetine katılmağa davet etsin, birkaç eserin tercümesini de kendisine versin. Bu kadarı sayın Ulunay'ı teskine ve 500 cilt arasındaki iyi ve güzel tercümeyle birdenbire keşfedivermesine yetecektir, sanırım.

Lütfi AY

(Sanat ve Edebiyat Gazetesi'nden)

ŞARK - İSLÂM KLÂSİKLERİ

Cumhuriyet bayramında yayınlanan Şark İslâm klâsikleri arasında üç önemli eserim tercümesine daha kavuştuk. İran'da Türk soyundan yetişmiş büyük mutasavvıf şair Gence'li Nizami'nin *Mahzeni Esrar*'ı ile Feridüddin'i Attar'ın *Pendname*'si ve Sadi'nin *Gülistan*'ı bunlar arasındadır. Eserlerin dünya ölçüsündeki değerini açıklamadan önce her birinin konusu üzerinde kısaca bir bilgi vermeyi faydalı bulduk.

Mahzeni Esrar, Gence'li Nizami'nin Fars edebiyatı şaheserlerinden sayılan Peñç Genç yahut Hamse adıyla gelmiş olan bir eserin ilk bölümüdür. Kitap on üçüncü yüzyılda Erzincan hükümdarı olan Mengücek oğullarından Fahrettin Behramşah adına kaleme alınmış ve ona armağan edilmiştir.

O çağın en sanatlı üslûp örneklerinden oldukça arkaik bir dille yazılan bu mesnevide, İslâm tasavvufunun ana çizgileriyle ahlâkî telâkkilerine ilişkin zarif fıkralar, hikâyeler ve faydalı öğütler buluyoruz. Nizami, Mahzeni Esrar'ı ile bize hem mesnevi tarzının en güzel bir örneğini, hem de millî tarihimizin canlı bir vesikasını vermiştir.

Pendname'ye gelince, bu da Mevlâna'mızın üstadlarından Nişabur'lu büyük şair ve filozof Feridüddin'i Attar'ın en çok tanınmış bir mesnevisidir. Yine tasavvuf çeşnisinde, ruh ve fikir terbiyesine, pratik ahlâk, kurallarına, cemiyet hayatında uygulanması gerekli en basit edep ve muâşeret kaidelerine kadar çeşitli öğütlerle doludur.

Her ikisi de on üçüncü asır Şark İslâm âlemine ait edebiyat ve fikir âbidelerinden sayılan bu eserler şu satırların yazarı tarafından dilimize çevrilmiştir. Tercümede, metnin ruhuna ve üslûptaki arkaik özelliğe elden geldiği kadar sadık kalmağa özendik. Son hükümü okurların takdirine bırakarak biraz da *Gülistan* tercümesi üzerinde konuşmak istiyoruz:

On üçüncü yüzyılın Şark edebiyatı ve felsefe mahsulleri arasında ön plânda gelen *Gülistan*, Sadi'nin külliyyatı arasında en çok şöhret ve itibar kazanan eseridir.

Türlü Şark ve Garp dillerine tercüme edilmiş olan bu eserin her bölümü, hayatın bir parçasını, felsefî tefekkürün ayrı bir alanını kavrayan başlı başına bir konudur. Daha doğrusu *Gülistan* bir hayat felsefesi kitabıdır. Lâtif hikâyeler, zarif nükteler akıcı bir üslûp güzelliği içinde sıralanırken Sadi'nin yüksek irfaniyle uzun ve maceralı hayatın tercümelerinden derlediği renk renk hakikat çiçekleri bize nefis kokularını sağlar.

Gülistan yüksek değerine yaraşan güzel bir tercümeyi İzmir edebiyat öğretmenlerinden Hikmet İlaydın'ın kalemiyle bulmuştur. Hemen diyebiliriz ki bizdeki birçok şerh ve tercüme arasında meşne en uygun ve en sade olan kavuştuğumuz tercümedir. Bu eserde Sadi'nin uzun bir biyografisi ile metinde geçen bazı terimlerin açıklamaları da yer almıştır ki, bu cihet okurlar hesabına çok faydalı bir başarı sağlamıştır.

M. Nuri GENCOSMAN

(Sanat ve Edebiyat Gazetesinden)

SON ALTI AYIN TERCÜMELERİ

Eylül 1946 başından Şubat 1947 sonuna kadar yurt içinde yayımlanan tercüme eserlerin listesi:

1. — ALLEGRET, Prof. M. R.
Geçgi ve Toprak işleri. Çev. Faruk UMAR. İkinci bası. *İst. Teknik Üniversite B.*, 1946, 255 s. (*İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi: 94*).
F. . . . K.
2. — AMERİKAN HALK SAĞLIK BİRLİĞİ.
Salgın ve bulaşık hastalıklarla savaş. Çev. M. ÖZSOY. *İst. M. Sadık Kağıtçı B.*, 1946, 146 s. (*Sağlık ve Sosyal Yardım B. yayınları: 115*).
F. 175 K.
3. — ANDERSEN, Hans Christian.
Andersen Hikâyeleri. Çev. Nâzım İÇSEL. İkinci bası. *İst. Hilmi K.*, 1946, 167 s. (*Hilmi Kitabevi neş. 35*).
F. 100 K.
4. — ANZILOTTI, Dionisio.
Devletler Hukuku. Çev. Sahir ERMAN. Cilt 1. *İstanbul.*, Akgün B., 1946, 388 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları: 303-Hukuk Fakültesi Devletler Hukuku Tü-k Enstitüsü tercüme serisi. 2*).
F. 205 K.
5. — ARISTO.
Politika IV-VIII. Çev. Niyazi BERKES. *Ankara Milli Eğitim B.*, 1946, 242 s. (*Dünya Edebiyatından Tercümeleer. Yunan klâsikleri: 64*). F. 170 K.
6. — ARISTOPHANES.
Kurbanlar. Çev. Nevzat HATKO. *Ankara, Milli Eğitim B.*, 1946, 96 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Yunan klâsikleri: 67*). F. 80 K.
7. — BALZAC, Honoré, de.
Kibar fahişelerin ihtişam ve sefaleti. Çev. Cemil MERİÇ. *İst., İnkilâp K.*, 1946, 471 s. (*İnkilâp Kitabevinin seçme tercümeleer serisi: 10*). F. 300 K.
8. — Louis Lambert. Çev. Oktay Rifat HOROZCU. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 164 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 124*).
F. 110 K.
9. — Otuz yaşındaki kadın. Çev. Mina URGAN. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 300 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 126*). F. 180 K.

10. — Rahibenin aşkı. Çev. Nevin YÜRÜR. *İst. Remzi K.*, 1947, 133 s. (*Dünya muharrirlerinden tercümeler serisi: 93*). F. 100 K.
11. — Kırmızı han. Çev. Nermin SANKUR. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 54 s. (*Dünya edebiyatından tercümeler. Fransız klâsikleri: 132*). [F. 45 K.
12. — BAUM, Vicki.
Kadınlar gölü. Çev. Erdoğan METO ve Naim YAMANER. *İst. Nebioğlu Yayınevi*, 1947, 245 s. (*«Nebioğlu» en güzel dünya romanları serisi: 5*). F. 250 K.
13. — BAUR, Ervin.
Tohum ıslahçılığının bilimsel temelleri. Çev. Dr. Mirza GÖKGÖL. *İst., Şirketi Mürettibiye B.*, 1946, 134 s. F. 250 K.
14. — BERNARD, J. - J.
Ana yol. Çev. Ş. S. İLTER ve Güler ACAR. *Ankara, Milli Eğitim B.*, 1946, 91 s. (*Milli Eğitim B., Devlet Konservatuarı yayımları: 41*). F. 50 K.
15. — BESANÇON, Dr.
İnsanın ömrü. Çev. M. Asım ÇALIKOĞLU. *İst. Hilmi K.*, 1946, 152 s. (*Çıraçan hayat kitapları serisi: 1*) F. 125 K.
16. — BOURGAS, Dr. Michel.
Kadın ve cinsî hayat. Çev. Erdoğan METO. İkinci bası. *İst., Nebioğlu yayınevi*, 1947, 152 s. (*«Nebioğlu» ev ve sağlık kitapları: 1*). F. 150 K.
17. — BOUTARIC, Prof. A. ve SEBBAN, H.
Fizik yardımcı kitabı I. Çev. Erdal İNÖNÜ. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 150 s. F. 150 K.
18. — BRACHVOGEL.
Friedmann Bach I ve II. Çev. Saadet İKESUS. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 339 + 350 s. (*Dünya edebiyatından tercümeler. Alman klâsikleri: 39*). F. 200 + 200 K.
19. — BRAND, Ernest.
İptal Dâvası. Çev. Ferzan Arif ARAS. *İst., Güven B.*, 1946, 56 s. (*Ankara Barosu yayınları: 1*). F. 125 K.
20. — BROMFIELD, Louis.
Yaşamak hasreti. Çev. Cânân ONUR ve Zahir GÜVEMLİ. *İst. Türkiye Yayınevi*, 1946, 335. s. F. 300 K.
21. — BRONTÉ, Emily.
Rüzgârlı bayır. Çev. Naciye ÖNGÜL. *İst. Milli Eğitim B.*, 1946, 563 s. (*Dünya edebiyatından tercümeler. İngiliz klâsikleri: 49*). F. 300 K.

22. — BUCK, Pearl S.
Canavar tohumu. Çev. Ömer Rıza DOĞRUL. İkinci bası. *İst.*, A. Halit K., 1946, 288 s. (*Şarktan-garptan seçme eserler*: 59-60). F. 200 K.
23. — Kapı komşu Çinli çocukları. Çev. Dr. Mebuse SÜRMELE. *İst.*, *Süreyya Bükey B.*, 1946, 55 s. F. . . . K.
24. — BURNETT, Franci Hodgson.
T. Temborom, Fakir milyoner çocuğu. Çev. S. HÜRİ. *İst.*, *Amerikan Bord Neşriyat Dairesi*, 1946, 250 s. F. 250 K.
25. — BUTTLER, Kurt.
Muhabere tekniğinden problemler (telgraf, telefon, ve telsiz tekniği) ve çözümleri. Çev. Dr. Sait AKPINAR. *İst.*, *Teknik Üniversitesi B.*, 1946, 351 s. (*İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi*: 107). F. . . . K.
26. — BÜHLER, Charlotte.
Çocukluk ve gençlik psikolojisi. Çev. Feriha BAYMUR. *İst.*, *Bir yayınev ve İnkilâp K. - Ankara Berkalp K.*, 205 s. F. 160 K.
27. — CARROLL, Lewis.
Alice harikalar ülkesinde. Çev. Kısmet BURİAN. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 139 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. İngiliz klâsikleri*: 51). F. 100 K.
28. — CHATEAUBRIAND.
Mezar ötesinden hâtıralar: Napoléon. Çev. Yaşar Nebi NAYIR. *İst. Millî Eğitim B.*, 1946, 556 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Fransız klâsikleri*: 116). F. 320 K.
29. — Son İbni Sirac'ın maceraları. Çev. Nermin SANKUR. *İst. Millî Eğitim B.*, 1946, 70 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Fransız klâsikleri*: 117). F. 50 K.
30. — Paris-Kudüs yolculuğu I. Çev. Oğuz PELTEK. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 202 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Fransız klâsikleri*: 134). F. 150 K.
31. — CHAZY, Jean.
Rasyonel mekanik. Çev. Dr. Lütfi BİRAN. Cilt II. *İst. İbrahim Horoz B.*, 1946, 501 s. (*Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi yayınları. Um. 38. Mek. 4*). F. 645 K.
32. — CHRISTIE, Agatha.
Esrarengiz dörtler. Çev. Temel KARAMAHMUT. *İst.*, *Türkiye Yayınevi* 1946, 167 s. (*Türkiye Yayınevinin polis romanları serisi*: 15). F. 100 K.

33. — COLLODI, C.
Pinokyo. Çev. Vasfi Mahir KOCATÜRK *İst.*, *Kitap Yayma Odası*, 1947, 32 s.
(*Faydalı çocuk hikâyeleri*: 14). F. 25 K.
34. — CONDIT, Ira J.
Kaliforniyada incir ziraati. Çev. Mübin H. ONARAN. *İzmir*, *Ege B.*, 1946,
87 s. (*Tarım B. yayınları*: 632 - *Küçük kitaplar*: 10). F. . . . K.
35. — CONRAD, J.
Lord Jim I ve II. Çev. Nuri EREN. *İst. Millî Eğitim B.*, 1946, 250 + 253
s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri*: 44).
F. 150 + 150 K.
36. — Nostromo I Çev. Cevat Şakir KARAAĞAÇLIGİL. *İst.*, *Millî Eğitim B.*,
1946, 227 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri*: 42).
37. — CRAIG, Gordon.
Tiyatro sanatı hakkında. Çev. Nureddin SEVİN. *Ankara*, *Millî Eğitim B.*,
1946, 128 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları. Tiyatro
sanatı üzerine eserler serisi*: 3). F. 90 K.
38. — CSIKY, G.
Tufeyliler. Çev. Sadrettin KARATAY, *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 191 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler. Macar klâsikleri*: 7). F. 130 K.
39. — CUREL, Francois. de.
Yeni mabut. Çev. Sabri Esat SİYAVUŞGİL. *İst.*, *Millî Eğitim B.* 1946, 86
s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları*: 30). F. 50 K
40. — ÇEHOV, A.
Hikâyeler II (1884-1885). Çev. Servet LUNEL. *Ankara*, *Ar B.*, 1946, 215 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler. Rus Klâsikleri*: 47). F. 140 K.
41. — Hikâyeler III (1885-1886). Çev. Oğuz PELTEK ve Erol GÜNEY. *Ankara*,
Ar B., 1946, 195 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Rus klâsikleri*: 48),
F. 140 K.
42. — Dügün - Jübilo. Çev. D. SORAKIN ve S. AYTEKİN. *İst. Millî Eğitim B.*,
1946, 48 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Rus klâsikleri*: 57).
F. 40 K.
43. — DARIC, Jean
Günün nüfus meseleleri. Nüfus ihtiyarlaması. Çev. Celâl AYBAR *Ankara*,
Akım B., 1946, 29 s. (*Başbakanlık İstatistik G. Md. yayını*: 225 - *İncelemeler
serisi*: 115). F. . . . K.

44. — DAUDET, Alphonse.
Pazartesi hikâyeleri. Çev. Sabri Esat SİYAVUŞGİL. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 307 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 119*).
F. 200 K.
45. — DERREUX, M. G.
Kanunu bilmemek özür sayılmaz kaidesi hakkında bazı düşünceler. Çev. Jale GÜRAL. *İst. Kenan B.*, 1945, 197-233 s. *Ay. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mec. Cilt II, sayı: 4.*
F. . . . K.
46. — DESCARTES.
Felsefenin ilkeleri. Çev. Mehmet KARASAN. İkinci baskı. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 123 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 12*).
F. 100 K.
47. — DEVILLERS, R. ve MERCÈS, P.
Patlamalı motor. Çev. Kâmuran GÖRGÜN. Cilt III. *İst., Teknik Üniversitesi B.*, 1946, 343 s. (*İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi: 128*).
F. . . . K.
48. — DIDEROT.
Konuşmalar. Çev. Adnan CEMGİL. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 175 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 121*). F. 130 K.
49. — Rameau'nun yeğeni. Çev. Adnan CEMGİL. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 148 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 122*). F. 90 K.
50. — DIEZ, Ernst.
Türk sanatı. Çev. Dr. Oktay ASLANAPA. *İst., Üniversite B.*, 1946, 324 s. (*İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayını: 306*).
F. 165 K.
51. — DOSTOYEVSKI.
Delikanlı I. Çev. Servet LUNEL. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 252 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 52*).
F. 210 K.
52. — İradesiz adam. Noel ağacı ve düğün. Çev. Yaşar Nabi NAYIR ve Erol GÜNEY. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 91 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 40*).
F. 70 K.
53. — Ölü bir evden hatıralar. I ve II. Çev. Nihal Yalaza TALUY. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 276 + 240 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 36*).
F. 200 + 150 K.
54. — Küçük kahraman. Çev. Rana ÇAKIRÖZ. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 65 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 42*).
F. 60 K.
55. — Tatsız bir olay. Çev. Nihal Yalaza TALUY. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 96 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 50*).
F. 70 K.

56. — DROYSSEN.
Büyük İskender II. Çev. Bekir Sıtkı BAYKAL. Ankara, Milli Eğitim B.,
1946, 311 s. (Dünya edebiyatından tercümeleler. Alman klâsikleri: 22).
F. 210 K.
57. — DRUSTYN, Dr. W.
Lehimleme. Çev. Dr. Hasan YÖRÜK. 1st. Tan B., 1946, 93 s. (Sümerbank
U. Md. neş.: 93/24). F. . . . K.
58. — DU MAURIER, Daphne.
Kıralın generali. Çev. Seniha SAMİ. 1st., A. Halit K., 1946, 312 s. (Şark-
tan-Garptan seçme eserler: 77). F. 250 K.
59. — EFLÂTUN.
Devlet I — II. Çev. Klâsik Filoloji SEMİNERİ. İkinci bası. Ankara, Milli
Eğitim B., 1946, 125 s. (Dünya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikle-
ri: 34). F. 100 K.
60. — Devlet IV. Çev. Türkân UZEL. Ankara, Milli Eğitim B., 1946, 164 s. (Dün-
ya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikleri: 34). F. 55 K.
61. — Gorgias. Çev. Reyhan ERBEN. Ankara, Milli Eğitim B., 1946, 147 s. (Dün-
ya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikleri: 17). F. 100 K.
62. — Sokrates'in müdafaası. Çev. Niyazi BERKES. 1st., Milli Eğitim B., 1946, 92
s. (Okul klâsikleri: 5). F. 60 K.
63. — EICHENDORFF.
Bir haylazın hayatı. Çev. Behçet GÖNÜL. 1st., Milli Eğitim B., 1946, 258
s. (Dünya edebiyatından tercümeleler. Alman klâsikleri: 36). F. 160 K.
64. — ELLIS, Walter.
Shakespeare efsanesi. Çev. Saic POLATER. 1st. Kenan B., 1946, 35 s.
F. 50 K.
65. — EPİKTETOS.
Düşünceler ve sohbetler. Burhan TOPRAK. İkinci bası. 1st. Milli Eğitim B.,
1946, 132 s. (Dünya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikleri: 34).
F. 100 K.
66. — FARNEY, Maurice.
Macellan'ın dünya etrafında seyahati. Çev. A. S. KORAL. Bursa, Ankara
K., 1946, 28 s. (Çocuk hikâyeleri serisi: 3). F. 25 K.
- 67.F — ÉNELON.
Telemakhos'un başından geçenler. I ve II. Çev. Ziya İŞHAN. 1st., Milli Eğt-
tim B., 1946 240 + 322 s. (Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâ-
sikleri: 118). F. 150 + 200 K.

68. — FERİDÜDDİN-İ ATTAR.
Pendnâme. Çev. M. Nuri GENCOSMAN. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946
70 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Şark-İslâm klâsikleri: 14*).
F. 70 K.
69. — FIELDING.
Tom Jones III ve IV. Çev. Mina URGAN. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 292
+ 501 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri: 39*).
F. 180 + 200 K.
70. — FÖLDES, Jölan.
Balık tutan kedi sokağı. Çev. Nasuhi BAYDAR. İkinci bası. *İst.*, *A. Halit
K.*, 1946, 190 s. (*Şarktan-Garptan seçme eserler: 3*). F. 150 K.
71. — FRETTE, Jean.
Delilik. Çev. H. Vehbi ERALP. *İst.*, *Üniversite K.*, 1946, 108 s. (*Bilgi dün-
yası koleksiyonu: 2*). F. 100 K.
72. — FRISCH, Prof. Dr. K. v.
Arıların hayatı. Çev. Dr. Bedia BOZKURT. *İst.*, *Üniversite K.*, 1946, 226
s. (*Bilgi dünyası koleksiyonu: 3*). F. 100 K.
73. — GARDONYI, G.
Anlaşılmıyan insan. Çev. Ziya TUĞAL, *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 346
s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Macar klâsikleri: 4*). F. 250 K.
74. — Üçüncü kudret. Çev. SAMİ N. ÖZERDİM. *Ankara Ar B.*, 1946, 80 s. (*Dün-
ya edebiyatından tercümeleler. Macar klâsikleri 9*). F. 120 K.
75. — GARRE, Bernward.
Pratik metallografi. Çev. Fehmi ERENBERG. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 42
s. (*Erkek Teknik Öğretim Okulları Ders Kitapları Serisi. Genel: 15-Seri
B.: 8*). F. 50 K.
76. — GAUDEMET, Prof. Eugène.
1804 ten beri Fransız medeni kanununun Fransa'da yorumlanması, Çev. Dr.
Kemal GÜRSOY. *İst.*, *Kenan B.*, 1945, 124-155 s., *Ay.: Ankara Üni-
versitesi Hukuk Fakültesi mec. Cilt II, sayı: 4*). F. . . . K.
77. — GÉRALDY, Paul.
Sen ve ben. Çev. Cemil Sena ONGUN. *İst.*, *Tefeyyüz K.*, 1947, 60 s.
F. 50 K.
78. — GILBERT, Marion.
Üç gün üç gece. Çev. Halit Fahri OZANSOY. *İst.*, *A. Halit K.*, 1946, 135
s. (*Şarktan-Garptan seçme eserler: 76*). F. 100 K.

79. — GOETHE.

Egmont. Çev. Mediha ve Şerif ÖNAY. *İst., Milli Eğitim B., 1946, 143 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Alman klâsikleri: 32*). F. 110 K.

80. — Stella. Çev. Seniha Bedri GÖKNİL. *Ankara Milli Eğitim B., 1946, 80 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeler. Alman klâsikleri: 27*). F. 60 K.

81. — Kendi hayatımdan: Şiir ve hakikat I. Çev. Recai BİLGİN. *İst., Milli Eğitim B., 1946, 310 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Alman klâsikleri: 22*).
F. 210 K.

82. — GOGOL, N. V.

Bir komedyanın ilk temsilinden sonra tiyatrodan çıkış. Çev. Melih Cevdet ANDAY ve Erol GÜNEY. *Ankara Milli Eğitim B., 1946, 58 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 52*).
F. 55 K.

83. — Müfettiş. Çev. Erol GÜNEY ve Melih Cevdet ANDAY. *Ankara, Milli Eğitim B., 1946, 32 s. r.*
F. 50 K.

84. — Kumarcılar. Çev. Hasan KOPSEL. *Ankara, Milli Eğitim B., 1946, 74 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 53*). F. 55 K.

85. — Müfettiş. Çev. Erol GÜNEY ve Melih Cevdet ANDAY. *İst., Milli Eğitim B., 1946, 204 s.* (*Okul klâsikleri: 6*).
F. 100 K.

86. — GOLDONI.

Becerikli dul. Çev. Samim SİNANOĞLU. *İst. Milli Eğitim B., 1946, 115 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. İtalyan klâsikleri: 7*). F. 80 K.

87. — İki efendinin uşağı. Çev. Nüzhet Haşim SİNANOĞLU. *Ankara, Milli Eğitim B., 1946, 138 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. İtalyan klâsikleri: 6*).
F. 100 K.

88. — Sayfiye maceraları. Çev. Aydın SİNANOĞLU. *Ankara Milli Eğitim B., 1946, 110 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. İtalyan klâsikleri: 10*).
F. 80 K.

89. — GOLDSMITH, O.

Wakefield papazı. Çev. Güzin KAYA. *Ankara Milli Eğitim B., 1946, 180 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. İngiliz klâsikleri: 45*). F. 160 K.

90. — Yanlışlıklar gecesi. Çev. Ali Rıza SEYFİ. *İst., Milli Eğitim B., 1946, 114 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. İngiliz klâsikleri: 46*). F. 90 K.

91. — GONÇAROV.

Obloinov II. Çev. Sabahattin EYÜBOĞLU ve Erol GÜNEY. *Ankara, Milli Eğitim B., 1946, 233 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 31*).
F. 150 K.

92. — GORKİ, Maxime.
Casus. Çev. Hayrun İnel. *İst., İnel K.*, 1947, 208 s. (*Cihan edebiyatı serisi: 22*).
F. 250 K.
93. — GOURSAT, Edouard.
Matematiksel analiz dersleri. Çev. Ferruh ŞEMİN. Cilt I. Fasikül II. *İst., Pulhan B.*, 1946, 81-160 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları 282*).
F. 40 K.
94. — GRABBE.
Şaka, alay, hiciv ve ötesi. Çev. Basir FEYZİOĞLU ve Şahap İLTER. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 94 s. (*Dünya edebiyatından tercüme. Alman klâsikleri 41*).
F. 70 K.
95. — GRILLPARZER, F.
Fakir çalgıcı. Çev. Basir FEYZİOĞLU ve Şahap Sıtkı İLTER. *Ankara, Milli Eğitim B.*, 1946, 64 s. (*Dünya edebiyatından tercüme. Alman klâsikleri: 34*).
F. 65 K.
96. — GRÖBER, Prof. Dr. H.
Rietschel teshin ve havalandırma tekniği. Çev. Nusret KULİN. İkinci bası. *İst. Teknik Üniversitesi B.*, 1946, 480 s. (*İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi: 56*).
F. . . . K.
97. — GURVITCH, George.
Tabii hukuk mu, yoksa sezgiye dayanan müsbet hukuk mu? Çev. Hâlide UZBARK. *İst., Kenan B.*, 1945, 156-196 s. *Ay.: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mec. Cilt: II, sayı: 4*.
F. . . . K.
98. — HARDY, Thomas.
Çılgın kalabalıktan uzak. Çev. Raif OLGUN. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 180 s. (*Dünya edebiyatından tercüme. İngiliz klâsikleri: 43*).
F. 240 K.
99. — HASPELS, Dr. C. H. Emilie.
Eski Yunan boyalı keramiği. Çev. Aşkıdil AKARCA. *İst., Üniversite B.*, 1946, 304 s. (*İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayınları: 299*).
F. 200 K.
100. — HAUFF, W.
Kervan. Çev. Nijad AKİPEK. *İst., Milli Eğitim B.*, 1946, 155 s. (*Dünya edebiyatından tercüme. Alman klâsikleri: 33*).
F. 100 K.
101. — HAUPTMANN, G.
Hat bekçisi Thiel. Çev. Basir FEYZİOĞLU. *Ankara, Milli Eğitim B.*, 1946, 62 s. (*Dünya edebiyatından tercüme. Yeni Alman edebiyatı: 2*).
F. 50 K.

102. — HEINE, H.
Seyahat tabloları II. Çev. Pertev BORATAV. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 413 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Alman klâsikleri: 25).*
F. 260 K.
103. — HEMINGWAY, Ernest.
Gene sabah oldu. Çev. Vahdet GÜLTEKİN. *İst., Batı Yayını, 1946, 221 s. (Batı yayını roman serisi: 12).*
F. 200 K.
104. — HENRY, Noelle.
Kahraman bir kız değilim. Çev. Necati UTKU. *İst., Nebioğlu Yayınevi, 1946, 150 s. («Nebioğlu» küçük romanlar serisi: 2.)*
F. 100 K.
105. — HERCZEG, F.
Bizans. Çev. Sadrettin KARATAY. *Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 125 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Macar klâsikleri: 6).*
F. 90 K.
106. — HEYSE, P.
Andrea Delfin. Çev. Basir FEYZİOĞLU ve Şahap Sıtkı İLTER. *Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 122 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Alman klâsikleri: 30).*
F. 100 K.
107. — HICHENS, Robert.
Allahın bahçesi. Çev. Nihal YEĞİNOBALI. *İst., Türkiye Yayınevi, 1946, 382 s.*
F. 300 K.
108. — HILTON, James.
Gaip ufuklar. Çev. Hikmet HİKÂY. *İst., A. Halit K., 1946, 128 s. (Şark-tan-Garptan'ın seçme eserleri: 72).*
F. 100 K.
109. — Tıpkı anası gibi. Çev. Vahdet GÜLTEKİN. *İst., Arif Bolat K., 1947, 292 s. (Dünya edebiyatından seçme eserleri: 15).*
F. 300 K.
110. — Unutulan yıllar. Çev. Emine OSMAN. İkinci bası. *İst., Nebioğlu Yayınevi, 1947, 216 s. («Nebioğlu» en güzel dünya romanları serisi: 4).*
F. 200 K.
111. — HOLT, L. Emmett.
Sual ve cevaplı çocuk bakımı ve beslenmesi. Çev. Dr. Şükrü ŞENOZAN. İkinci bası. *İst., Cumhuriyet B., 1946, 235 s.*
F. 250 K.
112. — HOPFF, Dr. Heinrich.
Kısa organik kimya. Çev. Ord. Prof. Fazlı Faik YEĞÜL. *Ankara, Yüksek Ziraat Enstitüsü B., 1946, 149 s. (Tarım B. Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü ders kitabı: 33).*
F. . . . K.
113. — HOURTICQ, Louis
Sanat şaheserleri. Çev. Burhan TOPRAK. Cilt I. İkinci bası. *İst., Kenan B., 1946, 242 s. (Güzel Sanatlar Akademisi neş.).*
F. . . . K.

114. — Sanat şaheserleri. Çev. Burhan TOPRAK. Cilt 2 ve 3. İkinci bası. *İst.*, Kenan B., 1946, 251-472 + 479-609 s. (*Güzel Sanatlar Akademisi neş.*). F. . . . K.
115. — HUXLEY, Aldous.
Nice yazılardan sonra. Çev. Avni BAŞMAN. *İst.*, Remzi K., 1946, 284 s. (*Dünya muharrirlerinden tercüme serisi: 91*). F. 200 K.
116. — İBSEN, H.
Yapı ustası Solness. Çev. Avni GİVDA. *İst.*, Millî Eğitim B., 1946, 133 s. (*Dünya edebiyatından tercüme serisi: İskandinav klâsikleri: 6*). F. 95 K.
117. — İSAAC, Dr. Alfred.
İşletme iktisadı. Çev. Dr. Mehmet Ali ÖZEKEN. Cilt 2. Fasikül II. İkinci bası. *İst.*, Adnan K., 1946, 109 s. F. 125 K.
118. — İşletme iktisadı. Çev. Dr. Orhan TUNA. Cilt 1. İkinci bası. *İst.*, Hak K., 1947, 232 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları: 117 - İktisat Fakültesi yayınları: 8*). F. . . . K.
119. — İSAAC, Dr. Alfred ve BALKANLI, Aziz Tahsin.
Muhasebe tatbikatı. İkinci bası. *İst.*, Hüsnütabiat B., 1947, 280 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları. Genel: 263 - İktisat Fakültesi yayınları: 30*). F. 320 K.
120. — İSTRATI, Panait.
Kodin. Çev. Yaşar Nabi NAYIR. *İst.*, Cemal Azmi B., 1946, 144 s. F. 100 K.
121. — JEROMSKI, Stefan.
Vatan uğrunda. Çev. T. ACAROĞLU ve A. ŞAKAR. *İst.*, A. Sait B., 1946, 146 s. (*İstanbul Yayın İstihlak Kooperatifi yayınları*). F. 160 K.
122. — KASATKİN, A. S. ve PEREKALİN, M. A.
Genel elektroteknik. Cilt I. Elektroteknikğin esasları. Çev. Şükrü DURUSEL. *İst.*, Teknik Üniversitesi B., 1946 302 s. (*Millî Eğitim B. Teknik Okulu Kütüphanesi: 42*). F. 305 K.
123. — KELLER, G.
Yedi efsane. Çev. Dora GÜNEY ve Necati CUMALI. *İst.*, Millî Eğitim B., 1946, 119 s. (*Dünya edebiyatından tercüme serisi: Alman klâsikleri: 35*). F. 80 K.
124. — Zirich hikâyeleri. I. Çev. Dr. Necip ÜÇOK. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 147 s. (*Dünya edebiyatından tercüme serisi: Alman klâsikleri: 23*). F. 115 K.
125. — KLEINLOGEL, A.
Tekkatlı çerçeveler. Çev. N. ÖLÇEN. Cilt I. *İst.*, Haşim B., 1946 319 s. F. . . . K.

126. — KLEIST, H. von.
Michael Kohlas. Çev. Dr. Necip ÜÇOK. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946,
132 s. (*Okul klâsikleri: 4*). F. 110 K.
127. — KOHLMANN, W.
Kübaj cetveli. Çev. Murad LOLAN. *İst., İnkılâp K.*, 1946, 178 s.
F. 250 K.
128. — KÜPFMÜLLER, K.
Teorik elektroteknîğe giriş I. Çev. Ahmet AKHUNLAR. *İst., Teknik Üni-
versitesi B.*, 1946, 259 s. (*İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi: 130*).
F. . . . K.
129. — LA FONTAINE.
Lafonten hikâyeleri. Çev. Ömer Sedat ÖKTEM. *İst., İşıl Kitap ve Basıme-
vi*, 1947, 48 s. F. 50 K.
130. — LA HIRE, Jean de.
İki çocuğun devriâlemi. Çev. Vedat Örfi BENGÜ. Cilt 3 ve 4. *İst., Güven
Yayınevi*, 1946, 184 + 175 s. F. 125 + 125 K.
131. — İki çocuğun devriâlemi. Çev. Murad SERTOĞLU. Cilt 5. *İst., Güven Yayı-
nevi*, 1946, 160 s. F. 125 K.
132. — İki çocuğun devriâlemi. Çev. Vedat Örfi BENGÜ. Cilt 6. *İst., Güven Yayı-
nevi*, 1946, 184 s. F. 125 K.
133. — LAO-TZU.
Taoizm. Çev. Dr. Muhaddere Nabi ÖZERDİM. *Ankara, Millî Eğitim B.*,
1946, 46 s. (*Dünya edebiyatından tercümeler. Çin klâsikleri: 2*).
F. 60 K.
134. — LAROUSSE, P.
Tarih çiçekleri II. Çev. Ali Kemali AKSÜT. *İst., Valentine B.*, 1946, 129-
256 s. F. 100 K.
135. — LAURIE, André.
Robenson'un mirası. Çev. Fevzican AKYÜZ ve Sayhan BİLBAŞAR. *İst.,
Güven B.*, 1946, 128 s. (*Seyahat ve macera romanları serisi: 1*).
F. 100 K.
136. — LEIBNIZ.
Théodicée denemeleri. İnsanla aklın uygunluğu üzerine konuşma. Çev. Hüse-
yin BATU. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 116 s. (*Dünya edebiyatından tercü-
meler. Fransız klâsikleri: 106*). F. 110 K.
137. — LEMOINE, Prof. M. J. ve BLANC, Prof. M. A.
Genel ve denel fizik. Çev. Hayri DENER. Cilt III. Fasikül 3. *İst., Kenan
B.*, 1946, 561-750 s. (*Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Um. 30 - Fiz. 19*).
F. 190 K.

138. — Genel ve denel fizik. Çev. Nusret KÜRKÇÜOĞLU. Cilt I. Fesikül 2. Termodinamik. *İst.*, Şirketi Mürettibiye B., 1946, 529-851 s. (Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi yayınları. Um. 27-Fiz. 17). F. 300 K.
139. — LENGYEL, M.
Tayfun. Çev. Sadrettin KARATAY. Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 158 s. (Dünya edebiyatından tercüme. Yeni Macar edebiyatı: 2). F. 90 K.
140. — LESAGE.
Gil Blas de Santillane'in maceraları III ve IV. Çev. Prof. Sabri Esat SIYAVUŞGİL. *İst.*, Millî Eğitim B., 1946, 280+273 s. (Dünya edebiyatından tercüme. Fransız klâsikleri: 60). F. 140 + 180 K.
141. — Turcaret. Çev. Orhan Veli KANIK. Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 115 s. (Dünya edebiyatından tercüme. Fransız klâsikleri: 109). F. 75. K.
142. — LETINIER, Georges.
Günün nüfus meseleleri. Teknik terakki, harp tahripleri ve optimum nüfus. Çev. Celâl AYBAR. Ankara, Akın B., 1946, 29 s. (Başbakanlık İstatistik G. Md. yayını: 225-İncelemeler serisi: 115). F. . . . K.
143. — LOFTS, Nor'an.
Hester. Çev. Hikmet HİKÂY. *İst.*, Hilmi K., 1946, 240 s. (Son asır dünya edebiyatı serisi: 22). F. 175 K.
144. — MAISTRE, Xavier de.
Aoste şehrinin cüzzamlısı. Çev. Sitare SEVİN. Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 28 s. (Dünya edebiyatından tercüme. Fransız klâsikleri: 108). F. 40 K.
145. — Odamda gece seferi. Çev. Sitare SEVİN. *İst.*, Millî Eğitim B., 1946, 72 s. (Dünya edebiyatından tercüme. Fransız klâsikleri: 113). F. 60 K.
146. — MANZONI.
Carmagnola kontu. Çev. Ragıp ÖGEL. *İst.*, Millî Eğitim B., 1946, 80 s. (Dünya edebiyatından tercüme. İtalyan klâsikleri: 9). F. 60 K.
147. — MARIVAUX.
Gönül ve kısmet oyunu. Çev. Zeynep MENEMENCİ. *İst.*, Millî Eğitim B., 1946, 152 s. (Dünya edebiyatından tercüme. Fransız klâsikleri: 125). F. 55 K.
148. — MARSHALL, Rosamond.
Sokak kızı Kitty. Çev. Nuriye MÜSTEKİMOĞLU. *İst.*, Güven Yayınevi, 276 s. («Nebioğla» En güzel dünya romanları serisi: 3). F. 250 K.
149. — MASSINON, Léon.
Mal ve tarife bilgisi. Çev. Pertev DURU. *İst.*, R. Zelliç B., 1946, 324 s. F. 400 K.

150. — MAUGHAM, W. Somerset.
Ölüm mektubu. Çev. Erdoğan METE. *İst., Nebioğlu Yayınevi, 1946, 80 s.*
(«Nebioğlu» küçük romanlar serisi: 3). F. 75 K.
151. — Sheppey. Çev. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Filolojisi Öğrencileri. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 152 s.* (Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayınları: 36). F. 85 K.
152. — Çember. Çev. Betül TEKİNER. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 126 s.* (Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayınları: 37). F. 60 K.
153. — MAUPASSANT, Guy de.
Tombalak. Çev. Nermin SANKUR. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 58 s.* (Dünya edebiyatından tercüme. Fransız klâsikleri: 112). F. 50 K.
154. — Tellier evi. Çev. Mustafa Nihat ÖZÖN. *İst., Remzi K., 1947, 138 s.* (Dünya Muharrirlerinden tercüme serisi: 92). F. 100 K.
155. — MAUROIS, André.
İklimler. Çev. Hamdi VAROĞLU. *İst., A. Halit K., 1946, 176 s.* (Şarktan-Garptan seçme eserler: 70). F. 150 K.
156. — MESNY, R.
Genel radyoelektrik. Çev. A. ATAMAN. Cilt I. *İst., Teknik Üniversitesi B., 1946, 414 s.* (İstanbul Teknik Üniversitesi Kütaphanesi: 123). F. . . . K.
157. — MÍKSZATH, K.
Konuşan kaftan. Çev. Sadrettin KARATAY. *Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 147 s.* (Dünya edebiyatından tercüme. Macar klâsikleri: 5). F. 120 K.
158. — Aziz Petrus'un şemsiyesi. Çev. Necmi SEREN. *Ankara Sakarya B., 1946, 347 s.* (Dünya edebiyatından tercüme. Macar klâsikleri: 10). F. 220 K.
159. — MILL, J. S.
Faydacılık. Çev. Şahap Nazmi COŞKUNLAR. *Ankara, Ar B., 1946, 110 s.* (Dünya edebiyatından tercüme. İngiliz klâsikleri: 48). F. 70 K.
160. — MILNE, A. A.
Dover yolu. Çev. Mediha BURİAN. *Ankara Millî Eğitim B., 116 s.* (Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayınları: 40). F. 70 K.
161. — MOLIÈRE.
Cimri. Çev. Yaşar Nabi NAYIR. İkinci bası. *İst., Millî Eğitim B. 1946, 172 s.* (Okul klâsikleri serisi: 1). F. 115 K.

162. — Münasebetsizler. Çev. Yaşar Nabi NAYIR. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 41 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 20*).
F. 40 K.
163. — MOLNAR, F.
Çocuklar. Çev. Necmi Seren. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 92 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Macar edebiyatı: 1*).
F. 70 K.
164. — MORIARTY.
İngiliz polis teşkilâtı ve idaresi (ve polisi ilgilleyen usul hükümleri). Çev. Sıddık TÜMERKAN. *İst.*, *Berksoy B.*, 1946, 219 s. (*İçişleri B. Emniyet G. Md. yayımları: 3*).
F. . . . K.
165. — MOSCA, Gaetane.
Eski Yunanistan'da siyasi müesseseler ve doktrinler. Çev. Mukbil ÖZYÖRÜK. *İst.*, *Kenan B.*, 1945, 234-256 s. *Ay.: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mec. Cilt II, sayı: 4*.
F. . . . K.
166. — MUNTSCHE, Dr. Otto.
Herp gazları hastalıklarının patolojisi ve tedavisi. Çev. Dr. Kâzım ARAS. *İst.*, *Askerî B.*, 1946, 154 s.
F. 174 K.
167. — MÜLLER, Prof. F. W. K. ve GABAIN, Dr. A. von.
Uygurca üç hikâye. Çev. S. HİMRAN. *İst.*, *İbrahim Horoz B.*, 1946, 119 s. (*Türk Dil Kurumu. Seri: C II, sayı: 27*).
F. 100 K.
168. — NETZ, Heinrich.
İst. ekonomisi. Çev. Necmi İNANÇ. *İst.*, *Nam B.*, 1946, 122 s. (*Sümerbank U. Md. neş. 90-18*).
F. . . . K.
169. — NODIER, Charles.
Ölü adam deresi. Çev. Yusuf TAVAT. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 165 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 129*).
F. 110 K.
170. — O'NEILL, Eugene.
Farklı. Çev. Avni GİVDA. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 99 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları: 33*).
F. 70 K.
171. — Sonu gelmeyen günler. Çev. Avni GİVDA. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 131 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları: 32*).
F. 90 K.
172. — Anna Christie, Çev. Avni GİVDA. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 124 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları: 34*).
F. 70 K.
173. — İp. Çev. Avni GİVDA. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 46 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları: 39*).
F. 35 K.
174. — Yağ. Çev. Avni GİVDA. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 31 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları: 38*).
F. 30 K.

175. — Kahvaltıdan önce. Çev. Avni GİVDA. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 36 s.*
(*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayımları: 37*). F. 30 K.
176. — OSTROVSKİ.
Kurtlarla kuzular. Çev. Nafia TANUR. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 183 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 51*). F. 90 K.
177. — PELLICO, Silvio.
Zindanda. Çev. Ragıp ÖGEL. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 291 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. İtalyan klâsikleri: 8*). F. 170 K.
178. — PETERICH, Eckart.
Küçük Yunan mitologyası. Çev. Dr. Suat Yakup BAYDUR. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 156 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Yardımcı eserler serisi: 1*). F. 115 K.
179. — PFEIFFER, (Wilhelm) ve WESTHUES, (Melchior).
Cerrahi ameliyeler el kitabı. Çev. Rifat MARAL ve Dr. Cevat ŞAHİN. *İst., Ülkü B., 1946, 298 s.* (*Askerî Veteriner Tatbikat Okulu yayımları: 9*). F. . . . K.
180. — PITIGRILLI.
İvret Fransızca öğreniyor. *İst., Efe Neşriyatı, 1946, 86 s.* F. 150 K.
181. — Topal karganın hatıraları. Nakleden: Avni İNSEL. *İst., Insel K., 1946, 126 s.* (*Cihan edebiyatı serisi: 21*). F. 150 K.
182. — PLAUTUS.
İkizler. Fransızcaya Çev. Naudet-CLOUARD ve A. ERNOUT; Türkçeye Çev. Nurullah ATAÇ. *Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 89 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Lâtin klâsikleri: 13*). F. 70 K.
183. — Tecimen. Fransızcaya çev. Naudet-CLOUARD ve A. ERNOUT. Türkçeye çeviren. Nurullah ATAÇ. *Ankara, Millî Eğitim B., 1946, 81 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Lâtin klâsikleri: 12*). F. 65 K.
184. — POINCARE, Henri.
Bilim ve varsayım. Çev. Fethi YÜCEL. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 277 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 114*). F. 170 K.
185. — PORTEFIN, M.
At yarışlarında çıkıştan varışa kadar. Çev. Şevket KIRGÜL ve Sait AKSEN. *İst., Tan B., 1946, 348 s.* (*Yarış Atları Yetiştiricileri ve Sahipleri Cemiyeti yayımları*). F. 300 K.
186. — PUŞKİN, A. S.
Küçük tragediyalar. Çev. Erol GÜNEY ve Oğuz PELTEK. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 82 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 45*). F. 80 K.

187. — RACINE.
Bayazıt. Çev. Reşat Nuri DARAGO. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 98 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler, Fransız klâsikleri 103*). F. 70 K.
188. — RAVAISSON, Félix.
Alışkanlık hakkında. Çev. Nezahat TANÇ. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 56 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler, Fransız klâsikleri: 120*). F. 65 K.
189. — RENAN.
Nutuklar ve Konferanslar. Çev. Ziya İSHAN. *Ankara Sakarya B.*, 1946, 215 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler, Fransız klâsikleri: 131*). F. 140 K.
190. — RENAULT-MAGNY, Yvonne.
Genç bir kızın üniversite hatıraları. Çev. Zerrin ÜN. *İst.*, *Güven Yayınevi*, 1946, 39 s.
F. 50 K.
191. — REMY, Heinrich.
Anorganik kimya. Çev. Baha ERDEM. Cilt I. Fasikül VI. *İst.*, *Marifet B.*, 1946, 483-578 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları: 274*). F. 50 K.
192. — Anorganik kimya. Çev. Baha ERDEM. Cilt I. Fasikül VII. *İst.*, *Marifet B.*, 1946, 579-674 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları: 274*). F. 50 K.
193. — Anorganik kimya. Çev. Baha ERDEM. Cilt I. Fasikül VIII. *İstanbul Marifet B.*, 1947, 675-834 s. (*İstanbul Üniversitesi yayınları 274*). F. 160 K.
194. — ROOSVELT, Elliot.
İfşa ediyorum. Çev. Semih YAZICIOĞLU. *İst.*, *Nebioğlu Yayınevi* 1947, 199 s.
F. 200 K.
195. — ROSENBERG, Ord. Prof. Dr. H.
Astrofizik dersleri. Çev. Dr. T. Okyay KABAKCIOĞLU. *İst.*, *Marifet B.*, 1946, 188 s. (*Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi yayınları, 34-Astr. 1*). F. 275 K.
196. — ROSTAND, Maurice.
Öldürdüğüm adam. Çev. Lütfi AY. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 89 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayınları: 35*). F. 55 K.
197. — ROUSSEAU, J. - J.
Toplum anlaşması. Çev. Vedat GÜNYOL. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 209 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler, Fransız klâsikleri: 136*). F. 150 K.
198. — SADI.
Gülistan. Çev. Hikmet İLAYDIN. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 121 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler, Şark-İslâm klâsikleri: 12*). F. 350 K.

199. — SAND, George.
Şeytanlı göl. Çev. Kemal DEMİRAY *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 151 s.
(*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klasikleri: 115*). F. 110 K.
200. — Indiana. Çev. Turan GÜLÇÜR. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 344 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 133*). F. 200 K.
201. — SCHEFFER, Dr. Wilhelm ve GLAESER, Dr. Heinrich.
Fabrika laboratuvarlarının düzenlenmesi. Çev. İzzet ERKSAL. *İst.*, *Nam B.*, 1946, 57 s. (*Sümerbank U. Md.neş. 10-37*). F. . . K.
202. — SCHILLER.
Wilhelm Tell. Çev. Seniha Bedri GÖKNİL. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 166 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Alman Klâsikleri: 31*) F. 120 K.
- 203 — Wallenstein trilogyası I. Wallenstein'in karargâhı. Çev. Seniha Bedri GÖKNİL. *İst.*, *millî Eğitim B.*, 1946, 51 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Alman klâsikleri: 44*). F. 40 K.
204. — Amca rolünde yeğen. Çev. Füzûlan BORAHAN ve M. Ali ÇAMLICA, *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 71 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Alman klâsikleri: 40*). F. 50 K.
- 205 — SCHMİDT, Heinrich.
Epikür'ün «Yaşama sevinci» felsefesi. Çev. Yunus Kâzım KÖNİ. *İst.*, *Remzi K.*, 1946, 91 s. (*Kültür serisi: 15*). F. . . . K.
206. — SCOTT, Walter.
Ivanhoe I. Çev. Avni GİVDA. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 439 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri: 47*). F. 250 K.
207. — SCRİBE.
Bir bardak su, yahut sebep ve neticeler. Çev. Lütfi AY. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 152 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 130*). F. 90 K.
208. — SEGUR, Comtesse de.
Bir yaramazın başına gelenler. Çev. Vasfi Mahir KOCATÜRK. *İst.*, *Kenan B.*, 1946, 64 s. (*Çocuk kitapları serisi: 1*). F. 50 K.
209. — Bir sevimli şeytan. Çev. Mithat Sadullah SANDER ve Cemil Sena ONGUN. *İst.*, *Tefeyyüz K.*, 1947, 187 s. F. 125 K.
210. — SEGUR, Nicolas.
Kırmızı perde. Çev. Adil ALEVKUŞ. *İst.*, *Burhaneddin Erenler B.*, 1946, 146 s. F. 200 K.
211. — SEHEWİOR, Prof. G.
Arazi ölçmesi. Çev. Enver KURDOĞLU. *Ankara, Çankaya B.*, 1946, 240 s. (*Tarım B. yayınları: 634-Pratik kitaplar: 6*). F. . . . K.

212. — SEILER, Otto.
Deprem sigortası. Çev. Hikmet VERAL. *1st.*, *Hüsnütabiat B.*, 1946, 103 s.
F. 200 K.
213. — SHAKESPEARE, William.
Antonius ile Kleopatra. Çev. Seniha SAMİ. *1st.*, *Hilmi K.*, 1946, 216 s.
(*Hilmi Kitabevi neş.* 83). F. 150 K.
214. — Hamlet. Çev. Orhan BURİAN. İkinci bası. *1st.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 223 s. (*Okul klâsikleri: 3*). F. 90 K.
215. — Macbeth. Çev. Orhan BURİAN. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 102 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri: 12*). F. 70 K.
216. — Hırçın kız. Çev. Nurettin SEVİN. *1st.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 127 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri: 26*). F. 80 K.
217. — On ikinci gece. Çev. Avni GÜVDA. *1st.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 127 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. İngiliz klâsikleri: 7*). F. 75 K.
218. — SOPHOKLES.
Aias. Çev. Suat SİNANOĞLU. İkinci bası. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 65 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikleri: 6*). F. 60 K.
219. — Antigone. Çev. S. ALİ. İkinci bası. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 67 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikleri: 5*). F. 50 K.
220. — Elektra. Çev. Azra ERHAT. İkinci bası. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 73 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Yunan klâsikleri: 4*). F. 70 K.
221. — STEINBECK, John.
Sardalya sokağı. Çev. Behice BORAN. *1st.*, *Batı Yayınevi*, 1946, 164 s. (*Batı yayını roman serisi: 11*). F. 125 K.
222. — STENDHAL.
Kızıl ile kara. I. Çev. Nûrullah ATAÇ. İkinci bası. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 257 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 2*). F. 200 K.
223. — STORM, Th.
Meşe ağaçlı köşk. Çev. Dora GÜNEY ve Necati CUMALI. *Ankara, Sakarya B.*, 1946, 65 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Alman klâsikleri: 43*). F. 60 K.
224. — STOWE, Harriet Beecher.
Kamçılı medeniyet. Çev. BEDRETTİN. İkinci bası. *1st.*, *A. Halit K.*, 1947, 64 s. (*Çocuk kitapları serisi: 24*). F. 50 K.

225. — STRANG, John Alexander.
Teorik mekanik, Çev. Naci İSKENDER. Cilt I. *İst.*, *Pulhan B.*, 1946, 326 s. (*Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi yayınları. Um. 28 - Mek. 3*).
F. 530 K.
226. — STROWSKY, Fortunat.
Tiyatro ve bizler. Çev. Sabri Esat SİYAVUŞGİL. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 123 s. (*Millî Eğitim B. Devlet Konservatuarı yayınları. Tiyatro sanatı üzerine eserler serisi: 2*).
F. 70 K.
227. — SWIFT, J.
Gulliver'in seyahatleri I-II. Çev. İrfan ŞAHİNBAŞ. İkinci bası. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 215 s. (*Okul klâsikleri serisi: 2*).
F. 80 K.
228. — SZİGLİGETİ, E.
Liliomfi. Çev. Necmi SEREN. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 122 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Macar klâsikleri: 8*).
F. 90 K.
229. — ŞÇEDRİN, Saltikov.
Büyükler için masallar I. Çev. Aziz ALPAUT. *Ankara, Ar B.*, 1946, 211 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 57*).
F. 150 K.
230. — TERENCEUS.
Fromio. Fransızcaya çev. Emile CHAMBRY; Türkçeye çev. Nurullah ATAÇ. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 84 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Lâtin klâsikleri: 11*).
F. 75 K.
231. — Hadım. Fransızcaya çev. Emile CHAMBRY; Türkçeye çev. Nurullah ATAÇ. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 86 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Lâtin klâsikleri: 10*).
F. 70 K.
232. — Özünün celladı. Fransızcaya çev. E. CHAMBRY; Türkçeye çev. Nurullah ATAÇ. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 83 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Lâtin klâsikleri: 14*).
F. 60 K.
233. — Kaynana. Fransızcaya çev. E. CHAMBRY; Türkçeye çev. Nurullah ATAÇ. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 60 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Lâtin klâsikleri: 13*).
F. 50 K.
234. — Andros güzeli. Fransızcaya çev. E. CHAMBRY; Türkçeye çev. Nurullah ATAÇ. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 82 s. (*Dünya edebiyatından tercümele. Lâtin klâsikleri: 16*).
F. 60 K.
235. — TETREL, A.
Mekanik Problemleri (ve esas teorilerin hülâsaları). Çev. Feyyaz GÜRSAN. *Fasikül II. İst.*, *Teknik Üniversitesi B.*, 1946, 380 s. (*İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi: 104*).
F. . . K.

236. — THIBAUD, Jean.
Atomların hayatı ve transmütasyonları. Çev. Besim TANYEL. *İst., Kenan B.*, 1946, 193 s. (Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi yayınları. Um. 31-Fiz. 20). F. 250 K.
237. — TINAYRE, M.
Ağıktan önce. Çev. Mazhar KUNT. *İst., Uğur K.*, 1947, 112 s. F. 125 K.
238. — TOBOLIN, C. O.
Dokuma sanayiinde istihsal ziyatı ile mücadele. Çev. Fahir GÜNYOL. *İst., Tan B.*, 1946, 44 s. (Sümerbank U. Md. neş.: 60-15). F. . . K.
239. — Vater işçisinin teknik bilgisi. Çev. Hasan ASENA. *İst., Tan B.*, 1946, 70 s. (Sümerbank U. Md. neş.: 61-28). F. . . K.
240. — TOLSTOY, L. N.
İlk gençlik. Çev. Râna ÇAKIRÖZ. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 121 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri 38). F. 90 K.
241. — Polikuşka. Çev. Râna ÇAKIRÖZ. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 95 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 54). F. 80 K.
242. — Halk için hikâyeler. Çev. D. SORAKIN ve S. AYTEKİN. *Ankara Millî Eğitim B.*, 1946, 109 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 55). F. 80 K.
243. — Harb ve sulh III. Çev. Zeki BAŞTIMAR. *Ankara, Sakarya B.*, 1946, 239 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 2). F. 175 K.
244. — TÖDT, Fritz.
Fiziko-şimik metotlar ile pancar şekeri endüstrisinde işletme kontrolü ve ölçü-ler. Çev. Osman BOZOK. *İst., Kâğıt ve Basım işleri A. Ş.*, 1946, 126 s. (Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. neş. 12). F. . . K.
245. — TURGENYEV, İ. S.
Başkanın ziyafeti. Çev. Nihal Yalaza TALUY. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 50 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 44). F. 40 K.
246. — Bekâr. Çev. Nihal Yalaza TALUY. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 124 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 39). F. 80 K.
247. — Köyde bir ay. Çev. Hasan Âli EDİZ. *İst., Millî Eğitim B.*, 1946, 183 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri 37). F. 125 K.
248. — Bozkırda bir Kırıl Lear. Çev. Oğuz PELTEK ve Erol GÜNEY. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 121 s. (Dünya edebiyatından tercümele. Rus klâsikleri: 56). F. 90 K.

249. -- Parasızlık. Çev. Nihal Yalaza TALUY. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 43 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Rus klâsikleri: 43*). F. 40 K.
250. -- VALMIKI.
Ramayana. Çev. Ömer Rıza DOĞRUL. *İst., A. Halit K., 1947, 159 s.*
(*Şarktan-Garptan seçme eserler: 78*). F. 150 K.
251. -- VAN DE VELDE, Dr. Th. H.
Cinsi münasebetlerimizin iç yüzü ve mükemmel izdivaç. Fizyolojisi ve tekniği.
Çev. Ertuğrul KAYIHAN. *İst., İktisadi Yürüyüş B., 1946, 304 s.*
F. 400 K.
252. -- VERNE, Jules.
Dünyanın bir ucundaki fener. Çev. Ferid Namık HANSOY. *İst., İnkılâp K., 1946, 208 s.* (*Jules Verne eserleri koleksiyonu: 29*). F. 100 K.
253. -- İki sene mektep tatili. Çev. Sinan REŞAT. *İst., A. Halit K., 1946, 70 s.*
(*Gençlik serisi: 3*). F. 50 K.
254. -- Yeşil şua. Çev. Ferid Namık HANSOY. *İst., İnkılâp K., 1946, 204 s.* (*Jules Verne eserleri koleksiyonu: 30*). F. 100 K.
255. -- VERONA, Guide da.
Peygamber çiçeği. Çev. Nazım ENGİN. *İst., Aygün K., 1946, 232 s.* (*Aygün kitapları: 2*). F. 200 K.
256. -- VIVANTI, Anni.
Kartal. Çev. Ragıp ÖGEL. *Ankara, Akba, 1946, 167 s.* F. 125 K.
257. -- VOLNEY.
Harabeler. Çev. Samim Kâzım AKSES. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 240 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 128*). F. 140 K.
258. -- VOLQUARDTS, G. ve VOLQUARDTS, H.
Ölçme bilgisi. Çev. Dr. Enver KURDOĞLU. *İst., Kutulmuş B., 1947, 208 s.*
(*Türkiye Ormancular Gemiyeti yayınları: 2*). F. 300 K.
259. -- VOLTAIRE.
Hikâyeler II. Çev. Fehmi BALDAŞ. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 208 s.*
(*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 111*). F. 140 K.
260. -- Zadiğ ve başka hikâyeler. Çev. Yaşar Nabi NAYIR. *İst., Millî Eğitim B., 1946, 389 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 110*). F. 240 K.
261. -- XIV. Louis asrı II ve III. Çev. Nahid Sırrı ÖRİK. *Ankara ve İst., Millî Eğitim B., 1946, 325 + 199 s.* (*Dünya edebiyatından tercümeleer. Fransız klâsikleri: 87*). F. 250 + 100 K.

262. — Felsefe Sözlüğü IV. Çev. Lütfi AY. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 323 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 46*). F. 200 K.
263. — WALKER, Dr. E. R.
Ücretler siyaseti ve konjonktür. Çev. Halit TARANCI. *Konya Ülkü B.*, 1946, 115 s. F. 150 K.
264. — WALLACE, Edgar,
Kurbaga işareti. Çev. Süheyla AÇBA. *İst.*, *A. Halit K.*, 1946, 192 s. (*Macera ve polis romanları serisi: 10*). F. 150 K.
265. — WALLACE, Henry A.
Halk asrı. Çev. Ahmet HİSARLI. *İst.*, *Hilmi K.*, 1947, 83 s. F. 125 K.
266. — WARBASSE, James Peter.
Kooperatif demokrasisi. Çev. Akil KOYUNCU. Cilt I. *İzmir. Ahenk B.*, 1946, 194 s. (*İzmir İncir ve Üzüm Tarım Kooperatifleri Birliği yayınları: 4*). F. 150 K.
267. — WECKE, F.
Çimento. Çev. İzzet ERKSAL. *İzmit, Selüloz B.*, 1947, 116 s. (*Sümerbank U. Md. neş.: 86-36*). F. ... K.
268. — WEIBEL, Prof. Dr. Wilhelm.
Kadın hastalıkları. Çev. Dr. Ziya ÜSTÜN. *İst.*, *Bir Yayınevi*, 1946, 392 s. F. 1250 K.
269. — WILDE, Oscar.
Mesut Prens (Üç masal). Çev. Nermin MİLÂR. *İst.*, *Işık K.*, 1947, 48 s. F. 50 K.
270. — WINTERTON, Paul.
Rusyanın iç yüzü. Çev. Ferda KOCAÇİMEN. *İst.*, *Şirketi Mürettibeye B.*, 1946, 148 s. F. 150 K.
271. — WYSS, J. R.
İsviçreli Robenson. Çev. Yaşar Nabi NAYIR. *İst.*, *Kader B.*, 1946, 156 s. (*Çocuklar ve gençler için eserler: 1*). F. 100 K.
272. — Yirmi sene sonra. Çev. Adnan ERİM. *İst.*, *Marmara B.*, 1946, 64 s. F. 60 K.
273. — ZEVACO, Michel.
Pardayyan'ın sonu. Çev. Cemil Cahit CEM. *İst.*, *Güven Yayınevi*, 1946, 397 s. (*Pardayyanlar serisi: 10*). F. 250 K.
274. — Kapitau. Çev. Cemil Cahit CEM. *İst.*, *Güven Yayınevi*, 1947, 328 s. (*Kahramanlık romanları serisi: 4*). F. 250 K.
275. — ZOLA, Emile.
Emek I ve II. Çev. Hamdi VAROĞLU. *Ankara, Millî Eğitim B.*, 1946, 306+314 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 107*). F. 200+210 K.
276. — Rougon'ların yükselişi I ve II. Çev. Hamdi VAROĞLU. *İst.*, *Millî Eğitim B.*, 1946, 273+268 s. (*Dünya edebiyatından tercümeleler. Fransız klâsikleri: 127*). F. 220 + 110 K.

Haberler:

I

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından beş yıldan beri çıkarılmakta olan klâsik eserlerin tercüme ve yayım işleriyle vazifelendirilen Tercüme Bürosu'nun çalışmalarına yeni bir düzen verilmesi uygun görülmüş ve bu maksatla, 29 ocak 1947 tarihinde, Millî Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sırer'in başkanlığında yapılan toplantıda aşağıdaki kararlar alınmıştır:

1 — Beş yıldan beri yayımlanmakta olan ve sayısı beş yüzü aşan türlü dillere ait edebî eserlerin yanısıra her Türk okuyucusunun kültürünü tamamlıyacak felsefe, tarih ve bilim eserlerine de geniş ölçüde yer verilecektir.

2 — Yayımlanmasına devam edilecek edebî eserler arasında gençlerimizin yurt sevgisini uyanık tutacak mahiyetteki eserlerin dilimize çevrilmesine daha çok önem verilecektir.

3 — Dünya edebiyatından klâsik tercüme serisinde birçok eserleri dilimize çevrilmiş bulunan büyük yazarların hayatlarını, eserlerini ve bunların bağlı oldukları devir ve cereyanları etraflıca tanıtmak amacıyla bu yazarlarla devir ve cereyanlar hakkında türlü dillerde yapılmış ve dünya ölçüsünde değer kazanmış monografi mahiyetindeki tetkik ve tahlil eserleri tercüme ettirilerek ayrı bir seri halinde yayımlanacaktır.

4 — Modern tiyatro eserlerine ayrılan «Konservatuvar serisi» yayımlarına devam edilecek ve bu seriye eklenmiş olan «Tiyatro sanatı üzerine denemeler» serisi bu alanda türlü dillerde yazılmış en değerli tetkik eserlerinin tercümeleriyle zenginleştirilecektir.

5 — Bundan başka Tercüme Bürosu içinden seçilecek ve her dil gurupundan bir temsilcinin iştirakiyle kurulacak bir yazı işleri kadrosu, Bakanlıkça her iki ayda bir çıkarılmakta olan *Tercüme* dergisinin vaktinde hazırlanıp yayımlanmasını düzenliyecektir.

Bu plânın gerçekleştirilmesi için Tercüme Bürosunun her dil gurupu ayrı komisyonlar halinde toplanarak tercüme ettirilecek eserlerin yeni listelerini hazırlamaya başlamıştır. Listelerin hazırlanması bittikten ve Büronun umumi heyetinde görüşülerek son şekillerini aldıktan sonra *Tercüme* dergisinin ilk çıkacak sayısında ilân edilecektir.

II

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 1943 yılında hazırlanan ve beş yıl içinde tercüme ettirilerek yayımlanması düşünülen eserleri bir araya

toplıyan Klâsikler listesi, Tercüme Bürosu umumi heyetince, yukardaki karara uygun olarak, yeniden gözden geçirilmiş ve bu listeye:

1 — Önümüzdeki on yıl içinde yeniden tercüme ettirilip yayımlanması düşünülen klâsik edebî eserlerle klâsik felsefe, tarih ve bilim eserleri ilâve edilmiştir.

2 — Klâsik seriye girmemekle beraber, dilimize çevrilmesinde fayda umulan felsefe, tarih ve diğer bilim eserleri için «*Bilim Serisi*» adı altında ikinci bir seri açılmış; bu seriye, şimdilik, kısa bir zamanda tercüme ettirilerek yayımlanması lüzumlu görülen kitaplar alınmıştır.

3 — Ayrıca, klâsik seriye giren büyük yazarların hayat ve eserlerini, bağlı oldukları devir ve cereyanları etraflıca aydınlatan monografi ve biyografi mahiyetindeki eserler için de «*Klâsikler için yardımcı eserler*» adı altında üçüncü bir seri açılmış; bu seriye de şimdilik, en çok eseri dilimize çevrilmiş, kısa veya uzun zamanda çevrilmesi kararlaştırılmış yazarların hayat ve eserlerini inceleyen kitaplar alınmıştır.

4 — Memleketimizde Hint, Çin, Eski Yunan, Lâtin, İspanyol, Portekiz ve İskandinav dillerini iyi bilen tanınmış mütercimler pek az olduğu için, şimdilik, yalnız bu dillerdeki klâsik eserlerin Fransızca, İngilizce, Almanca ve İtalyanca tercümelerinden veya bu dillerde yapılmış birkaç tercümeyle birden başvurularak çevrilmesi, Türk okuyucusunu daha uzun zaman bu kitaplardan mahrum etmemek için, zaruri görülmüştür.

5 — Yeni listelere kitapçıların ana dilden tercüme ettirip yayımlanmış oldukları eserler alınmamış, daha ziyade mahiyetleri itibariyle kitapçılar tarafından yayımlanmaları ticari bakımdan elverişli sayılmıyacak eserler alınmıştır.

6 — Bu esaslara göre hazırlanmış olan yeni listeler aşağıda gösterilmiştir. Klâsikler listesinde, şimdiye kadar yayımlanmış eserlerin yanına mütercimlerin adları yazılmış; tercümesi havale edilmiş olmakla beraber henüz yayımlanmamış eserlerin yanına da birer yıldız işareti konulmuştur.

III

Tercüme Bürosu umumi heyeti «*Dünya Edebiyatından tercümeler*» serisiyle, yeni açılan «*Klâsikler için yardımcı eserler*» ve «*Bilim eserleri*» serisinde çıkmak üzere tercüme ettirilecek eserlerin havalesinde bundan sonra aşağıdaki esaslara göre hareket etmeği kararlaştırmıştır:

1 — Her üç seride çıkacak eserler, lüzum ve önemi göz önünde tutularak, Büroca tâyin edilecek bir programa göre tercüme ettirilecek ve yayımlanacaktır.

2 — Bu serilerde çıkmak üzere tercüme almak için Büroya örnek gönderme usulü kaldırılmıştır. Bundan sonra Tercüme Bürosu, mütercimleri

kendisi seçecek ve edebî tercüme alanında devamlı çalışmalarıyla başarı kazanmış kimseleri tercih edecektir.

3 — Kendilerine Büroca havale edilmemiş eserleri, listelerde olsa dahi, kendiliklerinden tercüme edip gönderenlerin tercümeleri kabul edilmeyecektir.

4 — Büroca verilen tercüme hangî mütercime havale edilmişse kitaba onun adı konulacaktır. Mütercimler, Büronun yazılı muvafakatini almadan, ikinci veya üçüncü şahıslarla işbirliği edemezler. Aksi takdirde ikinci veya üçüncü şahıslar tarafından, sonradan ileriye sürülebilecek her türlü iddialar dikkate alınmayacaktır.

5 — Mütercimler, istenen ilk 30 sahifeyi, incelenmek üzere, mutlaka Büroya verecekler, Bürodan tercümeyle devam hususunda yazılı bir cevap almadan eserin geri kalan kısımlarını tercüme edip gönderemeyeceklerdir.

6 — Gerek ilk 30 sahife, gerekse eserlerin tamamı, Tercüme Bürosuna ikişer nüsha halinde, beyaz kalın kâğıda, makinede seyrek satırla yazılmış olarak verilecek, müsveddelere eserin aslı da eklenecektir.

7 — Tercümesi havale edilen eserlerin asıllarını mütercimler kendileri tedarik edeceklerdir.

8 — Havale tarihinden itibaren 3 ay içinde 30 sahifesi ve tercümeyle devam edilmesini bildiren tezkerenin alındığı tarihten itibaren Büronun tesbit edeceği süre içinde tamamı veya ilk cildi tercüme edilip teslim edilmeyen eserleri Tercüme Bürosu ilk mütercimlerinden geri alarak başkalarına verebilecektir.

Büro meşru ve mâkul bir mazerete dayanan gecikmeler için bu müddetleri, halin icaplarına göre, uzatabilir.

9 — Mütercimler, tercüme ettikleri eserlerin başına, yazar ve eseri hakkında mutlaka bir önsöz koyacaklar ve metnin gerektirdiği notları sahife altlarında vereceklerdir. Aynı seride, aynı yazarın başka eserleri çıkmış ve bunlarda yazar hakkında etraflıca bilgi verilmişse, yeni tercümenin önsözü, kısaca o eseri tanıtmıya hasredilecektir.

Bu önsözler telif olabileceği gibi tanınmış yabancı yazarların not veya önsözlerinden tercüme de edilebilir. Önsözler de, tercüme metinler gibi, Büronun tetkikinden geçer.

10 — Yayınlanacak klâsik tercümelemlerden yalnız felsefe ve tarih eserleriyle Yunanca ve Lâtince'den dilimize çevrilenlerin, bir de bilim eserlerinin iç kapağına, ayrı bir ihtırası gerektirdiği için, kimler tarafından incelenmiş olduğunu belirten bir not konulacaktır.

Geçici madde — Evvelce kendilerine havale edilmiş eserleri, aradan bir yıl geçtiği halde teslim etmemiş olan mütercimler, kendilerine yazılı olarak verilecek son mühlet içinde tercümelerini tamamlayarak Büroya teslim etmezlerse eski haklarını kaybetmiş olacaklardır.

Bu takdirde Tercüme Bürosu bu eserleri başka mütercimlere verebilecektir.

BABİL KLÁSİKLERİ:

- 1 — *Gilgames Destanı* M. RAMAZANOĞLU

HİNT KLÁSİKLERİ:

- 1 — *Upanişad'lardan seçmeler*
 2 — *Mabâbbârata'dan seçmeler*
 3 — KAUTALYA *Kautalîya*
 4 — ŞÜDRAKA *Mriççhakatikam* Prof. RUBEN-P. BORATAV
 5 — VIŞAKHADATTA *Mudrârâkshasa*
 6 — KALIDÂSA *Raghuvamşa **
 7 — *Meghadûta*
 8 — *Nyâya*
 9 — *Pançatantra*
 10 — *Şukasaptâi*
 11 — BEYDEBA *Kelile ve Dimne* Ö. R. DOĞRUL

ÇİN KLÁSİKLERİ:

- 1 — KONFUÇYUS *Lun-yü **
 2 — LAO-TZU *Taoizm* M. N. ÖZERDİM
 3 — ME Tİ *Me-tse (Seçmeler)*
 4 — MENG KO *Meng-tse*
 5 — *Büyük Bilgi-Müzik hakkında notlar* M. N. ÖZERDİM
 6 — CHUANG CHOU *Chuang-tse*
 7 — SHANG YANG *Shang-tse (Seçmeler)*
 8 — HAN FEI *Han-Fei-tse (Seçmeler)*
 9 — WANG CH'UNG *Lun-heng (Seçmeler)*
 10 — PAN KU *Han-shu'dan Türk tarihine ait parçalar*
 11 — HSÜSN-TSANG *Hsi-yü-chi (Seçmeler)*
 12 — *Hsi-hsiang-chi*
 13 — *Mu-tan-fing*
 14 — LO KUAN *San-kuo-chib-yen-i (Seçmeler)*
 15 — FENG MENG-LUNG *Hsi-yo-chi (Seçmeler)*
 16 — Lİ YÜ *Lî Liw eng-chi (Seçmeler)*
 17 — *Hung-lou-meng (Seçmeler)*
 18 — *Ching-hua-yüan (Seçmeler)*
 19 — *Çin denemeleri* W. EBERHARD — N. HIZIR

- 20 — *Çin hikâyeleri* W. EBERHARD — H. BORATAV
- 21 — *Seçme Çin Şiirleri*

İRAN KLÁSİKLERİ:

- 1 — FİRDEVSİ *Şehrâme* N. LÜGAL — K. AKYÜZ
- 2 — NÁSIR HUSREV *Sefernâme*
- 3 — » *Saadetnâme*
- 4 — NİZAM-ÜL MÜLK *Siyasetname*
- 5 — HAYYÂM *Rubaiyât*
- 6 — HAKANİ *Dîvan*
- 7 — ZAHİRÜDDİN-İ FARYABİ *Dîvan*
- 8 — ATTÂR *Mantık-al Tayr I, II* A. GÖLPINARLI
- 9 — » *İlâhînâme* A. GÖLPINARLI
- 10 — » *Pendnâme* M. N. GENCOSMAN
- 11 — » *Musibetname*
- 12 — » *Tezkiret-ül Evliya*
- 13 — ENVERİ *Dîvan*
- 14 — NİZAMİ *Mahzen-i Esrar* M. N. GENCOSMAN
- 15 — » *Leylâ ve Mecnun* A. N. TARLAN
- 16 — » *Husrev ve Şirin **
- 17 — » *Heft Peyker*
- 18 — » *İskendernâme*
- 19 — SÂDİ *Gülistan* H. İLAYDIN
- 20 — » *Bostan **
- 21 — » *Dîvan*
- 22 — » *Rübailer ve ilk gazeller* M. N. GENCOSMAN
- 23 — MEVLÂNÂ *Mesnevî I-VI* V. İZBUDAK — A. GÖLPINARLI
- 24 — » *Seçme Rübailer* A. GÖLPINARLI
- 25 — » *Divân-i Kebir **
- 26 — FAHRÜDDİN-İ İRAKİ *Lemeât*
- 27 — SULTAN VELED *Maarifnâme*
- 28 — ŞEBÜSTERİ *Gülşen-i Râz* A. GÖLPINARLI
- 29 — REŞİDÜDDİN *Camiü'ttevarih*
- 30 — EFLÂKİ *Menakib ü'l Ârifin*
- 31 — HAFİZ ŞİRAZİ *Dîvan* A. GÖLPINARLI
- 32 — CAMİ *Babaristan* M. N. GENCOSMAN

- 33 — CAMI *Salâman'la Absal*
 34 — » *Sils:let-üz Zeheb*
 35 — » *Nefehat-ül Uns*
 36 — ALİ ŞİR NEVAİ *Mecalis-iñnefâis*
 37 — MİRHOND *Ravzat-us Safa*
 38 — HÜSEYİN *Mecalis-ül Uşşak*
 BAYKARA
 39 — SAFİYÜDDİN ALİ *Reşehat*
 40 — DEVLETŞAH *Tezkire-i Devletşahi*
 41 — SÂM MİRZA *Tezkire-i Sâm Mirza*
 42 — HAYALİ BUHARİ *Dîvan*
 43 — URFİ ŞIRAZI *Dîvan*
 44 — FEYZLİ HİNDİ *Dîvan*
 45 — SAİB-İ TEBRİZİ *Dîvan*
 46 — ŞEVKET-İ BURARİ *Dîvan*
 47 — HİDAYET *Mecma-ul Fusahâ*
 KULİHAN

A. TARZİ

ESKİ TÜRKÇE METİNLER, TERCÜMELER:

- 1 — KEYKAVUS. *Kabusname*
 MERCİMEK AHMET *O. Ş. GÖKYAY*

ARAP KLASİKLERİ:

- 1 — ŞENFERA *Lâmîyet-ül Arab*
 2 — *Yedi Askî (Muallâkat)*
 3 — EL-AHTAL *Seçmeler* *Ş. YALTKAYA*
 4 — EL-HACCAC b. YUSUF *Söylevlerinden seçmeler*
 5 — EL-FİREZDAK *Seçmeler*
 6 — CERİR *Seçmeler*
 7 — ABDÜLHAMİD b. YAHYA *Yazılarından seçmeler*
 8 — İBN ÜL-MUKAFFA *Seçmeler*
 9 — BEŞŞAR b. BÜRD *Seçmeler*
 10 — EBU NUVAS *Seçmeler*
 11 — EBU İ-ATAHİYE *Seçmeler*
 12 — EBU TEMMAM *Dîvan-ül-Hamase*
 13 — EL-KİNDİ *Seçmeler*
 14 — EL-CAHİZ *Seçmeler*
 15 — EL-BELAZÜRİ *Fütuh-ül-Büldan*

- 16 — EL-BUHTURİ Seçmeler
- 17 — ET-TABERİ *Tarih ül-Ümem ve 'l-Mülük*
(seçmeler).
- 18 — İBN ABDİ RABBİH Seçmeler
- 19 — FARABİ *Es-Sıyaset ül-Medeniyye*
- 20 — » *Ara'ü Ehl il Med'net il-Fadı'e*
- 21 — » *Fusus ül-Hikem*
- 22 — MES'UDİ *Muruc üz-Zeheb*
- 23 — *Resail'u İhvani üs-Safa*
(seçmeler)
- 24 — EL-MÜTENEBBİ Seçmeler
- 25 — EBU-FİRAS Seçmeler
- EL-HAMDANİ
- 26 — İBN UL' AMİD Seçmeler
- 27 — İBN HANİ Seçmeler
- EL-ENDELUSİ
- 28 — SAHİB b. ABBAD Seçmeler
- EL-VEZİR
- 29 — BEDİ UZ-ZAMAN *el-Hemazanî* (seçmeler)
- EL-HEMEDANİ
- 30 — İBN MİSKEVEYH *Tecarib ül-Ümem*
- 31 — UTBİ *Tarih ül-yemini*
- 32 — ELBİRUNİ *Tarih ül-Hind*
- 33 — » *Asar ül-Bakiye*
- 34 — İBN BUTLAN-İBN Münakaşa
RIDVAN
- 35 — İBN SİNA *El-İşarat ve 't-Tenbihat. fı*
'l-Mantiki ve 'l-Hikme
- 36 — » *Kitab ül-Kammi fı 't-Tab*
- 37 — » *Kitab üş-Şifai fı 'l-hikme*
- 38 — İBN ÜN-NEDİM *Fibris*
- 39 — İBN ZEYDAN Seçmeler
- 40 — EL-MAARRİ *Risalet ül-Gufran*
- 41 — » *El-Lüzumiyyat*
- 42 — GAZALİ *Tebafüt ül-Felâsife*
- 43 — » *El-Munk'zu min ed-Dalât **
- 44 — » *Hakikat ür-Rub*
- 45 — » *Kimya 'üs-Saade*
- 46 — » *Kitabu ihya 'id-Dini fı t-Ta-*
savvuf (Ihyau Ulum id-Din)

- 47 — TUĞRAI *Lâmiyet ül-Acem* İ. ERZEN
- 48 — HARİRİ *Makamat **
- 49 — İBN HAFACE *Seçmeler*
- EL-ENDULUSİ
- 50 — İBN BACCE *Kitabu Tedb'ir ül-Mütevabbid*
- 51 — ŞEHRİSTANİ *Tarih ül-Mileli ve 'n-Nihal*
- 52 — İBN TUFAYL *Hay b. Yakzan*
- 53 — İBN RUŞD *Tebahüt ül-Tebahüt*
- 54 — » *Fasl ül-Makal*
- 55 — » *Mimbac ül-Edille ve Akaid
ül-Mille*
- 56 — ABDÜLKERİM EL. *Eş-Risalet ül-Kuşeyriyye*
- KUŞEYRİ
- 57 — SÜHREVERDİ *Heyakil ün-Nur*
- (EL-MAKTUL)
- 58 — SÜHREVERDİ *Avarif ül-Maarif*
- (ŞAHABÜDDİN)
- 59 — MUHİDDİN ARABİ *Fusus ül-Hikem*
- 60 — » *Fütübat (seçmeler)*
- 61 — SEYYİD ŞERİF *Kitab ül-Ta'rifat **
- CÜRCANİ
- 62 — ATAULLAH *El-Hikem ül-Ata'yye*
- EL-İSKENDERANİ
- 63 — YAKUT *Mu'cem ül-Büldan*
- EL-HAMEVİ
- 64 — CEMALÜDDİN *Tarih ül-Hükema*
- EL-KİFTİ
- 65 — İBN ÜL-ESİR *El-Kâmilü fi 't-Tarih*
- 66 — İBN ÜL-FARİZ *Divan*
- 67 — ABDÜLKERİM *El-İnsan ül-Kâmil*
- EL-CİLİ
- 68 — İBN EBİ USAYBİA *Uyun ül-Enba fi Tabakat il-Et'bbâ*
- 69 — İBN HALLEKÂN *Vefeyat ül-Ayan (ve zey'leri)*
- 70 — EBU 'L-FIDA *El muhtasar fi Tarih il-Beşer*
- 71 — » *Takvim ül-Büldan*
- 72 — EZ-ZEHEBİ *Tarih ül-İslâm*
- 73 — İBN BATUTA *Seyabatname **
- 74 — BEDRÜDDİN EBU *Dürret ül-Eslâk fi Devlet il-*
- MUHAMMED EL. *Etrâk*
- HALEBİ

- 75 — IBN HALDUN *İmvan ül-Iber ve Divan ül-Mübteda ve'l-Haber*
 76 — HOCA ZADE *Et-Tebafüt*
 77 — *Elif leyle ve leyle (Bin bir gece)*

YUNAN KLASİKLERİ:

1 — HOMEROS	<i>İliás</i>	
2 — »	<i>Odysseia</i>	
3 —	<i>Yunan lirik şiirleri</i>	
4 — SOLON	<i>Şiirler</i>	S. Y. BAYDUR
5 — AISOPOS	<i>Masallar</i>	N. ATAÇ
6 — AISKHYLOS	<i>Thebaî'ye karşı yedöler</i>	
7 — »	<i>Prometheus *</i>	
8 — »	<i>Agamemnon</i>	A. C. EMRE
9 — »	<i>Khoepboroi *</i>	
10 — »	<i>Eumenides</i>	
11 — »	<i>Hiketides</i>	
12 — »	<i>Persai</i>	
13 — SOPHOKLES	<i>Kıral Oidîpus</i>	B. TUNCEL
14 — »	<i>Philoktetes</i>	N. ATAÇ
15 — »	<i>Thrakî's kadınları</i>	Ş. B. KURT
16 — »	<i>Elektra</i>	A. ERHAT
17 — »	<i>Antigone</i>	S. ALİ
18 — »	<i>Aias</i>	Su. SİNANOĞLU
19 — »	<i>Oidîpus Kolonos'ta</i>	N. ATAÇ
20 — EURIPIDES	<i>Herakles</i>	L. AY
21 — »	<i>Hekabe</i>	H. VAROĞLU
22 — »	<i>Alkestis</i>	A. H. TANPINAR
23 — »	<i>Medeia</i>	A. H. TANPINAR
24 — »	<i>Elektra</i>	A. H. TANPINAR
25 — »	<i>Bakkha'lar</i>	S. EYÜBOĞLU
26 — »	<i>Helene</i>	V. HATAY
27 — »	<i>Iphigeneia Aulis'te</i>	L. KERMAN
28 — »	<i>Iphigeneia Tauris'te</i>	
29 — »	<i>Hippolytos *</i>	
30 — »	<i>Orestes *</i>	
31 — »	<i>Herakleidae</i>	
32 — »	<i>Andromakhe</i>	
33 — »	<i>Hiketides</i>	

34 —	FURIPIDES	<i>Ion</i>	
35 —	»	<i>Troia kadınları</i>	
36 —	»	<i>Phoinissai</i>	
37 —	»	<i>Rbesos</i>	
38 —	»	<i>Kyklops</i>	
39 —	ARISTOPHANES	<i>Kurbağalar</i>	N. HATKO
40 —	»	<i>Barış</i>	A. FRHAT
41 —	»	<i>Bulutlar</i>	
42 —	»	<i>Kuşlar</i>	
43 —	»	<i>Akbarnai'liler</i>	
44 —	»	<i>Atlılar</i>	
45 —	»	<i>Eşek arıları</i>	
46 —	»	<i>Lysistrate</i>	
47 —	»	<i>Thesmophoriazusai</i>	
48 —	»	<i>Ekklesiazusai</i>	
49 —	EFLÂTUN	<i>Euthyphron</i>	P. BORATAV
50 —	»	<i>Sokrates'in müdafiası</i>	N. BERKES
51 —	»	<i>Kriton</i>	Z. TAŞLIKLIOĞLU
52 —	»	<i>Phaidon</i>	S. K. YETKİN — H. R. ATADEMİR
53 —	»	<i>Theages</i>	H. VAROĞLU
54 —	»	<i>Rakipler</i>	H. VAROĞLU
55 —	»	<i>Theaitetos</i>	M. GÖKBERK
56 —	»	<i>Sofist</i>	M. KARASAN
57 —	»	<i>Euthydemos</i>	H. V. ERALP
58 —	»	<i>Protagoras</i>	N. Ş. KÖSEMİHAL
59 —	»	<i>Küçük Hippias</i>	P. BORATAV
60 —	»	<i>Kratylos</i>	S. Y. BAYDUR
61 —	»	<i>Gorgias</i>	R. ERBEN
62 —	»	<i>Ion</i>	İ. BOZKURT
63 —	»	<i>Philebos</i>	S. E. SİYAVUŞGİL
64 —	»	<i>Menon</i>	A. CEMGİL
65 —	»	<i>Alkibiades I.</i>	İ. ŞAHİNBAŞ
66 —	»	<i>Alkibiades II.</i>	S. Y. BAYDUR
67 —	»	<i>Kharmides</i>	N. Ş. KÖSEMİHAL
68 —	»	<i>Lakhes</i>	N. Ş. KÖSEMİHAL
69 —	»	<i>Lysis</i>	S. EYÜBOĞLU
70 —	»	<i>Hippiarkhos</i>	Z. TAŞLIKLIOĞLU
71 —	»	<i>Meneksenos</i>	İ. ŞAHİNBAŞ
72 —	»	<i>Devlet Adamı</i>	B. BORAN — M. KARASAN

73 — EFLATUN

74 — »

75 — »

76 — »

77 — »

78 — »

79 — »

80 — »

81 — »

82 — »

83 — »

84 — »

85 — »

86 — »

87 — »

88 — »

89 — ARİSTO

90 — »

91 — »

92 — »

93 — »

94 — »

95 — »

96 — »

97 — »

98 — »

99 — »

100 — »

101 — »

102 — »

103 — »

104 — »

105 — »

106 — »

107 — »

108 — »

109 — »

110 — »

*Minos**Devlet I-II**Devlet III**Devlet IV**Devlet V-X "**Kanunlar**Epinomis**Timaos**Kritias**Parmenides**Symposion "**Phaidros**Büyük Hippias**Mektuplar**Kleitophon**Tanımlamalar**peri Aistheseos kai aistheton**peri Akouson**Analytika protera**Analytika hystera**peri Anapnoes**peri Areton kai kakion**peri Atomon grammon**peri Geneseos kai pthoras**peri Enypnicn**peri Hermeneias**peri Zoes kai thanatou**peri ta Zoa historiai**peri Zoon geneseos**peri Zoon kineseos**peri Zoon morion**peri Zoon poréas**Ethika Eudemeia**Ethika megala**Ethika Nikomakheia**peri Thaumasion akousmaton**Kategoriai**peri Kosmou*

H. VAROĞLU

Prof. ROHDE idaresinde D.

T. C. Fakültesi Klâsik Filoloji

Semineri

Prof. ROHDE — A. ERHAT

Prof. ROHDE — T. UZEL

A. CEMGİL

L. AY — E. GÜNEY

L. AY — E. GÜNEY

H. AKVERDİ

M. Ş. İPŞİR

İ. ŞAHİNBAŞ

Z. TAŞLIKLIOĞLU

TAV

- 111 -- ARİSTO *peri Makrobiotetos kai
brakhybiotetos*
- 112 — » *per Mantikes tes en to's
hypnois*
- 113 — » *Meta ta physika*
- 114 — » *Meteorologika*
- 115 — » *Mekhanika*
- 116 — » *peri Mnemes kai anamneseos*
- 117 — » *peri Neotetos kai geros*
- 118 — » *peri Ksenophanous*
- 119 — » *O'konomika*
- 120 — » *peri Ouranou*
- 121 — » *peri Pneumatos*
- 122 — » *peri Poietikes*
- 123 — » *Politika* N. BERKES
- 124 — » *Problemata*
- 125 — » *tekhne Rhetorike*
- 126 — » *Rhetorike pros Aleksandron*
- 127 — » *Sophistikoi elenkhoi*
- 128 — » *Topika*
- 129 — » *peri Hypnou kai egregorseos*
- 130 — » *Physike akroasis*
- 131 — » *Physiognomonika*
- 132 — » *peri Phyton*
- 133 — » *peri Khromaton*
- 134 — » *peri Psykhes*
- 135 — » *Atinaların Devleti* S. Y. BAYDUR
- 136 — HERODOTOS *Tarih*
- 137 — THUKYDIDES *Peloponnesos harbi **
- 138 — KSENOPHON *Anabasis* H. ÖRS
- 139 — » *Hellenika*
- 140 — » *Kyroupaideia*
- 141 — » *Küçük eserler*
- 142 — *At'na devleti*
- 143 — HIPPOKRATES *Seçmeler*
- 144 — ANTIPHON
ANDOKIDES
LYSIAS
DEMOSTHENES
LYKURGOS
- } *Seçme nutuklar*

- 145 — MENANDROS *Sabneler*
- 146 — THEOPHRASTOS *Karakterler*
- 147 — EPIKUROΣ *Mektuplar ve fragmentlerden seçme*
- 148 — THEOKRITOS *Şiir'ler **
- 149 — KALLIMAKHOS *Hymnoi ve Epigramlar*
- 150 — APOLLONIOS *Argonautika*
- 151 — POLYBIOS *Tarih*
- 152 — DIODOROS *Tarih*
- 153 — STRABON *Seçmeler (Anadolu coğrafyasını ilgilendiren kitaplar)*
- 154 — EPIKTETOS *Düşünceler ve Şebketler* B. TOPRAK
- 155 — PLUTARKHOS *Theseus-Romulus*
- 156 — » *Solon-Publicola*
- 157 — » *Themistokles-Camillus*
- 158 — » *Aristeides-Cato Major*
- 159 — » *Kimon-Lucillus*
- 160 — » *Perikles-Fabius Maximus* O. DAVIES
- 161 — » *Nikias-Crassus*
- 162 — » *Coriolanus-Alkibiades*
- 163 — » *Demosthenes-Cicero*
- 164 — » *Phokion-Cato*
- 165 — » *Dion-Brutus*
- 166 — » *Aemilius Paulus-Timoleon*
- 167 — » *Sertorius-Eumenes*
- 168 — » *Philopoimen-Titus*
- 169 — » *Pelopidas-Marcellus*
- 170 — » *Aleksandros-Caesar*
- 171 — » *Demetrios-Antonius*
- 172 — » *Pyrrhos-Marius*
- 173 — » *Avatos-Artakserkses*
- 174 — » *Agis ile Kleomenes-Ti. ile C. Gracchus*
- 175 — » *Lykurgos-Numa*
- 176 — » *Lysandros-Sulla* N. BAYAR — A. ÖNSAY
- 177 — » *Agesilaos-Pompeius*
- 178 — » *Galba ve Otho*
- 179 — » *Ethika'dan seçmeler*
- 180 — LUKIANOS *Seçme yazılar I, II, III* N. ATAÇ

181 —	ARRIANOS	<i>İskender'in Anabasis'i</i>	H. ÖRS
182 —	APPIANOS	<i>Roma Tarihi</i>	
183 —	MARCUS AURELIUS	<i>Düşünceler</i>	
184 —	KSENOPHON (EPHESOS'LU)	<i>Ephesiaka</i>	
185 —	HELIODOROS	<i>Aithiopiaka</i>	
186 —	LONGOS	<i>Daphnis ile Kbloe</i>	
187 —	DIO CASSIUS	<i>Roma Tarihi</i>	
188 —	PLOTINOS	<i>Enneades</i>	
189 —	PORPHYRIOS	<i>Eisagoge</i>	
190 —	PROKLOS	<i>Stoikheia</i>	
191 —		<i>Anthologia'dan seçmeler</i>	

LÂTİN KLÂSİKLERİ:

1 —	T. MACCIUS PLAUTUS	<i>Amphitryon</i>	N. ATAÇ
2 —	»	<i>Asinaria</i>	
3 —	»	<i>Çömlek</i>	N. ATAÇ
4 —	»	<i>Captivi</i>	
5 —	»	<i>Buğday Kurdu</i>	N. ATAÇ
6 —	»	<i>Casina</i>	N. ATAÇ
7 —	»	<i>Cistellaria</i>	
8 —	»	<i>Epidicus</i>	N. ATAÇ
9 —	»	<i>Çifte Bakkhis'ler</i>	N. ATAÇ
10 —	»	<i>Mostellaria</i>	
11 —	»	<i>İkizler</i>	N. ATAÇ
12 —	»	<i>Miles Gloriosus *</i>	
13 —	»	<i>Tecimen</i>	N. ATAÇ
14 —	»	<i>Pseudolus</i>	
15 —	»	<i>Poenulus</i>	
16 —	»	<i>Persa</i>	
17 —	»	<i>Urgan</i>	N. ATAÇ
18 —	»	<i>Stichus</i>	
19 —	»	<i>Trinummus</i>	
20 —	»	<i>Truculentus</i>	
21 —	P. TERENTIUS AFER	<i>Andros güzeli</i>	N. ATAÇ
22 —	»	<i>Kaynama</i>	N. ATAÇ
23 —	»	<i>Özüünün cellâda</i>	N. ATAÇ

24 — P. TERENCEIUS AFER	<i>Hadem</i>	N. ATAÇ
25 — »	<i>Phormio</i>	N. ATAÇ
26 — »	<i>Kardeşler</i>	N. ATAÇ
27 — C. VALERIUS CATULLUS	<i>Carmina</i>	
28 — T. LUCRETIUS CARUS	<i>De rerum natura *</i>	
29 — P. VERGILIUS MARO	<i>Bucolica *</i>	
30 — »	<i>Georgica</i>	
31 — »	<i>Aeneis</i>	
32 — Q. HORATIUS FLACCUS	<i>Sermones</i>	
33 — »	<i>Iambi</i>	
34 — »	<i>Carmina-Carmen saeculare</i>	
35 — »	<i>Epistulae</i>	
36 — ALBIUS TIBULLUS	<i>Carmina (seçme)</i>	
37 — SEX. PROPERTIUS	<i>Elegiae (seçme)</i>	
38 — P. OVIDIUS NASO	<i>Metamorphoseis</i>	
39 — »	<i>Tristia (seçme)</i>	
40 — »	<i>Fasti (seçme)</i>	
41 — »	<i>Epistulae ex Ponto (seçme)</i>	
42 — »	<i>Ars amatoria</i>	
43 — PHAEDRUS	<i>Fabulae</i>	
44 — L. ANNAEUS SENECA	<i>Hercules furens</i>	
45 — »	<i>Troades</i>	
46 — »	<i>Phoenissae</i>	
47 — »	<i>Medeia</i>	Sa. SINANOĞLU
48 — »	<i>Phaedra</i>	
49 — »	<i>Oedipus</i>	
50 — »	<i>Agamemnon</i>	
51 — »	<i>Thyestes</i>	
52 — »	<i>Hercules Oetaeus</i>	
53 — —	<i>Octavia</i>	
54 — A. PERSIUS FLACCUS	<i>Satirae</i>	
55 — M. ANNEUS LUCANUS	<i>Pharsalia</i>	
56 — C. VALERIUS FLACCUS	<i>Argonautica (seçme)</i>	

- 57 — T. SILIUS ITALICUS *Punica* (seçme)
- 58 — P. PAPINIUS *Thebais* (seçme)
STATIUS
- 59 — » *Achilleis* (seçme)
- 60 — » *Silvae* (seçme)
- 61 — M. VALERIUS *Epigramlar* (seçme)
MARTIALIS
- 62 — D. IUNIUS *Satirae* (seçme)
IUVENALIS
- 63 — D. MAGNUS *Opuscula* (seçme)
AUSONIUS
- 64 — CLAUDIUS *Carmina* (seçme)
CLAUDIANUS
- 65 — RUTILIUS *De reditu suo*
NAMATIANS
- 66 — M. TULLIUS *Pro Sex. Roscio Amerino*
CICERO
- 67 — » *Pro Sestio*
- 68 — » *In C. Verrem actiones* (seçme)
- 69 — » *De imperio Cn. Pompei*
- 70 — » *Orationes in Catilinam*
- 71 — » *Pro Caelio*
- 72 — » *Pro Milone*
- 73 — » *Pro Marcello*
- 74 — » *Pro Q. Ligario*
- 75 — » *Pro rege Deiotaro*
- 76 — » *Orationes Philippicae* (seçme)
- 77 — » *De oratore*
- 78 — » *Brutus*
- 79 — » *De republica*
- 80 — » *De legibus*
- 81 — » *Cato maior de senectute*
- 82 — » *Dostluk* T. UZEL
- 83 — » *De officiis*
- 84 — » *Diğer feisefi eserlerinden seçmeler*
- 85 — » *Epistulae* (seçme)
- 86 — CORNELIUS NEPOS *Vitae*
- 87 — C. IULIUS CAESAR *Gallia savaşları* H. DERELI
- 88 — » *Bellum civile*

- 89 — *Bellum Alexandrinum*
- 90 — *Bellum Africum*
- 91 — C. SALLUSTIUS
CRISPUS *De Catilinae coniuratione*
- 92 — » *Bellum Iugurthinum **
- 93 — » *Epistulae ad Caesarem*
- 94 — T. LIVIUS *Historiarum ab Urbe condita libri*
- 95 — CAESAR
AUGUSTUS *Monumentum Ancyranum*
- 96 — VITRUVIUS
POLLIO *De architectura*
- 97 — PETRONIUS *Saturae (seçme: Coena*
ARBITER *Trimalchionis)*
- 98 — L. ANNAEUS
SENECA *Dialogi*
- 99 — » *De clementia*
- 100 — » *Epistulae*
- 101 — » *Seçme epigramlar - İmparator*
Claudius'un kabaklaşması Sa. SİNANOĞLU
- 102 — C. PLINIUS
SECUNDUS *Naturalis historia (seçme)*
- 103 — CORNELIUS
TACITUS *Dialogi: de oratoribus*
- 104 — » *Agricola'nın hayati* H. DERELİ
- 105 — » *Germania* H. DERELİ
- 106 — » *Historiae*
- 107 — » *Annales*
- 108 — C. PLINIUS
CAECILIUS
SECUNDUS *Epistulae (seçme)*
- 109 — M. FABIUS
QUINTILIANUS *Institutio oratoria (seçme)*
- 110 — C. SUETONIUS
TRANQUILLUS *De vita Caesarum*
- 111 — APULEIUS *Metamorphoseis*
- 112 — Q. AURELIUS
SYMMACHUS *Relationes (seçme)*
- 113 — AURELIUS
AUGUSTINUS *Confessiones*
De civitate Dei (seçme)
- 114 — »

- 115 — ANICIUS *Consolatio philosophiae*
BOETHIUS

LÂTİNCE KLÂSİKLERİ:

- 1 — SCOTTUS *De divina praedestinatione*
ERIUGENA
- 2 — » *De divisione naturae*
- 3 — ANSELMUS *Monologium*
- 4 — » *Proslogium*
- 5 — ABELARD *Scito te ipsum*
- 6 — » *Sic et non*
- 7 — AQUINO'lu *Summa contra gentiles*
THOMAS
- 8 — DUNS SCOTUS *Collationes*
- 9 — ROGER BACON *Opus Majus*
- 10 — NEWTON *Principia*
- 11 — SPİNOZA *Etika* H. Z. ÜLKEN
- 12 — ERASMUS *Delilğe methiye* N. HIZIR
- 13 — COPERNİC *De Revolutionibus Orbium*
Caelestium

FRANSIZ KLÂSİKLERİ:

- 1 — *La Chanson de Roland*
- 2 — *Tristan'la Iseut* S. OMAV
- 3 — *La Farce de Maître Pathelin*
- 4 — VILLEHARDOUIN *La Conquête de Constantinople*
- 5 — RABELAIS *Gargantua et Pantagruel*
- 6 — J. du BELLAY *Défense et Illustration de la*
Langue Française
- 7 — MONTAIGNE *Denemeler*
- 8 — » *Denemeler'den seçmeler* S. EYÜBOĞLU
- 9 — DESCARTES *Metot Üzerine Konuşma* M. KARASAN
- 10 — » *Metafizik Düşünceler* M. KARASAN
- 11 — » *Aklın İdaresi İçin Kurallar* M. KARASAN
- 12 — » *Felsefenin ilkeleri* M. KARASAN
- 13 — » *Tabiat Işığı Altında Haki* M. KARASAN.
kati Arama
- 14 — » *Ablâk Üzerine Mektuplar* M. KARASAN
- 15 — » *Traité des Passions*
- 16 — » *Correspondance*
- 17 — CORNEILLE *Le Cid **

18 —	CORNEILLE	<i>Horace</i> *	
19 —	»	<i>Cinna</i>	
20 —	»	<i>Polyeucte</i>	
21 —	»	<i>Le Menteur</i> *	
22 —	»	<i>L'illusion Comique</i>	
23 —	SCARRON	<i>Le Roman Comique</i>	
24 —	LA ROCHEFOU CAULD	<i>Özdeyişler</i>	Y. N. NAYIR
25 —	LA FONTAINE	<i>Fables</i>	
26 —	»	<i>Contes (seçmeler)</i>	
27 —	MOLIÈRE	<i>Hekim Uçtu ve Soytarının Kıskançlığı</i>	G. DİKEL'in idaresinde Ro- manoloji öğrencileri — A. S. DELİLBAŞI
28 —	»	<i>Şaşkın</i>	B. E. KORYAK
29 —	»	<i>Küskün Aşklar</i>	G. DİKEL — N. KORE
30 —	»	<i>Gülünc Kibarlar</i>	İ. G. ARCAN
31 —	»	<i>Sganarelle ou Le Cocu Imaginaire</i> *	
32 —	»	<i>Dom Garcie de Navarre</i>	R. N. DARAGO
33 —	»	<i>Adımcıl</i>	A. S. DELİLBAŞI
34 —	»	<i>Kibarlık Budalası</i>	A. S. DELİLBAŞI
35 —	»	<i>Kocalar Mektebi</i>	V. HATAY
36 —	»	<i>Kadınlar Mektebi</i>	S. EYÜBOĞLU — B. TUNCEL
37 —	»	<i>Kadınlar Mektebi'nin Tenkidi</i>	S. EYÜBOĞLU
38 —	»	<i>Versailles Tulûatı</i>	O. V. KANIK — A. ERHAT
39 —	»	<i>Zorla Evlenme</i>	A. OBAY
40 —	»	<i>La Princesse d'Elide</i> *	
41 —	»	<i>Tartuffe</i>	O. V. KANIK
42 —	»	<i>Don Juan</i>	E. GÜNEY — M. C. ANDAY
43 —	»	<i>Sevda Hekim</i>	O. RİFAT
44 —	»	<i>Zoraki Hekim</i>	S. OMAV
45 —	»	<i>Mélicerte</i>	
46 —	»	<i>Pastorale Comique</i>	
47 —	»	<i>Sicilyalı, yahut Resimli Mubabbet</i>	O. V. KANIK
48 —	»	<i>Amphitryon</i>	A. TEOMAN
49 —	»	<i>George Dandin</i>	S. OMAV
50 —	»	<i>Cimri</i>	İ. H. DANIŞMEND

51 —	MOLIERE	<i>Mösyö de Pourceaugnac</i>	E. GÜNEY — M. C. ANDAY
52 —	»	<i>Les Amants Magnifiques</i>	
53 —	»	<i>Psyché</i>	
54 —	»	<i>Scapin'in Dolapları</i>	O. V. KANIK
55 —	»	<i>Kontes d'Escarbagnas</i>	H. F. OZANSOY
56 —	»	<i>Bilgiç Kadınlar</i>	A. S. DELİLBAŞI
57 —	»	<i>Hastalık Hastası</i>	İ. H. DANIŞMEND
58 —	»	<i>Münasebetsizler</i>	Y. N. NAYIR
59 —	PASCAL	<i>Pensées (Brunswick basımı)</i>	
60 —	»	<i>Opuscules (Brunswick basımı)</i>	
61 —	»	<i>Correspondance (seçmeler)</i>	
62 —	BOSSUET	<i>Seçmeler</i>	
63 —	PERRAULT	<i>Geçmiş Günlerin Masalları</i>	V. A. SAVAŞIR
64 —	Mime de LA FAYETTE	<i>Preuses de Clèves</i>	Y. TAVAT
65 —	BOILEAU	<i>L'art Poétique</i>	
66 —	MALEBRANCHE	<i>Hakikatin Araştırılması</i>	M. KATIRCIOĞLU
67 —	»	<i>Entretiens Métaphysiques</i>	
68 —	»	<i>Traité de Morale</i>	
69 —	RACINE	<i>Andromaque</i>	
70 —	»	<i>Britannicus</i>	
71 —	»	<i>Bérénice</i>	
72 —	»	<i>Beyazıt</i>	K. N. DARAGO
73 —	»	<i>İphigénie</i>	
74 —	»	<i>Phaidra</i>	A. OBAY
75 —	»	<i>Athalie</i>	
76 —	LEIBNIZ	<i>Monadoloji</i>	S. K. YETKİN
77 —	»	<i>Théodicée denemeleri</i>	H. BATU
78 —	»	<i>Préceptes pour avancer Les Sciences</i>	
79 —	»	<i>Nouveaux Essais</i>	
80 —	Mme de SEVIGNÉ	<i>Lettres (seçmeler)</i>	
81 —	LA BRUYÈRE	<i>Les Caractères</i>	
82 —	FÉNELON	<i>Télémachos'un başından Geçenler</i>	Z. ISHAN
83 —	REGNARD	<i>Le Joueur</i>	
84 —	»	<i>Le Légataire Universel</i>	
85 —	FONTENELLE	<i>Meskûn Dünyaların Çokluğu</i>	H. KİPER
86 —	LE SAGE	<i>Gil Blas (I, II, III, IV)</i>	S. E. SİYAVUŞGİL
87 —	»	<i>Turcdret</i>	O. V. KANIK

- 88 — MARIVAUX *Gönül ve Kısmet Oyunu* Z. MENEMENCI
- 89 — » *Bağış* Z. MENEMENCI
- 90 — » *Les Fausses Confidences*
- 91 — » *La Vie de Mariane*
- 92 — MONTESQUIEU *Les Lettres Persanes **
- 93 — » *L'Esprit des lois*
- 94 — » *Les Cahiers*
- 95 — VOLTAIRE *Felsefe Sözlüğü (I, II, III, IV)* L. AY
- 96 — » *XIV. Louis Asrı (I, II, III)* N. S. ÖRİK
- 97 — » *Hikâyeler (I, II)* F. BALDAŞ
- 98 — » *Zadig ve başka hikâyeler* Y. N. NAYIR
- 99 — » *Safoğlan* F. BALDAŞ
- 100 — » *Candide* F. BALDAŞ
- 101 — » *Feylesofça Konuşmalar ve fıkralar I, II* F. BALDAŞ
- 102 — » *Lettres Philosophiques **
- 103 — » *Mektuplar (seçmeler)*
- 104 — ABBÉ PRÉVOST *Manon Lescaut **
- 105 — » *XVII. yüzyıl Fransız Edebiyatından Seçme Mektuplar.* E. D. DERİŞ
- 106 — BUFFON *Sur la manière de traiter l'histoire naturelle*
- 107 — J.-J. ROUSSEAU *Toplum Anlaşması* V. GÜNYOL
- 108 — » *İlimler ve Sanatlar bakımında nutak* S. EYÜBOĞLU
- 109 — » *Julie yabut Yeni Héloïse (I-IV)* H. VAROĞLU
- 110 — » *Yalnız Gezerin Hayalleri* R. N. DARAGO
- 111 — » *Emile*
- 112 — » *Confessions*
- 113 — » *Lettres à d'Alembert sur Les Spectacles **
- 114 — DIDEROT *Aktörlük Hakkında aykırı Düşünceler* S. E. SİYAVUŞGİL
- 115 — » *Sophie Volland'a Mektuplar* E. D. DERVİŞ
- 116 — » *Körler Hakkında Mektup* A. CEMGİL
- 117 — » *Konuşmalar* A. CEMGİL
- 118 — » *Rameau'nun Yeğeni* A. CEMGİL
- 119 — » *Kaderci Jacques* A. CEMGİL
- 120 — » *Le Rêve de d'Alembert **

121 —	DIDEROT	<i>Correspondance (seçmeler)</i>	
122 —	HELVETIUS	<i>Les progrès de la raison dans la vechercher de la vérité</i>	
123 —	CONDILLAC	<i>Traité des Sensations *</i>	
124 —	»	<i>Essai sur l'origine des connaissances humaines</i>	
125 —	D'ALEMBERT	<i>Discours préliminaire de L'Encyclopédie</i>	
126 —	BEAUMARCHAIS	<i>Figaro'mın Düğünü</i>	R. N. DARAGO
127 —	»	<i>Sevilla Berberi</i>	İ. ERTUĞ
128 —	RESTIF de LA BERTONNE	<i>La Vie de Mon Père *</i>	
129 —	BERNARDIN DE SAINT-PIERRE	<i>Paul ile Virginie</i>	A. K. AKYÜZ
130 —	CHODERLOS DE LACLOS	<i>Tebtikeli Alâkalar</i>	N. ATAÇ
131 —	CONDORCET	<i>İnsan zekâsının ilerlemeleri üzerinde tarîhî bir tablo taslağı I, II</i>	O. PELTEK
132 —	LAVOISIER	<i>Mémoires (seçmeler)</i>	
133 —	LAPLACE	<i>Essai sur la Philosophie des Probabilités</i>	
134 —	VOLNEY	<i>Harabeler</i>	S. AKSES
135 —	SAINT-SIMON	<i>Mémcires (seçmeler)</i>	
136 —	X. de MAISTRE	<i>Odanda Seyahat</i>	S. SEVİN
137 —	»	<i>Sibiryalı Kız</i>	S. SEVİN
138 —	»	<i>Kafkas Esirleri</i>	S. SEVİN
139 —	»	<i>Aoste Şehrinin Cüzamtlısı</i>	S. SEVİN
140 —	»	<i>Odanda Gece Seferi</i>	S. SEVİN
141 —	MAINE de BIRAN	<i>Les Fondements de la Psychologie</i>	
142 —	»	<i>Antropologie</i>	
143 —	»	<i>Journal</i>	
144 —	NAPOLEON	<i>Seçmeler</i>	
145 —	Mme de STAËL	<i>Almanya'ya dair I, II, III</i>	N. BAYDAR
146 —	»	<i>De la Littérature</i>	
147 —	BENJAMIN CONSTANT	<i>Adolphe *</i>	
148 —	»	<i>Le Cahier Rouge</i>	
149 —	CHATEAUBRIAND	<i>Paris-Kudüs Yolculuğu I, II</i>	O. PELTEK

- 150 — CHATEAUBRIAND *Mémoires d'Outre-Tombe* Y. N. NAYIR
(seçmeler)
- 151 — » *Atala-René*
- 152 — » *Son İbni Sirac'ın Maceraları* N. SANKUR
- 153 — » *Voyage en Amérique*
- 154 — SENANCOUR *Obermann*
- 155 — AMPÈRE *Essai sur la Philosophie des Sciences*
- 156 — CHARLES NODIER *Ölü Adam Deresi ve başka hikâyeler* Y. TAVAT
- 157 — » *La Fée aux Miettes*
- 158 — » *Thérèse Aubert*
- 159 — » *Trilby ve başka hikâyeler **
- 160 — STENDHAL *Kızıl ile kara I, II* N. ATAÇ
- 161 — » *İtalya Hikâyeleri* H. VAROĞLU
- 162 — » *La Chartreuse de Parme **
- 163 — » *Armance **
- 164 — » *De l'Amour **
- 165 — » *Lucien Lenwen*
- 166 — » *Promenades dans Rome*
- 167 — » *Racine et Shakespeare*
- 168 — LAMARTINE *Graziella* Z. MENEMENCI
- 169 — » *Voyage en Orient*
- 170 — » *Raphael*
- 171 — » *Histoire de l'Empire Ottoman*
- 172 — » *Correspondance (seçmeler)*
- 173 — SCRIBE *Bir Bardak Su* L. AY
- 174 — AUGUSTIN THIERRY *Dix ans d'Etudes Historiques*
- 175 — JOUFFROY *Du Problème De la Destinée Hsemaine*
- 176 — A. de VIGNY *Servitude et Grandeur Militaires **
- 177 — » *Chatterton **
- 178 — » *Cinq-Mars*
- 179 — MICHELET *La Renaissance **
- 180 — » *L'histoire de la Révolution Française **

- 181 — AUGUSTE COMTE *Le Système de Politique positiviste* (1, 2 inci dersler)
- 182 — » *Cours de philosophie positive*
- 183 — » *Catéchisme Positiviste*
- 184 — BALZAC *Köy Hekîmi* N. BAYDAR
- 185 — » *Vadideki Zambak* N. S. ÖRİK
- 186 — » *César Brotteau* F. BALDAŞ
- 187 — » *Goriot Baba* N. S. ÖRİK
- 188 — » *Albay Chabert* Y. N. NAYIR
- 189 — » *Eugénie Grandet* N. BAYDAR
- 190 — » *Mullaka Peşinde* O. RIFAT — S. RIFAT
- 191 — » *Kırmızı Han* N. SANKUR
- 192 — » *Louis Lambert* O. RIFAT
- 193 — » *Otuz Yaşındaki Kadın* M. URGAN
- 194 — » *Bilinmeyen Şabeser* N. S. ÖRİK
- 195 — » *E' Verdugo ve başka hikâyeler **
- 196 — » *Tefeci Gobseck* V. GÜNYOL
- 197 — » *La Maison du Chat qui pelote **
- 198 — » *Le Curé de Tours **
- 199 — » *Les Illusions Perdues **
- 200 — » *La Duchesse de Langeais*
- 201 — » *İki yeni gelinin Hâtıraları* N. ATAÇ
- 202 — » *Le Carré de village **
- » *Modeste Mignon* O. RIFAT
- 203 — » *Dernière Incarnation de Vautrin*
- 204 — » *Ursule Mirouet **
- 205 — » *La Cousine Bette **
- 206 — » *Melmoth Réconcilié **
- 207 — » *Le Cousin Pons **
- 208 — » *Une ténébreuse Affaire **
- 209 — » *La Maison Nucingen*
- 210 — » *La Rabouilleuse*
- 211 — » *Les Chouans **
- 212 — » *Hikâyeler (seçmeler)*
- 213 — EDELACROIX *Journal (seçmeler)*

- 214 — CŒURNOT *Traité de l'Enchaînement des idées fondamentales dans les Sciences et dans l'Histoire*
- 215 — VICTOR HUGO *Hernani*
- 216 — » *Marie Tudor* Z. ÖZEN
- 217 — » *Notre-Dame de Paris* N. NAZIF
- 218 — » *Ruy Blas* *
- 219 — » *Quatre-Vingt-Treize*
- 220 — » *Les Misérables*
- 221 — » *L'homme qui rit*
- 222 — » *Les Travailleurs de la Mer*
- 223 — » *Romantik Şairlerden seçme şiirler*
- 224 — DUMAS PÈRE *Les Trois Mousquetaires*
- 225 — PROSPER MÉRIMÉE *Colomba* Y. N. NAYIR
- 226 — » *Arastaki Rublar-İlle Venisu* Y. N. NAYIR
- 227 — » *Carmen* Y. N. NAYIR
- 228 — » *Hikâyeler* Y. N. NAYIR
- 229 — » *Fırsat* S. YAĞIZLAR
- 230 — » *Ines Mendo* S. YAĞIZLAR
- 231 — » *Le Carrosse du Saint-Sacrement*
- 232 — SİNTE-BEUVE *Portraits Littéraires*
- 233 — » *Causeries du Lundi (seçmeler)*
- 234 — GEORGE SAND *Indiana* T. GÜLÇÜR
- 235 — » *Şeytanlı Göl* K. DEMİRAY
- 236 — » *Elle et Lui* *
- 237 — » *La petite Fadette* *
- 238 — » *Lettres d'un Voyageur*
- 239 — A. DE MUSSET *Bir Zamanın Çocuğunun İtirafı* Y. N. NAYIR
- 240 — » *Fantasio* İ. M. DEVRİM
- 241 — » *Marianne'nin Kalbi* S. EYÜBOĞLU — B. TUNCEL
- 242 — » *Lorenzaccio* İ. M. DEVRİM
- 243 — » *Yap da Söyleme ve Don Juan'ın bir sabahı* S. EYÜBOĞLU
- 244 — » *Bir Kapı ya Açık durmalı ya Kapalı* O. RIFAT — O. V. KANIK
- 245 — » *Şamdançı* S. EYÜBOĞLU — B. TUNCEL

- 246— A. DE MUSSET *Andrea del Sarto* S. YAGIZLAR
 247 — » *Barberine* O. V. KANIK
 248 — » *Bir Heves* İ. ERTUĞ
 249 — » *Carmosine-Louison* Y. N. NAYIR
 250 — » *Bettine-Ummadık taş baş yarar* Y. N. NAYIR
 251 — » *Hikâyeler* Y. N. NAYIR
 252 — » *Il ne faut jurer de rien*
 253 — TOCQUEVILLE *L'ancien régime et la Révolution*
 254 — GERARD DE NERVAL *Voyage en Orient **
 255 — » *Sylvie*
 256 — » *Aurelia*
 257 — BARBEY D'AUREVILLY *Une vieille Maîtresse*
 258 — » *Les Diaboliques*
 259 — THÉOPHILE GAUTIER *Constantinople*
 260 — » *Histoire du Romantisme*
 261 — » *Capitaine Fracasse **
 262 — RAVAISSON *Alışkanlık Hakkında* N. TANÇ
 263 — » *Testament Philosophique*
 264 — RENOUVIER *Traité de Morale*
 265 — » *Essai de Critique Générale*
 266 — » *Le Personalisme*
 267 — LABICHE *La Cagnotte*
 268 — » *La Poudre aux yeux*
 269 — » *Le Chapeau de Paille d'Italie*
 270 — FROMENTIN *Dominique*
 271 — » *Les Maîtres d'Autrefois*
 272 — E. AUGIER *Le Gendre de M. Poirier*
 273 — BAUDELAIRE *Les Fleurs du Mal*
 274 — » *Petits Poèmes en Prose*
 275 — » *Curiosités Esthétiques*
 276 — » *L'art Romantique*
 277 — FLAUBERT *Madame Bovary*
 278 — » *L'Education Sentimentale **

279 —	FLAUBERT	<i>Salammô</i>	
280 —	»	<i>Correspondance</i> (Seçmeler)	
281 —	»	<i>Trois Contes</i>	
282 —	»	<i>Bouvard et Pécuchet</i>	
283 —	»	<i>La Tentation de St. Antoine</i>	
284 —	AMIEL	<i>Fragments d'un Journal intime</i>	
285 —	GONCOURT ^{1^{er}}	<i>Germine Lacerteux</i>	
286 —	»	<i>Manette Salomon</i>	
287 —	»	<i>Journal des Goncourt</i> (seçmeler)	
288 —	»	<i>Renée Mauperin</i>	
289 —	PASTEUR	<i>Lettres et Mémoires</i> (seçmeler)	
290 —	RENAN	<i>Souvenirs d'Enfance et de Jeunesse *</i>	
291 —	»	<i>İsa'nın Hayatı</i>	Z. İSHAN
292 —	»	<i>Hâvariler</i>	Z. İSHAN
293 —	»	<i>Nutuklar ve konferanslar</i>	Z. İSHAN
294 —	»	<i>L'Avenir de la Science</i>	
295 —	»	<i>Essai de morale et de Critique</i>	
296 —	»	<i>Correspondance</i> (avec Berthelot)	
297 —	DUMAS FILS	<i>Le demi monde</i>	
298 —	»	<i>La question d'argent</i>	
299 —	THEODORE DE BANVILLE	<i>Gringoire</i>	
300 —	BERTHELOT	<i>Science et Philosophie</i>	
301 —	»	<i>Science et Morale</i>	
302 —	»	<i>Mémoires et Discours</i> (seçmeler)	
303 —	H. TAINÉ	<i>Philosophie de l'Art *</i>	
304 —	»	<i>Les Origines de la France Contemporaine *</i>	
305 —	»	<i>Les Philosophes Français au XIX siècle</i>	
306 —	F. de COULANGES	<i>La Cité Antique *</i>	
307 —	VICTORIEN SARDOU	<i>Madame Sans-Gêne</i>	
308 —	»	<i>Théodora</i>	

309—	VICTORIEN SARDOU	<i>L'affaire de Poison</i>	
310 —	J. LACHELIER	<i>Du fondement de l'induction</i>	
311 —	H. BECQUE	<i>Les Corbeaux</i>	
312 —	»	<i>La Parisienne</i>	
315 —	V. DE L'ISLE ADAM	<i>Contes Cruels</i>	
314 —	»	<i>Derniers Contes</i>	
315 —	A. DAUDET	<i>Değirmenimden mektuplar</i>	S. E. SİYAVUŞGİL
316 —	»	<i>Pazartesi Hikâyeleri</i>	S. E. SİYAVUŞGİL
317 —	»	<i>Numa Roumestan</i>	
318 —	»	<i>Jack *</i>	
319 —	»	<i>Le Petit Chose</i>	
320 —	»	<i>Sapba</i>	
321 —	E. ZOLA	<i>Bir Aşk Sayfası</i>	H. VAROĞLU
322 —	»	<i>Yaşamak Zevki</i>	H. VAROĞLU
323 —	»	<i>Hakikat</i>	R. N. GÜNTEKİN
324 —	»	<i>Hülya</i>	H. VAROĞLU
325 —	»	<i>Döl Bereketi</i>	H. VAROĞLU
326 —	»	<i>Emek</i>	H. VAROĞLU
327 —	»	<i>Rougon'ların Yükselişi</i>	H. VAROĞLU
328 —	»	<i>Toprak</i>	H. VAROĞLU
329 —	»	<i>Tazıpayı</i>	H. VAROĞLU
330 —	A. SOREL	<i>L'Europe et la Révolution Française</i>	
331 —	A. FRANCE	<i>La Vie Littéraire (seçmeler) *</i>	
332 —	E. BOUTROUX	<i>Tabiat Kanunlarının Zorunsuzluğu</i>	H. Z. ÜLKEN
333 —	HUYSMANS	<i>A Rebours *</i>	
334 —	»	<i>Lâ-lâs</i>	
335 —	MAUPASSANT	<i>Seçme Hikâyeler I</i>	B. E. KORYAK
336 —	»	<i>Tombalak</i>	N. SANKUR
337 —	»	<i>Pierre ile Jean</i>	B. KÖSEMİHAL
338 —	»	<i>Une Vie</i>	
339 —	P. BOURGET	<i>Le Disciple</i>	
340 —	J. LEMAITRE	<i>Les Contemporains (seçmeler)</i>	
341 —	H. POINCARÉ	<i>Bilim ve Varsayım</i>	F. YÜCEL
342 —	»	<i>Son düşünceler</i>	H. R. ATADEMİR — S. ÖLÇEN

- 343 — H. POINCARÉ *Méthode et Science*
- 344 — » *La Valeur de la Science **
- 345 — DURKHEIM *L'Education Morale*
- 346 — » *Les Règles de la Méthode Sociologique*
- 347 — » *La Morale Professionnelle*
- 348 — » *Philosophie et Sociologie*
- 349 — » *Pédagogie et Sociologie*
- 350 — R. DE GOURMONT *La Culture des Idées **
- 351 — » *Promenades Littéraires (seçmeler)*
- 352 — H. BERGSON *Gülme* M. Ş. TUNÇ
- 353 — » *Essai sur les Données immanentes de la Conscience*
- 354 — » *Matière et Mémoire*
- 355 — » *Yaratıcı tekâmül* M. Ş. TUNÇ
- 356 — » *Les deux Sources de la Morale et de la Religion*
- 357 — » *La Pensée et le Mouvant*
- 358 — » *Énergie Spirituelle*
- 359 — M. BARRÉS *La Colline inspirée*
- 360 — » *Les Déracinés*
- 361 — » *Mes Cahiers (seçmeler)*
- 362 — M. PROUST *Swann'ların Semtinden* Y. K. KARAOSMANOĞLU-
N. BAYDAR
- 363 — P. VALÉRY *Variété (seçmeler)*
- 364 — » *Eupalinos*
- 365 — » *L'Âme et la Danse*
- 366 — » *Regards Sur le Monde Actuel*
- 367 — » *Monsieur Teste*
- 368 — A. GIDE *Prétextes-Nouveaux*
Prétextes-Incidences
(Seçmeler) *
- 369 — » *Journal (seçmeler)*
- 370 — » *Interviews Imaginaires*

İNGİLİZ KLASİKLERİ:

1 —		<i>Beowulf</i>	
2 —		<i>Sir Gawain ve Yeşil Şövalye</i>	A. CEBESÖY
3 —	MONMOUTH	<i>History of Britain</i>	
4 —	GEOFFREY CHAUCER	<i>Canterbury Tales</i> *	
5 —	SIR THOMAS MALORY	<i>Arthur'un ölümü</i>	M. URGAN
6 —	SIR THOMAS MORE	<i>Utopia</i> *	
7 —	SIR JOHN MANDEVILLE	<i>Travels</i>	
8 —	ROGER ASCHAM	<i>Schoolmaster</i>	
9 —	SIR PHILIP SIDNEY	<i>Apology for Poetry</i>	
10 —	JOHN LYLY	<i>Endymion</i>	
11 —	CHRISTOPHER MARLOWE	<i>Dr. Faustus</i>	İ. ŞAHİNBAŞ
12 —	»	<i>İkinci Edward</i>	H. SAYRON
13 —	»	<i>Tamburlaine</i> *	
14 —	»	<i>Jew of Malta</i>	
15 —	THOMAS KYD	<i>Spanish Tragedy</i>	
16 —	ROBERT GREENE	<i>Friar Bacon and Friar Bungay</i>	
17 —	FRANCIS BACON	<i>Denemeler</i>	S. KORKUT
18 —	»	<i>Novum Organum</i> *	
19 —	»	<i>The Advancement of Learning</i>	
20 —	»	<i>New Atlantis</i>	
21 —	WILLIAM SHAKESPEARE	<i>Henry VI (1, 2, 3)</i>	
22 —	»	<i>Titus Andronicus</i>	
23 —	»	<i>Love's Labour's Lost</i> *	
24 —	»	<i>Verona'lı iki centilmen</i>	A. GİVDA
25 —	»	<i>Yanlışlıklar Komedyası</i>	A. GİVDA
26 —	»	<i>King John</i> *	
27 —	»	<i>Hırçın Kız</i>	N. SEVİN
28 —	»	<i>Kral III. Richard faciası</i>	B. MORAN
29 —	»	<i>Bir yaz dönümü gecesi rüyası</i>	N. SEVİN
30 —	»	<i>Venedik Taciri</i>	N. SEVİN

- 31 — WILLIAM SHAKESPEARE *All's Well that Ends Well* *
- 32 — » *Henry IV (1, 2)* *
- 33 — » *Henry V* *
- 34 — » *Windsor'un şen kadınları* H. DERİN
- 35 — » *Kuru gürlütlü* İ. DERELİ
- 36 — » *On ikinci gece* A. GIVDA
- 37 — » *Beğendiğiniz gibi* O. BURİAN
- 38 — » *Julius Caesar* N. SEVİN
- 39 — » *Hamlet* O. BURİAN
- 40 — » *Macbeth* O. BURİAN
- 41 — » *Othello* O. BURİAN
- 42 — » *Troilus and Cressida* *
- 43 — » *Measure for Measure*
- 44 — » *King Lear* *
- 45 — » *Atina'lı Timon* O. BURİAN
- 46 — » *Antonius ile Kleopatra* S. KORKUT
- 47 — » *Coriolanus* *
- 48 — » *Pericles*
- 49 — » *Cymbeline* *
- 50 — » *The Winter's Tale* *
- 51 — » *Furtina* H. DERİN
- 52 — » *Sekizinci Henry* * B. BOYAR
- 53 — » *Romeo ve Juliet* Y. MARDİN
- 54 — » *Richard II*
- 55 — » *Henry VIII*
- 56 — JOHN WEBSTER *The White Devil*
- 57 — » *The Duchess of Malfi* *
- 58 — THOMAS MIDDLETON *The Changeling*
- 59 — BEN JONSON *Volpone*
- 60 — » *Everyman in his Humour*
- 61 — » *The Silent Woman*
- 62 — » *The Alchemist*
- 63 — ROBERT BURTON *The Anatomy of Melancholy*
- 64 — HARVEY *The Circulation of the Blood*
- 65 — BEAUMONT AND FLETCHER *Phylaster*
- 66 — * *The Knight of the Burning Pestle*
- 67 — *The Maid's Tragedy*

- 68 — PHILIP MASSINGER *A New Way To Pay Old Debts*
- 69 — » *The Fatal Dowry*
- 70 — JOHN FORD *The Broken Heart*
- 71 — THOMAS HOBBS *Leviathan **
- 72 — » *De Cive*
- 73 — SIR THOMAS BROWNE *Religio Medici*
- 74 — » *Urn Burial*
- 75 — JOHN MILTON *Paradise Lost **
- 76 — » *Paradise Regained*
- 77 — » *Samson Agonistes*
- 78 — » *Comus*
- 79 — » *Areopagitica*
- 80 — SAMUEL BUTLER *Hudibras*
- 81 — JOHN BUNYAN *Pilgrim's Progress*
- 82 — » *Grace Abounding*
- 83 — JOHN LOCKE *Essay Concerning Human Understanding **
- 84 — » *Letters Concerning Toleration*
- 85 — » *Two Treatises on Government*
- 86 — SAMUEL PEPYS *Diary (Seçmeler)*
- 87 — MRS. AFRA BEHN *Orconoko*
- 88 — WILLIAM WYCHERLEY *Country Wife*
- 89 — WILLIAM PENN *Some Fruits of Solitude*
- 90 — DANIEL DEFOE *Robinson Crusoe **
- 91 — » *Captain Singleton*
- 92 — » *McIl Flanders*
- 93 — JONATHAN SWIFT *Gulliver'in Seyahatleri* I. ŞAHİNBAŞ
I, II, III, IV
- 94 — » *A Tale of a Tub*
- 95 — » *Battle of the Books*
- 96 — WILLIAM CONGREVE *The Way of the World **
- 97 — » *Love for Love*
- 98 — » *The old Bachelor*

- 99 — ADDISON VE STEELE *Seçilmiş Denemeler **
- 100 — GEORGE BERKELEY *Principles of Human Knowledge*
- 101 — » *Three Dialogues between Hylas and Philonous **
- 102 — ALEXANDER POPE *Essay on Criticism*
- 103 — SAMUEL RICHARDSON *Pamela*
- 104 — » *Clarissa Harlowe **
- 105 — LADY MARY WORTLEY MONTAGU *Letters*
- 106 — EARL OF CHESTERFIELD *Letters to his Son*
- 107 — HENRY FIELDING *Tom Jones I, II III, IV* M. URGAN
- 108 — » *Joseph Andrews **
- 109 — » *Jonathan Wild the Great*
- 110 — » *Amelia*
- 111 — SAMUEL JOHNSON *Lives of the Poets*
- 112 — » *Rasselas*
- 113 — » *Journey to the Western Isles*
- 114 — DAVID HUME *Treatise of Human Nature*
- 115 — » *Essays, Moral, Political, and Literary*
- 116 — » *İnsan zihni üzerinde bir araştırma* S. EVRİM
- 117 — » *Enquiry Concerning the Principles of Morals*
- 118 — » *Political Discourses*
- 119 — LAWRENCE STERNE *The sentimental Journey*
- 120 — » *Tristram Shandy*
- 121 — T. G. SMOLLET *Peregrine Pickle*
- 122 — » *Roderick Random*
- 123 — ADAM SMITH *Milletler Zenginliği* H. DERİN
- 124 — OLIVER GOLDSMITH *Wakefield papazı* G. KAYA

- 125 — OLIVER
GOLDSMITH *The citizen of the World*
- 126 — » *The Good-natured Man*
- 127 — » *Yanlışlıklar Gecesi* A. R. SEYFİ
- 128 — EDMUND BURKE *Reflections on the Revolution in France **
- 129 — » *Our Ideas of the Sublime and Beautiful*
- 130 — JAMES
MACPHERSON *Ossian*
- 131 — EDWARD GIBBON *Decline and Fall of the Roman Empire **
- 132 — » *Autobiography*
- 133 — THOMAS PAINE *Rights of Man*
- 134 — » *Age of Reason*
- 135 — JAMES BOSWELL *The Life of Dr. Johnson **
- 136 — JEREMY
BENTHAM *A Fragment on Government*
- 137 — » *Principles of Morals and Legislation*
- 138 — R. B. SHERIDAN *The School for Scandal **
- 139 — » *The Rivals*
- 140 — FRANCES BURNEY *Empire **
- 141 — » *Diary*
- 142 — WILLIAM
BECKFORD *The Caliph Vathek*
- 143 — T. R. MALTHUS *Principles of Population*
- 144 — MARIA
EDGEWORTH *Castle Rackrent*
- 145 — » *Belinda*
- 146 — G. FINLAY *History of Greece*
- 147 — SIR WALTER
SCOTT *Guy Mannering **
- 148 — » *The Antiquary*
- 149 — » *Old Mortality*
- 150 — » *Rob Roy*
- 151 — » *Ivanhoe* A. GIVİ

- 152— SIR WALTER SCOTT *Kemilworth*
- 153 — » *The Fortune of Nigel **
- 154 — » *Peveril of the Peak*
- 155 — » *Queen's Durward*
- 156 — » *The Tal'sman **
- 157 — » *The Heart of Midlothians*
- 158 — » *The Fair Maid of Perth*
- 159 — S. T. COLERIDGE *Biographia Literaria*
- 160 — ROBERT SOUTHEY *Life of Nelson*
- 161 — JANE AUSTEN *Sağduyu ve duyarluk* V. GURAY
- 162 — » *Pride and Prejudice**
- 163 — » *Mansfield Park **
- 164 — » *Emma*
- 165 — » *Northanger Abbey*
- 166 — » *Persuasion*
- 167 — CHARLES LAMB *The Essays of Elia*
- 168 — W. S. LANDOR *Imaginary Conversations*
- 169 — HENRY HALLAM *View of the World During the Middle Ages*
- 170 — » *The Constitutional History of England*
- 171 — WILLIAM HAZLITT *Essays*
- 172 — THOMAS MOORE *Lalla Rookh*
- 173 — LEIGH HUNT *Autobiography*
- 174 — T. L. PEACOCK *Nightmare Abbey*
- 175 — DE QUINCEY *Confessions of an Opium Eater **
- 176 — LORD BYRON *The Letters (seçmeler)*
- 177 — FREDERICK MARRYAT *Peter Simple*
- 178 — P. B. SHELLY *Defense of Poetry*
- 179 — GEORGE GROTE *History of Greece*
- 180 — JOHN KEATS *The Letters (Seçmeler)*
- 181 — T. CARLYLE *The French Revolution **
- 182 — » *Frederick the Great*

- 183— T. CARLYLE *Heroes and Hero-Worship*
 184 — » *Sartor Resartus*
 185 — » *Past and Present*
 186 — T. B. MACAULAY *Essays*
 187 — » *History of England*
 188 — JOHN
 STUART MILL *A System of Logic*
 189 — » *Principles of Political Economy*
 190 — » *Essay on Liberty*
 191 — » *Faydacılık*
 192 — » *Autobiography* N. COŞKUNLAR
 193 — CHARLES DARWIN *Origin of Species* *
 194 — » *Voyage of H. M. S. Beagle*
 195 — MRS. GASKELL *Mary Barton*
 196 — » *Cranford*
 197 — W. M. THACKERAY *Vanity Fair* *
 198 — » *Henry Esmond* *
 199 — » *Pendennis*
 200 — » *The Newcomes*
 201 — » *The Virginians*
 202 — CHARLES DICKENS *Pickwick Papers* *
 203 — » *Oliver Twist*
 204 — » *Nicholas Nickleby*
 205 — » *The Old Curiosity Shop*
 206 — » *Barnaby Rudge*
 207 — » *Martin Chuzzlewit*
 208 — » *Dombey and Son*
 209 — » *David Copperfield* *
 210 — » *Bleak House*
 211 — » *Hard Times*
 212 — » *Little Dorrit*
 213 — » *A Tale of Two Cities* *
 214 — » *Great Expectations* *
 215 — » *Our Mutual Friend*
 216 — JEAN MORIER *Adventures of Haji Baba*
 217 — ANTHONY
 TROLLOPE *The Warden*
 218 — » *Barchester Towers*
 219 — Ch. BRONTE *Jane Eyre* *

- 220 — Ch. BRONTE *Shirley*
- 221 — » *Villette*
- 222 — E. BRONTE *Rüzgârlı bayır* N. ÖNGÜL
- 223 — GEORGE ELIOT *Adam Bede*
- 224 — » *The Mill on the Floss*
- 225 — » *Silas Marner* *
- 226 — CHARLES
KINGSLEY *Alton Lock*
- 227 — » *The Water Babies*
- 228 — » *Westward Ho*
- 229 — » *The Heroes* *
- 230 — JOHN RUSKIN *Modern Painters*
- 231 — » *Unto th's last*
- 232 — » *Oxford Lectures*
- 233 — » *Fors Clavigera*
- 234 — » *The Seven Lamps of Architecture*
- 235 — » *Sesame and Lilies*
- 236 — HERBERT
SPENCER *Autobiography*
- 237 — » *Education*
- 238 — » *İlk Prensipler I, II* S. EVRİM
- 239 — » *Principles of Psychology*
- 240 — » *Principles of Biology*
- 241 — » *The Study of Sociology*
- 242 — » *The Principles of Sociology*
- 243 — » *The Principles of Ethics*
- 244 — T. H. BUCKLE *History of Civilisation in
England*
- 245 — MATTHEW
ARNOLD *Essays in Criticism*
- 246 — » *Culture and Anarchy*
- 247 — MUNGO PARK *Travels in the Interior of Africa*
- 248 — A. W. KINGLAKE *Etihet*
- 249 — ELIOT
WARBURTON *The Crescent and the Cross*
- 250 — SIR CHARLES
LAYARD *Nineveh and its remains*
- 251 — A. P. STANLEY *The Life of Dr. Arnold*
- 252 — THOMAS HUGHES *Tom Brown's School days*

- 253 — THOMAS HUGHES *Tom Brown at Oxford*
- 254 — GEORGE MEREDITH *Diana of the Crossways*
- 255 — » *The Ordeal of Richard Feveril*
- 256 — » *The Egoist*
- 257 — » *Modern Love*
- 258 — » *Essay on Comedy*
- 259 — LEWIS CAROL *Alice harikalar diyarında* K. BURIAN
- 260 — SAMUEL BUTLER *The Way of All Flesh*
- 261 — » *Erewhon **
- 262 — WALTER PATER *Marius the Epicurean*
- 263 — » *Imaginary Portraits*
- 264 — » *Studies in the history of the Renaissance*
- 265 — THOMAS HARDY *Çulgin kalabalıktan uzak* R. OLGUN
- 266 — » *The Return of the Native*
- 267 — » *Fess of the d'Urbervilles*
- 268 — » *Jude the Obscure*
- 269 — » *A Pair of Blue Eyes*
- 270 — » *Under the Greenwood Tree*
- 271 — » *The Mayor of Casterbridge*
- 272 — » *The Woodlanders*
- 273 — » *Wessex Tales*
- 274 — R. L. STEVENSON *Treasure Island **
- 275 — » *Master of the Ballantrae*
- 276 — » *Dr. Jekyll ile Mr. Hyde* Z. LAÇINLI
- 277 — OSCAR WILDE *Intentions*
- 278 — » *Hikâyeler I, II* N. SEVİN
- 279 — C. H. DOUGHTY *Travels in Arabia Deserta*
- 280 — SIR JAMES FRAZER *The Golden Bough*
- 281 — G. L. STRACHEY *Eminent Victorians*
- 282 — G. M. TREVELYAN *English Social History*
- 283 — SIR J. M. BARRIE *The Admirable Crichton*
- 284 — » *Peter Pan*
- 285 — VIRGINIA WOOLF *Demiz feneri* N. AKSEKI
- 286 — J. CONRAD *Tales of Unrest **

- 287 — J. CONRAD *Typhoon*
- 288 — » *Lord Jim I, II* N. EREN
- 289 — » *Nostramo* C. ŞAKIR
- 290 — RUDYARD *Kim*
- KILING
- 291 — » *The Light that Failed*
- 292 — » *Plain Tales From the Hills*
- 293 — » *Jungle Book*
- 294 — » *Selected Short Stories (The Days Work)*
- 295 — JOHN *The Forsyte Saga*
- GALSWORTHY
- 296 — D. H. LAWRENCE *Sons and Lovers*
- 297 — ARNOLD BENNET *Old Wives' Tale*
- 298 — » *Claybanger*
- 299 — ALDOUS HUXLEY *Yeni dünya* O. BURIAN
- 300 — » *Point Counter Point*
- 301 — » *Essays (jesting Pilate, texts and pretexts, the olive tree)*
- 302 — *İngiliz Şiir Antolojisi*
- 303 — *İngiliz Kritik Denemeler Antolojisi*

AMERİKAN KLASİKLERİ:

- 1 — BENJAMIN *Autobiography **
- FANKLIN
- 2 — » *Poor Richard's Almanac*
- 3 — DANIEL WEBSTER *Reply to Hayne*
- 4 — » *Plymouth Oration*
- 5 — » *First Bunker Hill Oration*
- 6 — JOHN CALDWELL *Peace*
- CALHOUN
- 7 — WASHINGTON *The Sketch Book **
- IRVING

- 8 — WASHINGTON *Bracebridge Hall*
IRVING
- 9 — » *Tales of a Traveller*
- 10 — » *Life and Voyages of Christopher Columbus*
- 11 — » *The Conquest of Granada*
- 12 — » *Spanish Voyages of Discovery*
- 13 — » *The Alhambra*
- 14 — » *Tour of the Prairies*
- 15 — » *Astoria*
- 16 — » *The Adventures of Captain Bonneville*
- 17 — » *The Life of Washington*
- 18 — JAMES FENIMORE *The Spy*
COOPER
- 19 — » *The Pioneers*
- 20 — » *The Pilot*
- 21 — » *The Deerslayer*
- 22 — » *The Last of the Mohicans*
- 23 — » *The Pathfinder*
- 24 — » *The Prairies*
- 25 — » *Red Rover*
- 26 — EDWARD EVERETT *Bunker Hill*
- 27 — » *The Death of Webster*
- 28 — » *The Character of Washington*
- 29 — » *The Battle of Bloody Brook*
- 30 — » *King Philip*
- 31 — W. H. PRESCOTT *Ferdinand and Isabella*
The Conquest of Mexico
- 32 — » *The Conquest of Peru*
- 33 — » *Philip the Second*
- 34 — R. W. EMERSON *Nature*
- 35 — » *Representative Men*
- 36 — » *The Conduct of Life*
- 37 — » *The Society and Solitude*
- 38 — » *Essays*

- 39 — NATHANIEL
HAWTHORNE *Twice Told Tales*
- 40 — » *Grandfather's Chair*
- 41 — » *The Blithedale Romance*
- 42 — » *Mosses from an Old Manse*
- 43 — » *The Scarlet Letter* *
- 44 — » *The Wonder Book*
- 45 — » *Tanglewood Tales*
- 46 — » *The House of the Seven
Gables*
- 47 — » *The Marble Faun*
- 48 — H.W. LONGFELLOW *Hiawatha*
- 49 — » *Evangeline*
- 50 — LINCOLN *Seçme Nutuklar* H. ÖZİŞİK
- 51 — HOLMES *The Autocrat of The
Breakfast Table*
- 52 — EDGAR
ALLAN POE *Seçme hikâyeler (The Manus-
cript Found in a Bottle, The
Gold Bug, A Descent into the
Maelstrom, and Other tales)* *
- 53 — STOWE *Uncle Tom's Cabin* *
- 54 — MOTLEY *The Rise of the Dutch Republic*
- 55 — THOREAU *Walden*
- 56 — MELVILLE *Moby Dick*
- 57 — ADAMS *The Education of Henry Adams*
- 58 — W. JAMES *The varieties of religious
experience*
- 59 — » *Pragmatizm* M. AŞKIN
- 60 — » *The Will to believe*
- 61 — SAMUELL. CLEMENS (MARK TWAIN) *Imnocents Abroad*
- 62 — » *Tom Sawyer* *
- 63 — » *A Tramp Abroad*
- 64 — » *Life on the Mississippi*
- 65 — » *Huckleberry Finn*
- 66 — » *Joan of Arc*
- 67 — HARTE *Short Stories* *
- 68 — O. HENRY *Hikâyeler I, II* N. EREN

ALMAN KLASİKLERİ:

- 1 — *Edda (Seçmeler)*
- 2 — EKKEHARD *Waltharius*
- 3 — WALTER VON DER
VOGELWEIDE *Seçme şiirler*
- 4 — *Minnesang (seçme)*
- 5 — HARTMANN VON *Der Arme Heinrich*
AUE
- 6 — *Nibelungenlied*
- 7 — *Gudrun*
- 8 — WOLFRAM VON *Parzival (seçme)*
ESCHENBACH
- 9 — GOTTERIED VON *Tristan (Seçme)*
STRASBURG
- 10 — MARTIN LUTHER *Sendbrief vom Dolmetschen*
- 11 — *Ötek eserlerinden seçmeler*
- 12 — H. J. CHRISTOFFEL *Simplizissimus*
VON GRIMMELS-
HAUSEN
- 13 — CHRISTIAN REUTER *Schelmuffsky*

- 14 — *XVII. yüzyıl şairlerinden seçmeler:*

(Friedrich von SPEE - Martin OPITZ - Friedrich von LOGAU - Simon DACH - Paul GERHARDT - Paul FLEMING - Andreas GRYPHIUS - Hoffmann von HOFFMAN - WALDAU - Angelus SILESIUS)

- 15 — *XVIII. yüzyıl şairlerinden seçmeler:*

Johann Christian GÜNTHER - Albrecht von HALLER - Friedrich von HAGEDORN - Christian Ewald von KLEIST - Christian Fürchtegott CELLERT - Joh. Wilh. Ludwig GLEIM - Karl Wilhelm RAMLER - Salomon GESSNER - Matthias CLAUDIUS - Gottfried August BÜRGER - Ludwig Heinrich HÖLTY).

- 16 — J. J. WINCKEL-
MANN Yazılarından ve mektupları-
dan seçmeler
- 17 — F. G. KLOPSTOCK *Messias'tan ve Şiirlerinden*
seçmeler
- 18 — I. KANT *Kritik der reinen Vernunft*
- 19 — » *Kritik der Urteilstkraft*
- 20 — » *Kritik der praktischen*
Vernunft
- 21 — » *Prolegomena **
- 22 — » *Ueber den ewigen Frieden*
- 23 — G. E. LESSING *Def.ne* M. ÖZGÜ
- 24 — » *Miss Sara Sampson **
- 25 — » *Minna von Barnhelm* S. ALİ
- 26 — » *Emilia Galotti **
- 27 — » *Nathan der Weise **
- 28 — » *Briefe, die neuste Literatur*
betreffend
- 29 — » *Laokoon **
- 30 — » *Hamburgische Dramaturgie **
- 31 — C. M. WIELAND *Seçmeler*
- 32 — J. NETTELBECK *Lebensbeschreibung*
- 33 — G. C. LICHTENBERG *Aphorismen*
- 34 — J. G. HERDER *Ideen zu einer Philosophie der*
Geschichte der Menschheit
- 35 — » *Diger eserlerinden seçmeler*
- 36 — PESTALOZZI *Die Abendstunde eines*
Einsiedlers
- 37 — » *Lienhard und Gertrud*
- 38 — » *Wie Gertrud ihre Kinder*
lehrt
- 39 — GOTTFRIED A.
BÜRGER *Münchhausen*
- 40 — J. W. GOETHE *Şiirler (Seçme)*
- 41 — » *West-östlicher Diwan,*
Noten und Abhandlungen
- 42 — » *Reineke Fuchs*

43 —	J. W. GOETHE	<i>Hermann'la Dorothea</i>	R. BİLGİN
44 —	»	<i>Stella</i>	S. B. GÖKNİL
45 —	»	<i>Clavigo *</i>	
46 —	»	<i>Küçük piyesler *</i>	
47 —	»	<i>Götz von Berlichingen</i>	
48 —	»	<i>Egmont</i>	M. ve Ş. ÖNAY
49 —	»	<i>Torquato Tasso</i>	
50 —	»	<i>Iphigenia Tauris'te</i>	S. BATU
51 —	»	<i>Die natürliche Tochter</i>	
52 —	»	<i>Faust I.</i>	R. BİLGİN
55 —	»	<i>Faust II.</i>	R. BİLGİN
54 —	»	<i>Werthers Leiden</i>	
55 —	»	<i>Wilhelm Meister (Eser'in ilk şekli) *</i>	C. KÖPRÜLÜ — Ş. ATALA
56 —	»	<i>Wilhelm Meister'in çıraklık yılları I, II,</i>	C. KÖPRÜLÜ — Ş. ATALA
57 —	»	<i>Wilhelm Meister'in Seyahat Yılları</i>	C. KÖPRÜLÜ — Ş. ATALA
58 —	»	<i>Die Wahlverwandschaften *</i>	
59 —	»	<i>Şiir ve Hakikat I, II</i>	R. BİLGİN
60 —	»	<i>Italienische Reise *</i>	
61 —	»	<i>Winckelmann und sein Jahrhundert</i>	
62 —	»	<i>Estetik yazılar</i>	
63 —	»	<i>Mektuplar</i>	
64 —	»	<i>Naturwissenschaftliche Schriften (Seçmeler)</i>	
65 —	GOTTLIEB FICHTE	<i>Bestimmung des Menschen</i>	
66 —	»	<i>Anweisung zum seligen Leben</i>	
67 —	»	<i>Reden an die deutsche Nation</i>	
68 —	J. P. ECKERMANN	<i>Goethe ile konuşmalar</i>	L. AY — S. BAYTIN
69 —	REINHOLD LENZ	<i>Der Hofmeister</i>	
70 —	»	<i>Die Soldaten</i>	
71 —	MAXIMILIAN KLINGER	<i>Sturm und Drang</i>	
72 —	FRIEDERICH SCHILLER	<i>Şiirler (Seçme)</i>	
73 —	»	<i>Die Räuber</i>	

- 74 — FRIEDERICH SCHILLER *Fiesko*
- 75 — » *Kabale und Liebe*
- 76 — » *Don Karlos* R. GİLGİN
- 77 — » *Wallenstein'in karargâhı* S. B. GÖKNİL
- 78 — » *Piccolomini'ler* S. B. GÖKNİL
- 79 — » *Wallenstein's Tod.* *
- 80 — » *Maria Stuart* R. BİLGİN
- 81 — » *Die Jungfrau von Orleans*
- 82 — » *Die Braut von Messina* *
- 83 — » *Wilhelm Tell* S. B. GÖKNİL
- 84 — » *İnsanın estetik terbiyesi üzerine mektuplar* M. ÖZGÜ
- 85 — » *Otuz yıl savaşı Tarihi* Dr. H. DİLEVURGUN
- 86 — » *Abfall der Niederlande*
- 87 — » *Was heißt und zu welchem Ende studiert man Universalgeschichte?*
- 88 — » *Amca rolünde yeğen* F. BORAHAN — M. A.
- 89 — » *Der Parasit* ÇAMLICA
- 90 — » *Felsefî ve estetik yazılarından seçmeler*
- 91 — GOETHE SCHILLER *Mektuplar*
- 92 — W. VON HUMBOLDT *Über Schiller und den Gang seiner Geistesentwicklung*
- 93 — » *Goethes zweiter römischer Aufenthalt*
- 94 — » *Fik'r tarihine ait yazılarından seçmeler*
- 95 — JOHANN PETER HEBEL *Schatzkästlein des rheinischen Hausfreundes* *
- 96 — » *Kurzgeschichten* *
- 97 — JEAN PAUL *Seçmeler (Stephan George)*
- 98 — CAROLINE SCHLEGEL *Mektuplar*
- 99 — A. W. SCHLEGEL *Vorlesungen über schöne Literatur und Kunst*
- 100 — » *Vorlesungen über dramatische Kunst und Literatur*

- 101 — FRIEDRICH   *Reden über die Religion*
SCHLEIERMACHER
- 102 — ERNST MORITZ   *Nesirlerinden seçmeler*
ARNDT
- 103 — FRIEDRICH   *Vorlesungen über die Philo-*
HEGEL   *sophie der Geschichte **
- 104 —   »   *Phänomenologie des Geistes*
- 105 —   »   *Enzyklopädie der philosophi-*
                                 schen Wissenschaften im
                                 Grundriss
- 106 —   »   *Grundlinien der Philosophie*
                                 des Rechtes
- 107 —   »   *Wissenschaft der Logik*
- 108 —   »   *Vorlesungen über die Aesthe-*
                                 tik
- 109 — FRIEDRICH   *Hyperion I, II*   M. TOGAR
HÖLDERLIN
- 110 —   »   *Der Tod des Empedokles*
- 111 —   »   *Sürler*
- 112 — NOVALIS   *Heinrich vom Ofterdingen*
- 113 —   »   *Gedichte und Hymnen an die*
                                 Nacht
- 114 — FRIEDRICH   *Seçmeler*
SCHLEGEL
- 115 — LUDWIG TIECK   *Der blonde Eckbert*
- 116 —   »   *Der gestiefelte Kater*
- 117 —   »   *Hava perileri*   N. BAŞARAN - T. UĞURLU
- 118 —   »   *Franz Sternbald*
- 119 —   »   *Phantasien über die Kunst für*
                                 Freunde der Kunst
- 120 —   »   *Dichterleben*
- 121 —   »   *Vittoria Accorombona*
- 122 — W. H.   *Herzensergiessungen eines*
WACKENRODER   *kunstliebenden Klosterbru-*
                                 ders
- 123 — JOSEPH V.   *Vorlesungen über die Methode*
SCHELLING   *des akademischen Studiums*

- 124 — JOSEPH V. SCHELLING *Philosophische Untersuchungen über des Wesen der menschlichen Freiheit*
- 125 — » *Ideen zu einer Philosophie der Natur*
- 126 — » *Bruno*
- 127 — » *Das System des transzendenten Idealismus*
- 128 — » *Die Rede über das Verhältnis der bildenden Künste zu der Natur*
- 129 — FRIEDRICH HERBART *Einleitung in die Philosophie*
- 130 — » *Allgemeine Pädagogik*
- 131 — » *Umriss pädagogischer Vorlesungen*
- 132 — E. T. A. HOFFMANN *Fräulein von Scudéry **
- 133 — » *Die Brautwahl*
- 134 — » *Der goldene Topf*
- 135 — » *Ritter Gluck*
- 136 — » *Rat Krespel*
- 137 — » *Der Elementargeist*
- 138 — » *Klein Zaches*
- 139 — » *Sandmann*
- 140 — » *Das Majorat **
- 141 — » *Duka ile Karısı* S. ALİ
- 142 — » *Kater Murr*
- 143 — » *Elixiere des Teufels **
- 144 — » *Kreisleriana*
- 145 — » *Musikalische Novellen*
- 146 — FRIEDRICH DE LA MOTTE-FOUQUÉ *Sukızı* S. EROL
- 147 — HEINRICH VON KLEIST *San Dom'ngo'da bir mışanlanma* S. ALİ
- 148 — » *Michael Kohlhaas* N. UÇOK
- 149 — » *Famille Schreffenstein*
- 150 — » *Penthesilea*
- 151 — » *Die Hermannsschlacht*

- 152 — HEINRICH VON KLEIST *Das Käthchen von Heilbrom*
- 153 — » *Der Prinz von Homburg **
- 154 — » *Kırık Testi* H. ÖRS
- 155 — » *Seçmeler*
- 156 — CLEMENS BRENTANO *Die Geschichte vom braven Kasperl und schönen Annerl **
- 157 — » *Das Märchen von Gockel, Hinkel und Gackeleia **
- 158 — » *Frühlingskranz **
- 159 — » *Die Geschichte der Friedenssuppe **
- 160 — ACHIM VON ARNIM *Isabella von Egypten*
- 161 — » *Der tolle Invalide auf dem Fort Ratonneau*
- 162 — » *Die Majoratsherren*
- 163 — » *Die Kronenwächter*
- 164 — » *Des Knaben Wunderkammerden seçmeler*
- 165 — ADELBERT VON CHAMISSO *Peter Schlemihl'in acayip sergüzeşti* S. ALİ
- 166 — FRIEDRICH FRÖBEL *Menschenziehung*
- 167 — » *Nachricht und Rechenschaft von dem deutschen Kindergarten*
- 168 — JACOB GRIMM *Masallar I, II.* K. KAYA
- 169 — WILHELM GRIMM *Seçmeler*
- 170 — JOSEPH VON EICHENDORFF *Hikâyeler* B. GÖNÜL
(*Bir hâyazan Hayatı - Mermer Heykel-Durandı Şatosu*)
- 171 — » *Şiirler (Seçme)*
- 172 — ARTHUR SCHOPENHAUER *Die Welt als Wille und Vorstellung*
- 173 — FRANZ GRILLPARZER *Sappho **
- 174 — » *Das Goldene Vliess*
- 175 — » *Des Meeres und der Liebe Wellen*

- 176 — FRANZ GRILLPARZER *Web' dem, der lügt!*
- 177 — » *Rüya, bir hayat* A. ALPAUT — Ş. S. İLTER
- 178 — » *Die Jüdin von Toledo*
- 179 — » *Die Abnfrau*
- 180 — » *Fakir çalgıcı* B. FEYZİOĞLU . Ş. S. İLTER
- 181 — » *Das Kloster bei Sendomir*
- 182 — » *Selbstbiographie*
- 183 — GUSTAV SCHWAB *Die deutschen Volksbücher*
- 184 — » *Die schönsten Sagen des klassischen Altertums*
- 185 — L. VON RANKE *Serbien und die Türkei*
- 186 — » *Deutsche Geschichte im Zeitalter der Reformation*
- 187 — » *Büyük Devletler* B. S. BAYKAL
- 188 — AUGUST GRAF VON PLATEN *Şiirler (seçme)*
- 189 — K. L. IMMERMANN *Münchhausen*
- 190 — HEINRICH HEINE *Seyahat Tabloları I. II* P. BORATAV
- 191 — » *Şiirler (seçme)*
- 192 — A. VON DROSTE-HÜLSHOFF *Die Judenbuche*
- 193 — JEREMIAS GOTTHELF *Wie Uli der Knecht glücklich wird*
- 194 — » *Uli der Pächter*
- 195 — » *Elsi, die seltsame Magd*
- 196 — » *Leiden und Freuden eines Schulmeisters*
- 197 — » *Das Erdbeer-Marelli*
- 198 — H. VON MOLTKE *Birefe über Zustände und Begebenheiten in der Türkei*
- 199 — CH. D. GRABBE *Şaka, Alay, hiciv ve ötesi* B. FEYZİOĞLU . Ş. S. İLTER
- 200 — » *Don Juan und Faust*
- 201 — » *Napoleon*
- 202 — WILHELM HAUFF *Hikâyeler **
- 203 — » *Kervan* N. AKİPEK
- 204 — » *Lichtenstein*
- 205 — NIKOLAUS LENAU *Savonarola*

- 206 — W. VON KÜGELGEN *Lebenserinnerungen eines alten Mannes*
- 207 — LUDWIG RICHTER *Lebenserinnerungen*
- 208 — EDUARD MÖRIKE *Şiirler (Seçme)*
- 209 — » *Das Stuttgarter Hutzelmännlein*
- 210 — » *Mozart auf der Reise nach Prag **
- 211 — ADALBERT STIFTER *Der Hochwald **
- 212 — » *Der Waldsteig **
- 213 — » *Die Narrenburg **
- 214 — » *Aus der Mappe meines Urgrossvaters*
- 215 — » *Brigitta **
- 216 — » *Der Hagestolz **
- 217 — » *Nachsommer*
- 218 — DROYSEN *Büyük Iskender I, II* B. S. BAYKAL
- 219 — FRITZ REUTER *Ut de Franzosenid*
- 220 — » *Ut mine Festungsid*
- 221 — » *Ut mine Stromtid*
- 222 — KARL GUTZKOW *Lebenserinnerungen*
- 223 — BERTHOLD AUERBACH *Schwarzwälder Dorfgeschichten*
- 224 — GEORG BÜCHNER *Danton'un ölümü* P. BORATAV
- 225 — FRIEDRICH HEBBEL *Judith*
- 226 — » *Genoveva*
- 227 — » *Maria Magdalena **
- 228 — » *Herodes'le Mariamne* H. YAVUZ
- 229 — » *Agnes Bernauer **
- 230 — » *Gyges ile yüzüğü* S. ALI
- 231 — » *Nibelungen* H. YAVUZ — Ş. S. İLTER
- 232 — » *Tagebücher'den seçmeler*
- 233 — » *Tenkidler*
- 234 — OTTO LUDWIG *Die Heiterétei und ihr Widerspiel*
- 235 — » *Zwischen Himmel und Erde*

- 236 — RICHARD WAGNER *Das Kunstwerk der Zukunft*
- 237 — » *Oper und Drama*
- 238 — OTTO VON BISMARCK *Gedanken und Erinnerungen*
- 239 — » *Nutuklarından ve mektuplarından seçmeler*
- 240 — GUSTAV FREYTAG *Soll und Haben - Die Verlorene Handschrift*
- 241 — LUISE VON FRANÇOIS *Die letzte Reckenburgerin **
- 242 — MÖMMSSEN *Römische Geschichte (seçmeler: Anadolu kısmı)*
- 243 — THEODOR STORM *Immensee **
- 244 — » *Université'de* S. SAN
- 245 — » *Carsten Curator **
- 246 — » *Aquis Submersus* D. GÜNEY - N. AĞIRNASLI
- 247 — » *Renate* D. GÜNEY — C. KÜLEBİ
- 248 — » *Der Schimmelreiter*
- 249 — » *Viola tricolor* D. GÜNEY - N. AĞIRNASLI
- 250 — » *Psyche **
- 251 — » *Schweigen **
- 252 — » *Fıçıdan Hikâyeler* N. AKİPEK
- 253 — » *Meşe ağaçlı köşk* D. GÜNEY — N. CUMALI
- 254 — BURCKHARDT *Weltgeschichtliche Betrachtungen*
- 255 — » *Die Kultur der Renaissance in Italien **
- 256 — GOTTFRIED KELLER *Yeşil Heinrich* E. T. BİLİCİN
- 257 — » *Die Leute von Seldwyla **
- 258 — » *Yedi Efsane* D. GÜNEY — N. CUMALI
- 259 — » *Zürich Hikâyeleri* N. ÜÇÖK
- 260 — » *Das Simgedicht*
- 261 — » *Martin Salander*
- 262 — THEODOR FONTANE *Vor dem Sturm*
- 263 — » *Effi Briest **

- 264 — THEODOR FONTANE *Meine Kinderjahre*
- 265 — » *Der Schleswig-holsteinische Krieg*
- 266 — » *Der deutsche Krieg von 1866*
- 267 — » *Kriegsgefangen*
- 268 — » *Aus den Tagen der Okkupation*
- 269 — » *Der Krieg gegen Frankreich*
- 270 — ALBERT EMIL BRACHVOGEL *Friedemanns Bach I, II* S. ALP
- 271 — C. F. MEYER *Şiirler (seçme)*
- 272 — » *Huttens letzte Tage*
- 273 — » *Novellen I. (Das Amulett, Der Schuss von der Kanzel, Plautus im Nonnenkloster, Gustav Adolfs Page)*
- 274 — » *Novellen II. (Die Hochzeit des Mönchs, Das Lied eines Knaben, Die Richterin)*
- 275 — » *Jürg Jenatsch **
- 276 — » *Der Heilige*
- 277 — » *Die Versuchung des Peskara*
- 278 — » *Angela Borgia* E. D. DERİŞ
- 279 — JOSEPH VIKTOR VON SCHEFFEL *Ekkehard **
- 280 — VON KREMER *Kulturgeschichte des Orients unter den Kalifen*
- 281 — KARL SCHURZ *Lebenserinnerungen*
- 282 — PAUL HEYSE *Andrea Delfin* B. FEYZİOĞLU—Ş. S. İLTER
- 283 — M. VON EBNER-ESCHENBACH *Köyün çocuğu I, II* B. ARPAD
- 284 — R. VON VOLKMANN-LEANDER *Träumereien an französischen Kaminen*
- 285 — WILHELM RAABE *Chronik der Sperlingsgasse **
- 286 — » *Der Hungerpastor **
- 287 — » *Abu Telfan **
- 288 — » *Der Schüdderump*

- 289 — W. DILTHEY *Weltanschauung und Analyse
des Menschen seit Renaissance
und Reformation*
- 290 — » *Einleitung in die Philosophie
des Lebens*
- 291 — » *Das Erlebnis und die Dichtung*
- 292 — LUDWIG ANZENGRUBER *Der Pfarrer von Kirchfeld **
- 293 — FELIX DAHN *Ein Kampf um Rom*
- 294 — PETER ROSEGGER *Die Schriften des Waldschul-
meisters*
- 295 — » *Heidepeters Gabriel*
- 296 — » *Als ich noch der Waldbauern-
bub war*
- 297 — FRIEDRICH NIETZSCHE *Die Geburt der Tragödie **
- 298 — » *Jenseits von Gut und Böse*
- 299 — » *Zur Genealogie der Moral*
- 300 — » *Die Fröhliche Wissenschaft*
- 301 — » *Also sprach Zarathustra **
- 302 — » *Menschliches, allzu Menschli-
ches **
- 303 — » *Der Wille zur Macht*
- 304 — HERMANN SUDERMANN *Frau Sorge* R. S. KURAN
- 305 — » *Die Ehre*
- 306 — » *Litauische Geschichten*
- 307 — ERNST BENHEIM *Lehrbuch der historischen
Methode und der Geschichts-
philosophie*
- 308 — Ed. MEYER *Geschichte des Altertums (I.
C. girış) **
- 309 — EDMUND HUSSERL *Logische Untersuchungen*
- 310 — » *Ideen zu einer reinen Phäno-
menologie und phänomenolo-
gischen Philosophie*
- 311 — GERHART HAUPTMANN *Der Biberpelz*
- 312 — » *Hanneles Himmelfahrt*

- 313 — GERHART HAUPTMANN *Die Versunkene Glocke*
- 314 — » *Der Ketzer von Soana*
- 315 — G. JACOB *Östliche Kulturelemente im Abendlande*
- 316 — RICARDA HUCH *Erinnerungen von Ludolf Ursleu dem Jüngeren*
- 317 — » *Die Geschichten von Garibaldi*
- 318 — » *Das Leben des Grafen Federico Confalonieri*
- 319 — » *Der grosse Krieg in Deutschland*
- 320 — » *Die Romantik I, II*
- 321 — HERMANN LÖNS *Webrwolf*
- 322 — » *Mein grünes Buch*
- 323 — STEFAN GEORGE *Seçme şairler*
- 324 — HUGO VON HOFMANNSTHAL *Seçme şairler*
- 325 — » *Der Tod des Tizian*
- 326 — » *Der Rosenkavalier*
- 327 — » *Gespräch über Gedichte*
- 328 — » *Die Berührung der Sphären (seçmeler)*
- 329 — RAINER MARIA RILKE *Malte Laurids Brigdenin Notları* B. GÖNÜL — Dr. TIETZE
- 330 — » *Seçmeler*
- 331 — THOMAS MANN *Die Buddenbrooks*
- 332 — » *Der Tod in Venedig*
- 333 — » *Tomio Kröger* M. KARASAN
- 334 — » *Die vertauschten Köpfe*
- 335 — G. H. BECKER *Islamstudien **
- 336 — » *XIX. Yüzyıl Şairlerinden Seçmeler:*

(Friedrich von SCHLEGEL - August Wilhelm von SCHLEGEL - Ludwig TIECK - Ernst Moritz ARNDT - Theodor KÖRNER - Friedrich RÜCKERT - Max von SCHENKENDORF, A. von ARNIM - Clemens BRENTANO - Sophie MEREAU - Karoline von GÜNDE-RODE - Adelbert von CHAMISSO - Ludwig UHLAND - Wilhelm HAUFF - Gustav SCHWAB - Justinus KERNER - Karl SIMROCK - Nikolaus LENAU - Annette von DROSTE-HÜLSHOFF - Georg HERWEGH - Theodor STORM - Friedrich HEBBEL - Gottfried KELLER - Emanuel GEIBEL - Detlev von LILIENCRON - Richard DEHMEL)

RUS KLÁSİKLERİ:

1 —	<i>İgor Destanı</i>	
2 — AVVAKUM	<i>Hayatım</i>	N. Y. TALUY
3 — LOMONOSOV	} <i>Seçme şiirler (1 cilt)</i>	
DERJAVİN		
JUKOVSKİ		
KRİLOV		
RILEEV		
4 — FONVİZİN	<i>Tuğbay</i>	N. Y. TALUY
5 — »	<i>Anasının kuzusu</i>	N. Y. TALUY
6 — RADİŞÇEV	<i>Petresburg-Moskova yolculuğu</i>	
7 — N. M. KARAMZİN	<i>Zavallı Liza *</i>	
8 — GRİBOYEDOV	<i>Akıldan belâ</i>	Z. AKKOÇ
9 — PUŞKİN	<i>Evgeniy Onyegin</i>	
10 — »	<i>Boris Godunov</i>	Z. AKKOÇ — O. PELTEK
11 — »	<i>Yüzbaşının kızı</i>	E. GÜNEY — S. ALI
12 — »	<i>Biyelkin'in hikâyeleri</i>	H. A. EDİZ
13 — »	<i>Dubrovski</i>	H. A. EDİZ
14 — »	<i>Şiirlerinden seçmeler</i>	
15 — »	<i>Küçük Tragedyalar</i>	E. GÜNEY — O. PELTEK
16 — »	<i>Maça Kızı</i>	H. A. EDİZ
17 — »	<i>Pugaçev isyanı tarifi *</i>	
18 — »	<i>Erzurum yolculuğu</i>	
19 — »	<i>Tenkid yazıları</i>	
20 — »	<i>Manzum hikâyeleri</i>	
21 — »	<i>Hikâyeler (1 cilt)</i>	
22 — BELİNSKİ	<i>Tenkid yazıları</i>	
23 — LERMONTOV	<i>Zamanımızın kahramanı</i>	S. LUNEL
24 — »	<i>Prenses Ligovskaya</i>	S. LUNEL
25 — »	<i>Vaa'im - Aşık Garip</i>	S. LUNEL
26 — »	<i>İblis</i>	
27 — »	<i>Şiirlerinden seçmeler</i>	
28 — GOGOL	<i>Müfettiş</i>	E. GÜNEY — M. C. ANDAY
29 — »	<i>Bir evlenme</i>	E. GÜNEY — M. C. ANDAY
30 — »	<i>Tiyatrodan çıkış</i>	E. GÜNEY — M. C. ANDAY
31 — »	<i>Kumarcular</i>	H. KOPSEL
32 — »	<i>Üç hikâye</i>	E. GÜNEY — O. V. KANIK
33 — »	<i>Mirgorod hikâyeleri</i>	S. LUNEL

- 34 — GOGOL *Ölü canlar **
- 35 — » *Dikanka çiftliği yakınında akşamlar*
- 36 — » *Taras Bulba*
- 37 — » *Hikâyeler (1 cilt)*
- 38 — OSTROVSKI *Fırtına* N. TANUR
- 39 — » *Fakirlik ayıp değil* R. ÇAKIRÖZ
- 40 — » *Kurtlarla kuzular* N. TANUR
- 41 — İ. A. GONÇAROV *Oblomov* E. GÜNEY — S. EYÜBOĞLU
- 42 — TURGENYEV *Bir asilzade yuvası* Ş. AKALIN
- 43 — » *Klara Miliç* E. GÜNEY — O. RIFAT
- 44 — » *İlk aşk* E. GÜNEY — O. RIFAT
- 45 — » *Taşralı kadın* S. AYTEKİN — D. SORAKIN
- 46 — » *Köyde bir ay* H. A. EDİZ
- 47 — » *Üç karşılaşma* H. KOPSEL
- 48 — » *Parasızlık* N. Y. TALUY
- 49 — » *Başkanın ziyafeti* N. Y. TALUY
- 50 — » *Bekâr* N. Y. TALUY
- 51 — » *Bozkırda bir Kıral Lear* E. GÜNEY — O. PELTEK
- 52 — » *Misafirhane, jandarma başçavuşu **
- 53 — » *Bir avcının notları **
- 54 — » *Babalar ve oğullar*
- 55 — » *Rudin **
- 56 — » *Bakir toprak **
- 57 — » *Sığıntı* G. GÜNEY
- 58 — » *Hikâyeler (1 cilt) **
- 59 — SALTIKOV *Pompadurlar, Pompadurcalar*
- ŞCEDRİN
- 60 — » *Golovliyev efendiler*
- 61 — » *Taşkent bezleri*
- 62 — » *Büyükler için masallar* A. ALPAUT
- 63 — » *Taşra denemeleri*
- 64 — DOSTOYEVSKI *Ölü bir evden hatıralar* N. Y. TALUY
- 65 — » *Delikanlı* S. LUNEL
- 66 — » *Uysal kız* S. AYTEKİN — D. SORAKIN
- 67 — » *Başkanın karısı - Namuslu bırsız* S. AYTEKİN — D. SORAKIN

68 —	DOSTOYEVSKİ	<i>İradesiz adam</i>	E. GÜNEY — Y. N. NAYIR
69 —	»	<i>Tatsız bir olay</i>	N. Y. TALUY
70 —	»	<i>Küçük kabraman</i>	R. ÇAKIRÖZ
71 —	»	<i>Stepançikova köyü *</i>	
72 —	»	<i>Suç ve ceza *</i>	
73 —	»	<i>Karamazov kardeşler</i>	
74 —	»	<i>Cinler</i>	
75 —	»	<i>Budala</i>	
76 —	»	<i>Yeraltından notlar</i>	
77 —	»	<i>Aşağı ve hor görülenler</i>	
78 —	»	<i>Netoçka Nezvanova</i>	
79 —	»	<i>Ebedî koca</i>	
80 —	»	<i>Yazarın notları</i>	
81 —	»	<i>Fakir insanlar</i>	
82 —	»	<i>Hikâyeler (1 cilt)</i>	
83 —	»	<i>Beyaz geceler</i>	
84 —	NEKRASOV	<i>Şiirlerinden seçmeler</i>	
85 —	TOLSTOY	<i>Harb ve Sulh</i>	Z. BAŞTIMAR
86 —	»	<i>Çocukluk</i>	R. ÇAKIRÖZ
87 —	»	<i>İlk gençlik</i>	R. ÇAKIRÖZ
88 —	»	<i>Gençlik</i>	R. ÇAKIRÖZ — C. EKİNCİ
89 —	»	<i>Ivan İlyiç'in ölümü</i>	N. Y. TALUY
90 —	»	<i>Karanlığın kudreti</i>	R. ÇAKIRÖZ
91 —	»	<i>Halk için hikâyeler I</i>	S. AYTEKİN—D. SORAKIN
92 —	»	<i>Pulikuşka</i>	S. AYTEKİN—D. SORAKIN
93 —	»	<i>Balodan sonra ve Çömlek</i>	
		<i>Alyoşa</i>	N. TANUR
94 —	»	<i>Anna Karenina *</i>	
95 —	»	<i>Dirilme *</i>	
96 —	»	<i>Hikâyeler (2 cilt)</i>	
97 —	»	<i>Kroyçer Sonatı</i>	
98 —	»	<i>İt'raflar</i>	
99 —	»	<i>Peaagoji yazıları</i>	
100 —	»	<i>Felsefe ve estetik yazularından seçmeler</i>	
101 —	ÇEHOV	<i>Step</i>	
102 —	»	<i>Düello</i>	Z. BAŞTIMAR

103 —	ÇEHOV	<i>Martı</i>	N. Y. TALUY — K. KAYA
104 —	»	<i>Vanya Dayı</i>	G. GÜNEY
105 —	»	<i>Üç Kızkardeş</i>	H. A. EDİZ
106 —	»	<i>Vişne bahçesi</i>	E. GÜNEY — Ş. S. İLTER
107 —	»	<i>Hikâyeler I</i>	S. LUNEL
108 —	»	<i>Hikâyeler II (Istiridyeye)</i>	S. LUNEL
109 —	»	<i>Hikâyeler III (Abçı kadın evleniyor)</i>	E. GÜNEY — O. PELTEK
110 —	»	<i>Düğün-jübile</i>	S. AYTEKİN D. SORAKİN
111 —	»	<i>Hikâyeler (2 cilt) *</i>	
112 —	»	<i>Mektuplar</i>	

İTALYAN KLASİKLERİ:

1 —	DANTE ALIGHIERI	<i>Vita Nova</i>
2 —	»	<i>Convivio</i>
3 —	»	<i>Divina Commedia</i>
4 —	DINO COMPAGNI	<i>Cronica</i>
5 —	GIOVANNI VILLANI	<i>Cronica (Seçme)</i>
6 —	FRANCESCO PETRARCA	<i>Canzoniere</i>
7 —	»	<i>Trionfi</i>
8 —	GIOVANNI BOCCACCIO	<i>Decameron</i>
9 —	FRANCO SACCHETTI	<i>Novelle (Seçme)</i>
10 —	LORENZO DE MEDICI	<i>Şiirlerinden seçme</i>
11 —	ANGELO POLIZIANO	<i>Şiirlerinden seçme</i>
12 —	L. BATTISTA ALBERTI	<i>Yazılarından seçme</i>
13 —	LUIGI PULCI	<i>Morgante (Seçme)</i>
14 —	M. MARIA BOIARDO	<i>Orlando innamorato (seçme)</i>
15 —	LEONARDO DA VINCI	<i>Yazılarından seçme</i>

- 16 — NICCOLO MACCHIAVELLI *Il principe **
- 17 — » *Storie fiorentine*
- 18 — » *La mandragola*
- 19 — B. CASTIGLIONE *Il cortegiano*
- 20 — IACOPO SANNAZZARO *L'Arcadia*
- 21 — LUDOVICO ARIOSTO *Orlando furioso*
- 22 — F. GUICCIARDINI *Storia d'Italia (Seçme)*
- 23 — MATTEO BANDELLO *Novelle (Seçme)*
- 24 — MICHELANGELO BUANARROTTI *Şiirler.*
- 25 — BENVENUTO CELLINI *Vita*
- 26 — GIORGIO VASARI *Vite (Seçme)*
- 27 — TORQUATO TASSO *Gerusalemme liberata*
- 28 — » *Aminta*
- 29 — GIORDANO BRUNO *De la causa principio et uno*
- 30 — GIAMBATTISTA MARINO *Şiirlerinden seçme*
- 31 — ALESSANDRO TASSONI *La secchia rapita*
- 32 — GALILEO GALILEI *D'alcgo sopra i massimi sistemi*
- 33 — GIANBATTISTA VICO *Principii di una scienza nuova*
- 34 — PIETRO METASTASIO *Attilio Regolo*
- 35 — CARLO GOLDONI *Yalancı* T. LEVENDOĞLU
- 36 — » *İki Efendinin Uşağı* N. H. SİNANOĞLU
- 37 — » *Kabvehane* E. SUNGAR
- 38 — » *Antikacının ailesi* E. SUNGAR
- 39 — » *Becerikli Dul* Sa. SİNANOĞLU
- 40 — » *Sayfiye merakı* A. SİNANOĞLU
- 41 — » *Sayfiye maceraları* A. SİNANOĞLU
- 42 — » *Il ritorno dalla villeggiatura*

- 43 — CARLO GOLDONI *La locandiera*
 44 — » *I rusteghi*
 45 — » *Mémoires*
 46 — GIUSEPPE PARINI *Il giorno*
 47 — » *Şiirler*
 48 — VITTORIO ALFIERI *Saul*
 49 — » *Filippo*
 50 — » *Virginia*
 51 — » *Mirra*
 52 — » *Vita*
 53 — VINCENZO MONTI *Şiirlerinden seçme*
 54 — UGO FOSCOLO *I sepolcri*
 55 — » *Şiirlerinden seçme*
 56 — » *Ultime lettere di Jacopo Ortis*
 57 — GIACOMO
LEOPARDI *Canti*
 58 — » *Operette morali*
 59 — » *Düşünceler (Seçme)*
 60 — SILVIO PELLICO *Zindanda* R. ÖGEL
 61 — GIUSEPPE MAZZINI *Seçme yazılar*
 62 — ALESSANDRO
MANZONI *Carmagnola Kontu* R. ÖGEL
 63 — » *Adelchi*
 64 — » *Nişanlılar* R. ÖGEL
 65 — GIOSUE CARDUCCI *Eserlerinden seçme*
 66 — ANTONIO
FOGAZZARO *Piccolo mondo antico*
 67 — » *Piccolo mondo moderno*
 68 — GIOVANNI
PASCOLI *Şiirlerinden seçme*
 69 — GIOVANNI VERGA *I Malavoglia*
 70 — » *Novelle (Seçme)*
 71 — GABRIELE
D'ANNUNZIO *Eserlerinden seçme*
 72 — LUIGI PIRANDELLO *Novelle (Seçme)*
 73 — » *Sei personaggi in cerca
d'autore*
 74 — BENEDETTO
CROCE *Logica come scienza del
concetto puro*

- 75 — BENEDETTO CROCE *Filosofia della pratica, economica ed etica*
- 76 — » *Ciò che è vita e ciò che è morte nella filosofia di Hegel*

İSPANYOL KLÁSİKLERİ:

- 1 — GUILHEN DE CASTRO *Las Mocedades del Cid*
- 2 — CERVANTES *Don Quijote*
- 3 — » *Novelas Ejemplares **
- 4 — CALDERON *La Vida es sueno*
- 5 — » *La Dama duende*
- 6 — LOPE DE VEGA *La Esterella de Sevilla*
- 7 — MIGUEL DE UNAMUNO *Niebla*
- 8 — » *Tres novelas ejemplares y un prologo*
- 9 — » *Del sentimiento trágico de la vida en los hombres y en los pueblos*
- 10 — RAMON PEREZ DE AYALA *Apollonius y Bellarmine*

PORTEKİZ KLÁSİKLERİ:

- 1 — CAMOENS *Os Lusíadas*

MACAR KLÁSİKLERİ:

- 1 — P. PAZMANY *Vaizlar; seçme*
- 2 — K. MİKES *Türkiye mektupları I, II . KARATAY*
- 3 — F. KAZINCZY *Mektuplar; seçme*
- 4 — K. KİSFALUDY *Aldamışlar **
- 5 — F. KÖLCSEY *Öğütler **
- 6 — J. KATONA *Bank ban*
- 7 — İ. SZECHENYİ *Hâtıralarım; seçme*

8 — M. JOSIKA	<i>Abafi</i>	
9 — L. KOSSUTH	<i>Gurbet bâtıralarım; seçme</i>	
10 — J. EÖTVÖS	<i>Düşünceler; seçme</i>	
11 — ZS. KEMENY	<i>Dul anne ve kızı</i>	
12 — E. SZİGLİGETI	<i>Liliomfi</i>	N. SEREN
13 — İ. MADACH	<i>İnsan trajedis.</i>	
14 — M. JOKAI	<i>Altın adam *</i>	
15 — M. JOKAI	<i>Sarı Gül *</i>	
16 — M. JOKAI	<i>Yeni çiftlik sabibi *</i>	
17 — M. JOKAI	<i>Gül Beyazı</i>	
18 — P. GYULAI	<i>Eski bir konağın son sabibi</i>	
19 — G. CSIKY	<i>Tufeyliler</i>	S. KARATAY
20 — K. MİKSZATH	<i>Aziz Petrus'un şemsiyesi</i>	N. SEREN
21 — K. MİKSZATH	<i>Konuşan kaştan</i>	S. KARATAY
22 — G. GARDONVI	<i>Anlaşılmıyan insan</i>	Z. TUĞAL
23 — G. GARDONVI	<i>Üçüncü kudret</i>	S. N. ÖZERDİM
24 — F. HERCZEG	<i>Paganlar</i>	S. KARATAY
25 — F. HERCZEG	<i>Bizans</i>	S. KARATAY
26 — F. HERCZEG	<i>Mavi tilki</i>	
27 — F. MOLNAR	<i>Çocuklar</i>	N. SEREN
28 — F. MOLNAR	<i>Liliom</i>	
29 — F. MORA	<i>Buğday tarlası şarkısı</i>	
30 — ZS. MORICZ	<i>Tanrı gözündem irak</i>	S. KARATAY
31 — ZS. MORICZ	<i>Altın külçe</i>	
32 — D. SZABO	<i>Sürüklenen köy</i>	
33 — M. LENGYEL	<i>Tayfun</i>	S. KARATAY
34 — K. CSATHO	<i>Kule saatindeki kuzgun *</i>	
35 — A. KUNCZ	<i>Kara manastır *</i>	
36 — S. MAKKAI	<i>Şeytan arabası</i>	
37 — L. ZILAHY	<i>İki esir *</i>	
38 — L. ZILAHY	<i>General</i>	
39 — J. NYİRÖ	<i>Bence Uz</i>	
40 — A. TAMASI	<i>Abel trilojisi</i>	
41 — G. VASZARY	<i>Paris'e karşı iki kişi</i>	
42 — F. KÖRMENDİ	<i>Budapeşte'de bir macera</i>	
43 — S. MARAI	<i>Kıskançlar</i>	
44 — R. İGNÁCZ	<i>Doğum yeri: Buğdan</i>	
45 —	<i>Eski Macar şairlerinden seçmeler</i>	

46 —

Yeni Macar şairlerinden seçmeler

BELÇİKA KLĀSİKLERİ:

- 1 — CHARLES DE THYL *Ulgenspiegel*
COSTER *Lammegoedzak*

DANİMARKA KLĀSİKLERİ:

- 1 — ANDERSEN *Masallarından seçmeler*
2 — NATHANSEN *Denemelerinden seçmeler*
3 — JACOBSEN *Nils Lybne*
4 — » *Fru Marie Grubbe*
5 — HERMANN BANG *Stille Existenser*

FİNLĀNDİYA KLĀSİKLERİ:

- 1 — *Kalevela*
2 — KIVI *Seitseman veljesta*
(Yedi kardeşler)

İSVEÇ KLĀSİKLERİ:

- 1 — STRİNDBERG *Bir hizmetçinin oğlu*
2 — » *Açık çeniz kenarında*
3 — » *Bir delinin itirafları*
4 — » *Gustav Wasa*
5 — » *Master Olof*
6 — » *Suçlu mu?*
7 — » *Fondringsägare **
8 — LAGERLÖF *Gösta Berling*
9 — » *Jerusalem*
10 — » *Zacharias Topelius*
11 — » *Marbaka*
12 — » *Hikâyelerinden seçmeler*

NORVEÇ KLĀSİKLERİ:

- 1 — THORESEN *Hikâyelerinden seçmeler*
2 — HENRİK IBSEN *John Gabriel Borckman*

3 —	HENRİK İBSEN	<i>Nora, Bebeğin Evi</i>	C. M. ALTAR
4 —	»	<i>En Folkefiende (Bir halk aışmanı)</i>	
5 —	»	<i>Hedda Gabler</i>	Ş. B. KURT
6 —	»	<i>Yaban ördeği</i>	Ş. B. KURT
7 —	»	<i>Yapı ustası Solness</i>	A. GİVDA
8 —	»	<i>Brand</i>	S. B. GÖKNİL
9 —	»	<i>Nar vi dode vagner</i>	
10 —	»	<i>Haermaendene pa Helgeland (Helgoland Kabramanları)</i>	
11 —	BJORNSTJERNE BJORNSON	<i>Nar den ny virs blomstrer (Yeni bağ çiçeklenince)</i>	
12 —	»	<i>Pa Guds Veie (Tanrının Yollarında)</i>	
13 —	JONAS LIE	<i>Over ævne</i>	
14 —	»	<i>Fam.ien paa Gilje</i>	
15 —	ARNE GARBORG	<i>Trae ter Maende (Yorgun rublar)</i>	
16 —	»	<i>Hjaa bo Mor (Annenin yanında)</i>	
17 —	KNUT HAMSUN	<i>Markens Grøde (Dünya nimeti)</i>	
18 —	»	<i>Under Höststjernen (Sonbahar yıldızları altında)</i>	

YUNAN KLÁSİKLERİ İÇİN YARDIMCI ESERLER:

1 —	LEON ROBIN	<i>Platon *</i>	
2 —	»	<i>Aristote *</i>	
3 —	JULIUS STENZEL	<i>Platon der Erzieher</i>	
4 —	VERNER JAEGER	<i>Paideia</i>	
5 —	E. PETERICH	<i>Küçük Yunan Mitalogyası</i>	S. Y. BAYDUR

İRAN KLÁSİKLERİ İÇİN YARDIMCI ESERLER:

1 —	FÜRÜZAN FER	<i>Mevlâna</i>
2 —	ALİ ASGAR HİKMET	<i>Câmi *</i>

FRANSIZ KLÁSİKLERİ İÇİN YARDIMCI ESERLER:

1 —	CHARLES ADAM	<i>Vie et œuvres de Descartes *</i>
2 —	G. LANSON	<i>Corneille</i>

3 —	TH. MAULNIER	<i>Racine</i>
4 —	P. BRISSON	<i>Molière, sa Vie dans ses Oeuvres *</i>
5 —	D. MORNET	<i>Molière *</i>
6 —	A. BELLESORT	<i>Voltaire *</i>
7 —	A. BILLY	<i>Diderot *</i>
8 —	R. GÉRIN	<i>Rousseau</i>
9 —	P. MARTINO	<i>Stendhal, l'homme et l'oeuvre</i>
10 —	A. BILLY	<i>Balzac *</i>
11 —	L. M. CHAUFFIER	<i>Châteaubriand, ou l'obsession de la pureté</i>
12 —	A. BELLESORT	<i>Hugo, essai sur son oeuvre</i>
13 —	P. TRAHARD	<i>Prosper Mérimée et l'art de la nouvelle *</i>
14 —	R. DUMESNIL	<i>Gustave Flaubert, l'homme et l'oeuvre *</i>
15 —	E. MAYNIAL	<i>La Vie et l'oeuvre de Maupassant *</i>
16 —	LUCIEN DAUDET	<i>Alphonse Daudet</i>
17 —	W. JANKELEVITCH	<i>Bergson</i>
18 —	HADAMAR LANGEVIN- BOUTROUX VOLTERRA	<i>Henri Poincaré (L'oeuvre scientifique et Philosophique)</i>

INGİLİZ KLASİKLERİ İÇİN YARDIMCI ESERLER:

1 —	S. W. RALEIGH	<i>Shakespeare</i>
2 —	G. B. HARRISON	<i>Shakespeare *</i>
3 —	DOWDEN	<i>Shakespeare</i>
4 —	J. G. LOCKHART	<i>Life of Walter Scott</i>
5 —	JOHN FORSTER	<i>The life of Charles Dickens</i>
6 —	MRS GASKELL	<i>Life of Charlotte Bronte *</i>

ALMAN KLASİKLERİ İÇİN YARDIMCI ESERLER:

1 —	A. HEUSLER	<i>Altgermanische Dichtung</i>
2 —	FRITZ STRICH	<i>Deutsche Klassik und Roman-tik *</i>
3 —	BIELSCHOWSKY	<i>Goethe *</i>
4 —	F. GUNDOLF	<i>Goethe</i>

- 5 — ERICH SCHMIDT *Lessing*
 6 — E. KÜHNEMANN *Herder*
 7 — » *Schiller **

RUS KLASİKLERİ İÇİN YARDIMCI ESERLER:

- 1 — H. TROYAT *Pouchkine*
 2 — BORIS DE SCHLOEZER *Gogol **
 3 — H. TROYAT *Dostoïevsky*
 4 — I. NEMIROVSKI *Çehov*
 5 — P. I. BIRIOUKOR *L. N. Tolstoy*

FRANSIZ BİLİM ESERLERİ:

- 1 — E. BOUTY *La Vérité Scientifique*
 2 — MEYERSON *De l'Explication dans les Sciences*
 3 — » *Le Cheminement de la Pensée*
 4 — L. DE BROGLIE *Matière et Lumière **
 5 — » *Continu et Discontinu*
 6 — GOBLOT *Système des Sciences*
 7 — HENRI BERR *La synthèse en histoire **
 8 — LANGLOIS ET SEIGNOBOS *Introduction aux études historiques **
 9 — HENRY LE CHÂTELIER *De la méthode dans les sciences expérimentales **
 10 — DUHEM *Études sur Leonard de Vinci*
 11 — ANDRE SAINTE LAGÜE *Du Connu à l'inconnu*
 12 — R. GROUSSET *L'Empire des Steppes*

İNGİLİZ VE AMERİKAN BİLİM ESERLERİ:

- 1 — BERTRAND RUSSELL *On Education **
 2 — » *The Conquest of Happiness*
 3 — » *The Analysis of Mind*
 4 — » *Sceptical Essays*
 5 — » *The Scientific Outlook*

- 6 — BERTRAND
RUSSELL *Education and Social Order*
- 7 — » *The History of Western
Philosophy **
- 8 — BRIDGEMAN *The Logic of Modern
Physics*
- 9 — CARROL C. PRATT *The Logic of Modern
Psychology*
- 19 — GAETANO
SALVEMINI *Historian and Scientist*
- 11 — BERNHARD J.
STERN *Society and Medical Progress*
- 12 — JOHN HERMANN
RANDALL *The Making of the Modern
Mind*
- 13 — ALFRED MARSTON
TOZZER *Social Origins and Social
Continuities*
- 14 — GEORGE SARTON *The History of Science and
the New Humanism*
- 15 — CHARLES HOMER
HASKINS *The Renaissance of the
Twelfth Century*
- 16 — J. B. BURY *The Idea of Progress*
- 17 — A. SCHEINFELD *You and Heredity*
- 18 — PAUL DE KRUIF *Microbe Hunters*
- 19 — ALFRED M. STILL *Soul of amber **
- 20 — BERNARD JAFFE *Crucibles*
- 21 — LANCELOT
HOGBEN *Mathematics for the Million **
- 22 — E. HEIDBERGER *Seven Psychologies*
- 24 — S. CHASE *The Tyranny of Words*
- 24 — DR. DUTTON *Saladin and the fall of the
Home*
- 25 — WHITEHEAD *Science and Modern World*
- 26 — EDDINGTON *The Nature of the Physical
World*
- 27 — SIR JAMES JEANS *The Universe Around Us*
- 28 — LANE POOLE *Saladin and the fall of the
Kingdom of Jerusalem*

- 29 — LANE POOLE *Turkey*
 30 — » *Egypt in the Middle Ages*
 31 — » *The Barbary Corsairs*
 32 — JOHN DEWEY *Logic of requirement*

ALMAN BİLİM ESERLERİ:

- 1 — K. ROTH *Byzantinische Sozial und
Kulturgeschichte*
 2 — STRZYGOWSKY *Byzantinische Denkmäler*
 3 — C. NEUMANN *Byzantinische Kultur und
Renaissancekultur*
 4 — H. KRETSCHMAYR *Geschichte von Venedig*
 5 — H. PLISCHKE *Entdeckungsgeschichte vom
Altertum bis zur Neuzeit*
 6 — » *Alte Reisen und Abendteuer
(seçmeler)*
 7 — GERVINUS *Geschichte des 19. Jahrhun-
derts (Giriş)*
 8 — COETZ *Propyläen Weltgesch'chte
(seçmeler: 10 cildin
mukaaddemesi)*
 9 — V. WILAMOWITZ-
MOELLENDORFF, *Staat und Gesellschaft der
KROMAYER, Griechen und Römer.
HEISENBERG*
 10 — R. HARTMANN *Im neuen Anatolien*
 11 — H. MUCH *Akbar*
 12 — BROCKELMANN *Geschichte der islamischen
Völker*
 13 — Fr. RATZEL *Über Naturschilderung*

RUS BİLİM ESERLERİ:

- 1 — ÇİHAÇEV *Asie Mineure*
 2 — HANIKOV *Istoriya Kazanyi*
 3 — RADLOFF *Aus Sibirien*

- 4 — NALİVKİN *Kratkaya istoriya Hokandskago hanstva*
- 5 — BARTHOLD *Die geographische und historische Erforschung des Orients*
- 6 — » *Turkestan v epohu mongolskago naşestviya*
- 7 — » *İstoriya kulyturnoy jizni Tukestana*
- 8 — VLADİMİRTSOV *Cengiz han*
- 9 — YAKUBOVSKİY *Zolotaya Orda*

MACAR BİLİM ESERLERİ:

- 1 — A. GREGUSS *Estetik*
- 2 — F. SALAMON *Macaristan'ın Türk devri*
- 3 — A. VAMBERY *Mücadelelerim*
- 4 — İ. GOLDZİHER *İslâm*
- 5 — S. TAKATS *Macaristan Türk âleminde tablolar*
- 6 — A. PAULER *Felsefeye giriş*
- 7 — M. BABİTS *Avrupa edebiyatı tarihi **
- 8 — GY. SZEKFÜ *Türk tarihçileri **
- 9 — Gy. NEMETH *J. Thury'nin bâtuvası **

TİYATRO SANATI ÜZERİNE ESERLER SERİSİ:

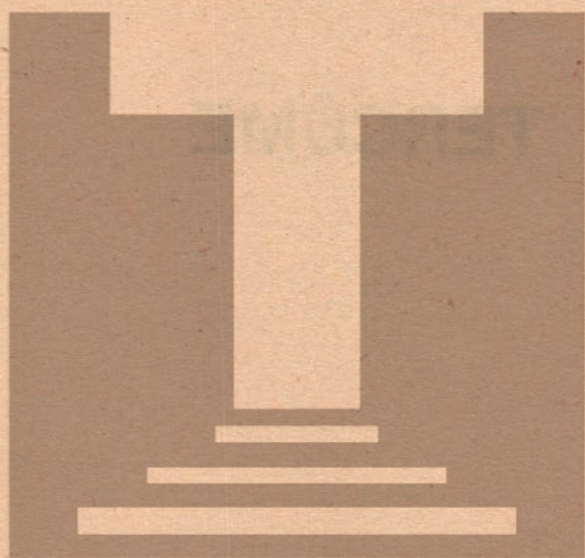
- 1 — J. COPEAU *Müellifle aktör* L. AY
- 2 — » *Le Théâtre Populaire*
- 3 — » *Souvenirs du Vieux-Colombier*
- 4 — GORDON GRAIG *Tiyatro sanatı hakkında* N. SEVİN
- 5 — F. STROWSKY *Tiyatro ve Bizler* S. E. SİYAVUŞGİL
- 6 — G. BATY, RENÉ CHAVANCE *Vie de l'Art Théâtral*
- 7 — C. COQUELIN *L'Art du Comédien*
- 8 — EMILE FABRE *Le Théâtre **

- 9 — FELIX GAIFFE *Le Rire et la Scène Française*
- 10 — LOUIS JOUVET *Réflexions du Comédien*
- 11 — PIERRE-LOUIS
DUCHARTRE *La Comédie Italienne*
- 12 — CHARLES DULLIN *Souvenirs et Notes de travail
d'un acteur*
- 13 — J. ROUCHÉ *Le mise en Scène théâtrale
d'aujourd'hui*
- 14 — MARCEL
RAYMOND *Le Jeu Retrouvé*
- 15 — PIERRE BRISSON *Le Théâtre des Années Folles*
- 16 — JEAN VALMY,
BAYSSE *Vie et Naissance de la
Comédie-Française*
- 17 — ATHENE SEYLER,
S. HAGGARD *The Craft of Comedy*
- 18 — STANLEY
McCANDLESS *A Method of Lighting the
Stage*
- 19 — LEE SIMONSON *Architecture for the New
Theatre*
- 20 — SIR CEDRIC
HARDWICKE *The Drama to-morrow*
- 21 — CLIFFORD BAX *Whither the Theatre*
- 22 — STANISLAVSKI *Sistemim*
- 23 — » *Sanat Hayatim*
- 24 — » *Pir aktör hazırlanıyor*
- 25 — R. BELES LAVSKI *Aktörlük, ilk 6 ders*

TUSTAV

TERCÜME

TÜSTAV

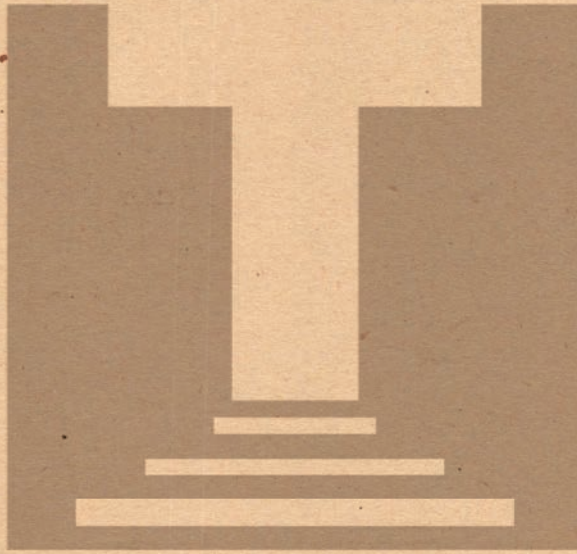
TÜSTAV

TERCÜME

Cilt: VII

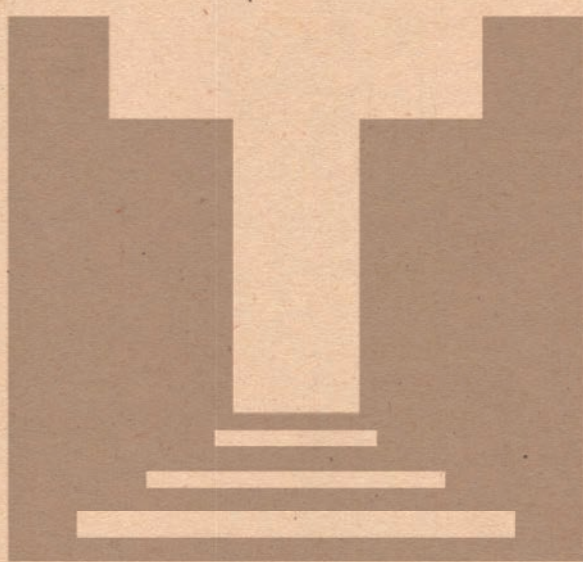
TÜSTAV

Mayıs 1946

Mart 1947

MİLLÎ EĞİTİM BASİMEVİ

TÜSTAV

TERCÜME

Cilt: VII, Sayı : 37 — 42

19 Mayıs 1946 — 19 Mart 1947

SAYI: 37 TERCÜMELER

Yedinci yıla girerken (S. 1)
Düşünceler (S. 2)
Mizaçlar (S. 8)
Muhammed'in şarkısı (S. 14)
Ayak izi (S. 19)
Tragedia üzerine - Bilge (S. 22)

MONTAIGNE
LA BRUYERE
GÖTHE
DANIEL DEFOE
PAUL ERNST

YENİ GÖRÜŞLER

Existentialisme:

«Les Temps Modernes» dergisinin tanıtma yazısı (S. 31)
Existentialisme bir hümanizmadır (S. 37)
Existentialisme kavgası (S. 44)
Hakikat uğruna (S. 47)
Jean - Paul Sartre ve existentialisme (S. 48)
Existentialiste'lerde felsefe ve roman (S. 50)

J. - P. SARTRE
“ “
MERLEAU - PONTY
“ “
D. AURY
S. DE BEAUVOIR

Roman üzerine düşünceler (S. 52)
Batı medeniyetinin sınırları (S. 57)
Arap ve Greko - Lâtin metinleri (S. 63)

KLEBER HAEDENS
ANDRE SIEGFRIED
MASSIGNON

Klâsikler arasında : *Tartuffe* (Melih Cevdet ANDAY, 69) *Merimée'nin hikâyeleri* (Sami Güven, 71) *Oblomov* (Oğuz PELTEK, 72) *Üç hikâye* (O. V. K., 73) *Yeni Dünya* (Bekir Semerci, 75) Yurtta tercüme (S. 79) Şiir özel sayımız hakkında yazılar (S. 84) - Şiir tercümesi müsabakamız.

SAYI: 38 TERCÜMELER

Şiirler (S. 97)
İki mektup (S. 103)

CATULLUS
DESCARTES

Aydede'nin anlattıkları (S. 121)
Elma arabası (S. 127)
Dniepr (S. 134)
Slavcılık, Avrupacılık (S. 136)

ANDERSEN
G. B. SHAW
GOGOL
A. I. GERTSEN

YENİ GÖRÜŞLER

Descartes' n 350 nei yıl dönümü dolayısıyla :

Descartes'i okurken (S. 143)
Bir Descartes tasviri (S. 144)
Descartes üzerine (S. 146)
Descartes dünyasının eksikleri (S. 148)
Yaşayan Descartes (S. 149)
Descartes ve devrimiz (S. 150)

ANDRÉ GIDE
PAUL VALÉRY
HENRI BERGSON
Y. P. WALD
RENÉ LALOU
M. THOREZ

Amerika'nın iki yüzü (S. 152)
İnsanlığın çıkmazı (S. 153)
İnsanlık çıkmazda değildir. (S. 156)
Arap ve Greko - Lâtin metinleri II (S. 158)

E. LINDSAY
A. KOESTLER
A. BERNALN
MASSIGNON

İNCELEMELER

Klâsikler arasında: *Aisopos'un masalları* (Suat TAŞER, 164) *Metot üzerine konuşma* (Oğuz PELTEK, 166) *İki Amphitryon* (Melih Cevdet ANDAY, 167), *Kadınlar mektebi ve tenkidi* (O. V. K, 170).

Yurtta tercüme: *Bizde Descartes tercümeleri* (Oğuz PELTEK, 172) *Macar edebiyatından tercüme* (Sami ÖZERDİM, 177) - Bibliyografya (S. 184) İktibaslar (S. 187)

SAYI : 39 - 40

DEMOKRASİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Eski Çin filozoflarının toplum üzerindeki düşünceleri (S. 195)

Devlet - Devlet adamı - Kanunlar (S. 201)

Politika'dan (seçmeler) S. 222

İnsanların eşitliği üzerine (S. 231)

Müstebitlerin kudreti ve za'fı (S. 235)

Düşünceler (S. 237)

Traetatus Theologo politicus'tan (S. 239)

Sivil hükümetin aslı (S. 248)

Kanunların Ruh'u'ndan (seçmeler) (S. 250)

Demokrasi - Devletler, hükümetler - Efendi - Eşitlik - İstibdat.

Kanunlara dair - Vatan (S. 267)

Toplum anlaşması'ndan (seçmeler) (S. 281)

Yunanlılarda kanun sistemi - Halk oyunu - Hürriyet - Çoğunluğun dileği - fikirlerin halka yayılması - Kitapların açtığı hakikat kapıları - Öğretim eşitliği - Halk dili - Öğrenim hürriyeti v. s. (S. 291)

MO - TI

MENG - TSE

LI - CHI

LIECH - TSE

EFLATUN

ARİSTO

SENECA

LA BOËTIE

MONTAIGNE

SPINOZA

J. LOCKE

MOTESQUIEU

VOLTAIRE

J. - J. ROUSSEAU

CONDORCET

Fransız devrimi ve hürlik kavramı (S. 305)
Hürriyet hakkında (S. 308)
Eski Atina'da kanun görüşmesi (S. 311)
Demokrasi (S. 313)
Tabii cemiyetten medeni cemiyete, demokrasiye (S. 316)
Son dört ayın tercümeleri (S. 322)

HEGEL
J. S. MILL
Fustel de COULANGES
J. LACHELIER
H. BERGSON

SAYI : 41 - 42

TERCÜMELER

Devlet idaresi (S. 327)
Devlet (S. 330)
Seçme yazılar ve rübailer
II. Richard (S. 343)
İranlı mektupları (S. 358)
Üç mektup (S. 369)
Saul (S. 378)
Şiir müsabakamız (S. 384)
Kuzgun (S. 387)
Yoleuluk (S. 393)

HERODOTOS
TULLIUS CICERO
CAMİ
SHAKESPEARE
MONTESQUIEU
NOVALIS
V. ALFIERI

E. ALLAN POE
Ch. BAUDELAIRE

İNCELEMELER VE TOPLAMALAR

Macar edebiyatından tercümeler II (Sami ÖZERDİM, 402) - *Tercüme meselesi* (Fr. de MIOMANDRE, 406) - *Rabelais'yi Türkçeye nasıl çevirmeli?* (Sabri Esat SİYAVUŞGİL, 406) - *Orman dile geldi* (Sabri Esat SİYAVUŞGİL, 408) - *Klasiklere hücum* (Lütfi AY, 409) - *Şark - İslâm klâsikleri* (M. Nuri GENCOSMAN, S. 411) - Son altı ayın tercümeleri (S. 412) Haberler ve klâsikler listesi (S. 435).

TÜSTAV

İNDEKS

Cilt VII

	<u>Sahife</u>	<u>Sayı</u>
Fikret ADIL		
<i>Tercüme dair</i>	87	37
Ali Rauf AKAN		
<i>Tercüme dergisinin özel sayısı</i>	85	37
Vittorio ALFIERI		
Saul (Sa. SİNANOĞLU).	378	41-42
Melih Cevdet ANDAY		
<i>Tartuffe</i>	69	37
<i>İki Amphitryon</i>	167	38
ANDERSEN		
Aydedenin anlattıkları (O. T. GÜNDEM)	121	38
ARİSTO		
<i>Politika'dan</i> (Seçmeler) (N. BERKES)	222	39-40
D. AURY		
Jean-Paul Sartre ve Existentiaisme (E. GÜNEY-O. PELTEK)	48	37
Lûtfi AY		
<i>Klâsiklere hücum</i>	409	41-42
Charles BAUDELAIRE		
Yoleuluk (R. GÖKÇEN)	393	41-42
Simon de BEAUVOIR		
Existentiaiste'lerde felsefe ve roman (E. GÜNEY)	50	37
Henri BERGSON		
Descartes üzerine (M. N. ECER)	146	38
Tabii cemiyetten medeni cemiyete, demokrasiye (M. KARASAN)	316	39-40

VIII

BERNALN

İnsanlık çıkmazda değildir. (E. GÜNEY) 156   38

CAMI

Seçme gazeller ve rübaifler (M. N. GENCOSMAN) 336   41-42

CATULLUS

Şiirler (S. Y. BAYDUR) 97   38

Tullius CİCERO

Devlet (Sa. SİNANOĞLU) 330   41-42

CONDORCET

Şarkta, Yunanlılarda kanun sistemleri - Romada hukuk sistemi - Halkoyu-Geri kuvvetlerin hoşgörmezliği - İnsanların gerçek hakları - Kitapların açtığı hakikat kapıları - Fransa Anayasası, Amerika Anayasası - İnsan soyunun geleceği - Eşitsizlikten eşitliğe - Öğretim eşitliği - Halk dili - Kadın erkek eşitliği - Harb. İlk öğretim - Öğrenim hürriyeti (O. PELTEK) 291   39-40

Fustel de COULANGES

Eski Atina'da kanun görüşmesi (M. KARASAN) 311   39-40

Daniel DEFOE

Ayak izi (F. ŞAHİNBAŞ) 19   37

DESCARTES

İki mektup (M. KARASAN) 103   38

EFLÁTUN

Devlet (Su. SİNANOĞLU) 201   39-40

Devlet adamı (M. KARASAN - B. BORAN) 211   39-40

Kanunlar (Su. SİNANOĞLU) 217   39-40

Paul ERNST

Tragedia üzerine (Y. K. KÖNİ) 22   37

M. Nuri GENCOSMAN

Şark - İslam klâsikleri 411   41-42

GERTSEN

Slavcılık, Avrupalılık (E. GÜNEY - O. PELTEK) 136   37

A. GIDE

Descartes'ı okurken (S. E.) 143   38

	Sahife	Sayı
GÖTTE		
Muhammedin Şarkısı (M. BAŞARAN - T. UĞURLU)	13	37
N. GOGOL		
Dniepr (A. ERKAN)	134	38
Zahir Sıtkı GÜVEMLİ		
<i>Edebiyat</i>	88	37
<i>Tercüme dergisi</i>	189	38
Sami GÜVEN		
<i>Merimée'nin hikâyeleri</i>	71	37
Kléber HAEDENS		
Roman üzerine düşünceler (Y. N. NAYIR)	52	37
Ádil HANLI		
<i>Sevememek</i>	81	37
G. W. F. HEGEL		
Fransız devrimi ve hürlük kavramı (Kudret HIZAR)	305	39-40
HERODOTOS		
Devlet adamı (Su. SİNANOĞLU)	327	41-42
O. V. KANIK		
<i>Üç hikâye</i>	74	37
<i>Kadınlar mektebi ve tenkedi</i>	170	38
Mehmet KARASAN		
<i>Eflâtun</i>	199	39 40
Arthur KOESTLER		
İnsanlığın çıkmazı (E. GÜNEY)	153	38
LA BOÉTIE		
Müstebitlerin kuvveti ve za'fı (L. AY)	235	39-40
LA BRUYÈRE		
Mizaçlar (G. ASİM)	7	37
Jules LACHELIER		
Demokrasi (M. KARASAN)	313	39-40
Réne LALOU		
Yaşayan Descartes (E. GÜNEY)	149	38

LI - CHI

Toplum üzerine düşünceler (W. EBERHARD) 197 39-40

LIEH - TSE

Toplum üzerine düşünceler (W. EBERHARD) 197 39-40

E. LINDSAY

Amerika'nın iki yüzü (E. GÜNEY) 152 38

John LOCKE

Sivil hükümetin aslı (G. DİKEL) 248 39-40

MASSIGNON

Arap ve Greko - Lâtinden ibaret olan iki kültürün metin etüt-
leri müşterek b'r esasa nasıl irca edilebilir? (A. DİLAÇAR) 36,158 37,38

MENG - TSE

Toplum üzerine düşünceler (W. EBERHARD) 196 39-40

John S. MILL

Hürriyet hakkında (S. ELGÜN) 308 39-40

Francis de MIOMANDRE

Tercüme meselesi 406 41-42

MONTAIGNE

Düşünceler (S EYUBOĞLU) 2,237 37,39-40

MONTESQUIEU

*Kanunların Ruh'u*ndan (Seçmeler) (İ. ÖZTÜRK) 262 39-40

*Kanunların Ruh'u*ndan (Seçmeler) (M. CİHANGİR) 263 39-40

*Kanunların Ruh'u*ndan (Seçmeler) (V. GÜNYOL) 250 39-40

*Kanunların Ruh'u*ndan (R. KÖKTÜRK) 265 39-40

İranlı mektupları (L. AY) 359 41-42

MO - TI

Toplum üzerine düşünceler (W. EBERHARD) 195 39-40

NOVALIS

Üç mektup - Geceye kasideler (M. TOGAR) 369 41-42

Halid Fahri OZANSOY

Edebiyat . . . . . -94 37

	Sahife	
Sami ÖZERDİM		
<i>Macar edebiyatından tercüme I,II</i>	177,402	38,39-40
Oğuz PELTEK		
<i>Oblomov</i>	72	37
<i>Metot Üzerine Konuşma</i>	166	38
<i>Bizde Descartes tercümeleeri</i>	172	38
Edgar Allan POE		
<i>Kuzgun (A. BAĞIŞGİL)</i>	387	41-42
Merleau - PONTY		
<i>Existentialisme kavgası (E. GÜNEY - O. PELTEK)</i>	44	37
<i>Hakikat uğruna (E. GÜNEY)</i>	47	37
Şevket RADO		
<i>Şiir tercümeleeri</i>	86	37
J.-J. ROUSSEAU		
<i>Toplum anlaşması'ndan (seçmeler) (V. GÜNYOL)</i>	281	39-40
Jean - Paul SARTRE		
<i>«Les Temps Modernes» dergisinin tanıtma yazısı (S. E)</i>	31	37
<i>Existentialisme bir hümanizmadır (O. PELTEK - E. GÜNEY)</i>	37	37
Bekir SEMERCİ		
<i>Yeni Dünya</i>	75	37
L. Annaeus SENECA		
<i>İnsanların eşitliği üzerine (Sa. SİNANOĞLU)</i>	231	39-40
SHAKESPEARE		
<i>II. Richard (O. BURİAN)</i>	342	41-42
Bernard SHAW		
<i>Elma arabası (O. T. GÜNDEN)</i>	127	38
André SIEGFRIED		
<i>Batı medeniyetinin vasıfları ve sınırları</i>	57	37

Sabri Esat SİYAVUŞGİL

<i>Rabelais'yi Türkçeye nasıl çevirmeli?</i>	406	41-42
<i>Orman dile geldi</i>	408	41-42

SPINOZA

<i>Traetatus Theolgo Politicus'tan</i> (H. Z. ÜLKEN)	239	39-40
--	-----	-------

Suat TAŞER

<i>Aisopos'un masalları</i>	164	38
---------------------------------------	-----	----

Sabahattin TEOMAN

<i>Yepyeni bir eser</i>	90	37
-----------------------------------	----	----

M. THOREZ

<i>Descartes ve devrimiz</i> (E. GÜNEY)	150	38
---	-----	----

Refi Cevat ULUNAY

<i>Klâsiklerimiz ve Maarifin klâsikleri</i>	190	38
---	-----	----

Paul VALÈRY

<i>Bir Descartes tasviri</i> (O. PELTEK)	144	38
--	-----	----

VOLTAIRE

<i>Demokrasi - Devletler, hükümetler - Efendi - Eşitlik - İstibdat - Kanunlara dair II - Vatan</i> (L. AY)	267	39-40
--	-----	-------

Y. P. WALD

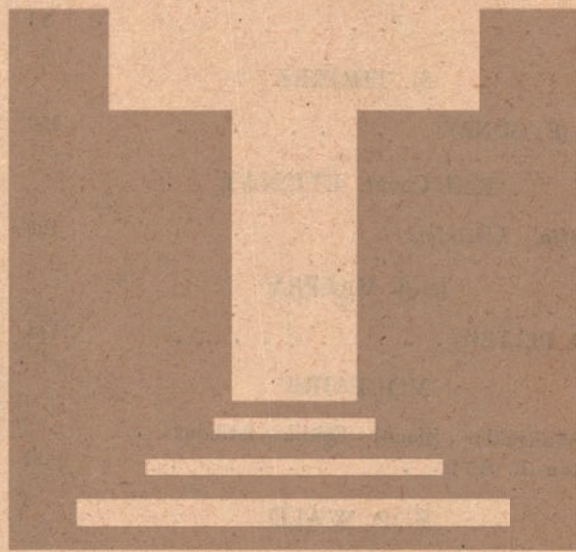
<i>Descartes dünyasının eksikleri</i> (E. GÜNEY)	148	38
--	-----	----

Tunç YALMAN

<i>Sanat âleminde</i>	187	38
---------------------------------	-----	----

Cavit YAMAÇ

<i>Bir şiir ziyafeti</i>	84	37
------------------------------------	----	----

TÜSTAV

TÜRK
MİMARİ ANITLARI
OSMANLI DEVRİ

Y. Mimar:
SEDAT ÇETİNTAŞ

*Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
ile bütün kitapçılarda bulunur.*

Yazan:
E. PETERICH

KUÇUK YUNAN MITOLOJYASI

Dilimize çeviren:

Dr. Suat Yakup BAYDUR

*Yunan klâsiklerinde rastladığımız mitolojya ile ilgili
adları ve olayları anlatan değerli bir eser.*

Ahmet Muhtar Altınan

MUSİKİ TARİHİ

Millî Eğitim Bakanlığı
Yayınevleriyle
bütün kitapçılarda bulunur.